بسم الله الرحمن الرحيم

İslam Dininden Çıkaran Ameller

ŞEHADET
Dile Getirilen Şahitlik

Yayın No: 9

Birinci Baskı: *Ağustos/2007*
İkinci Baskı: *Mart/2008*
Üçüncü Baskı: *Haziran/2010*

Kitabın Adı: *İslam Milletinden Çıkaran Ameller*
Yazarı: *Ebu Basir et-Tartusi*

Mütercim: *Emre Dolapoğlu*
Tashih&Redakte: *Serhat Sevingen*
Son Okuma: *Zehra Aydınlar*

Teknik Hazırlık: *Afife Sarıçam*
Kapak Tasarım: *Mustafa Erikci*

Cilt: *Göksu Cilt Evi (332 342 02 07)*
Baskı: *Form Ofset (332 342 01 28)*
Baskı Yeri: *Konya*
Baskı Tarihi: *Haziran/2010*

İLETİŞİM
Web : www.sehadet.info
msn : admin@sehadet.info
Tel : 0 507 332 10 02

İSLAM DİNİNDEN ÇIKARAN AMELLER

Ebu Basir et-Tartusî

Genel Dağıtım
YENDA DAĞITIM
Bab-ı Ali Cad. Dr. Ziya Gün İşhanı 28/4
Cağaloğlu/İSTANBUL
Tel: 0 212 520 98 21 – 519 81 50

Mukaddime

Hamd, ezelden ebede dek yalnızca Allah'a özgüdür. O'nu över ve O'ndan Peygamber Efendimizi, O'nun ehli beytini ve sahabilerini rahmetiyle kuşatmasını dileriz. Allah Tealâ şöyle buyurmaktadır:

"Ey iman edenler! Allah'tan sakınılması gerektiği gibi sakının. Sizler, kesinlikle Müslüman olarak ölün." (3/Ali İmran 102)

"Ey insanlar! Sizi tek bir nefisten yaratan, ondan eşini var eden ve o ikisinden birçok erkekler ve kadınlar vücuda getirip (dünyanın dört bir tarafına) yayan Rabbinizden (emir ve nehiylerine riayetsizlikten) sakının. Adını anarak birbirinizden dilekler dilediğiniz Allah'tan ve sıla-i rahmi kesmekten korkun. Hiç şüphesiz ki O, sizin üzerinize Rakîb'tir. (En ince ayrıntısına kadar her halinizi daima gözetendir.)" (4 Nisa/1)

"Ey iman edenler! Allah'tan (emir ve nehiylerine riayetsizlikten) sakının ve doğru olan sözü söyleyin ki, Allah, yaptığınız amelleri kabul etsin ve günahlarınızı affetsin. Allah ve Resulüne itaat eden, elbette ki bütün büyük emel ve beklentilerini elde etmiştir." (33 Ahzab/71)

Bütün hitap ve kitapların başında ifade edilmesi sünnet olan "hamd ve salât" fasılasını ifa ettikten sonra...

En doğru söz, Allah'ın kelamı ve en mustakim yol, Muhammed'in *(sallallahu aleyhi ve sellem)* rehberlik ettiği yoldur. Yoldan saptıran en şerli şeyler, dinde sonradan çıkartılan şeylerdir. (Din adına başlı başına bir ibadet olması amacıyla) dinde sonradan çıkartılan her şey bid'attir. Her bid'at sapkınlıktır. Ve hiç şüphesiz ki, her sapkınlık azaba mustehaktır.

Ey Cebrail, Mikail ve İsrafil'in rabbi! Ey yeryüzünün ve gökyüzünün yaratıcısı, görünen ve görünmeyeni bilen Allah'ım! İhtilafa düştükleri hususlarda kullarının arasında hüküm verecek olan sensin. İhtilaf ettiğimiz hususlarda bizi hidayete ulaştır, sen dilediğini dosdoğru olan yola iletensin.

Birçok insan, İslam şeriatını ve bu dinin açık olan hidayetini küçümsemektedir... Bu insanlar, önemli olanın uzuvların itaati, uzuvların dine bağlılığı ve dini sevmesi değil, kalbin itaati, kalbin dine bağlılığı ve dini sevmesi olduğunu söylerler.

Bu, onları birçok ameli terk etmeye sevketmiştir. Kendilerine, şeriatın zahiri itaatlerinden yüz çevirmelerinin ve onu küçümsemelerinin nedeni sorulduğunda, önemli olanın kalp olduğunu söylerler. Bu, şeytanın kullara olan vesvesesidir ve bu şekilde şeytan onları, dinlerinden alıkoymaktadır.

Şüphesiz ki bu düşünce yayılmış olan büyük bir "İrca" saldırısı niteliğindedir. Bu saldırı, ümmetin göğsüne çökmüş olan tağuti sistemlerin imkânları ve güçleri ile desteklenmiş ve onlar için bütün kolaylıklar sağlanmıştır. Zira bu kötü ve batıl davadan birinci derecede faydalananlar, küfürlerinin meşrulaştırılması nedeni ile bu zalim tağutlardır.

Yine bu saldırı vasıtası ile insanlara, imanın sadece kalp ile tasdikten ibaret olduğu, uzuvların ameli bunu doğrulamasa dahi, kalpte olanın yeterli olduğu anlayışı verilmiştir. Bu görüşü benimseyenler arasında durumu en iyi olanlar, dil ile ikrar edilmesini de imanın gereklerinden sayan ve ameli, imanın kemalinden gören gruptur.

Onlara göre, amelin varlığı veya yokluğu, imanın varlığına ya da yokluğuna etki eden bir unsur niteliğinde değildir. Dolayısıyla sahibinin dinden çıkmasına sebep olacağı konusunda ittifak bulunan bir ameli dahi işlemiş olsa kişi; kalben tasdik ettiği sürece mü'mindir ve cennet ehlindendir.

Günümüzde birçok cemaat ve ilim halkalarının bulunduğu medrese ya da üniversiteler, imanın mücerred kalp tastiğinden ibaret olduğu görüşündedirler. Onlara göre, kalbi ile tasdik eden kişi, itaat türünden olan hiçbir amel işlemese ve zahiri durumu şeriatın ahkâmına muhalif dahi olsa, mü'mindir ve cennet ehlindendir. Bu kötü ve sapık görüş, maalesef insanların çoğu tarafından benimsenmiştir. Zira bu görüş, kötülüğü emreden nefisleri tarafından kabul görmekte, hevaları, bir takım eğilimleri, zaafları, tembellikleri ve ameli terketmeleri açısından da kendi durumları ile uyum sağlamaktadır.

Ancak bu görüşün kötülüğü, sadece amellerin terk edilmesi ile sınırlı kalmadı. Bunun yanı sıra, neseplerin karışmasına, hak ve görevlerin kaybolmasına da sebep oldu. Nice Müslüman kızlar, mürtedlerin ellerine teslim edildi. Bu evliliklerden çocuklar dünyaya geldi.

İşte bütün bunlara binaen, kişiyi dinden çıkaran amelleri ele almaya karar verdik. Aktaracağımız bütün hüküm ve meseleleri, Allah'ın kitabına, Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* sünnetine, sahabenin ve onların menhecine bağlı kalan selefin sözlerine dayandırmaya gayret ettik ki böylece insanlar, Allah'ın dininin neresinde olduklarını hesap etsinler. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Ta ki, helak olan kişi apaçık bir delil üzere helak olsun. Hayatta kalan kişi de apaçık bir delil üzere yaşasın. Şüphesiz ki Allah hakkıyla işitendir, her şeyi bilendir." (8 Enfal/42)

Asıl konumuz olan, "İslam Dininden Çıkaran Ameller" konusuna geçmeden önce, konumuz ile ilgili olan bir takım önemli

kurallar hakkında kısaca açıklamalarda bulunduk. Allahu Tealâ'dan yardım ve başarı dileriz. O, işitendir, yakın olandır.

"Ben gücümün yettiği kadar ıslahtan başkasını istemem. Benim başarım ancak Allah iledir, ben yalnız O'na güvenip dayandım ve yalnız O'na dönerim." (11 Hud/88)

Allahu Tealâ'nın salât ve selamı, ümmi peygamber Muhammed'in, onun âlinin ve ashabının üzerine olsun.

Abdulmunim Mustafa Halime
"Ebu Basir et-Tartusi"

İMANIN TARİFİNE DAİR AÇIKLAMALAR[1]

Şer'i nasslar ve selef-i salihinin sözleri, imanın; kalp ile itikad, dil ile telaffuz ve organlarla amel olduğuna delalet etmektedir.

1- İtikadın İmandan Sayılması: Kalbinde imanı olmayan kimsenin, zahiri olarak bir takım amelleri işliyor olsa dahi kâfir olup dinden çıktığı konusunda bütün ilim ehli ittifak halindedir. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Münafıklar sana geldiklerinde: "Biz gerçekten şehadet ederiz ki, sen kesin olarak Allah'ın elçisisin" dediler. Allah da bilir ki sen elbette, kendisinin elçisisin. Allah, şüphesiz münafıkların yalan söylemekte olduklarına şahidlik etmektedir. Onlar, yeminlerini bir siper edinip Allah'ın yolundan alıkoydular. Doğrusu şu ki onlar, ne kötü şey yapmaktadırlar. Bunun sebebi, onların önce iman edip sonra inkâr etmeleridir. Bu yüzden kalpleri mühürlenmiştir. Artık onlar hiç anlamazlar." (63 Münafikun/1-3)

Münafıklar, iman ettiklerini dilleriyle söyledikleri halde, kalpleriyle iman etmemelerinden dolayı tekfir edilmişlerdir. On-

[1] Konunun başlığı "İmanın İçeriği ve İmanın; İtikad, Söz ve Amel Olduğuna Dair Açıklama" şeklindedir.

ların, dilleriyle iman ettiklerini söylemeleri, itikadları yönünden değil, korkuları ve nifakları yönündendi. Böylece kendileri hakkında verilecek olan küfür ve riddet hükmünden korunabilmeyi amaçladılar. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Şüphesiz, münafıklar cehennemin en aşağı tabakasındandırlar. Onlara hiçbir yardımcı bulamazsın." (4 Nisa/145)

"Allah, erkek münafıklara da, kadın münafıklara da, kâfirlere de –orada ebediyyen kalıcılar olmak üzere- cehennem ateşini va'detti. Bu onlara yeter. Allah onlara lanet etmiştir. Onlara bitip tükenmeyen bir azab vardır." (9 Tevbe/68)

Nifak, adaletin kılıcından ya da insanların küçümsemelerinden korkarak, kalpteki küfrü ve inkârı gizlemek, bedeniyle İslam'ı izhar etmektir. Bu, münafıkların bir hilesidir. Fakat bu hile ile onlar, sadece kendilerini aldatmaktadırlar. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Allah'ı ve mü'minleri aldatmaya çalışırlar, halbuki onlar, ancak kendilerini aldatırlar da farkına varmazlar." (2 Bakara/9)

Kurtubi *(rahimehullah)*, bu ayetin tefsirinde şöyle der:

"Onların aldatmaya çalışmaları, içlerinde gizledikleri küfre muhalif olarak zahiren mü'min görünmeleridir. Bu şekilde kanlarını ve mallarını korumak isterler. Böylelikle kurtulduklarını ve de karşılarındakini aldattıklarını sanırlar."

Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur: "Ameller ancak niyetlerledir. Herkes için ancak niyetinin karşılığı vardır."[2]

İman da dahil olmak üzere, bütün amellerin kabul edilmesinin şartı, kalpte bulunan niyet ve amele olan azimdir. Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur:

"Kim Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in

[2] Buhari ve Müslim

onun Resulü olduğuna, sadık olarak kalben şehadet ederse, Allah ona cehennemi haram kılar."[3]

Hadisin metninden ve manasından anlaşılan, dili ile Allah'tan başka ilah olmadığına şehadet etmesine rağmen, bu söylediğinde sadık olmayan ve kalben de buna iman etmeyen kişinin cennete giremeyeceği ve cehennem ehlinden olacağıdır.

İtikadın, iman dâhilinde olduğuna dair bir çok delil bulunmaktadır. Ancak bu delillerin tamamını burada ele alamayacağız.

Buraya kadar anlatılanlar, imanın, sadece dil ile ikrar olduğunu söyleyen Kerramiye Mürciesi'nin görüşlerinin geçersiz olduğuna delildir. Onlara göre münafıklar, kıyamet günü cennete girecek olan mü'minlerdendir.

Günümüzde bu sapık mezhebi, isim ve düstur olarak benimsediğini söyleyenler olmasa da, esas ve itikad olarak farkında olmadan benimseyenler vardır. Bu görüşü benimsemiş olanlardan birine, koministlerin ve laiklerin küfür ve batıl üzere oldukları söylendiğinde, "Allah'tan başka ilah olmadığını dilleriyle söyledikleri halde onları nasıl tekfir edersiniz" diyerek karşı çıkarlar.

2- Sözün İmandan Sayılması: Sözden kastımız, dil ile Kelime-i Tevhid'in ikrar edilmesidir. Sözün imandan ve onun şartlarından sayıldığının delillerinden birisi, Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, amcası Ebu Talib'e söylediği şu sözüdür: "Ey Amca! Allah'tan başka ilah yoktur de, ben de bununla sana kıyamet gününde şahitlik edeyim." Bunun üzerine Ebu Talib şöyle cevap verdi: "Kureyş beni ayıplayarak, Ebu Talib'i buna ancak korku sevketti demese, bunu söylerdim."[4]

Ebu Talib, "La ilahe illallah" demeye yanaşmadı. Bunun üzerine Allahu Tealâ şu ayetleri indirdi:

---

[3] Buhari

[4] Müslim

"Muhakkak ki sen sevdiğini hidayete erdiremezsin. Fakat Allah dilediğine hidayet verir ve O, hidayet bulanları daha iyi bilir." (28 Kasas/56)

"Kendilerine onların gerçekten çılgın ateşin arkadaşları oldukları açıklandıktan sonra –yakınları dahi olsa- müşrikler için bağışlanma dilemeleri peygambere ve iman edenlere yaraşmaz." (9 Tevbe/113)

Ebu Talib'i, Kelime-i Tevhid'i söylemekten alıkoyan şey, Resulullah'ı *(sallallahu aleyhi ve sellem)* yalancı olarak görmesi ya da onun risaleti ve davetini batıl görmesi değil, Kureyş'in kendisini ayıplamasından korkmasıydı. Bundan dolayı Kelime-i Tevhid'i ikrar etmedi ve kâfir olarak öldü.

Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur: "Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in O'nun Resulü olduğuna şehadet edinceye, namazı kılıp, zekatı verinceye kadar insanlarla savaşmakla emrolundum. Bunu söylediler mi, benden mallarını ve canlarını korurlar. (İslam'ın) hakkı hariç artık hesapları da Allah'a kalmıştır."[5]

Nevevi *(rahimehullah)* şöyle der: "Hadisten anlaşılmaktadır ki, bu şehadete ve Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* getirmiş olduğu bütün herşeye itikad ile birlikte iki şehadetin dil ile ikrar edilmesi, imanın şartlarından birisidir."[6]

İbn-i Teymiyye *(rahimehullah)* şöyle der: "İki şehadeti, gücü yettiği halde teleffuz etmeyen kişinin kâfir olduğu konusunda, Müslümanların ittifakı bulunmaktadır. Ümmetin selefi, imamları ve bütün âlimleri nazarında o kişi batınen ve zahiren kâfirdir."[7]

---

[5] Muttefekun Aleyhi

[6] Nevevi, Müslim Şerhi, 1/212.

[7] Mecmuu'l-Fetava'da, 7/609.

3- Amelin İmandan Sayılması: Birçok nass, amelin imandan sayıldığına delalet etmektedir. Allahu Tealâ'nın şu sözü, bu nasslardandır:

"Allah imanınızı zayi edecek değildir." (2 Bakara/143)

Buradaki imandan kasıt namazdır. Allahu *(Subhanehu ve Tealâ)*, namazı -ki bu ameldir- iman olarak isimlendirmiştir. Kurtubi *(rahimehullah)* şöyle der:

"Allah imanınızı zayi edecek değildir." Yani namazınızı. Görüldüğü gibi burada niyet, söz ve ameli kapsadığından dolayı namaza "iman" adı verilmektedir. İmam Malik şöyle demiştir:

Ben bu ayet-i kerime vesilesiyle Mürcie'nin; namaz imandan değildir şeklindeki sözlerini hatırlıyorum (da böyle bir sözü nasıl söylediklerine şaşıyorum)."[8]

Ebu Hureyre'den rivayet edildiğine göre, Resulullah'a *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, hangi amelin daha faziletli olduğu soruldu. Bunun üzerine Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurdu: "Allah'a ve Resulüne iman."[9]

Görüleceği üzere Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* imanı, amellerin en üstünü olarak isimlendirmiştir.

Yine Resulullah'tan *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir: "İman altmış küsur veya yetmiş küsur şubedir. Bu şubelerin en üst şubesi "Lailahe illallah" sözü, en alt şubesi ise yolda eziyet veren şeyleri kaldırmaktır. Haya ise, imandan bir şubedir."[10]

Görüleceği üzere Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, yoldan eziyet veren şeyleri gidermeyi -ki bu ameldir- ve aynı şekilde hayayı imanın şubelerinden saymıştır.

Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, Abdikays heyetine

---

[8] Tefsiru Kurtubi, 2/157.

[9] Buhari

[10] Muslim, Ebu Hureyre'den *(radıyallahu anhu)* rivayet etmiştir

şöyle demiştir: "Allah'a iman etmenizi emrediyorum. Tek olan Allah'a iman nedir bilir misiniz?" Bunun üzerine onlar, "Allah ve Resulü daha iyi bilir" dediler. Bunun üzerine Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurdu: "Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in onun Resulü olduğuna şehadet etmek, namazı ikame etmek, zekâtı vermek, Ramazan orucunu tutmak ve ganimetin beşte birini vermenizdir."[11]

Bu hadiste iman, amel ile tefsir edilmiştir. Amel ise uzuvlarla yerine getirilir. Buna benzer diğer hadislerden bazıları ise şunlardır:

"Komşusu, kötülüğünden emin olmayan kişi mü'min değildir."[12]

"Vallahi iman etmemiştir, vallahi iman etmemiştir, komşusu, kötülüğünden emin olmayan kişi, vallahi iman etmemiştir."[13]

Bu ve bu kabilden olan diğer nasslara binaen, ümmetin âlimleri ve selefi, imanın; itikad, söz ve amel olduğunu söylemişlerdir.

Buhari, Sahih'inin "İman" bölümde şöyle der: "İman, söz ve ameldir."

Ömer bin Abdülaziz şöyle der: "Muhakkak ki imanın bir takım farizaları, akîdeleri, yasaklanmış şeyleri ve mendubları vardır. Kim bunları tam yaparsa imanı tamamlamış olur, kim de bu işleri tam yapmazsa imanı kemale erdirmemiş olur. Eğer ben yaşarsam, bu işleri bilmeniz için ben onları size iyice beyan edip açıklayacağım. Ve şayet ölürsem, ben sizlere hemdem ve yar olmaya hırslı değilim."

İbn-i Receb şöyle der: "Selef-i salihin, amelleri imandan saymayan kimseleri şiddetli bir şekilde reddetmişlerdir. Bunu

---

[11] Müttefekun Aleyhi

[12] Müslim

[13] Buhari

söyleyeni reddeden ve bu sözü, sonradan çıkmış bir söz olarak nitelendirenlerden bazıları şunlardır: Said bin Cübeyr, Meymun bin Mihran, Katâde, Eyyûb es-Sıhtiyânî, İbrahim en-Nehâî, ez-Zührî ve Yahya bin Ebî Kesîr."[14]

Sevri şöyle der: "Bu sonradan ortaya atılmış olan bir görüştür. Halbuki biz, kendi dönemimizdeki bütün âlimleri bu görüş üzere bulduk.

Evzai der ki: "Bizden önceki Selef âlimleri, İman ve ameli birbirinden asla ayırmamışlardır."

İmam Şafii *(rahimehullah)* şöyle der: "Sahabe, tabiin, tebeu't-tabiin ve onlara yetişenlerin icması şudur: İman; söz, amel ve niyettir. Üçü de bulunmadıkça, bunlardan biri tek başına yeterli olmaz."[15]

İbn-i Teymiyye *(rahimehullah)* şöyle der: "Şehristanî'nin hocası olan Ebu'l-Kasım el-Ensarî, "Şerhu'l-İrşad" isimli kitapta der ki: "Hadis ehli, imanın, itaat türünden olan bütün her şeyi, farzları ve nafileleri kapsadığını söylemişlerdir. Bunu, Allahu Tealâ'nın farz ve nafile olarak emrettiği şeyler ve yasak kıldığı şeylerle ifade ederler." Bu, hicret yurdunun imamı Malik bin Enes'in ve selef imamlarının büyük bir çoğunluğunun *(rahimehumullah)* görüşüdür."[16]

İbn-i Receb *(rahimehullah)* şöyle der: "Âlimlerin çoğu şunu söylemişlerdir: İman, söz ve ameldir. Bu söz, hadis ehli âlimlerin ve selefin tamamının icmasıdır. Şafii, bu konuda sahabe ve tabiinin icmasını zikretmiştir. Ayrıca Ebu Sevr'de bu konuda icma olduğunu söylemiştir. Evzai der ki: "Bizden önceki Selef âlimleri, İman ve ameli birbirinden asla ayırmamışlardır." Fudayl bin İyad ve Veki' bin el-Cerrah gibi, Ehli Sünnet ve'l-Cemaat'tan

---

[14] Camiu'l-Ulum

[15] El-Ümm

[16] Mecmuu'l-Fetava, 7/144.

olan birçok kimse de bu icmayı aktarmıştır. İmanın, söz ve amel olduğunu söyleyenlerden bazıları şunlardır: Hasan, Said bin Cübeyr, Ömer bin Abdülaziz, Atâ, Tâvûs, Mücahid, Şa'bi, Nehai, Zühri, Sevri, Evzai, İbnu'l-Mübarek, Malik, Şafii, Ahmed, İshak, Ebu Ubeyd ve Ebu Sevr."[17]

İmanın Tarifine İlişkin Bazı Meseleler ve Uyarılar

Birinci Mesele: İlim ehlinin bir kısmı imanın tarifini şöyle yapmaktadır:

"Kalbin marifeti ve tasdik etmesi, dil ile telaffuz ve farzları yerine getirmek."

Bu tarif ilim ehlinin bir kısmından rivayet edilmişse de, imana dahil olan şeylerin tamamını kapsamamaktadır. Zira kalbin marifeti veya tasdik etmesi, kalbin amellerinden sadece biridir. Halbuki iman, tasdik, sevgi, korku, ilim, boyun eğmek, bağlılık gibi kalbin bütün amellerini kapsar. Bu nedenle "Kalp ile tasdik" ifadesi, kalp ile itikad ifadesinin aksine, imana dahil olan herşeyi kapsamaz.

"Farzları yerine getirmek" ifadesi de böyledir. 'Uzuvlar ile amel' ifadesinin aksine, zahiri amellerden imanın kapsamına giren şeylerin tamamını kapsamaz. Halbuki farzları yerine getirmek ifadesi, sadece farz olan amelleri belirtip, nafileleri kapsamamaktadır. Allahu Tealâ en doğrusunu bilir.

İkinci Mesele: Kitap ve sünnetin nasslarının delalet ettiği ve ümmetin âlimlerinin, üzerinde icma etmiş oldukları bu iman tarifinden, iman konusundaki diğer sözlerinin ve görüşlerin batıl ve fasit olduğunu öğrenmekteyiz. Bu mezheplerden bazıları imanın, mücerred kalp tasdikinden ibaret olduğunu, bazıları ise kalp ile tasdik ve dil ile ikrardan ibaret olduğunu söylemektedirler. Kerramiye Mürciesi ise imanın sadece dil ile ikrar olduğu görüşündedir.

---

[17] Fethu'l-Bari Şerh-i Sahih-i Buhari, 5/1.

Bozuk ve batıl olmalarına ve insanların hayatlarında olumsuz etkileri bulunmasına rağmen, günümüzde, birçok üniversite ve mescidlerde yapılan dersler bu tanımlar üzerine dönmektedir. Bu tanımların yol açtığı bir takım kötülüklerden ancak Allahu Tealâ'nın rahmet ettiği kişiler kurtulmuştur.

Üçüncü Mesele: Yukarıda aktarmış olduğumuz iman tanımından ortaya çıkmaktadır ki iman; itikad, söz ve amel ile gerçekleştiği gibi, küfür de, itikad, söz ya da amelden herhangi biri ile gerçekleşebilir.

İmanın tanımı konusunda selefin görüşünü kabul edip, tekfir konusunda küfrü, sadece kalbin yalanlamasına veya kişinin, işlediği fiili helal görmesine bağlayarak mücerred olarak fiilin, küfre sebep olmayacağını söylemek, kişinin kendi kendisini yalanması gibidir.

İman konusunda selefin sözlerini kabul edip, küfür konusunda ameli, muteber bir küfür sebebi olarak görmeyen kişi, Mürcie ve Cehmiyye mezheblerine daha yakındır.

Dördüncü Mesele: "İtikad ve dil ile ikrar, imanın sıhhati için birer şart ise, amel de imanın sıhhati için şart olur mu? Yoksa bu konuda tafsilat mı vardır?" denirse, şunu söylerim: Bu konuda insanların tuttuğu üç yol bulunmaktadır. İfrata yönelmiş olan ve sınırı aşan bir grub; ameli, imanın sıhhati için şart saymıştır ve mutlak olarak büyük günahlardan olan ameller nedeni ile insanları tekfir etmişlerdir. Haricilerin durumu bu kabildendir.

İkinci bir grub, tefrite yönelmiş ve mutlak olarak ameli imandan soyutlamışlar ve amellerden hiçbirini imanın sıhhati için bir şart olarak kabul etmemişlerdir. Ancak bu grubdan olan bazıları, mutlak olarak amelin imanın kemalinden olduğunu söylemiştir. Fakat amelin, imanın aslından sayılacak bir dereceye ulaşmadığını söylerler. Bu görüş, mezhep ve meşrebleri değişse de mürci'ye aittir.

Bu iki grub arasında bulunan, ifrata ve tefrite kaçmayan diğer bir bir grub ise, amellerin bir kısmını, imanın sıhhati için şart olarak kabul eder ve bu amellerin gerçekleştirilmesini gerekli görür. Onlara göre, diğer bir kısım ameller ise, imanın kemalini etkiler, varlığı veya yokluğu imanın artmasına ya da eksilmesin neden olur, ancak imanın aslını yok edecek bir dereceye ulaşmaz. Bu, Kitap ve sünnetin nasslarının ve ümmetin selef âlimlerinin sözlerinin delalet ettiği, hak olan orta yoldur.

İmanın sıhhati için bir şart niteliğinde olan ve imanın aslını yok eden ameller, bu kitabın konusudur. Allahu Tealâ'nın izni ile bunun açıklaması ayrıntılı bir şekilde izah edilecektir.

İman Artar ve Eksilir

Kitap ve sünnetten deliller, imanın itaatler ile arttığı ve masiyetler ile zayıfladığı ve eksildiğini göstermektedir. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"İmanlarına iman katmaları için.." (48 Fetih/7)

"Biz de onların hidayetlerini artırmıştık." (18 Kehf/13)

"Bu hanginizin imanını artırdı? derler. İman etmiş olanlara gelince; daima onların imanını artırmıştır ve onlar birbirleriyle müjdeleşirler." (9 Tevbe/124)

Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur: "Zani bir kimse, zina yaptığı sırada mü'min olarak zina yapmaz, hırsız da çaldığı sırada mü'min olarak hırsızlık yapmaz, içkici, içki içtiği sırada mü'min olduğu halde içki içmez."[18]

Buhari, Sahih'inin "İman" bölümde şöyle der: "İman, söz ve ameldir, artar ve eksilir."

İbn-i Receb *(rahimehullah)* şöyle der: "Âlimlerin cumhurunun görüşü, imanın arttığı ve eksildiği yönündedir. Bu söz, Ebu'd-Derda, Ebu Hureyre, İbn-i Abbas ve ashabın diğerlerin-

---

[18] Müslim

den, Ali ve İbn-i Mes'ud, Mücahid ve tabiinin diğerlerinden de mana olarak rivayet edilmiştir."[19]

Yukarıda aktarmış olduğumuz hadisler, insanların kalplerinde imanın arttığına ve eksildiğine, bu insanlardan bazılarının imanlarının dağlar kadar, bazılarının imanlarının ise hardal tanesi kadar olabileceğine delalet etmektedir. Kişinin kıyamet gündeki derecesi de, onun imanı ile orantılıdır.

Ebu Zerr el-Ğıfari'den *(radıyallahu anh)* şöyle rivayet olunur: "Dedim ki: "Ey Allah'ın Resulü *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, sana haber verildiğinde, nebi olduğunu nasıl bildin?" Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurdu: "Ey Ebu Zerr, Mekke vadisindeyken bana iki melek geldi, birisi yerde, diğeri ise gökle yer arasındaydı. Biri diğerine: "Bu o mu?" diye sordu. Diğeri: "Evet" dedi. Melek: "Onu bir adamla karşılaştır" dedi, ben de karşılaştırıldım. Sonra: "Onu on adamla karşılaştır" dedi, on adamla karşılaştırıldım. Onlardan üstün geldim. Sonra: "Onu yüz adamla karşılaştır" dedi, ben de yüz adamla karşılaştırıldım, yine onlardan üstün geldim. Sonra: "Onu bin adamla karşılaştır" dedi, bin adamla karşılaştırıldım, yine üstün geldim. Bunun üzerine melek diğer meleğe: "Bir ümmetle de karşılaştırılsa, o tercih edilirdi" dedi."[20]

Bu hadiste, ümmetten masiyet ve günah sahibi olan kişilerin imanının, nebilerin, Resullerin ve "mukarrabin meleklerinin" imanı gibi olduğunu söyleyenlere red vardır.

İman, işlenen masiyetin çeşidine göre zayıflar. Küfür olarak isimlendirilen günahların, iman üzerinde bıraktığı iz, küfür olarak isimlendirilmeyen diğer günahların bırakmış olduğu izden daha şiddetlidir. Günahlar, işlendiği ve tekrar edildiği oranda imanı zayıflatır. Bir defa günah işleyenin imanı, yüz defa günah işleyenin imanı gibi değildir. Yine, Allahu Tealâ'nın indirdiğiyle

[19] Fethu'l-Bari, 8/1

[20] Darimi tahric etmiştir. es-Silsiletu's-Sahiha: 2531.

bir defa hükmetmeyenin imanı, Allahu Tealâ'nın indirdiğiyle yüz defa hükmetmeyen kimsenin imanı gibi değildir.

Bundan dolayı şeriat, bir defa günah işleyen kişi ile günahı sürekli olarak işleyen kişiyi birbirinden ayrı değerlendirmiştir. Ahmed ve diğerlerinin rivayet ettikleri şu hadiste olduğu gibi: "İçki tutkunu öldüğünde, Allahu Tealâ tarafından bir putun kulu gibi karşılanır."[21]

Başka bir hadiste de şöyle geçer: "İçki tutkunu kimse cennete giremez."[22]

İçkiyi birkaç defa içmiş olan kişinin durumu, bu hadislerde aktarılan kişinin durumu ile aynı değildir. Allahu Tealâ en doğrusunu bilir.

Her Mü'min Müslümandır Ancak Her Müslüman Mü'min Değildir

Her kim mü'min ise, şüphesiz aynı zamanda Müslümandır. Çünkü kalp imanla düzeldiğinde, ceset de düzelir ve uzuvlar da buna uyar. Buhari ve diğerlerinin rivayet ettikleri şu hadiste geçtiği gibi: "Haberiniz olsun, bedende bir et parçası vardır ki, o düzelirse bütün beden düzelir, o bozulursa bütün beden bozulur. İşte o (et parçası) kalptir."

İbn-i Hacer *(rahimehullah)* şöyle der: "Bununla kalbe ayrıcalık tanınmıştır. Zira kalp, bedenin yöneticisidir. Yöneticinin düzelmesiyle, tabi olanlar da düzelir. Onun bozulmasıyla tabi olanlar da bozulur."[23]

[21] Ahmed ve diğerleri tahric etmişlerdir, es-Silsiletu's-Sahiha: 677.

[22] İbn-i Hibban tahric etmiştir, es-Silsiletu's-Sahiha: 678. Hadisin iki te'vili vardır: Eğer bu tutkunluk kişiyi şarabın helal ve iyi olduğu düşüncesine sevkeder ya da onu elde etmek için savaşır ve ölürse; onun dostu olmuştur ve onunla dönecektir. Bu durumda ise mana hadisin zahirine göredir ve dolayısıyla Allah korusun, şarap düşkünü gerçekten bir putun kulu olmuş olur.

[23] Fethu-l Bari, 1/128.

Kişinin kalbinde nifak olabilmesi ihtimaline binaen, her Müslüman mü'min olmayabilir. Nifaktan korunmuş olan kimse ise, Müslüman olmakla beraber mü'min de olur. Bunun sebebi, zahir ile batın arasındaki ilişkidir. Küfür konusunda ise bunun tam tersi söylenir; yani kişi, kalben ve batınen küfre düşmesine rağmen bunu izhar etmeyebilir. Zira kişide nifak bulunması halinde, zahiren bu küfrünü belli etmeyebilir. Ancak kim zahiren küfrederse, kesinlikle batınen de kâfir olur.

İman ve Küfür Hükümleri Batına Göre Değil Zahire Göre Verilir

Kitap ve sünnetin nassları, dünya hükümlerinin, kişinin söz ve fiil olarak izhar etmiş olduğu zahir üzerine bina edileceğine delalet etmektedir. Buna göre iman ve küfür hükümleri de zahir üzerine bina edilir. Kişi söz ve fiilleri ile iman ve İslam'ı izhar ederse, bu kişi hakkında iman ile hükmedilir, gizli yönlerinin araştırılmasına gerek duyulmaz ve bu kişi için dünyada İslam hükümleri geçerlidir. Aynı şekilde söz veya fiil ile küfrü izhar eden kişi hakkında, küfür ile hükmedilir ve batınen gizlediklerinin araştırılmasına gerek duyulmaz. Kimin açık bir küfrü görülürse, muteber şer'i bir engel bulunmadığı sürece bu kişiyi kâfir ve dinden çıkmış biri olarak kabul ederiz.

Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur: "Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in O'nun Resulü olduğuna şehadet edinceye, namazı kılıp, zekatı verinceye kadar insanlarla savaşmakla emrolundum. Bunu söylediler mi, benden mallarını ve canlarını korurlar. (İslam'ın) hakkı hariç artık hesapları da Allah'a kalmıştır."[24]

İbn-i Teymiye *(rahimehullah)* şöyle der: "Bunun anlamı şudur: "Onların görünürdeki durumlarını kabul etmek ve gizlediklerini ise Allah'a havale etmek ile emrolundum." Bu nedenle Nebi *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, ne mücerred olarak vahiy ile ne de deliller ve (şer'an tamamlanmamış olan) şahitler ile onlara hadleri uygulamıyordu. Ta ki had cezasını gerektiren şeyler muteber deliller ile sabit oluncaya yahut kişinin kendisi ikrar edinceye kadar."[25]

[24] Muttefekun Aleyh

Buna rağmen zan, şüphe ve ihtimaller ile insanlar hakkında özellikle küfür ve dinden çıkma konusunda hüküm veren topluluklara ne oluyor. Halbuki Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* uygulaması bu değildir. Bu topluluğun tam zıddı olan başka bir grup ise, açık bir söz ya da fiil bulunduğu halde, insanların kalplerini ve batınlarını araştırma peşine düşmektedir. Şüphesiz Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* uygulaması bu da değildir.

Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur: "Kim bizim kıldığımız namazı kılar, bizim kıblemize yönelir ve bizim kestiğimizi yerse bu kimse Müslümandır, Allah'ın ve Resulünün zimmeti altındadır."[26]

Nebi *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, kişinin İslam'ına delalet eden bir takım alametleri izhar etmesinden dolayı bu kimsenin Müslüman olduğuna hükmetmiş ve o kimsenin Allah'ın ve Resulünün zimmeti altında olduğunu bildirmiştir.[27]

[25] es-Sarimu'l-Meslul

[26] Buhari

[27] Şeyh Ebu Basir'in yukarıda da görüleceği üzere bu konudaki fikri, İslam alameti ızhar eden fertlere kendilerinde açık bir şirk görülmediği müddetçe direkt olarak Müslüman hükmü verileceğidir. Ancak meselenin bir takım ayrıntıları mevcuttur. Nitekim Hafız İbn-i Hacer, Ebu Basir'in delil olarak getirdiği, "Kim bizim namazımızı kılarsa..." hadisinin şerhinde kişilere Müslüman hükmü verme konusunda aslen Allah'ı inkâr edenlerle, bir taraftan Allah'ı tevhid ettikleri halde diğer taraftan O'na şirk koşanlar arasındaki farka dikkat çekmiştir. Bu konunu detayları için "İrca Saldırılarına Karşı Şüphelerin Giderilmesi" isimli kitabımızın 227-248 numaralı sayfalarına bakınız. *(yayıncı)*

Üsame bin Zeyd'den *(radıyallahu anh)* şöyle rivayet olunur: "Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bizi Huruka'ya gönderdi. Sabah baskını yapıp onları hezimete uğrattık. Derken ben bir adamı yakaladım. Adam hemen "Lâilaheillallah" dedi. Ben, buna rağmen adamı öldürdüm. Ancak bu yaptığımdan dolayı kalbime bir şüphe düştü ve Medine'ye döndüğümüzde bu yaptığımı Resulullah'a haber verdim. Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, "Ey Usâme! Sen, lailâhe illallah dedikten sonra adam mı öldürdün?" diye sordu. Ben: "Ey Allah'ın Resulü, o bu sözü, canını kurtarmak için söyledi!" dedim. Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*: "Bu sözünde doğru olup olmadığı hakkında, onun kalbini mi yarıp baktın?" dedi. Bu cümleyi o kadar çok peşpeşe tekrar etti ki, keşke bugünden daha önce Müslüman olmasaydım (Müslüman olarak böyle bir cinayeti işlememiş olurdum) diye temenni ettim."[28]

Yani silahtan korkması nedeni ile sözü söyleyip söylemediğini öğrenmek için onun kalbini ve niyetini mi araştırdın -ki senin buna gücün yetmez-. Bu, Nebi'nin *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, Üsame'nin yaptığını kabul etmediği ifade eden bir soru sorma biçimidir. Bu nedenle Üsame *(radıyallahu anh)*, Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* kendisini reddetmesinin şiddetinden dolayı: "keşke bugünden daha önce Müslüman olmasaydım (Müslüman olarak böyle bir cinayeti işlememiş olurdum) diye temenni ettim" demiştir.

Nevevi *(rahimehullah)* şöyle der: "Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, "onun kalbini mi yarıp baktın" sözünde, fıkıh ve usulde, hükümlerin zahire göre verileceğine ve gizli olan şeylerin Allahu Tealâ'ya havale edileceğine dair bilinen kaide hakkında delil bulunmaktadır."[29]

Ebu Said el-Hudri'den (radıyallahu anhu) şöyle rivayet edilir:

---

[28] Buhari ve Müslim

[29] Müslim Şerhi, 2/107

"Çukur gözlü, yanakları solmuş, geniş alınlı, gür sakallı, başı traşlı, peştemalını yukarıya çekmiş bir adam –haricilerin atalarından ve ilklerinden- ayağa kalkarak: "Ey Allah'ın Resulü, Allah'tan kork" dedi. Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*: "Yazıklar olsun sana, ben yeryüzündeki insanların Allah'tan korkmaya en layık olanı değil miyim?" buyurdu. Sonra adam dönüp gitti. Halid bin Velid *(radıyallahu anh)*: "Ey Allah'ın Resulü, bana izin ver de şu adamın boynunu vurayım" dedi. Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Hayır, namaz kılan bir kimse olabilir" buyurdu. Halid, "Nice namaz kılan var ki, kalbinde olmayanı dili ile söylüyor" dedi. Bunun üzerine Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, "Ben, insanların kalplerini açmakla ya da onların karınlarını yarmakla emrolunmadım" dedi ve sonra gitmekte olan o adama bakarak şöyle buyurdu: "Bu adamın sülalesinden öyle bir kavim çıkacaktır ki, Allah'ın kitabını okuyacaklar, fakat (okudukları) gırtlaklarından öteye geçmeyecek. Okun avı delip geçtiği gibi dinden çıkacaklar. Eğer onlara yetişirsem, Semud kavminin öldürüldüğü gibi onları öldürürdüm."[30]

Denirlirse ki; "Hadiste bahsi geçen kişi, namaz kılması ile bir yönüyle İslam'ı izhar ederken, diğer bir yönüyle ise, Nebi'ye *(sallallahu aleyhi ve sellem)* söylemiş olduğu söz ile küfrünü izhar etmektedir. Buna rağmen Nebi *(sallallahu aleyhi ve sellem)* onu tekfir etmemiş ve öldürülmesini de emretmemiştir. Bu ikisini nasıl uyumlu hale getireceğiz?"

Derim ki, onun namaz kılıyor olması, açık İslam alametlerindendir. Ancak Resulullah'a *(sallallahu aleyhi ve sellem)* söylemiş olduğu söz ihtimal taşımaktadır ve dolayısıyla da açıkça küfre delalet etmemektedir. Açık bir şekilde izhar olunan İslam, açık bir şekilde izhar olunan küfür bulunmadıkça yok olmaz. Kimin İslam'a girdiği kesin olarak tesbit edilmiş ise, açık ve kesin bir küfür izhar etmedikçe tekfir edilmez. Zan, kesinlik karşı-

---

[30] Müslim

sında; müteşabih, muhkem karşısında ve ikinci veya üçüncü derecede tercih edilmiş olan, birinci derecede tercih edilmiş olan karşısında duramaz. Bedir esirleri ile ilgili olan rivayette de şöyle geçer:

"Nebi *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Abbas bin Abdulmuttalib'e şöyle dedi: Ey Abbas! Kendin, kardeşinin oğlu Ukayl bin Ebi Talib, Necfel bin Haris ve dostun Utbe bin Amr için fidye ver. Sen mal sahibi birisisin." Abbas dedi ki: "Muhakkak ki ben Müslüman idim. Ancak topluluk beni zorlamıştı (ikrahta bulunmuşlardı.)"

Bunun üzerine Resulullah şöyle buyurdu: "Söylediğin şeyi Allah daha iyi bilir. Eğer söylediğin doğru ise, Allah karşılığını verecektir. Ancak görünürdeki durumun bize karşı olduğundur."

Zira Abbas, hicret etmek için bir yol ya da hile bulamayan mustaz'aflardan değildi. Bu nedenle müşrikler tarafından ikrah olunduğunu mazeret olarak söylediğinde, bu kabul edilmedi. Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* onun zahiren Müslümanlara karşı müşriklerle birlikte olduğuna hükmetti.

Yukarıda aktarılan hadislerin tamamı, hükümlerin batına ve kişinin gizli yönlerine binaen değil, zahire binaen verilmesi gerektiğine delalet etmektedir. Bu deliller artırılabilir, ancak üzerinde durmuş olduğumuz kaidenin doğruluğunu kanıtlamak açısından bu aktarılanlar yeterlidir.

Ömer bin el-Hattab'dan *(radıyallahu anh)* şöyle rivayet edilmiştir: "İnsanlar, Resulullah döneminde vahiy alıyorlardı, daha sonra vahiy kesildi. Şimdi ise amellerinizden gördüğümüzü alıyoruz. Kimin hayırlı bir iş yaptığını görürsek, onu korur ve ona yaklaşırız, onun gizledikleri bizi ilgilendirmez. Gizlediklerinden dolayı onu hesaba çekecek olan Allahu Tealâ'dır. Kimin bir kötülük işlediğini görürsek, gizlediği şeylerin iyi olduğunu söylese dahi ona inanmayız ve onu korumayız."[31]

---

[31] Buhari

Tahavi *(rahimehullah)* şöyle der: "Mü'minler bu hususta herhangi bir şeyi açıkça ortaya koymadıkça, onlar hakkında küfür, şirk ya da münafıklık ettiklerine dair şahitlikte bulunmayız, onların iç hallerini Allahu Tealâ'ya bırakırız."[32]

Birinci Uyarı: Ele aldığımız konu açık bir küfre düşen kimse ile ilgilidir. Ancak ihtimal taşıyan bir söz söyleyen veya amel işleyen kişinin küfrüne hükmetmek için, tek başına bu sözü veya ameli delil olarak yeterli olmaz. Bu durumda kişinin kastının ve onu bu sözü söylemeye veya fiili işlemeye sevkeden etkenin ortaya çıkarılması gerekir.

Kişinin kastının ortaya çıkarılması ise bazen, kişiden sadır olan bir takım tavırlarla anlaşılabilir. Buna "karainu'l-hal" denir. Örneğin, müziği helal sayan bir kişi, Allahu Tealâ'nın haram kıldığı bir şeyi helal kılmış olur. Bu ise, bilinen kaideye göre küfürdür. Yapılması gereken, müziği helal sayan kişinin bu kaidenin kapsamına girip girmediğinin ortaya çıkarılmasıdır.

Derim ki, müzik ve çalgı aletlerini helal saymak, açık bir şekilde küfre delalet etmemektedir. Zira bu meselede insanlardan aktarılan birçok rivayet bulunmaktadır. Bu nedenle o kişinin kastının ortaya çıkarılması ve müziği helal kılmasına neden olan etkenin belirlenmesi gerekir. Eğer kişi, kendisine ulaşmış ve yanında sabit olmasına rağmen nassları yalanlayarak veya reddederek müziğin helal olduğunu söylüyorsa, şüphesiz kâfir olduğuna hükmedilir.

Ancak bu konudaki nasslar kişinin yanında sabit değilse ve eşyanın aslının mübah olduğu yönündeki kurala binaen müziği helal kabul ediyorlarsa, tekfir edilmez. Zira bu kişiyi, müziği helal kabul etmeye sevkeden etken, nassları yalanlama ve yüz çevirme değildir. Müziğin haram olduğuna dair bulunan nasslar, bu kişinin yanında sabit olmamıştır.

---

[32] Metnu'l-Akîdeti't-Tahaviyye

Bu mesele hakkında daha fazla bilgi edinmek isteyenler, Şeyhu'l-İslam İbn-i Teymiye'ye ait olan "Raf'u'l-Melam ani'l-Eimmeti'l-A'lam" isimli esere müracaat edebilirler.

İkinci Uyarı: Söz veya fiil yönünden, açık küfür sebeplerinden birini işleyen hakkında küfür hükmünün verilmesi gerektiği konusunda İrca ehlinden olan biri ile münakaşa ettiğinde sana şunu söyleyecektir:

"Onların kalplerini ve karınlarını yardın mı, kalplerinde küfrü helal kıldıklarını bildin mi?"

Yine küfür sebebi itikadi yönden olan birinin tekfiri konusu gündeme gelse, bu defa da şunu söyleyeceklerdir: "Onları nasıl kâfir sayarsın. Halbuki onlar 'La ilahe illallah' diyerek imanlarını izhar etmektedirler."

Dolayısıyla söz veya fiil yönünden açık küfür sebeplerinden birini işleyen kişi konusunda Cehm bin Safvan'ın menhecini takip ederler. Kalplerin ve karınları yarılmasını şart görürler. İtikadi yönden açık küfür sebeplerinden birini işleyen kişi konusunda ise Muhammed bin Kerram'ın menhecini takip ederler. Hükümlerin ancak zahire göre verileceğini söylerler. Bu çirkin üslubu burada belirtmemizin sebebi ise, ilim talebelerini, bu üslubu takip eden kişilere karşı uyarmak isteğimizdir.

Kıyamet Günündeki Karşılıklar Hükmî İslam Değil Hakiki İslam Esası Üzerinedir

Belirli bir şahsın hakkında Müslüman olduğuna hükmetmek, onun kıyamet gününde cennet ehlinden olmasını gerektirmez. Zira bu kişi, bizim bilemeyeceğimiz bir nifak taşıyor olabilir. Dünyada hükümler zahire göre verilir, kıyamet gününde verilecek olan karşılıklar ise batın ve zahir esaslarına göredir. Bir kişi zahiri ve batını olarak İslamı gerçekleştirmediği sürece azaptan kurtulamaz.

Bu nedenle, cennetle müjdelenen aşere-i mübeşşere ve

nasslarda, Allahu Tealâ'nın kendilerinden razı olduğu bildirilen bazı sahabeler gibi, şer'i nasslar ile cennet ve kurtuluş ehlinden olduğu bildirilmeyen bir kişinin, cennet ve kurtuluş ehlinden olduğuna şehadet etmemek, Ehl-i sünnet ve'l-Cemaat'ın akîdesindendir.

Müslüman için söylenen bu kuralın, kâfir için de geçerli olup olmadığı sorulursa şunu söyleriz: Küfür üzere ölmüş olan ve kendisi hakkında ateş ile şahitlikte bulunulan kâfirin durumu, Müslümanın durumundan farklıdır. Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, kendisine babası hakkında soran bir bedeviye şöyle demiştir: "Ne zaman bir kâfirin kabrine rastlarsan, onu ateşle müjdele." Daha sonra bu bedevi şöyle söylemiştir: "Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bana gerçekten yorucu bir vazife yükledi, uğradığım her kâfir kabrine mutlaka ateşi müjdeledim."

"Kişinin Müslüman ya da cennet ehli olduğu sadece Allah'ın ilminde olduğu halde, nasıl oluyor da bazıları hakkında ateşte olduklarına dair şahitlikte bulunuluyor" denirse, şöyle cevap veririz: Tekfir hükmü, doğru bir ictihad ve şari'in emrine itaat üzere verilmişse, verilen bu hükümde hata edilmiş dahi olsa hükmü veren kişi için sorumluluk yoktur. Onun hatası bağışlanmıştır. Ayrıca verilen bu hatalı hükme binaen, muhatabın ateşe girmesi de gerekmez. Zira asıl olarak hüküm, Kadir ve Yüce olan Allah'a aittir. Kim, Allahu Tealâ'nın ilminde mü'minlerden ve cennet ehlinden ise, bütün insanlar toplanıp onun kâfir olduğu ve cehennemlik olduğu yönünde hüküm verseler dahi, ona zarar veremezler. Allahu Tealâ cennet ehlini bu tür zararlardan korumuştur.

Zahir Ve Batın Arasındaki Yakın İlişki Birbirileri Üzerindeki Etkisi

Kitap ve sünnetin delilleri, zahir ve batının ilişkisine, onlardan her birinin diğeri üzerindeki olumlu veya olumsuz yönde etkisine delalet etmektedir. Eğer kalp düzelirse, düzeldiği oranda

uzuvlar da düzelir, aynı şekilde uzuvlar düzelirse, düzeldikleri oranda kalp de düzelir. Kalp fesada uğrarsa, uzuvlar da fesada uğrar. Uzuvlar fesada uğrarlarsa, şüphesiz kalp de fesada uğrar. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Allah'ın hoş bir sözü nasıl misallendirdiğini görmez misin? Kökü sabit ve dalları gökte olan güzel bir ağaç gibidir. O ağaç, Rabbinin izniyle her zaman meyvelerini verir. Allah insanlara düşünüp, ibret alsınlar diye misaller verir." (13 İbrahim/24-25)

Bu, insanların akletmeleri için, İman ve Tevhid hakkında Allahu Tealâ'nın vermiş olduğu bir meseldir. Dalları göğe uzanmış ve yeryüzünün derinliklerine kök salmış olan bu güzel ağaç gibi, imanın da zahiri ve batını vardır. İmanın zahiri uzuvlar üzerinde, batını ise kalpte yer alır. Bu güzel ağacın kökünün, toprağın altındaki gıdaları yapraklara, dallara ve gövdeye ulaştırması ve ağacı sağlamlaştırması gibi, batıni imanın da zahiri iman üzerinde önemli etkileri vardır.

Yine bu ağacın yapraklarının ve dallarının gerek güneş ve gerekse de havadan aldığı gıdayı köklere ulaştırması gibi, zahiri imanın da batıni iman üzerinde bir takım etkileri vardır. Şeriatın emirlerine itaat ve ibadetten gıdasını almayan bir iman, zahiren ve batınen ölür. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Çünkü sen davetini ölülere de işittiremezsin, arkalarını dönüp gittikleri takdirde sağırlara da işittiremezsin." (27 Neml/80)

Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur: "Haberiniz olsun, bedende bir et parçası vardır ki, o düzelirse bütün beden düzelir, o bozulursa bütün beden bozulur. İşte o (et parçası) kalptir."

Batının, uzuvların işlemiş olduğu hata ve günahlardan etkilenmesi, zahirin batın üzerindeki etkisine işaret eder. Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "Kul bir hata yaptığı zaman kalbinde siyah bir iz meydana gelir. Eğer kişi, o hatadan nefsini uzaklaştırır, af taleb eder ve tevbede bulunursa kalbindeki bu leke silinir. Bilakis, aynı günahı işlemeye devam ederse, kalpteki leke artırılır. Hatta bir zaman gelir, kalbi tamamen kaplar. İşte bu durum Allahu Tealâ'nın: *"Hayır! Öyle değil, bilakis onların kazanmakta oldukları kötülükler kalplerini paslandırmıştır" (83 Mutaffifin/14)* ayetinde zikrettiği pastır."[33]

Diğer bir hadiste de şöyle geçer: "Fitneler, tıpkı (kamışlardan örülen) hasır gibi, (insanların kalbine) çubuk çubuk atılır. Hangi kalbe bir fitne nüfuz ederse onda siyah bir leke hasıl olur. Hangi kalp de onu reddederse onda beyaz bir benek hasıl olur. Böylece iki ayrı kalp ortaya çıkar: Biri cilalı taş gibi bembeyazdır. Dünyalar durdukça buna hiçbir fitne zarar vermez. Diğeri ise, alaca siyahtır. Tepetaklak duran testi gibidir. Bu kalp, ne iyiyi iyi bilir, ne de kötüyü kötü. O, hevadan kendisine ne yutturulmuşsa, onu bilir."[34]

Kalp, uzuvların işlemiş olduğu günahlarla zayıflar. Öyle ki, günahlar ve siyah noktalar çoğaldığında, hak ile batılı, güzel ile çirkini, hayır ile şerri birbirinden ayıramaz hale gelir. Sadece hevasının gösterdiğini görür ve kötü bir şekilde nefsinin yöneldiğine yönelir. Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur:

"Zani bir kimse, zina yaptığı sırada mü'min olarak zina yapmaz, hırsız da çaldığı sırada mü'min olarak hırsızlık yapmaz. İçki içen, içki içtiği sırada mü'min olduğu halde içki içmez."[35]

Hadiste sayılan bu günahlar mücerred olarak kişiden imanın aslını gidermez. Bununla birlikte hadis, bu zahir günahların kalbteki imana ne derece derin ve güçlü bir etkisinin bulunduğuna delalet etmektedir.

---

33 Sahih-i Sünen-i Tirmizi, 2654.

34 Müslim

35 Müttefekun Aleyhi

Buhari, İkrime'den şöyle rivayet etmiştir: "İbn-i Abbas'a, "İman nasıl çıkar" diye sordum. İbn-i Abbas, "Bu şekilde" dedi ve iki elinin parmaklarını birbirine kenetledi ve ayırdı. Daha sonra "Eğer tevbe ederse, bu şekilde döner" dedi ve parmaklarını yeniden birbirine kenetledi.

Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur: "Zina esnasında imanın nuru kalpten gider. Ancak ne zaman zinadan uzaklaşırsa, iman tekrar geri döner."

Batından soyutlanmış olarak zahirin tek başına hareket edebilmesi imkânsızdır. Aynı şekilde batın da zahirden soyutlanmış olarak, onu etkileme ve ondan etkilenmeksizin hareket edemez. Bu aktarılanlar, batından bağımsız olarak zahirin hareket edebileceğini ve yine zahirden bağımsız olarak batının hareket edebileceğini iddia eden Mürcie'ye bir cevap niteliğindedir. Onlara göre kişi zahiren kâfir olsa da, batınen mü'min olabilir.

Nasıruddin el-Bani, "Et-Tahzir min Fitneti't-Tekfir" isimli kitabında şöyle der: "Küfrün, iki kısma ayrıldığını bilmek gerekir. Birincisi kişiyi dinden çıkaran küfürdür ki bu, kalpde helal saymaya bağlıdır. Diğeri ise, kişiyi dinden çıkarmayan küfürdür. Bu ise ameli olarak bir şeyi helal saymaya dayanır. -Üsame hadisini ve Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, "Onun kalbini mi yarıp baktın?" sözünü aktardıktan sonra şöyle devam eder-Bundan anlaşılmaktadır ki, itikadi küfrün, mücerred amel ile temel bir ilişkisi yoktur. Asıl ilişkisi kalpledir."

"El-Küfrü Küfran" isimli ses kasetinde de şöyle der: "Küfür, bedenin fiili değil, kalbin fiilidir. İtikadi küfür, kalbi küfür olması yönüyle ameli küfürden farklıdır. Ameli küfür ise, kalben küfür değil, amelen küfürdür. Şeriatımızda, Allahu Tealâ'nın indirdiğine iman eden fakat onun indirdiklerinden hiçbirini fiili olarak yerine getirmeyen kimsenin kâfir olduğuna delalet eden açık bir nass yoktur. Bu iki küfrü birbirinden ayırabilmek için kalbe bakılır. Eğer kalp mü'min, ancak amel kâfir ise, kalbe yerleşmiş

olan hüküm amele yerleşmiş olan hükme galebe çalar." (El-Bani'nin bu sözlerine, "El-İntisar li Ehli't-Tevhid" isimli kitabımızda ayrıntılı olarak cevap verdik. Dileyen o kitabımıza müracaat edebilir.)

El-Bani ve günümüz mürciesinden ona uyanların hatalarının sebebi, zahir ve batın arasındaki eşit ilişkiye, zahiri küfrün, batıni küfrü gerektirmesine ve yine zahiri imanın ve şeriatın hükümlerine sadık bir bağlılığın, batıni imanı gerektirmesine dikkat etmemesidir. Halbuki bunların her birisinin, diğeri üzerinde önemli etkileri bulunmaktadır.

Kişinin zahiren kâfir olmasına rağmen, batınen salih bir mü'min olduğunu nasıl düşünebiliriz ki? Halbuki Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmaktadır: "Haberiniz olsun, bedende bir et parçası vardır ki, o düzelirse bütün beden düzelir, o bozulursa bütün beden bozulur. İş o (et parçası) kalptir."

İbn-i Teymiye *(rahimehullah)* şöyle der: "Eğer kalpte, ilim ve irade varsa; bedenin, kalpte olanın ve kalbin isteğinin dışında kalması mümkün değildir. Kalpteki ilim, iman ve amelin düzgün olması, kişinin zahirini oluşturan söz ve amelin düzgün olmasını gerektirir. Hadis imamlarının da dediği gibi iman, söz ve ameldir. Yani söz hem batında olur ve hem de zahirde olur. Amel de hem batında olur ve hem de zahirde olur. Zahir batına tabidir, ondan ayrılmaz. Batın düzeldiğinde zahir de düzelir, bozulduğunda ise zahir de bozulur. Kalpte tasdik ve muhabbet oldugunda, beden zahir amel ve sözler ile harekete geçer. Beden üzerinde ortaya çıkan söz ve ameller, kalbte olanın gereği, alameti ve neticesidir. Aynı zamanda beden üzerinde meydana gelen sözler ve amellerin de, kalbe etkisi vardır. Böylece zahir ve batın birbirini mutlaka etkiler."

Umumi Tekfir, Muayyen Tekfiri Gerektirmez

Bir şeyin küfür olduğu hakkında söylenen söz, o şeyi yapan kimsenin de kâfir olmasını her zaman gerektirmez. Zira kişi hakkında küfür hükmünün verilmesine ve tehdidin geçerli olmasına engel olacak şer'i muteber tekfir engelleri bulanabilir. Ancak eğer ki, tekfirin şartları meydana gelmiş ve engeller de ortadan kalkmış ise, şari'in hükmüne uyarak bu kişi tekfir edilir. İbn-i Teymiye *(rahimehullah)* şöyle der:

"Söylenen söz, mutlak olarak sahibinin tekfir edildiği türden olabilir ve genelde bunu ifade etmek için, "Kim şöyle derse kâfir olur" ifadesi kullanılır. Ancak bu sözü söyleyen kişi, gerekli olan hüccet ikamesi yapılmadan önce tekfir edilmez. Allahu Tealâ'nın, *"Haksızlıkla yetimlerin mallarını yiyenler şüphesiz karınlarına ancak ateş tıkınmış olurlar; zaten onlar alevlenmiş ateşe gireceklerdir" (4 Nisa/10)* ayetinde olduğu gibi, va'id ile ilgili olan nassların durumu bu şekildedir.

Bu ve buna benzer nasslar hak olan va'idi bildirir. Ancak gerekli olan şartların oluşmaması ve engellerin de kalkmaması sebebi ile mutlak olan bu va'id muayyen bir şahsa indirgenemez. Çünkü işlediğinin haram olduğu kendisine açıklanmamış veya bu yaptığından tevbe etmiş veya işlediği bu haramın affedilmesine sebep olacak derecede iyilikleri fazla olmuş ya da kendisine şefaat edilmiş olabilir. Küfür olarak nitelenen sözler de böyledir. Kişiye hakkı bildiren nasslar ulaşmamış olabilir, ulaşmış olsa bile onları sabit görmemiş olabilir veya anlamamış olabilir ya da Allahu Tealâ'nın mazur göreceği şüpheler ile karşılaşmış olabilir.

Hak peşinde olup hata yapan mü'minin hatasını ne olursa olsun Allahu Tealâ bağışlar. Bu hatanın nazari veya ameli konularda olması farketmez. Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ashabı ve ümmetin imamlarının görüşü budur. Onlar meseleleri, inkâr edilmesi halinde tekfir olunan usul meseleleri ve inkâr

edilmesi halinde tekfir olunmayan furu meseleleri olarak ikiye ayırmamışlardır."[36]

Yine şöyle der: "Belirli bir takım sözler hakkında mutlak olarak nakledilen tekfir hükümlerini onlara açıklıyordum. Bu sözlerin doğruluğunun üzerinde duruyor ancak muayyen tekfirin bundan ayırılması gerektiğini belirtiyordum. Ümmetin, temel usul konularından biri olarak hakkında ihtilaf ettiği ilk mesele vaid (ceza) konusudur. Kur'an'da vaid ile ilgili ayetler mutlaktır. Mesela *"Haksızlıkla yetimlerin mallarını yiyenler şüphesiz karınlarına ancak ateş tıkınmış olurlar; zaten onlar alevlenmiş ateşe gireceklerdir" (4 Nisa/10)* ayetinde olduğu gibi. Bu, genel ve mutlak bir hükümdür. Selefin yaptığı da budur. Halbuki muayyen kişi için ceza (vaid) hükmü, tevbe ile, günahları silen iyilikler ile, musibetler ile veya makbul bir şefaat ile ortadan kalkmış olabilir."[37]

Terki Küfür Olan Ameller ile İmanın Sıhhatinin Şartı Olan Ameller[38]

Yerine getirilmesi imanın sıhhati için şart niteliğinde olan her amelin terki küfürdür ve yine yapılması küfür olan her amelin terkedilmesi ve zıddının yapılması imanın sıhhati için bir şart niteliğindedir

Bu, kitap ve sünnetin nasslarında bulunan bir kaidedir. Herhangi bir fiilin yapılması, Tevhid'in sıhhatin şartlarından ve terkedilmesi ise küfür ve imanı bozan sebeplerden biri olabildiği gibi, yine herhangi bir fiilin yapılması, küfür, terkedilmesi ve

---

[36] Mecmuu'l-Fetava, 23/195.

[37] Mecmuu'l-Fetava, 3/147-148.

[38] Konu başlığı şu şekildedir: "Yerine getirilmesi imanın sıhhati için şart niteliğinde olan her amelin terki küfürdür ve yine yapılması küfür olan her amelin terkedilmesi ve zıddının yapılması imanın sıhhati için bir şart niteliğindedir."

zıddının yapılması ise Tevhid ve imanın sıhhatinin şartı olabilir. Örnek olarak, nasslarda belirtildiği gibi namaz, imanın ve Tevhid'in sıhhatinin şartlarından olduğuna göre, onun terki kişiyi dinden çıkaran büyük küfürdür.

Allahu Tealâ'nın indirdiği şeriatla muhakeme olunmak imanın ve Tevhid'in sıhhatinin şartlarından olduğuna göre, şeriatla hükmolunmanın terki ya da bundan razı olunmaması kişiyi dinden çıkaran büyük küfürdür.

Tağutu reddetmek, ondan ve onun ortaklarından uzaklaşmak imanın ve Tevhid'in sıhhatinin şartlarından olduğuna göre, bunu terk etmek ve onu dost edinmek kişiyi dinden çıkaran büyük küfürdür.

Küfür de aynı şekildedir. Örnek olarak, yaratılanın şeriat koyma, helal ve haram belirleme hakkında kendisinde görmesi, Allahu Tealâ'nın şeriatı yerine, beşeri kanunlarla hükmetmesi açık bir küfür olduğuna göre, bunu terk etmek ve sadece Allahu Tealâ'nın şeriatını kabul etmek, Tevhid ve imanın sıhhatinin bir şartıdır.

Namazı terk etmek kişiyi dinden çıkaran büyük bir küfür olduğuna göre, namazların edası Tevhid ve imanın sıhhatinin bir şartıdır.

Dinle alay etmek ve onun aleyhinde konuşmak küfür olduğuna göre, bunu terk etmek ve aksini yapmak, Tevhid ve imanın sıhhatinin bir şartıdır. Allahu Tealâ'dan başka kimsenin kadir olamadığı hususların birinde yaratılandan yardım istemek kişiyi dinden çıkaran büyük küfür olduğuna göre, bunu terk etmek ve yardımı sadece Allahu Tealâ'dan istemek, Tevhid ve imanın sıhhatinin bir şartıdır.

Uyarı: Yapılması veya terkedilmesi Tevhid'in sıhhati için şart olan bütün ameller, tevhid şartlarından biri olan, "Tevhid ile amel etmek" şartının kapsamına dahildir. Allahu Tealâ en doğrusunu bilir.

Okuyucunun, kastedileni daha rahat kavraması ve aktarılan nassları, ifrat ve tefrite dalmadan, aşırılığa ve donukluğa düşmeden anlaması maksadıyla yapmış olduğumuz bu kısa açıklamalardan sonra, "İslam Dininden Çıkaran Amelleri" sırası ile aktarmaya çalışacağız. Hidayete ve başarıya ulaştıran ancak Allahu Tealâdır.

BİRİNCİ AMEL

Allah'ın İndirdiği ile Hükmetmemek

Allah'ın indirdiğiyle hükmetmemek, kişiyi dinden çıkaran fiillerdendir.

Ancak, "Mutlak olarak Allahu Tealâ'nın indirdiğiyle hükmetmemek kişiyi dinden çıkaran büyük bir küfür müdür, yoksa konunun bir takım ayrıntıları var mıdır?" denirse, cevabı şöyle izah ederiz: Şeriatın nasslarının delalet ettiği tercih olunan görüş, bu meselede tafsilat olduğu yönündedir. Allahu Tealâ'nın indirdiğinin dışında başka bir şeyle hükmetmenin bir kısmı küçük küfür ve günah türündendir. Bunu işleyen kişi masiyet sahibi ve günahkâr olur, ancak tekfir edilmez. Yine Allahu Tealâ'nın indirdiğinin dışında başka bir şeyle hükmetmenin bir kısmı ise, kişiyi dinden çıkaran büyük bir küfürdür. Konunun ayrıntıları şöyledir:

1- Tekfir Edilmeyen Grup

Asıl olarak Allahu Tealâ'nın indirdiğiyle hükmeden, ancak bir veya birkaç meselede, hevası, öfkesi ya da isteğiyle hükmeden, bununla birlikte bu yaptığının zulüm, hata ve büyük bir günah olduğunu itiraf eden hâkim bu kısımdandır.

Bu kişinin, Allahu Tealâ'nın indirdiğinden başkası ile hükmetmesinden dolayı hatalı, masiyet sahibi ve günahkâr olduğunu itiraf etmesi, bu yaptığını helal ya da güzel görmemesi ve

kendisine muhalefet ettiği şer'i nassı yalanlamaması ve ondan yüz çevirmemesi gerekir. Bilakis hırsızlık, zina ya da yalan söyleme gibi bir günah işleyen kimse gibi insanlardan utanarak bir ayıp işlediği duygusunu taşıması ve bu ayıbının mü'minler ve diğer insanlar tarafından bilinmesini istememesi gerekir.

Aktarmış olduğumuz bu niteliklere sahip olan kişi, Allah'ın indirdiğiyle hükmetmeme suçunu işlese dahi, büyük küfür ike tekfir edilmez. Zira bu kişinin işlediği bu suç, büyük küfür derecesine ulaşmamaktadır. İbn-i Abbas ve ilim ehlinden aktarılan "Küfrun dune Küfür" (Yani kişiyi dinden çıkarmayan küçük küfür) sözü, bu ve buna benzer kişilere hamledilir.

Hâkim, sahih bir sened ile İbn-i Abbas'tan *(radıyallahu anhuma)* şöyle rivayet eder: "Bu, sizin anladığınız küfür manasında, kişiyi dinden çıkaran bir küfür değildir. *"Kim Allah'ın indirdiği ile hükmetmezse, işte onlar kâfirlerin ta kendileridir." (5 Maide/44)* Yani küfrün dunü küfür."

Yine şöyle der: *"Kim Allah'ın indirdiği ile hükmetmezse, işte onlar kâfirlerin ta kendileridir." (5 Maide/44)* O, bununla küfretti. Ancak bu, Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve Resullerine olan bir küfür değildir."

Taberi *(rahimehullah)* şöyle der: "Ata bin Ebi Rabah, Allahu Tealâ'nın *"Kim Allah'ın indirdiği ile hükmetmezse, işte onlar kâfirlerin ta kendileridir"* ve sonraki ayetleri hakkında şöyle der:

"Küfür olmayan küfür, fısk olmayan fısk ve zulüm olmayan zulüm."

Tavus'tan da şöyle nakledilmiştir: "Bu, kişiyi dinden çıkaran küfür değildir."

İbnu'l-Kayyim *(rahimehullah)* şöyle der: "Allahu Tealâ'nın indirdiğiyle hükmetmemek, hâkimin durumuna göre küçük ve büyük olmak üzere iki türlü küfür içerir. Eğer hâkim, Allahu Tealâ'nın indirdiğiyle hükmetmenin gerekliliğine inanır fakat cezayı hakettiğini itiraf etmekle birlikte, kendisinden hüküm is-

tenen bu konuda Allah'ın indirdiği ile hükmetmeyi terk ederse, bu küçük küfürdür. O hükmün Allahu Tealâ'nın hükmü olduğunu kesin olarak bildiği halde, Allah'ın indirdiğiyle hükmetmenin vacip olmadığına ve onunla hükmedip hükmetmeme konusunda serbest olduğuna inanırsa, bu büyük küfürdür."[39]

"Kendisinden hüküm istenen bu konuda" sözüne dikkat edilmelidir. Bu, Allah'ın indirdiğiyle hükmetmeyen hâkimin genel olarak bütün olay ve durumlarda değil, sadece belli bir konuda Allah'ın indirdiğiyle hükmetmeyi terkettiğine delalet etmektedir. Aynı zamanda bu terk daima değil, belli bir süreye de bağlıdır. Değilse İbnu'l-Kayyim *(rahimehullah)*, günümüzde bazılarının anladığı gibi, Allahu Tealâ'nın indirdiğiyle hükmetmeyi ve şeriatı mutlak anlamda terk etmeyi söylememektedir.

İbnu'l-Kayyim *(rahimehullah)*, Allahu Tealâ'nın indirdiği ile hükmetmeyen hâkimin, büyük küfre düşmediğini kabul etmemiz için bir takım ağır şartlar belirtmektedir. Bu şartlardan en önemlisi, asıl itibari ile o hâkimin bütün olaylarda ve bütün dönemlerde Allahu Tealâ'nın indirdiğiyle hükmediyor olmasıdır. Bu şartların diğerleri ise şunlardır:

- Allahu Tealâ'nın indirdiği ile hükmetmemek, bu hâkimin bütün olaylar ve siyasetindeki tutumu olmamalı, sadece belli bir olayda veya belli birkaç olayda Allah'ın indirdiği ile hükmetmeyi terk etmiş olmalıdır.

- Allah'ın indirdiğiyle hükmetmenin vacipliğine, onun sevilmesi ve beşerin hükümlerinden üstün tutulmasınının gerekliliğine inanıyor olmalıdır.

- Bunu yapmakla, cezayı gerektiren kötü bir günah ve suç işlediğine zahiren ve batınen inanmalıdır.

- Allah'ın indirdiği hükümler dışında vermiş olduğu hükmünü iyi görmemesi ve bu hükmü mübah veya farz olarak inanlar ve memleketlere, uygulamaları için dayatmamalıdır.

[39] Bedaiu't-Tefsir: 2/112.

İbnu'l-Kayyim'in *(rahimehullah)* sözlerinden anlaşılan bunlardır. Buna göre, günümüzdeki tağutların durumu bu şartlar ile uyuşmakta mıdır? Onların işledikleri küfür, küçük küfür müdür, yoksa büyük küfür mü? Konuyu ve bu sorunun basit olan cevabını düşünmesi için, okuyucuya bu soruyu soruyoruz...

İbn-i Ebi'l-İzz el-Hanefi şöyle der: "Allah'ın indirdiklerinden başkası ile hükmetmek, bazen kişiyi dinden çıkartan bir küfür olabilir. Bazen de küçük ya da büyük bir masiyet olabilir. Küfür olması halinde az önce sözü edilen görüşlere göre ya mecazi ya da küçük küfür olur. Bu da hükmedenin durumuna göre değişir. Eğer o, Allah'ın indirdikleriyle hükmetmenin gereksiz olduğuna inanır ve bu konuda serbest olduğu kanaatini taşırsa yahut o hükmün Allah'ın hükmü olduğuna kesin inanmakla birlikte onu küçümser ise bu, büyük küfürdür.

Şayet Allah'ın indirdikleriyle hükmetmenin farziyetine inanmakla ve o olay ile ilgili Allah'ın hükmünü bilmekle birlikte -cezayı hakettiğini de itiraf ederek- Allah'ın hükmünü terkederse böyle bir kimse asi günahkârdır ve buna mecazi küfür yahut küçük küfür de denir."[40]

İbn-i Ebi'l-İzz'in bu sözü, yukarıda aktarmış olduğumuz İbnu'l-Kayyim'in sözünün aynısıdır.

Şeyh Muhammed bin İbrahim Alu'ş-Şeyh şöyle der: "Allahu Tealâ'nın indirdiği ile hükmetmeyen hâkim diğer bir grub ise, dinden çıkmayan ikinci kısım hâkimlerdir. İbn-i Abbas'ın *(radıyallahu anhuma)*, Allah-u Tealâ'nın *"Kim Allah'ın indirdiği ile hükmetmezse, işte onlar kâfirlerin ta kendileridir" (5 Maide/44)* ayeti hakkındaki tefsiri, bu kısma dâhil olan hâkimleri kapsar. Zira böyle bir hâkim, Allah'ın ve Resulünün hükmünün hak olduğuna inanmak ve bu yaptığı ile hata işlediğini itiraf etmekle birlikte,

[40] Şerhu Akîdetu't-Tahaviyye

hevası veya isteğine uyarak, belli bir konuda Allah'ın indirdiği hüküm ile değil, başka bir hüküm ile hükmetmiştir."[41]

"Belli bir konuda" sözüne dikkat edilmelidir. Bütün konularda Allah'ın indirdiği ile hükmedilmesinin terki söylenmemektedir. Hayatın ve ibadetin bütün alanında, Allah'ın hükümlerini terketmiş olanlar asla bu kısma dâhil edilmemektedir.

Uyarı: Selefin sözleri ve uygulamalarını anlamak ve gereğince kavramak için, onları bu söz ve uygulamalara yönelten şartları, onların kasıtlarını ve niyetlerini bilmek gerekir. Zira bazıları, İbn-i Abbas'ın *(radıyallahu anhuma)* "Küfür olmayan küfür" sözüne, bir takım doğru olmayan anlamlar yüklediler. Günümüz tağut ve firavunlarını, İbn-i Abbas'ın bu sözü ile savunan niceleri bulunmaktadır. Bu sözün açıklaması şu şekildedir:

Ebu Davud, İbn-i Abbas'dan *(radıyallahu anhuma)* şöyle rivayet eder: *"Kim Allah'ın indirdiği ile hükmetmezse, işte onlar kâfirlerin ta kendileridir" (5 Maide/44)* ayetinden *"Fasıkların ta kendileridir" (5 Maide/47)* ayetine kadar olan bu üç ayet, Yahudiler hakkında nazil olmuştur. Özellikle Kurayza ve Nadiroğulları hakkında."[42]

Allahu Tealâ'nın, bu üç ayetinden muradı, büyük küfür, büyük zulüm ve büyük fısktır. Zira bu ayetlerin tamamı kâfir olan Yahudiler hakkında nazil olmuştur. "İbn-i Abbas'ın *(radıyallahu anhuma)*, bu ayetler hakkında, kişiyi dinden çıkarmayan küçük küfür demesinin sebebi nedir?" diye sorulursa, bunun cevabı şudur: İbn-i Abbas'a, Müslümanların şurasını iptal edip, veraset yolu ile yöneticilerini seçmeye başlayan Beni Ümeyye gibi, kendilerinde şeriata muhalif bazı şeylerin bulunduğu dönemin hâkimleri hakkında soru sorulmuştu. Bunun üzerine İbn-i Abbas, aşırıya kaçan Hariciler'in, kâfirler ve açık küfür hakkında inen

[41] Tahkimu'l-Kavaniyn
[42] Sahih-u Sünen-i Ebi Davud: 3053.

bazı ayetleri mü'minler aleyhinde kullanmalarından dolayı kaynaklanan bir takım hatalı anlayışları düzeltmek istedi.

Hatta bu hariciler o kadar aşırıya gittiler ki, "Tahkim" olayında, Allahu Tealâ'nın indirdiği ile hükmetmediklerini ileri sürerek Ali, Muaviye ve onlarla birlikte olan diğer mü'minlerin tamamını *(radıyallahu anhum)* tekfir ettiler. Bu aşırılıklarına ise, Allahu Tealâ'nın şu ayeti ile delillendirdiler:

"Hüküm ancak Allah'ındır" (12 Yusuf/40)

Buna karşılık olarak Ali *(radıyallahu anh)*, onlara şöyle karşılık verdi: "Batıl için kullanılan hak bir söz."

İbn-i Abbas *(radıyallahu anhuma)* "Bu sizin anladığınız manadaki küfür değildir" sözünü, şüphelerin, karışıklıkların ve aşırılıkların her tarafı kuşattığı böyle bir dönemde söylemiştir.

İbn-i Abbas'ın bu ifadesi, bunun bir diyalog esnasında söylendiğine delalet etmektedir. Müslümanların vakıasından uzak, sadece minber üzerinde verilmiş bir hutbe veya ders esnasında söylenmiş bir söz değil bilakis Müslümanların vakıasının direk içinde ve onunla alakalı olarak söylenmiş bir sözdür.

Ümmetin bilginlerinden olan İbn-i Abbas'ın bu görüşüne, sünnet delalet etmektedir. Resulullah'tan sahih bir sened ile şöyle rivayet edilmiştir: "İslam'ın bağları parça parça çözülecektir. Her bir bağ çözüldüğünde, insanlar ondan sonra gelen bağa tutunacaklar. İlk yok olacak bağ, hüküm, sonuncu bağ ise, namazdır."[43]

Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, "İlk yok olacak bağ, hüküm" sözünden kasıt, yönetim nizamıdır. Beni Ümeyye ve onlardan sonra gelenler bunun kapsamına girerler. Zira onlar, şurâyı terkedip, veraset ile yöneticilerini seçmeye başladılar. Ancak bu hadisten şu da anlaşılmaktadır ki, dinin sadece bu bağını çözmek, mutlak olarak bütün din bağını da çözmüş olmayı ge-

[43] İbn-i Hibban ve Ahmed tahric etmişlerdir. Sahihu't-Terğib: 571.

rektirmez. Yani Müslümanlardan, dinin diğer düğümlerini korumaya devam edecekler olacaktır. Bu düğümlerden sonuncusu ise namazdır.

Bu anlam, Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şu sözünde açıkça geçmektedir:

"Sünnetimi ilk değiştirecek kişi, Beni Ümeyye'dendir."[44]

Onlar şurayı terkedip, veraset sistemi ile uygulama yapmaya başladılar. Bununla birlikte, şurayı değiştirip, veraset sistemi ile uygulama yapmaya başlayan Muaviye ve ondan sonra gelenlerden hiç kimse tekfir edilmemiştir.

Ebu Davud'un Süneni'nde, Asım'dan şöyle rivayet edilmiştir: "Haccac'ı minberde şunları söylerken işittim:

"Gücünüz yettiğince Allah'tan korkun, bunda ikilik yoktur. Mü'minlerin emiri Abdülmelik'i dinleyin ve ona itaat edin – bunda da ikilik yoktur-. Allah'a yemin ederim ki, insanların mescidin bir kapısından çıkmalarını emretsem, onlar da başka bir kapıdan çıksalar, onların kanlarını ve mallarını helal görürüm. Allah'a yemin ederim ki, Mudar'ın karşılığında Rebia'yı alsaydım, bu Allah'ın bana verdiği helal olurdu. Abdihuzeyl kabilesinden Uzeyr, okuduğunun Allah katından olduğunu iddia ediyor, Allah'a yemin ederim ki, o sadece Arapların vezinlerinden birisidir. Allah, Peygamberine *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bunu indirmemiştir."

Asım dedi ki: "Bunu A'meş'e anlattım." A'meş: "Vallahi ben de bunu ondan işittim" dedi."[45]

Haccac, bu sözünde Allah'ın haram kıldığı şeyi helal saymıştır. Bu ise, Allah'ın indirdiği ile hükmetmemek kabilindendir. Yine Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, Abdullah bin Mes'ud hakkında söylemiş olduğu, "Kim Kur'anı indirildiği gibi

[44] Es-Silsiletu's-Sahiha: 1749.

[45] Sahih-u Sünen-i Ebi Davud: 3879.

okumak istiyorsa, Ümmü Abd'in kıraati gibi okusun"[46] sözüne rağmen, O'nun Abdullah bin Mes'ud'un *(radıyallahu anh)* okuyuşuna karşı çıkması ve onu Arapların vezinlerinden bir vezin olarak değerlendirmesi de Allah'ın indirdiği ile hükmetmemek kabilindendir. Bununla birlikte selefin büyük bir kısmı, Haccac'ın azgınlığı ve zulmü üzerinde icma etmekle birlikte, onu tekfire engel olan bir takım te'viller ileri sürmüş ve onu tekfir etmemişlerdir.

Kendisinden fetva istenen müftünün, cehaleti nedeni ile, Allah'ın indirdiğinden başkası ile fetva vermesi de, kişiyi dinden çıkarmayan bu ikinci tür hâkimlerin kısmına dahildir. Bu günahtır, ancak kişiyi küfre sokmaz. İlim ehlinden hiç kimse, böyle bir kişinin kâfir olduğunu söylememiştir.

Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur: "Kime ilme müstenid olmayan bir fetva verilmişse, bunun günahı ona fetva verene aittir. Kim, bir kardeşine, gerçeğin başka olduğunu bile bile, farklı bir irşadda bulunursa ona ihanet etmiş olur."[47]

Hadis, böyle bir müftünün günahına işaret etmektedir. Ancak onun küfrüne ve dinden çıkmış olduğuna dair herhangi bir işaret bulunmamaktadır.

İbn-i Abbas ve diğer ilim ehlinin, "Küfrün dune Küfr" ve buna benzer sözleri ile kastedilen, Allah'ın indirdiğiyle hükmetmemenin bu kısmıdır. Allahu Tealâ en doğrusunu bilir. Günümüzdeki tağutlar ise bu kısma asla dahil değildirler.

Bir Şüphe: Şöyle bir soru akla gelebilir: "Hüküm konusunda Allahu Tealâ'nın indirdiğine değil, hevasına tabi olan bir kişi nasıl olur da kâfir olmaz. Halbuki heva, Allah'tan başka kendisine ibadet edilen tağutlardan biridir. Belirtildiği gibi, kim hüküm için tağuta başvurursa kâfir değil midir?"

[46] Ahmed ve diğerleri tahric etmişlerdir.

[47] Sahih-u Sünen-i Ebi Davud: 3105.

Derim ki: Heva için olan her itaat ya da ona başvurma büyük küfür değildir ve bunu yapan kişi kâfir olmaz. Zira bu hevaya itaat ve hüküm için başvurmanın küfür olan kısmı olduğu gibi küfür olmayan kısmı da vardır.

Küfür olan bir hususta hevaya uyarsa ve ona başvurmak, hevayı haram, helal ve yasama kaynaklarından bir kaynak olarak kabul etmek, hevaya göre haram kılıp yine hevaya göre helal kılmak ve eşyalar üzerindeki güzellik ya da kötülük hükmünü hevaya göre vermek küfürdür.

Kişi, hevası hakkında böyle bir dereceye ulaştığında, şüphesiz Allahu Tealâ'nın dışında hevasını ilah edinmiş olur. Bu durumda hevası bir tağut ve mabud halini alır. Allahu Tealâ'nın şu ayet-i kerimeleri buna hamledilir:

"Heva ve hevesini ilah edinen kimseyi gördün mü? O kimseye sen mi vekil olacaksın?" (25 Furkan/43)

"Kendi hevasını ilah edinmiş, bilgisine rağmen Allah'ın kendisini şaşırtmış olduğu, kulağına ve kalbine mühür vurduğu, gözü üzerine de perde gerdiği kimse hakkında ne dersin? Artık buna Allah'tan başka kim hidayet verebilir? Hiç öğüt almaz mısınız?" (45 Casiye/23)

İbn-i Teymiye *(rahimehullah)* şöyle der: "Kim hevasına göre ibadet ederse, muhakkak hevasını ilah edinmiş olur. O, ilahlığa layık olmayan bir şeyi ilah edinmiştir. Hevasını ilah edinen bu kişi, hevasına karşı, müşriklerin ve buzağıya tapanların ilahlarına beslediği sevgi gibi bir sevgi besler. Bu, Allah için bir sevgi değil, Allah ile birlikte bir sevgidir. Dolayısıyla şirk ehlinin sevgisinden başka bir şey değildir. Nefis, Allah için bir sevgi iddiasında iken, aynı zamanda hevasının beğendiği şirk sevgisini taşımaktadır. Dolayısıyla sevgi konusunda hevasını Allah'a ortak koşmuş olur."[48]

[48] Mecmuu'l-Fetava, 8/359.

Küfür olmayan hususlarda veya zina, hırsızlık, içki içmek gibi helal sayılmadığı sürece kişiyi küfre götürmeyen masiyetler konusunda hevaya tabi olmak ise, hüküm konusunda hevaya başvurmanın ve ona itaat etmenin, kişiyi dinden çıkarmayan ikinci kısmıdır.

Bu, hevaya tabi olmanın çeşitlerinden biridir. Allahu Tealâ'nın şu ayet-i kerimeleri buna hamledilir:

"Artık adaletten vazgeçerek hevaya uymayın." (4 Nisa/135)

"Rabbinin makamına varmaktan korkan ve nefsini kötü arzulardan uzaklaştırana gelince, şüphesiz onların barınağı ancak cennettir." (79 Naziat/40-41)

Yani nefsini, onun arzuladığı yasaklardan ve sınırlardan uzak tut.

Beğavi, bu ayetin tefsiri hakkında şöyle der: "Mukatil der ki: Bu, günah için endişelenen kimsedir. Hesap günündeki makamını hatırlar ve günahı terk eder."

Hevaya uymanın, kişiyi küfre düşüren kısmı ile küfre düşürmeyen kısmı arasındaki bu ayırım, zorunlu ve önemlidir. Bu ayırıma dikkat etmeyen kişinin, şu iki durumdan birine düşmesinden korkulur: Ya aşırı Hariciler gibi ehl-i kıbleden, masiyet sahibi kişileri tekfir etmeye başlar ya da Mürcie gibi, şer'an tekfir edilmesi gerekenleri tekfir etmekten kaçınır.

2- Büyük Küfre Düşen Grup

Yukarıda, büyük küfre düşmemiş olan hâkimlerin nitelikleri üzerinde durmuştuk. Bu bölümde ise, büyük küfre düşen hâkimlerin nitelikleri ve onların küfürlerinin sebepleri üzerinde durmaya çalışacağız. Aşağıdaki sıfatları taşıyan her hâkim, büyük küfre düşmüş olanların kısmına dâhildir:

Birinci Sıfat: Mutlak olarak hayatın hiçbir alanında Allahu Tealâ'nın indirdiğiyle hükmetmeyen hâkim. Diliyle mü'min olduğunu iddia etse dahi bu kişinin, mutlak olarak şeri-

ata uymaktan yüz çevirmesi nedeniyle küfründe ve dinden çıkmış olduğu konusunda hiçbir şüphe yoktur. Zira onun bu yaptığı, nifak, küfür ve dinden çıkmış olmanın en açık işaretlerindendir. Allahu Tealâ'ya muhabbet konusunda samimiyetin ve imanın en açık işareti, zahiren ve batınen şeriata ve şeriatın hükümlerine tabi olmak ve hiçbir zorlama ya da itirazda bulunmadan bunlara boyun eğmektir. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"De ki: "Allah'ı seviyorsanız bana uyunuz. Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah Ğafurdur, Rahimdir." (3 Al-i İmran/31)

Allah sevgisi, Muhammed'in *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, Rabbinden getirmiş olduğu şer'i ahkâmlara bağlılık ve itaatın yokluğu oranında azalır. Mutlak olarak itaatin bulunmadığı bir kişide Allah sevgisi de mutlak olarak bulunmaz. Kim Allah sevgisini mutlak olarak ortadan kaldırırsa, küfründe şüphe yoktur ve bu kişi dinden çıkmıştır.

İbn-i Kesir *(rahimehullah)* şöyle der: "Bu ayetin hükmüne göre; Allah'ı sevdiğini iddia ettiği halde, Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* yolunda olmayan kişi, Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* yoluna ve getirdiği dine, bütün söz ve fiillerinde uymadıkça, bu iddiasında yalancıdır."[49]

İbnu'l-Kayyim *(rahimehullah)* şöyle der: "Allah'ın Resulüne itaat, Allah'ı sevmenin, Allah'ın da onları sevmesinin şartı kılınmıştır. Şart yerine getirilmediği sürece, kendisi için şart koşulan şey de yerine gelmez. İtaatın yokluğu sevginin yokluğunu, Resule itaatın yokluğu ise Allah'a sevginin yokluğunu gerektirir. Resule itaatın bulunmaması, Allahu Tealâ'nın, kişiye olan sevgisinin bulunmamasının bir gereğidir. Dolayısıyla Resule itaat bulunmadığı sürece, kişinin Allah'ı sevmesi, Allah'ın da kişiyi sevmesi mümkün olmaz."[50]

---

49 İbn-i Kesir Tefsiri, 1/366.

50 Medaricu's-Salikin, 1/99.

Bu kısma dâhil olan hâkimlerin küfrüne, Allahu Tealâ'nın şu ayeti de delildir:

"Hayır, Rabbine andolsun ki, aralarında çıkan anlaşmazlıklarda seni hakem yapıp, sonra da verdiğin hükümden dolayı içlerinde hiçbir sıkıntı duymadan tam bir teslimiyetle teslim olmadıkça iman etmiş olmazlar." (4 Nisa/65)

İbnu'l-Kayyim şöyle der: "Allahu Tealâ, insanların, usul, fürû, şer'i hükümler, uhrevî hükümler ve karşılaşmış oldukları diğer meselelerde Allah'ın Resulünü hakem olarak tayin etmedikçe, imanlarının olmadığına, mukaddes zatına yemin ediyor. Tek başına, Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* hakem olarak tayin edilmesi de imanın ispatı açısından yeterli değildir. Bununla birlikte içlerinden de hiçbir sıkıntı duymamaları gerekir. İçlerinde sıkıntı duymaları, kişinin gerek Resulullah'a *(sallallahu aleyhi ve sellem)* hükmolunmaktan dolayı ve gerekse O'nun vereceği hükümden dolayı göğsünün daralmasıdır. Dolayısıyla Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* hükmüne bütün açıklığıyla göğüslerini açmaları, tam olarak onu kabul etmeleri ve bundan razı olmaları gerekir. O'nun hükmüne itiraz etmeden, tam bir kabul ve teslimiyet ile yönelmedikçe, iman etmiş olmazlar."[51]

Maide suresindeki üç ayet de (5 Maide/44-45 ve 47) bu kısma dahil olan hâkimlere hamledilir. İlk dönem âlimlerinden hiçbir muteber âlimin, hayatın bütün alanlarında Allah'ın indirdiğiyle hükmetmeyen hâkimler hakkında "küfrün dune küfür" ya da "küçük küfür", "küçük fısk" ve "küçük zulüm" kavramlarını kullandığı tasavvur edilemez. Kendileri için bu tür kavramların kullanıldığı birinci kısım hâkimlerin niteliği hakkında, ilim ehlinin sözleri şu şekildedir:

İbnu'l-Kayyim *(rahimehullah)* şöyle der: "Eğer hâkim, Allahu

---

51 Et-Tıbyan fi Aksami'l-Kur'an: 270

Tealâ'nın indirdiğiyle hükmetmenin gerekliliğine inanır fakat cezayı hakettiğini itiraf etmekle birlikte, kendisinden hüküm istenen bu konuda Allah'ın indirdiği ile hükmetmeyi terk ederse, bu küçük küfürdür."[52]

İbn-i Ebi'l-İzz el-Hanefi şöyle der: "Şayet Allah'ın indirdikleriyle hükmetmenin farziyetine inanmakla ve o olay ile ilgili Allah'ın hükmünü bilmekle birlikte -cezayı hakettiğini de itiraf ederek- Allah'ın hükmünü terkederse böyle bir kimse asi günahkârdır ve buna mecazi küfür yahut küçük küfür de denir."[53]

Şeyh Muhammed bin İbrahim Alu'ş-Şeyh şöyle der: "Zira böyle bir hâkim, Allah'ın ve Resulünün hükmünün hak olduğuna inanmak ve bu yaptığı ile hata işlediğini itiraf etmekle birlikte, hevası veya isteğine uyarak, belli bir konuda Allah'ın indirdiği hüküm ile değil, başka bir hüküm ile hükmetmiştir."[54]

İkinci Sıfat: Tevhid konusunda Allah'ın indirdiğiyle hükmetmeyen, şirk veya Tevhid'e zıd olan şeyler ile hükmeden hâkim. Bu kişi, vermiş olduğu hüküm ne olursa olsun her yönüyle kâfirdir. Bu yaptığını helal sayması ile saymaması veya hevasına uyarak ya da dünyevi her hangi bir sebebe meylederek yapması ile yapmaması arasında hiçbir fark yoktur. Zira, ilim ehlinin ittifakıyla Tevhid, itikad, söz ve amel olarak yerine getirilmediği sürece kabul edilmez.

Muhammed bin Abdulvehhab *(rahimehullah)* şöyle der: "Tevhid'in, kalp, dil ve amel ile yerine getirilmesinin zarureti konusunda ihtilaf yoktur. Kişi, bunlardan herhangi birine itiraz ederse Müslüman olmaz. Tevhidi bildiği halde onunla amel etmeyen kişi, Firavun, İblis ve emsalleri gibi inatçı bir kâfirdir."

Şeyh Süleyman bin Abdullah Alu'ş-Şeyh *(rahimehullah)* şöyle

52 Bedaiu't-Tefsir: 2/112

53 Şerhu Akîdetu't-Tahaviyye

54 Tahkimu'l-Kavaniyn

der: "Ayetin manasının tahkikine göre, Allah'ın indirdiğinden başkası ile hükmetmek, Tevhid'in aslı ve şirkin terki konusunda veya İkrime'den rivayet edildiği gibi, dil ile ikrar ve kalp ile itikad bulunmayan füru hakkında ise, sahibi hakiki bir kâfirdir ve imanı yoktur. Fakat kim Allah'ın hükmünü kalbiyle itiraf eder ve diliyle kabul ederse, özellikle fürudan olan fiillerde zahiren tersini işlese dahi bu, kişiyi dinden çıkaran küfür değildir. Tavus der ki: Fürudan olan ameller konusunda, Allah'ın hükmünü kabul ve benimsemekle birlikte, Allah'ın hükmü dışında verilen hüküm, kişiyi dinden çıkarmaz."

Şöyle devam eder: "Biz, Allah'ın indirdiği Tevhid konusunda, onun aksine bir şeyle hükmetmedikçe ve şirk işlemedikçe kimseyi tekfir etmeyiz. Bununla birlikte şirk ehline dostlukta bulunan ve muvahhidler aleyhine onlara yardım eden, kendisine davetimizi ulaştırmamıza rağmen inat ve azgınlıkla dinin rükunlarını yerine getirmeyen ve bundan imtina eden ya da Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* dini hususlarda getirmiş olduğu diğer şeyleri ve gaybi konuları inkâr eden kişi, kâfirdir."[55]

Muhammed bin Abdulvehhab'ın *(rahimehullah)*, Tevhid ve usulü ile ilgili olarak Allah'ın indirdiğinin dışında verilen hüküm ile furüdan olan meselelerde Allah'ın indirdiğinin dışında verilen hükmü birbirinden ayrı değerlendirmesi dikkat edilmelidir. Bu, Şeyhin ilim ve fıkıhtaki yüksek derecesinin göstergesidir.

Üçüncü Sıfat: Allahu Tealâ'nın indirdiğini inkâr ederek ve Allahu Tealâ'nın indirdiği dışında hükmedilmesini helal sayarak Allahu Tealâ'nın indirdiği ile hükmetmeyen hâkimin kâfir olduğu ve dinden çıktığı konusunda ilim ehli arasında ihtilaf yoktur.

Ancak daha sonra gelen ve İrca görüşü ile kirlenen bir topluluk, "inkâr" ve "helal kılma" gibi kavramları umumi şer'i manalarından çıkararak farklı bir nitelikte kullandılar. Bu kişiler

55 Tevhidu'l-Hallak, 141

şöyle söylemektedirler: "Helal kıldığını veya kalbi ile inkâr ettiğini dili ile açıkça söylemediği sürece kişi, Allahu Tealâ'nın haram kıldığını helal kılmış ya da hükmünü inkâr etmiş olmaz. Bunun dışında, biz onun Allah'ın emrini inkâr edip etmediğini bilemeyiz. Dolayısıyla, Allahu Tealâ'nın hükmünü inkâr ettiğini ya da Allahu Tealâ'nın indirdiği ile hükmetmemeyi helal kıldığını dili ile açıkça söylemediği sürece kimseyi tekfir edemeyiz."

Bu açık bir hata ve şeriatın umumi delillerinin ve hükümlerinin daraltılmasıdır. Halbuki inkâr, bazen kalp ile bazen dil ile, bazen amel ile ve bazen de bu üçü ile birden olur. İnkârın bütün çeşitleri kişiyi küfre sokar ve dinden çıkarır. Bunun delilleri ise aşağıda ayrıntılı bir şekilde anlatılmaktadır:

Allahu Tealâ'nın İndirdiğini Kalp ile İnkâr

Kişinin, dili ile ikrar etmesine ve kendisi hakkında verilecek olan münafıklık veya zındıklık gibi hükümlerden çekinmesi nedeni ile bazen onunla amel etmesine rağmen kalbi ile Allahu Tealâ'nın indirdiğini inkâr etmesidir. Böyle bir kişinin küfründe ve nifakında şüphe yoktur, ateşte ebedi olarak kalacaktır. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Şüphesiz, münafıklar cehennemin en aşağı tabakasındadırlar. Onlara hiçbir yardımcı bulamazsın." (4 Nisa/145)

"Allah, erkek münafıklara da, kadın münafıklara da, kâfirlere de –orada ebediyyen kalıcılar olmak üzere- cehennem ateşini va'detti. Bu onlara yeter. Allah onlara lanet etmiştir. Onlara bitip tükenmeyen bir azab vardır." (9 Tevbe/68)

Allahu Tealâ'nın İndirdiğini, Kalp ile Olmaksızın Sadece Dil ile İnkâr

Allahu Tealâ'nın ayetlerini –zahiren- inkâr eden, nefislerini ve kalplerini bu inkâra ikna etmeye çalışan Yahudilerin durumu bu kabildendir. Muhammed'in *(sallallahu aleyhi ve sellem)* nübüvvetini ve onun Allah'ın Nebisi ve Resulü olduğunu batıni olarak bilmelerine rağmen zahiri olarak bunu inkâr etmişlerdir. Allahu Tealâ onlar hakkında şöyle buyurur:

"Kendilerine kitap verdiklerimiz onu öz oğullarını tanıdıkları gibi tanırlar. Öyler iken içlerinde bir grup bilip durdukları halde yine de hakkı gizlerler." (2 Bakara/146)

"Aslında onlar seni yalanlamıyorlar. Fakat o zalimler açıktan açığa Allah'ın ayetlerini inkâr ediyorlar." (6 En'am/33)

"Kalpleri onlara inandığı halde zulümle büyüklenmeleri sebebi ile onları inkâr ettiler. Bozguncuların sonunun nasıl olduğuna bir bak!" (27 Neml/14)

Onlar, kalplerinde kesin olarak bilmelerine rağmen, zahiren hakkı inkâr ettiler. Bu inkârlarının sebebi, zulüm ve düşmanlıkta ileri gitmeleri ve haksız yere yeryüzünde büyüklenmelerinden başkası değildi.

İbn-i Kesir *(rahimehullah)* şöyle der: "Allahu Tealâ, ehl-i kitab'tan bilginlerin çocuklarını tanıdıkları gibi, Allah'ın Resulünün getirdiği gerçeklerin doğruluğunu bildiklerini haber veriyor. Bununla beraber Allahu Tealâ, onların gerçeği bilmelerine ve bu bilginlerindeki titizliklerine rağmen, hakkı gizlediklerini ve kendi kitaplarında Resulullah'ın niteliklerine ait yazılı olan gerçekleri bile bile gizlediklerini bildiriyor."[56]

Dolayısıyla Allahu Tealâ'nın indirdiğini inkâr ve yalanlama, bazen kalben olmadığı halde dil veya fiil ile olabilir. Bu inkâr da, kişiyi dinden çıkaran büyük küfürdür.

---

[56] Tefsiru İbn-i Kesir, 1/200

Dil İle İfade Etmeksizin, Fiil İle Allahu Tealâ'nın İndirdiğini İnkâr ve Allah'ın İndirdiğinden Başkası İle Hükmedilmesini Helal Kılma

Bu da inkâr çeşitlerinden biridir ve aynı şekilde kişiyi dinden çıkaran büyük bir küfürdür.

Fiil, dilin ifadesi ve beyanına uyuşmasa da, bazen bir şeyi doğrulayan bir ifade olarak gelir. Kişinin, putlara secde etmek gibi, fiil olarak büyük bir şirke düşmesi bu kabildendir. İçine düşmüş olduğu küfür veya şirk gerçeğini diliyle ifade etmese de, şirke karışmış olan ameli, onun küfrüne açık bir delildir. Lisan-ı hal ve fiil, ifade ve açıklama yönünden çoğu zaman dilden daha doğrudur. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Müşriklerin kendi küfürlerine kendileri şahid iken Allah'ın mescidlerini imar etme hakları yoktur. Onların bütün yaptıkları boşa gitmiştir ve onlar ebediyyen ateşte kalacaklardır." (9 Tevbe/17)

İbn-i Kesir *(rahimehullah)*, bu ayetin tefsirinde şöyle der: "Onlar (müşrikler) ise; durumları ve sözleri ile kendi aleyhlerine olmak üzere kendi küfürlerine şahiddirler."

Beğavi şöyle der: "Hasan der ki: Biz kâfiriz demezler, ancak onların küfür sözleri, onların küfrüne delildir. Dahhak, İbn-i Abbas'tan rivayetle şöyle der: Onların kâfir olduğunun delili, putlara yaptıkları secdedir."

Bera bin Azib'ten *(radıyallahu anh)* şöyle rivayet edilmiştir: "Amcamla karşılaştım, elinde bir sancak vardı. Ben: "Nereye gidiyorsun?" dedim. Amcam: "Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* beni babasının eşini nikahlayan bir adama gönderdi, bana onun boynunu vurmamı ve malını almamı emretti" dedi."[57]

Ahmed, Müsned'inde şu ilavede bulunur: "Ona sormadılar ve onunla konuşmadılar." Yani, yaptığı hakkında soru sormadan

57 Ebu Davud ve diğerleri rivayet etmişlerdir.

ve onunla konuşmadan onu öldürdüler ve malını aldılar.

Bu adam dinden döndüğü için öldürüldü, Allah'ın haram kıldığı şeyi helal saydığından dolayı malı elinden alındı. "Allah'ın haram kıldığını helal saydığı nasıl bilindi? O, bunu diliyle ifade etmedi" denirse, şöyle cevap veririz: Babasının eşiyle açık bir şekilde düğün yapması, bunun delilidir. Bu yaptığının haram olduğu yönündeki ilim yayılmış olmasına rağmen, açıkça buna muhalif davranması, babanın eşiyle nikâh yapmayı helal saydığının açık bir ifadesidir. Bu nedenle sahabe *(radıyallahu anhum)*, ona, bu yaptığının sebebini sorma gereği duymadılar. Çünkü açık bir şekilde helal sayma olarak yorumlanan fiili, o sırada kişiye sorulabilecek bütün soruların cevabı niteliğindedir.

Allahu Tealâ'nın indirdiği ile hükmetmeyen hâkim, bu yaptığını, dili ile ifade etmese de ameli ile helal kılıyor olabilir. Allahu Tealâ'nın indirdiği dışındaki bir hükmü, insanlar ve memleketler için uyulması zorunlu olan bir kanun kılan, buna göre cezalandıran ya da mükâfatlandıran her hâkim bu kabildendir.

Allahu Tealâ'nın indirdiğinin dışındaki kanunlarle hükmetmeyi fiili yönden helal saymanın bir diğer göstergesi de; kişinin, bu kanunlar uğruna mücadele etmesi ve savaşmasıdır. Durumu böyle olan bir kişiden, bu yaptığını helal görüp görmediğinin sorulması ahmaklık ve İrca akımına kapılmaktır. Zira bu uğurda mücadele etmesi ve savaşması, onun inkârı ve bu yaptığını helal görmesi yönünde en açık ifadedir.

Bu konudaki delillerimiz, bir önceki konuda geçen deliller ile aynıdır. Allahu Tealâ en doğrusunu bilir.

Allahu Tealâ'nın İndirdiğini, Zahiren Ve Batınen, Kalp, Dil ve Fiil İle İnkâr

Bu, kendisinden daha büyük bir küfrün bulunmadığı küfürdür. Nass ve icma, durumu böyle olan kişinin ve durumu böyle olan kişiyi tekfir etmeyen kişinin küfrü üzerinde toplanmıştır.

Uyarı: Tahavi'nin *(rahimehullah)* söylemiş olduğu, "Kul kendisini imana girdiren bir şeyi inkâr etmedikçe, imandan çıkmaz" sözündeki "inkâr" kelimesinin, yukarıda açıkladığımız umumi inkâr şeklinde anlaşılması gerekir. Bu kalp ile olabileceği gibi dil, fiil ya da üçüyle de birden olabilir. Bu inkârı sadece kalbin inkârı ile sınırlandıranlar, şüphesiz hata yapmaktadırlar.

Şunu da belirtmek isterim ki, küfrün sebepleri inkâr ile sınırlı değildir. Kişi inkârı sebebi ile küfre düşebileceği gibi, inkâr dışındaki bir sebepten dolayı da küfre düşebilir.

Dördüncü Sıfat: Allahu Tealâ'nın indirmiş olduğu hükümlere olan buğzundan ve bu hükümleri kötü görmesinden dolayı Allahu Tealâ'nın indirdiği ile hükmetmeyen hâkimin kâfir olduğu ve dinden çıktığı konusunda da ilim ehli arasında ihtilaf yoktur. Bu kişinin, Allah'ın indirdiği ile hükmetmemesinin nedeni inkâr veya bunu helal sayması değil, buğz ve Allahu Tealâ'nın indirdiğini kötü görmesidir. Nassların ve ilim ehlinin ittifakı ile bu kişi tekfir edilir. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Kâfir olanlara gelince, yüzleri üzere düşüp helak olmak, hakkıdır onların. Amellerini de boşa çıkarmıştır. Bu böyledir. Çünkü onlar Allah'ın indirdiğini hoş görmediler. Bundan dolayı amellerini boşa çıkartmıştır." (47 Muhammed/8-9)

Küfür ve şirk dışında amel boşa çıkmaz. Allahu Tealâ'nın din, hüküm ve şeriat olarak Resullerine ve nebilerine indirmiş olduğu emirleri çirkin görmelerinden dolayı küfre düştüler ve amelleri boşa çıktı. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Ey Malik! Rabbin hakkımızda hüküm versin, diye seslenecekler. Malik de: Siz böyle kalacaksınız, der. Andolsun Biz sizlere hakkı gönderdik. Fakat çoğunuz hakkı hoş görmeyenler idiniz." (43 Zuhruf/77-78)

Onların ateşte ebediyen kalmalarının nedeni, Rablerinden gelen hakkı çirkin görmeleridir. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Muhakkak hidayet kendilerine besbelli olduktan sonra gerisin geri dönenlere şeytan, kötü amellerini süslü göstermiş ve onları uzun emellerle oyalamıştır. Bu böyledir. Çünkü onlar Allah'ın indirdiğinden hoşlanmayanlara: Biz size bazı işlerde itaat edeceğiz, dediler. Halbuki Allah onların gizlediklerini bilir." (47 Muhammed/25-26)

Gerisin geri dönmelerinin ve kendilerine hidayet ve hak açıklandıktan sonra küfre düşmelerinin nedeni, Allahu Tealâ'nın indirdiğini çirkin görenlere, *"Biz size bazı işlerde itaat edeceğiz"* demeleridir. Acaba onlara, *"Size bütün işlerde itaat edeceğiz"* diyen ve Allahu Tealâ'nın indirdiğini bizzat kötü görenlerin durumu nasıl olur? Şüphesiz bunlar, küfrü ve riddeti öncelikle hak edenlerdir. Allahu Tealâ mü'minleri bundan korusun.

Beşinci Sıfat: Allahu Tealâ'nın indirdiği dışında hüküm koymayı helal saymamak ve Allahu Tealâ'nın indirdiği hükmü çirkin görmemekle beraber, insanların ihtiyaçlarını karşılamada daha yeterli olması veya çağın getirdiği yenilikler karşısında daha münasip olduğu ya da bunlara benzer herhangi bir görüşe binaen Allah'ın indirmediği hükümleri, Allah'ın indirdiği hükümlerden üstün gören veya Allah'ın hükümlerini, beşerin hükümleri ile eşit gören hâkimin de küfrü ve dinden çıktığında şüphe yoktur. Allahu Tealâ, kendi zatı hakkında şöyle buyurur:

"O'nun benzeri hiçbir şey yoktur ve O, herşeyi işitendir, görendir." (42 Şura/11)

Zatında, sıfatlarında ve fiillerinde yarattıklarından hiçbiri ona benzemez. Allahu Tealâ'nın sıfatlarından herhangi bir sıfat konusunda yaratılan ile yaratanı eşit gören kimse, dinde zorunlu olarak bilinen açık bir küfür ile küfre düşmüştür.

Kendi sözünün, Allahu Tealâ'nın sözü gibi ya da ondan daha üstün olduğunu iddia eden bir kişi hakkında, seviyesi ne olursa olsun insanların çoğu küfür ile hükmetmekte biran dahi olsa tereddüt etmezler.

Bununla birlikte günümüzdeki tağutların yaptıkları gibi,

kendi hükmünün ve belirlediği kanunlarının, insanlar ve memleketler için, Allahu Teâlâ'nın hükmünden daha uygun ve daha iyi olduğunu iddia eden bir kişi hakkında, ancak Allahu Teâlâ'nın kendisine rahmet ettiği kimseler dışında, küfür ve zındıklıkla hüküm veren kimse bulamazsın.

Zatında, sıfatlarında ya da fiillerinde, yaratılanı yaratıcıya benzeten kişi, hemen tecsim (Yaratanı cisimlendirilme), teşbih ve küfür ile suçlanır.

Hükmünü, Allah'ın hükmüne benzeten ve hatta kendi hükmünü, yaratanın hükmünden üstün gören kimseyi, küfür ile suçlayan ise azdır. Bilakis onları müdafa edip, İbn-i Abbas'ın *(radıyallahu anh)* "Küfür olmayan küfür" sözünü onlara hamleden birçok kişi bulunmaktadır. Halbuki ilmen, her iki suç da küfürdür.

Çağdaş tağutlardan birçoğu, kendi hükümlerini, Allahu Teâlâ'nın hükümlerinden daha üstün gördüğü dilleri ile açıkça söylemiyor olabilir. Zira bunu halkın önünde açıkça söyleyecek kadar ahmak değillerdir.

Bununla birlikte, kendi kanununun en üstün ve en adil olduğunu ve halkın bu kanunlara boyun eğmesi gerektiğini söylemeyen bir tağut dahi bulunmamaktadır. Onlardan hiçbirisi, Allah'ın indirdiğini terkedip beşeri kanunlarla hükmetmekten dolayı kendisinin suçlu ya da hatalı olduğunu kabul etmemektedir.

Bu tağutların nizamlarında, Kur'an aleyhinde konuşmak suç değildir. Zira demokrasi ve fikir özgürlüğü adı altında buna izin verirler. Halbuki kendi küfür kanunları ve yasaları hakkında konuşanları kapıp götürürler, onlara maddi ve manevi ceza çeşitlerinin en şiddetlisi ile muamele ederler. Günümüzde yasama yetkisi Allah'ın değil, kulların olmuştur. Bu ise, bizatihi yaratılanı ve onun kanunlarını, yaratana ve yaratanın şeriatına tercih etmektir.

3- İçtihadında Hata Eden Müslüman Hâkim

Bu kısma dahil olan hâkimler, yukarıda açıklamada bulunduğum her iki kısma da dahil değildirler. Hüküm verdiği şeyde Allah'ın hükmüne isabet edemezse de, bu ictihadından dolayı ecir kazanır. Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur:

"Hâkim içtihad ederek hüküm verdiğinde isabet ederse iki ecir alır, hata yaparsa bir ecir alır."

İbn-i Teymiye *(rahimehullah)* şöyle der: "Müctehidin, hatasıyla birlikte ecir kazandığı açıklanmıştır. Bu, onun ictihadı nedeniyledir. Hatası, onun için bağışlanmıştır. Bütün hükümlerde doğruyu yakalamak ya zor ya da imkânsızdır."[58]

Bu kısma dâhil olan hâkimlerin, bir takım sıfatları vardır. Onlar bu sıfatları ile günümüz tağutlarından rahatlıkla ayırdedilebilinir. Şöyle ki: Onlar, Allahu Teâlâ'nın indirdiğiyle hükmeden hâkimlerdir. Hakkı öğrenmek için çaba sarfederler. Bu esnada hata yapabilirler. Ancak hata, onların ne niyetidir ne de kastı... Onlar nassın olmadığı yerde ictihad ederler. Çünkü nassın olduğu yerde ictihad yoktur. İçtihadlarında hata olduğu ortaya çıktığında, hakka dönerler. Hata üzerinde ısrar etmezler.

Onlar Allah'ın hükümlerini ve şeriatının maksatlarını anlamaya çalışan ilim ve ictihad ehlidirler...

Onlar, bu saydığımız nitelikleriyle, Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şu sözünün muhatabıdırlar: "Hâkim içtihad ederek hüküm verdiğinde isabet ederse iki ecir alır, hata yaparsa bir ecir alır."

Netice olarak, bu meselede, şer'i nassların ve muteber ilim ehlinin görüşlerinin işaret ettiği taksim budur. Aşırıya kaçan bir Harici'den ya da delalete düşmüş olan bir Mürcie'den başkası bu taksimin dışına çıkmaz.

---

[58] Raf'ul-Melam

Bu Meseledeki İhtilafın Hakikati

Yukarıda izah etmiş olduğumuz taksim konusunda, muhaliflerimizle aramızda hakiki bir sorun bulunmamaktadır ve herkes bunu kabul etmektedir. Sorun, küfre düşmüş olan hâkim ile küfre düşmemiş olan hâkimin vasıflarındadır. Bu ihtilaf özellikle günümüz tağutlarının hangi kısma dahil oldukları konusunda yoğunlaşmaktadır.

Biz bütün açıklığıyla şunu söylüyoruz: Günümüz tağutları, inkâr ve küfür olarak Beni Ümeyye hâkimlerinden ziyade, büyük küfür ile dinden çıkmış olan Yahudi hâkimlerine benzemektedirler. Hatta günümüz tağutlarının, küfür, inkâr ve tuğyan yönüyle Yahudi hâkimlerinden daha ileri seviyede olduklarını söylersek doğrudan uzaklaşmış olmayız. Dolayısıyla bu tağutları tekfir etmekten kaçınmak, Allah'ın dini ve İslam ümmetinin hakkı konusunda büyük bir günahtır.

Bu konuda bize muhalif olanların içerisinden ihlaslı ve doğru olanlara, bu tağutların hakikatlerini, onların hükümlerini ve nizamlarını, prensiplerini ve kanunlarını, küfür ve şirk ümmetiyle olan ilişkilerini ve onlarla olan dostluklarını dikkatle incelemelerini tavsiye ediyoruz. Bu tağutların Allah'ı, Resulünü ve mü'minleri nasıl incittiklerine bakmalarını tavsiye ediyoruz. Bu incelemelerinden sonra, şeriatın nassları ve kurallarına dayanarak, onlar hakkındaki hükmü versinler. Bu zalim tağutların hakikatları konusunda hata eden üç grub bulunmaktadır:

Bu gruplardan ilki, nassları ve delaletlerini kavramasına rağmen, bu tağutların işlemiş oldukları suç ve küfrün hakikatini kavrayamayan kesimdir. Dolayısıyla bu tağutların hükmü ve nassları doğru yerde kullanılması konusunda hata etmişlerdir.

Bu gruplardan ikincisi, bu tağutları ve onların işlemiş oldukları suçu kavramasına rağmen, şer'i nassları ve bu nassların onların küfrü ve suçlarıyla olan ilgilerini kavrayamayan kesimdir. Dolayısıyla, tağutların hükmü konusunda hata etmişler ve bu konuda hakka isabet edememişlerdir.

Üçüncü grup ise kötülerden oluşmaktadır. Onlar, bu tağutların hakikatini, şer'i nassları ve delaletlerini kavramış ve bu nasslardan hangisinin, bu zalim günahkârlara hamledileceğini iyi bilmektedirler. Bununla birlikte ilmi gizlerler, insanların akıllarını karıştırırlar ve bu tağutlar konusunda asla Allah'ın hükmüyle hükmetmezler.

Belkide insanlar arasında bu son kesimin en meşhur davetçilerinden birisi, cahil Ali el-Halebi'dir.

Kulları doğru yoldan çıkarmak ve tağutları savunmak amacıyla yazmış olduğu "Et-Tahzir min Fitneti't-Tekfir" isimli kitabının mukaddimesinde şöyle der: "İslam ülkelerinde, Allah'ın indirdiği hükmün tamamının terk edilmesi pratikte olmayacak hayali bir meseledir. Dolayısıyla günümüzde, İslam'a müntesip olduğunu söyleyen hâkimler hakkında bildiğimiz, bir takım konularda muhalefette bulunsalar da, beş vakit namaz, nikah, talak ve miras gibi İslam'ın bilinen hususlarını uyguladıklarıdır."

Bu, kendileriyle birlikte Allah'ın karşısına çıkacağı tağutlar hakkında, Halebi'nin açıklamasıdır.

Onların uyguladığı ve senin kast ettiğin bu hüküm hangi hükümdür ey Halebi? Belki de sen, muvahhidleri öldürdükleri ve kovdukları hükmü kastediyorsun.

Belki de, Tevhid'e çağıran muvahhidleri hapishanelere doldurdukları hükmü kastediyorsun.

Belki de, Yahudi ve Hıristiyanlarla olan dostluklarını, onlara itaat etmelerini ve onlara destek olmalarını kastediyorsun? Bu tağutların hangi hükmünü kastediyorsun?

Onların hükmü, hiçbir yönüyle Tevhid'e uymamaktadır. Aksine bu, Rableri tarafından gönderilen Resullerin getirdiği Tevhid'e tamamen aykırı olan küfür ve şirk hükümleridir.

Ey Halebi, tağutlar hakkındaki bu sözün, zalim tağutları savunma ve Allah'ın dini ve kulları hakkında yalan ve iftira niteliğindedir. Bu tağutların hakikatlerini bildiğin halde, insanlara yalan söyledin.

Allah'tan kork ey Halebi... Bil ki, sen de öleceksin ve Rabbine hesap vereceksin. Kendilerini uzun uzun savunduğun bu zalim tağutlar sana hiçbir fayda sağlayamayacaklardır.

Eğer batıl ve onun ehlini karşı bir savaş içerisinde olan mücahid muvahhidlerin safında bulunmaktan acizsen, en azından, İslam ve Müslümanlara karşı alçak bir savaş içerisinde bulunan zalim tağutların safında olma.

Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şu sözü üzerinde düşün ve kendi nefsinin nerede olduğuna bir bak: "Sultanın kapısına gelen fitneye düşer. Kişi sultana yakınlığı artırdığı nisbette Allah'tan uzaklaşır."[59]

Hadiste belirtilen sultandan kasıt, sadece bir takım kötülüklere karışmış olan Müslüman yöneticidir. Küfür ve azgınlık sultanlarına yaklaşanların durumu acaba nasıl olur?

---

[59] Ahmed ve diğerleri tahric etmişlerdir. Silsiletu'z-Zehebiyye: 1272.

İKİNCİ AMEL

Allahu Tealâ'nın Şeriatını Başka Kanunlarla Değiştirmek

Bu, Allahu Tealâ'nın indirdiği hükümlerin tamamını veya bir kısmını terkedip, beşeri kanunlar ile hükmetmek, bu kanunları Allahu Tealâ'nın şeriatından üstün görmek ve kullar üzerine bu kanunları ilzam etmektir.

Bu fiil, her yönüyle büyük küfürdür ve bunu yapan kişi, nass ve icmayla tekfir edilir. Allahu Tealâ'nın indirdiğini mücerred olarak terkeden kişi hakkında söylenenlerin, bu kişi hakkında da söylenmesi caiz değildir. Zira Allahu Tealâ'nın indirdiğinin mücerred olarak terkedilmesinin kısımları arasında küfür olmayan küfür hükmünde olanı da bulunmaktadır. Bunun delili Allahu Tealâ'nın şu ayetidir:

> *"Onlar hala cahiliye (devrinin) hükmünü mü istiyorlar? Yakin sahibi (hakka kesin iman eden) bir toplum için, kimin hükmü Allah'ın hükmünden daha güzel olabilir?" (5 Maide/50)*

Hafız İbn-i Kesir *(rahimehullah)* bu ayetin tefsirinde şöyle der: "Bütün hayırları ihtiva eden, bütün kötülükleri yasaklayan, uydurma heva ve arzulara kapılmaktan alıkoyan Allah'ın hükmünden dışarı çıkanları Rabbimiz kınıyor. Kulların kendi elleriyle koydukları ve Allah'ın şeriatına dayanmayan cahiliyyet hü-

kümlerinin sapıklıklarını ve bilgisizliklerini reddediyor. Bu sapıklıkları; kendi görüş ve hevesleri sonucu ortaya çıkardıklarını bildiriyor. Söz gelimi Tatarların, Cenhiz Han diye bilinen krallarından alınma krallık buyrukları vardır ve bununla hüküm verirler. Nitekim bu yasayı onlara kral koymuştur. Bu yasalar Yahudi, Hıristiyan ve İslam dinine mensub muhtelif milletlerden iktibas yoluyla tanzim edilmiş kanunlar topluluğudur. Ancak bu yasalar içerisinden birçoğu, Cengiz Han'ın mücerred görüş ve heveslerinden ibarettir. O bunu, çocukları için izlenen bir hüküm haline getirmiştir ki; onlar, Allah'ın kitabından ve Resulullah'ın sünnetinden önce bu yasaya uyarlar. Onlardan böyle davrananlar kâfirdir, öldürülmeleri vaciptir. Az veya çok hiçbir konuda Allah'tan başkasının hükmüne müracaat edilmez."[60]

Çağdaş tağutların kanunları, İbn-i Kesir'in işaret etmiş olduğu yasaların bir benzeridir. Onlar bu konunları memleketler ve insanlar üzerine ilzam etmektedirler. Onu, Kitap ve Sünnetin hükmünün üstünde tutarlar. Allah'ın kitabına vermedikleri kutsallık ve önemi, kendi yasalarına verirler. Bu ise açık küfrün ta kendisidir.

Bununla birlikte günümüz yasa ve kanunları, Tatarların yasalarından daha fazla küfür içermektedir. Bu kanunları koyanlar da, Tatarların yasalarını koyanlardan daha kâfirdirler. Zira Tatarların yasası, günümüz yasa ve kanunlarının aksine, İslam'dan alınmış bazı hükümleri içeriyordu.

Allame Ahmed Şakir *(rahimehullah)* şöyle der: "Müslümanların, kendi ülkelerinde inkârcı Avrupa'nın kanunlarından alınan yasalarla yönetilmesi Allahu Tealâ'nın şeriatına uygun olabilir mi? Onların kanunlarına heva ve batıl görüşler yön vermekte, diledikleri gibi onları değiştirmektedirler. O kanunları yapanların, yaptıkları bu yasaların İslam şeriatına uygun olup olmadı-

---

[60] İbn-i Kesir, Tefsiru'l-Kur'ani'l-Azim, 2/63.

ğı umurlarında bile değildir. Bu beşeri kanunlar şüphe ve tartışmaya yer bırakmayacak kadar açık bir küfürdür. Kim olursa olsun hiçbir Müslümanın, bu kanunlarla amel etmesi veya onlara boyun eğmesi konusunda asla geçerli bir mazereti olamaz."[61]

Şeyh Muhammed Hamid el-Faki, İbn-i Kesir'in Tatarların yasası hakkındaki sözü ile ilgili olarak şöyle der: "Avrupalıların sözünü kabul edip, kan, ırz ve malda onunla hükmolunmayı kabul eden, onu, Allah'ın Kitabı ve Resulünün sünnetinden üstün tutan kimsenin kâfir ve mürted olduğu kesindir. Eğer bunda ısrar eder ve Allah'ın indirdiği hükme dönmezse, namaz, oruç, hac ve benzeri zahiri amellerden hiçbiri ve hiç kimse onu kurtaramaz."[62]

Maide suresindeki üç ayet, Allahu Tealâ'nın şeriatını değiştiren hâkimin küfrüne delildir. O ayetlerde Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Kim Allah'ın indirdiğiyle hükmetmezse, işte onlar kâfirlerin ta kendileridir." (5 Maide/44)

"Kim Allah'ın indirdiğiyle hükmetmezse, işte onlar zâlimlerin ta kendileridir." (5 Maide/45)

"Kim Allah'ın indirdiğiyle hükmetmezse, işte onlar fasıkların ta kendileridir." (5 Maide/47)

İbn-i Abbas ve diğerlerinden aktarıldığı gibi bu ayetlerin tamamı, Allahu Tealâ'nın şeriatını, hevalarına göre ortaya koydukları bir takım kanunlar ile değiştiren Yahudiler hakkında nazil olmuştur. Aşağıdaki deliller bunu açıklamaktadır:

İbn-i Abbas *(radıyallahu anhuma), "Kim Allah'ın indirdiğiyle hükmetmezse, işte onlar kâfirlerin ta kendileridir..." (5 Maide/44) "..işte onlar zâlimlerin ta kendileridir." (5 Maide/45) "...işte onlar fasıkların ta kendileridir." (5 Maide/47)* ayetlerinin, Yahudilerden

[61] Ahmed Şakir, Umdetu't-Tefsir, 4/173-174, Daru'l-Maarif baskısı.

[62] Fethu'l-Mecid'e yazdığı Haşiyyesinden, 396.

iki taife hakkında indirilmiş olduğunu söyler. Şöyle ki; "Bu iki grubtan birisi, cahiliyye devrinde diğerini yenmişti. Nihayet, yenenlerin yenilenlerden öldürdükleri her kişiye karşılık elli vesak (Bir vesak yaklaşık 200 kg.) diyet ödemek ve yenilenlerin yenenlerden öldürdükleri her ölüye karşılık yüz vesak diyet ödemek üzere anlaşıp sulh yaptılar. Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Medine'ye gelinceye kadar böylece devam etti. Resulullah Medine'ye gelince, her iki kabileyi de yenmiş ve onların hâkim olmasına müsaade etmemişti. Sonra sulh yapmıştı. Bu sırada yenilen kavimden bir kişi; yenenlerden bir kişiyi öldürdü. Yenen kavim, yenilen kavme yüz vesak diyet gönder, diye haber yolladı. Yenilenler dediler ki; bu dinleri bir, soyları bir ve ülkeleri bir olan iki kabile arasında bir kısmının diyetinin diğer kısmının yarısı olması olacak şey mi? Biz; bu ayrıcalığı size, haksızlığınız neticesinde vermek zorunda kalmıştık. Ancak Muhammed Medine'ye geldiğine göre, bunu size vermeyiz, dediler. Az kalsın aralarında harp başlayacaktı. Sonra Resulullah'ı *(sallallahu aleyhi ve sellem)* aralarında hakem yapmak üzere anlaştılar. Yenen kavim toplanarak aralarında şöyle konuştu: Allah'a andolsun ki, Muhammed *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bize onların verdiğinin bir katını verecek değildir. Onlar doğru söylerler. Baskımız ve zulmumüz sebebiyle bunu bize vermek zorunda kaldılar. Öyleyse Muhammed'e hile yapalım. Biriniz ona görüşünü sorsun. Eğer dilediğimizi verirse; onu aranızda hakem yaparsınız. Eğer istediğimizi vermezse; ondan kaçınır ve hakem yapmazsınız, dediler. Münafıklardan bir kitleyi hile ile Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* görüşünü öğrenmek üzere gönderdiler. Onlar, Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* yanına gelince; Allahu Tealâ, Resulullah'a *(sallallahu aleyhi ve sellem)* onların durumunu bildirdi ve bu ayet-i kerime nazil oldu. Allahu Tealâ bu ayet-i kerime ile onları kasdetmişti."[63]

[63] Ahmed ve diğerleri tahric etmişlerdir, es-Silsiletu's-Sahiha: 2552.

Hadisin anlamı ve delalet ettiği şeyler şunlardır:

Birincisi: Mutlak olarak kullanıldığında, Maide suresinde geçen üç ayetten murad, büyük küfür, büyük zulüm ve büyük fısktır. Zira bu ayetlerin tamamı Yahudiler hakkında nazil olmuştur.

İkincisi: Allahu Tealâ'nın hükmünü ve şeriatını değiştirmelerinden dolayı Yahudiler, "kâfirdirler", "zalimdirler" ve "fasıktırlar" hükümlerini haketmişlerdir.

Üçüncüsü: Yahudiler, Allahu Tealâ'nın şeriatını değiştirdiklerinde, kendilerine inmiş olan Allahu Tealâ'nın dinine muhalefet ettiklerinin farkındaydılar ve bu yaptıkları ile zalimlerden oldular. Onlar, bu yaptıkları ile suçlu ve zalim olduklarını, bu konuda onlara şefaat edilmeyeceğeni ve kendilerine küfür hükmünün verilmesini de engelleyemeyeceklerini de itiraf ettiler. Zira Allahu Tealâ'nın şeriatını değiştirmek, müstakil bir küfürdür.

Dördüncüsü: Yahudilerin işlemiş oldukları ve bu nedenle de kâfir sayıldıkları bu değişikliği, kendi aralarında uyulması zaruri olan bir kanun kıldılar. Bununla birlikte ortaya koymuş oldukları bu kanunun, Allah'ın dininden olmadığını da biliyorlardı. Bu ise zulümdür. Yenen taraf, yenilen tarafı zorlamamış olsaydı, bu ittifak yapılmayabilirdi.

Beşincisi: Müslüman hâkimlerden her kim, Yahudilerin düşmüş olduğu bu duruma düşerek, Allahu Tealâ'nın şeriatını değiştirirse, aynen Yahudilerin küfrü gibi küfretmiş olur. Ayetler Yahudiler hakkında nazil olmuşsa da, Yahudilerin durumuna düşen herkes için bu ayetler umumidir. Şüphesiz her kötülük onlar için ve her güzellik ise bizim için değildir.

Buhteri'den şöyle rivayet edilmiştir: "Bir adam Huzeyfe'ye bu ayetler hakkında sordu ve şöyle dedi: "Bu ayetlerin Beni İsrail hakkında olduğu söyleniyor (bu doğru mudur?)." Huzeyfe şöyle cevap verdi: "Evet, Beni İsrail sizin kardeşlerinizdir. Her kötü

şey onların, her güzellik de sizin için (mi zannediyorsunuz)? Hayır, Allah'a yemin ederim ki onların yolunu ayakkabı bağlarına varıncaya kadar takip edeceksiniz."

İbn-i Mes'ud ve Hasan şöyle derler: "Bu ayetler, Müslümanlardan, Yahudilerden ve kâfirlerden Allahu Tealâ'nın indirdiğiyle hükmetmeyen herkes için umumidir."

İbn-i Cerir el-Taberi, Hasan'dan şöyle rivayet eder: "Bu ayetler Yahudiler için nazil olmuştur, bizim üzerimize de vaciptir."

Altıncısı: Hadis, Yahudilerin Allahu Tealâ'nın indirdiği dışında bir hüküm ile hükmetmeyi kalben helal saydıklarından dolayı ya da bazılarının dediği gibi, sonradan ortaya koydukları bu kanunlarını, Allahu Tealâ'nın dinine nisbet ettikleri için küfre düştüklerine delalet etmemektedir.

Yedincisi: Hadiste, zalim ve suçlu olduğunu itiraf etmekle birlikte, şeriatı değiştirme konumuna düşen kimsenin tekfir edilmeyeceği görüşünün geçersizliğine dair güçlü bir delil bulunmaktadır.

Sekizincisi: Yine hadiste, Allahu Tealâ'nın şeriatını değiştiren hâkimin, ortaya koymuş olduğu kanunları, kendi heva ve arzusuna göre tesbit ettiğini itiraf edip, bu kanunların Allah'ın dini olduğunu iddia etmediği sürece, kullara ve memleketlere bunu ilzam etse dahi tekfir edilmeyeceği yönündeki görüşün geçersizliğine dair de güçlü bir delil vardır. Bu görüş ise, bu meselede duyulmuş olan en tuhaf iddiadır.

Şeyh Muhammed Nasıruddin el-Bani'nin Hadis Hakkındaki Yorumu

Şeyh, yukarıda aktarmış olduğumuz hadisi tahric ettikten sonra şöyle der:

"Burada önemli bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Şöyle ki; bu üç ayetin Yahudiler hakkında indiğini ve onların, Resulullah'ın

hükmü hakkında söylemiş oldukları, “Eğer dilediğimizi verirse; onu aranızda hakem yaparsınız. Eğer istediğimizi vermezse; ondan kaçınır ve hakem yapmazsınız” şeklindeki sözlerini kavraman halinde, bu üç ayetin, Allahu Tealâ’nın indirdiği dışındaki kanun ve yasalarla hükmeden bazı Müslüman yöneticilere ve hâkimlere hamledilmesinin caiz olmadığını da öğrenmiş olursun. Bu yönetici ve hâkimlerin, Allah’ın indirdiği dışında hükmetmeleri nedeni ile suç işlemiş olsalar dahi Allah’a ve Resulüne iman etmiş oldukları halde bununla tekfir edilmelerinin caiz olmadığını söylüyorum. Zira onlar, Allah’ın şeriatı dışındaki kanunlar ile hükmetmeleri yönünden Yahudilere benzeseler de, Allahu Tealâ’nın indirdiğine iman ve tasdik etmeleri yönüyle Yahudilere muhaliftirler. Halbuki Yahudiler, Allahu Tealâ’nın indirdiğini inkâr etmektedirler. Onların söylemiş oldukları, “Eğer dilediğimizi verirse; onu aranızda hakem yaparsınız. Eğer istediğimizi vermezse; ondan kaçınır ve hakem yapmazsınız” sözü buna delalet eder. Bununla birlikte onlar, asılları itibari ile Müslüman değillerdi. Küfür, itikadi ve ameli olmak üzere iki kısma ayrılır. İtikadi küfrün yeri kalptir, ameli küfrün yeri ise uzuvlar. Kimin fiili şeriata muhalif bir küfür ise ve kalbinde yer alan küfre uygunluk arzediyorsa bu, Allahu Tealâ’nın bağışlamayacağı itikadi küfürdür. Ancak fiilen yapmış olduğu, kalbinde yer alana uygunluk arzetmiyor ise, Rabbinin hükmüyle o kimse mü’mindir. Bu kimsenin küfrü, itikadi küfür değil, sadece ameli küfürdür. O, Allahu Tealâ’nın dilemesine bağlıdır, dilerse ona azabeder, dilerse bağışlar.”

Şeyh’in bu açıklaması hakkında şunları belirtmek istiyorum:

Birincisi: Şeyh’in hadisi bu derece yanlış anlamasının sebebi, iman ve küfür konularındaki bozuk usulüdür. Onun iman ve küfür konularındaki usulü daha çok Cehm’in görüşüne yakındır.

İkincisi: Şeyh, Maide suresindeki üç ayetin, Allahu

Tealâ’nın şeriatını değiştirme ve Allah’ın indirdiğiyle hükmetmeme konusunda Yahudilere benzemelerine rağmen günümüz tağutlarına hamledilmesinin caiz olmadığını, zira onların Allahu Tealâ’nın indirdiğini tasdik ettiklerini söylemektedir. Halbuki bu anlayış ve fıkıh, Ehl-i sünnet ve’l-Cemaat akîdesinde imanın itikad, söz ve amel olduğu görüşü ile uyuşmamaktadır. Şeyh’e göre asıl mesele tasdikin bulunup bulunmamasıdır. Bu, küfrü kalbin inkârı ve yalanlamasına, imanın ise kalbin tasdikine bağlı olduğunu söyleyen sapık Cehm’in usulü değil midir?

Ayrıca Şeyh, bu tağutların kalplerinde tasdikin olduğunu nereden bilmektedir? Kalb ve içinde olanı bilen, onu yaratan Allahu Tealâ’dan başkası değildir. Mü’minler ise, kalpleri yarmak ve içindekileri araştırmakla emrolunmamışlardır.

Eğer, kalpte olana kişinin zahiri hali delalet eder denirse, bu tağutların zahiri halleri, tekfir edilen Yahudilerin zahiri hallerinden hiç de farklı değildir.

Üçüncüsü: Kulları ve memleketleri, beşeri yasa ve kanunlarla yöneten günümüz tağutlarının küfrü ve tuğyanı, Yahudilerin hâkimlerinin küfür ve tuğyanlarından daha şiddetlidir. Mutlak olarak Allahu Tealâ’nın indirdiği dışında hüküm belirleme konusunda, günümüz tağutları daha da kâfirdirler. Bu üç ayetin kendileri hakkında inmiş olduğu Yahudiler, kendilerine inen şer’i hükümlerin sadece bazılarını değiştirdiler. Halbuki günümüz tağutları, şeriatı mutlak olarak değiştirmişlerdir.

Günümüz tağutları, İslam’a ve Müslümanlara duydukları şiddetli düşmanlık yönüyle de Yahudilerden daha kâfirdirler. Bu tağutların âlimler ve Tevhid davetçilerine karşı başlattıkları savaş gibi, Yahudilerin de kendi âlimleri, ruhbanları ve dindarlarına karşı bir savaş başlattığı bilinmemektedir. Bu tağutların, Allah’a, hak dine ve Tevhid’e olan daveti engelledikleri gibi, Yahudilerin de dinlerine, Talmut’a ve Hidame’ye yapılan daveti engelledikleri duyulmamıştır. Allah’a davet eden nice davetçiler,

bu tağutlar tarafından idam edildiği halde, Yahudilerin kendi âlimlerini idam ettikleri görülmüş müdür? Bu zalim tağutların yaptığı gibi, topraklarını ve zenginliklerini düşmanlarına satan Yahudiler var mıdır?

Dördüncüsü: Şeyh'in, iman ve küfür konusundaki usulünün bozukluğuna, küfrü, sahibini dinden çıkaran ve sadece kalpte bulunan küfür ve sahibini dinden çıkarmayan ve uzuvlarda bulunan küfür olmak üzere ikiye ayırması delalet etmektedir. Bu ise, Cehm bin Safvan'ın sözü ve taksiminin aynısıdır.

Beşincisi: Ehl-i Sünnet'in, zahir ve batın arasındaki karşılıklı ilişki ve her birinin diğerini etkilemesi yönündeki görüşü ile el-Bani'nin, "Zahir ve uzuvlar kâfirdir… Batın mü'mindir ve kalp tasdik etmektedir" sözünü nasıl bağdaştıracağız. Herhangi bir meseleyi Cehm bin Safvan'ın görüşü ile delillendireceksek, imanın tanımı konusunda Ehl-i Sünnet'in usulünü kabul ettiğimizi söylememizin ne önemi kalacaktır?

Altıncısı: Şeyh'in, "Zira onlar, Allah'ın şeriatı dışındaki kanunlar ile hükmetmeleri yönünden Yahudilere benzeseler de, Allahu Tealâ'nın indirdiğine iman ve tasdik etmeleri yönüyle Yahudilere muhaliftirler. Halbuki Yahudiler, Allahu Tealâ'nın indirdiğini inkâr etmektedirler" sözü oldukça hatalıdır ve hadiste buna delalet eden hiçbir şey de yoktur.

El-Bani bu sözüne delil olarak, onların söylemiş oldukları şu sözü aktarmaktadır: "Eğer dilediğimizi verirse; onu aranızda hakem yaparsınız. Eğer istediğimizi vermezse; ondan kaçınır ve hakem yapmazsınız." Halbuki bu, ne lûgat olarak, ne hal olarak ve ne de sıfat olarak doğru bir delillendirme değildir.

Onların bu sözlerinin, kalp ile yalanlama ve inkârı içerdiği sonucuna varmamız için hiçbir işaret bulunmamaktadır. Bu, onların sözü hakkında yapılmış hatalı bir te'vilden başkası değildir. Halbuki Selef-i Salihin mezhebi te'vilden oluşmamaktadır. Zaruret halinde te'vil yapmanın caiz olduğu söylenirse, bu meselede zaruretin nerede olduğunu sorarız.

Ayrıca Kur'an, Yahudilerin Resulullah'ı ve Zikr-u Hâkim'in ayetlerini inkâr etmiş ve yalanlamış olmadıklarını belirtmektedir. Aksine onlar, kalben Peygamberin ve Rabbinden getirmiş olduğu şeylerin hak olduğunu ve gönderilmiş bir nebi olduğunu biliyorlardı. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Kalpleri onlara inandığı halde zulümle büyüklenmeleri sebebi ile onları inkâr ettiler." (27 Neml/14)

Kalben onun hak olduğunu bilmelerine rağmen, dilleriyle ayetleri inkâr ediyorlardı, onları bu zahiri inkâra yönelten sebep ise, kibir, haset ve inatlarıydı. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"İşte o tanıdıkları kendilerine geldiğinde onu inkâr ettiler. Artık Allah'ın laneti o kâfirlerin üzerinedir." (2 Bakara/89)

"Kendilerine kitap verdiklerimiz onu öz oğullarını tanıdıkları gibi tanırlar. Öyle iken içlerinde bir grup bilip durdukları halde yine de hakkı gizlerler." (2 Bakara/146)

Bunun dışında birçok ayet, Yahudilerin kalplerinde ve nefislerinde, Nebi'nin *(sallallahu aleyhi ve sellem)* hak olduğunu ve Rabbinden getirmiş olduğu ayetlerin hak olduğunu bildiklerine delalet etmektedir. Bununla birlikte onlar, büyüklendiler, açık ve gizli olarak şeriatın hidayetine uymak ve itaat etmekten kaçındılar.

Allahu Tealâ'nın şeriatını değiştirmenin küfür olduğunun ve bunu yapanın kâfir olacağının bir diğer delili ise Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şu sözüdür:

"Sonunda Beni İsrailin kendisi bir kitap seçtiler, kalpleri onları baştan çıkardı, dilleri onu kabul etti[64], gerçek, onlarla şehvetleri arasında dönüp duruyordu, nihayet Allah'ın kitabını

---

[64] Hadisin zahiri, onların Allah'ın indirdiği dışındaki hükmü kabul etmelerinin dil ile sınırlı olduğu yönündedir. Onların kalbinde yer eden ise, sadece heva, istek ve eğilimdir. Bununla birlikte Allah'ın indirdiğini değiştirme işine kalkışmalarından dolayı kâfir olmuşlardır.

bilmiyorlarmış gibi arkalarına fırlattılar ve: Beni İsraili bu kitaptan uzaklaştırın, siz ona uyarsanız, onları bırakın, eğer onlar size muhalefet ederlerse, onları öldürün…" dediler.[65]

Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) buyurdu ki: "Beni İsrail bir kitap yazıp ona uydular, Tevrat'ı terk ettiler."[66]

Günümüzdeki tağutların, Allah'ın şeriatını değiştirmek için yaptıkları bunun aynısıdır. Onlar, kendi hevalarından bir kitap yazdılar ve onu, kanun diye isimlendirdiler. Demir ve ateşin gücüyle insanları zorladılar, bu kanuna uymaktan, başvurmaktan kaçınan ve onu kabul etmeyen ya da bir sözle ona itiraz eden her kişiyi öldürdüler, hapse attılar, ya da diğer cezalara maruz bıraktılar. Şüphesiz ki bu ümmet, kendilerinden öncekilerin yolunu ve yaptıklarını karış karış takip edecektir.

Allahu Tealâ'nın Şeriatını Değiştirme Konusunda İlim Ehlinden Bazılarının Görüşleri

İbn-i Cerir şöyle der: "Onlar, Allahu Tealâ'nın hükmüyle hükmetmeyenler, bununla birlikte hükmü değiştirenler ve Allahu Tealâ'nın kitapta indirmiş olduğu hakkı gizleyenlerdir."[67]

Cassas, Allahu Tealâ'nın *"Hayır, Rabbine andolsun ki, aralarında çıkan anlaşmazlıklarda seni hakem yapıp, sonra da verdiğin hükümden dolayı içlerinde hiçbir sıkıntı duymadan tam bir teslimiyetle teslim olmadıkça iman etmiş olmazlar" (4 Nisa/65)* ayetinin tefsirinde şöyle der:

"Bu ayet, Allah'ın veya Resulullah'ın emirlerinden bir şeyi reddeden kimsenin İslam'dan çıktığına delalet eder. O kimsenin bu reddi ister şüphe yönüyle olsun, ister kabul etmekten kaçınma ya da bu emirlere teslim olmama yönüyle olsun aynıdır."[68]

---

[65] Beyhaki, Şuabu'l-İman'da tahric etmiştir. Silsiletu's-Sahiha: 2694.
[66] Taberani tahric etmiştir, es-Silsiletu's-Sahiha: 6/437.
[67] Taberi Tefsiri, 4/592.
[68] Ahkamu'l-Kur'an

İbni Teymiyye şöyle der: "Allah'ın haram kıldığını helal kılan, Allah'ın helal kıldığını haram kılan ahbarlarını ve ruhbanlarını, onlara itaat etmekle rabler edindiler. Onlar, ahbar ve ruhbanlarının Allah'ın dinini değiştirdiğini bilmelerine rağmen, yaptıkları bu değişikliklerde onlara uydular. Peygamberlerin dinine karşı olduklarını bilmelerine rağmen, Allah'ın haram kıldığını helal ve helal kıldığını da haram kılmada önderlerine itaat ettiler. Bu küfürdür, Allah ve Resulü bunu şirk saymıştır."[69]

Yine şöyle der: "Müslümanların dininde zaruri olarak bilinmektedir ki kim, İslam dinine itaatten uzaklaşır ve Muhammed'in *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şeriatından başka bir şeriata uyarsa, kâfir olur."[70]

---

[69] Mecmuu'l-Fetava, 7/70
[70] Mecmuu'l-Fetava, 28/524.

ÜÇÜNCÜ AMEL

Allahu Tealâ'nın Şeriatına Muhalif Kanun Koymak

Bu, Allahu Tealâ'nın indirdiğiyle hükmetmemek ya da Allahu Tealâ'nın şeriatını beşeri kanunlar ile mücerred olarak değiştirmekten farklıdır.

Şöyle açıklanabilir: Kişinin, kanun koyma sıfatını kendisinde görmesi, kendisini kanun koyucu kılması, Allahu Tealâ'nın şeriatına karşı, kanunlar ve yasalar belirleyerek Allah'ın indirdiğinden başkası ile hükmetmesi ve Allah'ın şeriatını değiştirmesidir. Zira Allahu Tealâ'nın indirdiği ile hükmetmeyen veya Allahu Tealâ'nın şeriatını beşeri kanunlar ile değiştiren her kişi, bizzat bu beşeri yasa ve kanunları belirleyen kişi olmayabilir.

Bu fiili işleyen kimsenin küfründe, tuğyanında ve İslam dairesinden çıkmış olduğunda kesinlikle şüphe yoktur. Zira Allahu Tealâ'nın en özel hususiyetlerinden biri olan kanun koyma ve helal-haram belirleme konusunda kendisini yaratana benzetmektedir.

Hüküm ve kanun koyma, sadece Allah'a aittir. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Hüküm ancak Allah'ındır. O, doğruyu haber verir ve O, ayırt edenlerin en hayırlısıdır." (6 En'am/57)

"Hüküm ancak Allah'ındır. O kendisinden başkasına ibadet etmemenizi emretmiştir." (12 Yusuf/40)

"O, kimseyi hükmüne ortak kılmaz." (18 Kehf/26)

"Yoksa onların Allah'ın izin vermedği şeyleri kendilerine dinden şeriat yapan ortakları mı vardır? Eğer ayırdedici söz olmasaydı, muhakkak aralarında hüküm olunmuştu bile. Doğrusu zalimler için can yakıcı bir azab vardır." (42 Şura/21)

Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur: "Şüphesiz hüküm veren Allah'tır ve hüküm O'na aittir."

Halbuki yasa ve kanunlar belirleyen kişi, bu konuda kendisini Allahu Tealâ'ya ortak edinmekte ve böylece şirk koşmaktadır. Bütün yaratılanlar Allah'a ait olduğu gibi, bu yaratılanlar için kanun belirleme hakkı da ancak ve ancak Allahu Tealâ'ya aittir. O kişinin durumu, Firavuna benzer. Şöyle ki:

"Firavun dedi ki: "Ey ileri gelenler, sizin benden başka ilahınız olduğunu bilmiyorum." (28 Kasas/38)

Yani, benim dışımda, hayatınızdaki bütün olaylarda kendisine başvuracağınız ne bir kanun koyucu, ne de bir hâkim biliyorum.

"Sizin en yüce Rabbiniz benim." (79 Naziat/24)

Öyle bir rab ki, istediği din, şeriat ve kültüre göre sizi terbiye etmeye hak sahibidir.

"Firavun dedi ki: Ben size ancak gördüğümü gösteriyorum ve ben sizi doğru yoldan başkasına da iletmiyorum." (40 Mü'min/29)

Yani, benim görüşüm ve hükmüm alınmadan tabi olunacak ne bir din, ne de bir görüş vardır! Bu, onun cehennem ateşinde ebedi kalmasını gerektiren küfür hükmüdür:

"Onlardan kim: "Gerçekten ben, O'nun dışında bir ilahım" diyecek olursa, Biz böylesini cehennemle cezalandırırız. İşte zâlimleri böyle cezalandırırız." (21 Enbiya/29)

Firavun, kendisinin kanun koyucu olduğunu iddia etmekle,

ilahlığını ilan etmiş oldu. Zira bu iddia, ilahlık iddiasında bulunmak ile aynıdır. Mana ve delalet yönünden aralarında fark olmadığı gibi, hüküm ve sonuç itibariyle de aralarında fark yoktur.

Ancak, kendisinin Allah'ın dışında bir kanun koyucu olduğunu söyleyen kimse, kendisinin rabb ve ilah olduğunu açıkça söyleyen Firavun ve onun emsallerinden daha kurnaz ve hilekardır. Zira açıkça ilahlık iddiasında bulunmak insanların dikkatini ve öfkesini çeker. Allahu Tealâ, bu kimseleri Allah dışında edinilmiş olan rabler olarak isimlendirmiştir:

"Onlar, Allah'ı bırakıp bilginlerini, rahiplerini, Meryem oğlu Mesih'i rabler edindiler." (9 Tevbe/31)

Bu bilginler ve rahipler, Allah'tan hiçbir delil olmadığı halde haramı helal, helalı haram kılmışlardı. Yahudiler de helal ve haram konusunda onlara uydular.

Günümüzde, Allahu Tealâ'nın dışında kanun koyanların birçok çeşidi bulunmaktadır. Bunlardan en arsızları ve en belirginleri, üyelerinin bütün utanmazlığıyla, görevlerinin kanun koyma, helal ve haram belirleme olduğunu haykırdıkları parlamentolardır. Bazen de bu hak tek bir kişiye tanınır.[71]

Yazmış oldukları makale veya kitaplarını, Allahu Tealâ'dan bir delil olmaksızın, helal, haram, yasak, serbest, caiz, caiz değil, iyi, kötü ve bunun gibi ibarelerle dolduran yazarlar da bunun kapsamına girerler.

---

[71] Hafız Esad, Suriye anayasasını tek başına hazırlamıştır. Bu konuda ona yardım edenin olmadığı söylenir. Bu nedenle o, yasa ve kanun koyma konusunda Allah'a şirk koşanların en büyüklerindendir. Kendilerine, kanun ve yasa koyma konusunda hiç kimseyi ortak olarak kabul etmedikleri halde, bu konuda Allah'a ortak koşulmasını caiz görmüşlerdir.

DÖRDÜNCÜ AMEL

Küfür Kanunlarına Muhakeme Olmak
MüşriklerinKanunlarına İtaat Etmek

Küfür ve tağut kanunlarına muhakeme olan kimse, Allah'ın indirdiği ile hükmetmeyen hâkim veya Allah'ın şeriatını değiştiren ya da kanun koyan kişi olmayabilir. Kişi, bu saydığımız suçlardan hiçbirini işlememiş olsa da beşeri kanunlara başvurması ve bu kanunlarla muhakeme olması nedeniyle küfre düşebilir. Bu nedenle bu meseleye, yukarıdaki fiillerden bağımsız olarak değinmek istedik.

Şeriatla hükmedecek şer'i mahkemeler bulunmasına rağmen, hüküm için beşeri kanunlara başvurmak bu kısma girer ve bunu yapan kişi İslam dairesinden çıkan bir kâfir olur. Ancak gözü ve basireti kör birisi, durumu bu olan bir kişinin küfründe tereddüt eder. Bunun delili Allahu Tealâ'nın şu ayetidir:

> *"Sana indirilene ve senden önce indirilenlere iman ettiklerini ileri sürenleri görmedin mi? Tağut'a iman etmemeleri kendilerine emrolunduğu halde, Tağut'un önünde muhakemeleşmek istiyorlar. Halbuki şeytan onları büsbütün saptırmak istiyor." (4 Nisa/60)*

Allahu Tealâ, onların imanının hakiki değil, bir iddiadan ibaret olduğunu bildirmektedir. Zira onlar Allah'ın şeriatına

başvurmaktan kaçındılar, tağutların hükmüne yöneldiler. Halbuki, tağutların hükmünü inkâr etmekle emrolunmuşlardı.

Şevkani *(rahimehullah)* şöyle der: "Bunda, Allah'ın Resulüne indirilmiş olan Kur'an'a ve önceki peygamberlere indirilmiş olanlara iman ettiğini söyleyenlerin durumu hakkında Resulullah'ı *(sallallahu aleyhi ve sellem)* hayrete düşürme vardır. İman iddialarını bozacak ve aslını iptal edecek olanı yaptılar. Bu, onların tağuta hüküm için başvurma isteklerinden dolayıdır. Halbuki Kur'an'da ve ondan önce indirilen diğer kitaplarda, tağutu inkâr etmeleri gerektiği bildirilmişti."[72]

Allah'ın şeriatı dışında hükmolunmak için kendisine başvurulan her hüküm, tağut kelimesinin kapsamına girer.

Muhammed bin İbrahim Alu'ş-Şeyh şöyle der: "Allahu Tealâ'nın *"ileri sürenler"* sözü, onların iman iddialarını yalanlamadır. İmanla birlikte, Resulullah'ın getirmiş olduğu hükümlerin dışında bir hükme başvurma, asla bir kulun kalbinde bir araya gelmez."[73]

Bunun delili Allahu Tealâ'nın şu ayetidir:

> *"Hayır, Rabbine andolsun ki, aralarında çıkan anlaşmazlıklarda seni hakem yapıp, sonra da verdiğin hükümden dolayı içlerinde hiçbir sıkıntı duymadan tam bir teslimiyetle teslim olmadıkça iman etmiş olmazlar." (4 Nisa/65)*

Ayetin nüzul sebebi olarak şu rivayet edilir: İki adam Allah Resulü huzurunda hasımlaştılar. Allah Resulü hak sahibi lehine hükmetti. Aleyhine hüküm verilen kişi, "Razı olmam" deyince arkadaşı ona "Ne istiyorsun" dedi. O da, "Ebu Bekir es-Sıddık'a gidelim" dedi ve ona gittiler. Lehine hüküm verilen kişi Ebu Bekir'e, "Biz Resulullah'a gidip hasımlaştık ve benim lehime hükmetti" dedi. Ebu Bekir, "İkinizde Allah Resulü'nün verdiği hük-

---

[72] Fethu'l Kadir, 1/481
[73] Tahkimu'l-Kavaniyn

me uyacaksınız" dedi. Ancak aleyhine hüküm verilen kişi razı olmayarak, "Ömer ibnu'l-Hattab'a gidelim" dedi ve gittiler. Lehine hüküm verilen Ömer'e, "Biz Resulullah'a vararak hasımlaştık. O, benim lehime, bunun aleyhine hükmetti. Bu, razı olmayıp reddetti. Sonra Ebu Bekir es-Sıddık'a gittik. O, "Siz, Resulullah'ın verdiği hüküm üzeresiniz" dedi. Arkadaşım yine kabul etmedi" dedi. Ömer'in sorusu üzerine aleyhine hüküm verilen durumun böyle olduğunu söyledi. Ömer evine girdi ve elinde kılıç olduğu halde geri çıktı. Kılıcıyla razı olmayı reddedenin başına vurarak onu öldürdü. Diğer adam Resulullah'ın yanına gitti ve, "Ey Allah'ın Resulü, Ömer, arkadaşımı öldürdü. Eğer kaçmamış olsaydım, beni de öldürecekti" dedi. Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, "Ömer'in bunu yapacağını zannetmiyorum" dedi. Bunun üzerine Allahu Tealâ şu ayeti indirdi:

> *"Hayır, Rabbine andolsun ki, aralarında çıkan anlaşmazlıklarda seni hakem yapıp, sonra da verdiğin hükümden dolayı içlerinde hiçbir sıkıntı duymadan tam bir teslimiyetle teslim olmadıkça iman etmiş olmazlar" (4 Nisa/65)*[74]

Bu, Allah Resulü'nün hükmüne razı olmayıp, Ebu Bekir ve Ömer'e başvuran kişi hakkındaki hükümdür. Doğudan ve batıdan alınmış küfür kanunlarına ve tağutların yasalarına başvuranlar, bu hükümleri Allah'ın ve Resulünün hükümlerine tercih edenler hakkındaki hüküm acaba nasıl olur? Şüphesiz ki o kimsenin kâfir olduğu ve öldürülmesi gerektiği konusunda hiçbir şüphe yoktur.

İbn-i Teymiyye *(rahimehullah)* şöyle der: "Allahu Tealâ, kendi şerefli ve mukaddes zatına andederek; Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* sünneti ve şeriatından çıkan herkesin, bütün din ve dünya işlerinde Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* hükmüne razı olmadıkları ve kalben de Resulullah'ın

[74] Es-Sarimu'l-Meslul, 38.

hükmüne teslim olmadıkları sürece mü'min olamayacaklarını bildirmektedir. Kur'an'da, bu asıl üzere olan bir çok ayet vardır."[75]

İbnu'l-Kayyım *(rahimehullah)* şöyle der: "Allahu Tealâ, insanların, usul, fürû, şer'i hükümler, uhrevî hükümler ve karşılaşmış oldukları diğer meselelerde Allah'ın Resulünü hakem olarak tayin etmedikçe, imanlarının olmadığına, mukaddes zatına andederek yemin ediyor. Tek başına, Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* hakem olarak tayin edilmesi de imanın ispatı açısından yeterli değildir. Bununla birlikte içlerinden de hiçbir sıkıntı duymamaları gerekir. İçlerinde sıkıntı duymaları, kişinin gerek Resulullah'a *(sallallahu aleyhi ve sellem)* hükmolunmaktan dolayı ve gerekse O'nun vereceği hükümden dolayı göğsünün daralmasıdır. Dolayısıyla Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* hükmüne bütün açıklığıyla göğüslerini açmaları, tam olarak onu kabul etmeleri ve bundan razı olmaları gerekir. O'nun hükmüne itiraz etmeden, tam bir kabul ve teslimiyet ile yönelmedikçe, iman etmiş olmazlar."[76]

İbn-i Kesir *(rahimehullah)* şöyle der:

"Allahu Tealâ, kendi şerefli ve mukaddes zatına andederek buyuruyor ki; bütün işlerde Resulullah'ı *(sallallahu aleyhi ve sellem)* hakem kılmadıkça hiç kimse gerçekten iman etmiş olmaz. Onun verdiği hüküm, gizli ve açık olarak her zaman kendisine bağlı kalınması gereken vacip gerçektir. Bunun içindir ki; *"sonra da verdiğin hükümden içlerinde hiçbir sıkıntı duymaksızın (onu) tam manasıyla kabullenmedikçe iman etmiş olmazlar"* buyurmuştur.

Yani mü'minler, seni hakem tayin ettiklerinde, içlerinden sana itaat ederler. Senin verdiğin hükme karşı içlerinde herhangi bir sıkıntı duymazlar. İçleri ve dışlarıyla bu hükme uyarlar.

[75] Mecmuu'l-Fetava, 28/471.
[76] El-Tibyan fi Ahkami'l-Kur'an, 270.

Karşı koymadan, müdafa ve münakaşa yapmadan bu hükme tamamıyla teslim olurlar."[77]

İbn-i Ebi'l-Izz el-Hanefi şöyle der: "O halde yapılması gereken Allah Rasûlü'ne tam anlamıyla teslimiyet göstermek, emrine bağlanmak ve ondan gelen haberleri kabul ve tasdik ile karşılamaktır. Makul, adını verdiği batıl hayallerle ona karşı çıkmamak yahut herhangi bir şüphe ve tereddüt ile onu karşılamamak ya da başka insanların görüşlerini, zihinlerinin çöplerini onun önüne geçirmemektir. Onu Peygamber olarak gönderene ibadet, zilletle itaat, yönelmek ve tevekkül ile tevhid ettiği gibi, Allah Resulü'nün hükmüne başvurmak, ona teslimiyet göstermek, ona bağlanıp itaat etmek suretiyle de Tevhid etmelidir (Bu konuda Allah Resulüne başkasını ortak etmemelidir.)

İşte bu ikisini yani peygamber olarak gönderenin tevhidi ile, Resule tabi olmanın tevhidi şeklindeki iki tevhid bir arada olmadıkça, kulun Allah'ın azabından kurtulması mümkün değildir. O Resule tabi olmalı, ondan başkasının hükmüne başvurmamalıdır. Onun dışındakilerin hükmüne razı olmamalı ve Allah Rasûlünün emrini uygulayıp haberini; şeyhinin sözüne, imamının yahut ta mezhebine mensup olanların, kendisine bağlı olduğu taifenin yahut ta'zim ettiği kimselerin kanaatlerine arzetme şartına bağlı olarak tasdike kalkışmamalıdır...

Yani gerek Kur'an, gerek sünnet şeklindeki iki türlü vahyin nasslarına teslim olup onlara sıkı sıkıya bağlanan, onlara itiraz etmeyen kendi görüşü, aklı ve kıyasını ileri sürerek bunlara itiraz etmeyen kimselerin dışında kalanların İslam'ı sağlam bir şekilde yer etmez.

Buhari İmam Muhammed bin Şihab ez-Zühri'den *(rahimehullah)* şöyle dediğini rivayet eder: Risalet Allah'tan, açıklama Resulullah'tan ve teslimiyet ise bizdendir."[78]

---

[77] Tefsir-u İbn-i Kesir, 1/553.

[78] Şerhu'l-Akîdeti't-Tahaviyye.

Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Ey iman edenler! Allah'a itaat edin. Peygambere de itaat edin. Sizden olan emir sahiplerine de. Eğer birşeyde çekişirseniz, Allah'a ve ahiret gününe iman ediyorsanız, onu Allah'a ve Resulüne döndürün. Bu hem daha hayırlı, hem de sonuç itibariyle daha güzeldir." (4 Nisa/59)

Eğer Allah'a ve ahiret gününe imanda sadık kimseler iseniz, din ve dünya işlerinden anlaşmazlığa düştüğünüz her türlü meseleyi Allah'a ve Resulüne döndürün, yani kitap ve sünnete. Anlaşmazlığa düştüğünüz şeyde, Allah ve Resulünden başkasına yönelirseniz, Allah'a ve ahiret gününe iman konusunda sadık olmadığınız anlaşılır.

İbnu'l-Kayyım *(rahimehullah)* şöyle der: "Allahu Tealâ bunu, imanın gereklerinden kılmıştır. Bunun olmaması halinde iman da olmaz."[79]

Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Ey iman edenler! Seslerinizi Peygamber'in sesinden fazla yükseltmeyin. Birbirinize bağırdığınız gibi, Peygamber'e yüksek sesle bağırmayın. Öyle yaparsanız, siz farkına varmadan amelleriniz boşa gider." (49 Hucurat/2)

İbnu'l-Kayyım *(rahimehullah)* şöyle der: "Onların seslerini yükseltmeleri, amellerinin boşa gitmesinin nedenidir. O halde, görüşlerini, akıllarını, zevklerini, siyasetlerini ve bilgilerini, nasıl olur da Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* getirdiğinin üzerine yükseltirler. Bunu yapmaları, amellerinin boşa gitmesini öncelikle gerektirmez mi?!"[80] Kişinin ameli ancak küfür ile boşa gider...

"Günümüzde Müslümanların yaşamış olduğu ülkelerinin çoğunda kitap ve sünnet ile hükmolunmuyor. Milyonlarca Müs-

---

[79] İ'lamu'l-Muvakkıin, 1/50.

[80] İ'lamu'l-Muvakkıin, 1/51.

lüman küfür ve inkâr topraklarında yaşamalarına rağmen, ancak doğu veya batıdan alınmış kanunlarla ya da yönetimi ele geçirmiş olanların yasaları ve kanunlarıyla yönetilmektedirler. Onlar isteyerek veya istemeyerek bu kanunlara başvurmak zorunda kalıyorlar. Bu Müslümanlar hakkında şeriatın hükmü nedir? Kitap ve sünnetin dışında bir şeyle hükmolunmak isteyen kimselerin kapsamına mı girmektedirler?" denirse, cevabımız şudur:

Bu meselede gözönünde bulundurulması gereken birçok ayrıntı bulunmaktadır. Şöyle ki:

Birinci: Şer'i nasslar, kitap ve sünnetin dışında hükmolunanların iki şartla ya da iki nitelikle kâfir olacağını bildirmektedirler:

İlk olarak: Kitap ve sünnetle hükmolunma imkanı bulunmasına rağmen, bunu terkedip beşeri kanunlara başvurmak.

Bu, asıl itibari ile beşerin kanunlarını, yaratanın hükümlerine tercih etmek kabilindendir ve Allahu Tealâ'nın, *"Tağut'a iman etmemeleri kendilerine emrolunduğu halde, Tağut'un önünde muhakemeleşmek istiyorlar" (4 Nisa/60)* ayetinin ve yukarıda aktarmış olduğumuz diğer ayetlerin kapsamına girmektedir. Yani onlar Nebi'yi *(sallallahu aleyhi ve sellem)* terk etmektedirler, Allah'ın ve Resulünün hükmünden uzaklaşıp, tağutun hükmü ve tağutun kanunlarına yönelmektedirler.

İbn-i Kesir *(rahimehullah)* şöyle der: "Ayet, genel olup, kitap ve sünneti terk edip bunların dışındaki batılları hakem kabul eden herkesi kötülemektedir. Ayetteki "Tağut" tan kastedilen budur. Allahu Tealâ, *"münafıkların senden alabildiğine yüz çevirdiklerini görürsün" (4 Nisa/61)* buyuruyor. Onlar, büyüklenerek inkâr edenlerin yüzçevirmeleri gibi senden yüzçevirip uzaklaşırlar."

İbn-i Kesir'in sözünde geçen "terk edip" ifadesine dikkat edilmelidir. Bu bizim işaret ettiğimiz anlamı vermektedir. Allahu Tealâ en doğrusunu bilir.

İkinci olarak: Kitap ve sünnetin dışındaki hükme razı olmak ve bunu güzel görmek. Böyle bir kişi, bu kanunlara ister fiilen muhakeme olsun ister olmasın kâfirdir. Çünkü küfre rıza göstermenin küfür olduğu konusunda ilim ehli arasında ihtilaf yoktur.

İkincisi: Birinci maddede aktarmış olduğumuz iki vasfa sahip olmadığı halde, Kitap ve Sünnetin dışındaki kanunlara hükmolunan kişi kâfir olmaz. Yukarıdaki nassların böyle bir kişiye hamledilmesi caiz değildir.

Üçüncüsü: Müslüman için asıl olan, herhangi bir konuda gasbedilmiş olan hakkını, bu kanunlara başvurmadan geri almak için elden gelen bütün gayreti göstermesidir. Ancak bu mümkün olmazsa ve gasbedilmiş olan hakkını alabilmek için bu kanunlara başvurmaktan başka çaresi kalmazsa, Allahu Tealâ'nın izni ile o kimse için bu kanunlara başvurmasında bir sakınca olmayacağını umarım.

Buhari, Abdurrahman bin Avf'tan, Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurduğunu rivayet eder: "Amcalarımla birlikte Hılfu'l-Mutayyibin'e tanıklık ettim. Kızıl[81] develerimin olmasını ona tercih etmem."[82]

Hılfu'l-Mutayyibin, mazlumun hakkını zalimden almak maksadı ile müşriklerin önde gelenleri arasında yapılmış olan bir ittifaktı. O dönemde insanlar aralarındaki anlaşmazlıkları ve haksızlıkları bu ittifakı yapmış olan kişilere iletiyorlardı.

İbnu'l Esir şöyle der: "Cahiliyyede, Beni Haşim, Beni Zehra ve Teym, İbn-i Cüd'an'ın evinde toplandılar. Bir kase getirildi. Ellerini onun içine koyarak, mazlumun hakkını zalimden almak üzere ittifak ettiler ve bu ittifaklarını "Mutayyibin" olarak isimlendirdiler."[83]

---

[81] Araplara göre devenin en iyi türleri kızıl develerdir.
[82] Sahihu'l-Edebu'l-Müfred, 441.
[83] En-Nihaye

Bununla birlikte, Nebi *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, sahih olan şer'i anlamda onun varlığını hayır olarak nitelendirdi. Bu ittifak, mazlumun hakkını zalimden almak için yapılmıştı.

Dördüncüsü: Eğer zarara uğrama muhtemel ise, kişinin başka hükümlere başvurmadan, mazlum olarak sabretmesinin azimet ve takva olduğu görüşündeyim. Özellikle ilim ve fazilet sahibi kimselerin buna daha fazla dikkat etmeleri gerekir. Kişinin, haklı olduğu bir meselede azimeti tercih etmesi daha üstündür. Allahu Tealâ en doğrusunu bilir.[84]

Avukatlık Mesleği

Avukatlık mesleği, avukatın, bulunmuş olduğu ülkenin kanunları dairesinde müvekkilinin vekili olarak savunmada bulunması ve yargı meclislerinde müvekkilinin hakkını aramasıdır.

İş, bu yönüyle Allahu Tealâ'nın, peygamberi ve kulu olan Muhammed'e *(sallallahu aleyhi ve sellem)* indirmiş olduğu hükme muhalif olarak beşeri kanunlarla hükmetme ve hükmolunmayı içermektedir ve dolayısıyla da şüphesiz küfürdür. Ancak bunun bir takım ayrıntıları bulunmaktadır. Şöyle ki:

Birincisi: Beşeri kanunların kötülüklerini, Allahu Tealâ'nın dininde olan yerini, kusur ve eksikliklerini öğrenip, insanlara bunu öğretmek ve uyarmak için bu kanunları tahsil eden kişi için, Allahu Tealâ'nın izni bunda bir sakınca olmadığını düşünüyorum. Belki de bu yaptığı ile ecir dahi kazanabilir. Ancak,

[84] Şeyh'in tağutun hükmüne muhakeme olan bir kimsenin kâfir olabilmesi için getirmiş olduğu iki şart açıkça söylemek gerekirse hiçbir asla dayanmamaktadır. Zira ne "Kitap ve Sünnet ile hükmolunma imkânına sahip olma" şartı, ne de "Muhakeme olduğu kanunlardan razı olma" şartı ayetin ifadesinden anlaşılmamaktadır. Ayet açık bir şekilde sadece mücerred olarak tağutun hükmüne muhakeme olan kişinin kâfir olduğunu ortaya koymaktadır. Bundan dolayı Şeyh'in bu konudaki görüşlerine katılmak mümkün değildir. Konu hakkında detaylı bilgi için "Hâkimiyet Mefhumu" isimli kitabımızın 89-98. sayfalarına bakılabilir. –*yayıncı-*

İslam'ı sağlam olan kişi dışında, kimsenin bu alana dalmasını ve bu alanla uğraşmasını ne tavsiye ediyor, ne de uygun görüyoruz.

İkincisi: Allahu Tealâ'nın hükmüne zıd olan beşeri kanunlara fiilen muhakeme olan veya hakkı batıl ya da batılı hak kılmak için uğraşan avukat kâfir olur. Küfür ve tağutun hükümlerine başvuran kimsenin kâfir olduğuna dair yukarıda aktarmış olduğumuz şer'i nasslar bu kişiye de hamledilir.

Üçüncüsü: Hakk'ın kanunlarına muhalif olarak, sonradan ortaya konulmuş olan beşeri kanunların doğruluğuna inanarak bu kanunlara muhakeme olan veya bu kanunlara muhakeme olunmasını helal kabul eden avukat da, tekfir edilir ve İslam dininden çıkmış olur.

Ahmed Şakir *(rahimehullah)* şöyle der: "Müslümanlardan birinin, bu yeni dine –beşeri kanunlara- boyun eğmesi ya da bir babanın, çocuklarına bunu öğretmesi veya öğrenmeleri için çabalaması caiz değildir? Bu baba ister alim olsun, isterse cahil olsun farketmez?

Yine Müslüman bir adamın bu yasaların gölgesinde yargı görevini üstlenmesi, onunla amel etmesi ve böylece de Allahu Tealâ'nın açık olan şeriatından yüz çevirmesi caiz değildir. Dini bilen, genel ve tafsili olarak dinine, bu Kur'an'ı Allah'ın, Resulü'ne muhkem bir kitap olarak indirdiğine, ne önünden ne de arkasından ona batılın karışmayacağına, Resul'e *(sallallahu aleyhi ve sellem)* itaatın Allah'a itaat olduğuna ve Resul'ün getirdiği her şeyi bütün durumlarda kesin olarak yerine getirmesi gerektiğine iman eden bir Müslümanın, te'vil ve tereddüt etmeden günümüz yargı görevini üstlenmesinin batıl olduğunu bilmesi ve buna iman etmesi gerekir."[85]

Dördüncüsü: Batılı giderme ve hakkı elde edip sahibine döndürme sınırları dâhilinde çalışan ve bunu yapmak için,

[85] Umdetu't-Tefsir, 2/172-174.

Allahu Tealâ'nın hükmüne zıd olan beşeri kanunlara fiilen muhakeme olmayan avukatın bu ameli caizdir. Eğer bu kişinin niyeti iyi ise, Allahu Tealâ'nın izni ile onun için ecir vardır.

Örnek olarak: Allah'a ve Resulüne savaş açan ve yeryüzünde yayılmış olan azgın sistemler tarafından, daveti ve dini nedeniyle hakkında idam hükmü verilen bir kardeş için olaya dahil olan ve batılı gidermek ya da onun kötülüğünü ve eziyetini azaltmak için çalışan avukat bu kabildendir.

"Allahu Tealâ'nın indirdiğiyle hükmetmeyen kâfir bir hâkimin karşısında savunma yapacağı bilindiği halde, nasıl olur da bu caiz kabul edilir?" denirse, şöyle cevap veririm: Bu tür fiilleri caiz görmemize neden olan bazı sebepler vardır. Şöyle ki:

1- İslamın kaidelerinden birisi de, zararı az olan kötülük ile zararı fazla olan kötülüğün defedilmesidir. Yukarıda aktarmış olduğumuz örnekte geçtiği gibi, bir Müslümanın tağut ve zalimler tarafından öldürülmesi veya uzun süre esaret altında tutulması şüphesiz zararı büyük olan bir kötülüktür.

2- Zararı büyük olan bir kötülüğün, zararı küçük olan bir kötülükle defedilmesi, zararı küçük olan kötülüğün helal kabul edilmesini ya da bu kötülükten razı olunmasını gerektirmez. Bizi, zararı büyük olan kötülüğü yok etmek için zararı küçük olan kötülüğü işlemeye sevkeden şey, büyük olan zararı defetmek için başka bir yolun kalmamasıdır.

3- Gasbedilmiş olan hakkını geri alabilmek için kâfirlerin yolunu veya günümüz sistemlerinin mahkemelerini kullanmasının -yukarıda anılmış olan şartlara uygun olarak- Müslüman için caiz olduğu yönündeki görüşümüz, bizi, özellikle başka bir çarenin kalmaması halinde avukatın bu Müslümana yardımcı olmasının da caiz olduğunu söylemeye sevketmektedir.

4- Şer'i nasslar, bir Müslümanın kardeşine yardım etmesini, onu zulüm ve düşman karşısında yalnız bırakmamasını gerekli kılmaktadır. Şu hadisler bu kabildendir: "Mü'min mü'minin aynasıdır, mü'min mü'minin kardeşidir. Onun kaybından[86] kaçar ve onu arkasından[87] kuşatır."[88]

"Kim kardeşinin ırzını müdafaa ederse, kıyamet günü Allah, onun yüzünden ateşi çevirir."[89]

"Kim bir mü'mini bir münafığa karşı himaye ederse, Allah da onun için, kıyamet günü, etini cehennem ateşinden koruyacak bir melek gönderir."[90]

"Kim, bir Müslümanı ırzı ve değerleri çiğnenen bir yerde yardımsız bırakırsa, Allah da onu öyle bir durumda yardımsız bırakır. Kim, bir Müslümana ırzı ve değerleri çiğnenen bir yerde yardımda bulunursa, Allah da ona öyle bir durumda yardım eder."[91]

"Müslüman, Müslümanın kardeşidir, ona haksızlık yapmaz, onu düşmana teslim etmez. Kim kardeşinin ihtiyacını giderirse, Allah onun ihtiyacını giderir. Kim bir Müslümanın sıkıntısını giderirse, Allah kıyamet günü, onun sıkıntılarını giderir. Kim bir Müslümanın kusurunu örterse, Allah kıyamet günü onun kusurlarını örter."[92]

Müslümanın kardeşine yardım etmesi gerektiğine dair birçok nass bulunmaktadır. Dolayısıyla kardeşini ve kardeşinin namusunu koruması gerekir. Onu ne zulme, ne de zalimlere bırakmamalıdır. Bu, ecir sahibi olmak isteyen avukatın yerine getirmesi gereken işlerdendir.

5- Bu zulümler, kişinin hakkında idamla hükmedileceğinin veya uzun süreli bir hapis cezasına çarptırılacağının kesinleşme-

---

86 Yani, kardeşinin rızık sebebine engel olmaktan uzak durur.
87 Yani, yokluğunda, onun ailesini, kendisini ve malını korur.
88 Sahih-u Sünen-i Ebi Davud: 4110
89 Ahmed ve Tirmizi rivayet etmiştir. Sahihu'l-Cami: 6262
90 Sahih-u Sünen-i Ebi Davud: 4086
91 Ahmed ve Ebu Davud rivayet etmişlerdir. Sahihu'l-Cami: 5690
92 Müttefekun Aleyh

si hali gibi bazen ikrah derecesine ulaşmaktadır. Dolayısıyla bu zulmün defedilebilmesi için, küfür kanunları ile muhakeme olmak gibi, küfrü izhar etmekten başka bir çarenin kalmaması halinde bunun yapılmasında Allahu Tealâ'nın izni ile bir sakınca olmadığını umuyoruz. Allahu Tealâ'nın buyurduğu gibi:

"Kalbi imanla dolu olduğu halde, zorlanan müstesna olmak üzere." (16 Nahl/106)

Zorunlulukların, yasakları mübah kıldığı kaidesini, birçok şeri nass belirtmektedir.

Altıncısı: Zalim tağutların önünde Müslümanların hakkının savunmanın bu çeşidi, İslam tarihinde de meydana gelmiştir. Şeyhulislam İbn-i Teymiyye'nin *(rahimehullah)*, Tatar hükümdarının karşısına geçerek, onunla tartışması ve Şam'ı ele geçirmesini engellemek için çabalaması bu kabildendir. O, Tatar hükümdarından Müslüman ve zımmi esirleri serbest bırakmasını istemiş ve Allahu Tealâ'nın izni ile bu şekilde bir çok esirin serbest kalmasına sebep olmuştu.

Yine yüce sahabe Abdullah bin Huzafe es-Sehmi'nin *(radıyallahu anh)*, Rum tağutu ile karşı karşıya gelmesi de bu kabildendir. Rum tağutu ona, başını öpmesi halinde kendisi de dahil bütün Müslüman esirleri serbest bırakacağını söyledi. Abdullah kendi kendisine, "Allah'ın düşmanlarından birisinin başını öpeceğim ve bunun karşılığında esir durumdaki Müslümanlar kurtulacak öyle mi!" dedi ve hükümdara yaklaşıp, onun başını öptü. Bunun üzerine esirler serbest bırakıldı. Abdullah, kendisi ile birlikte serbest bırakılan Müslümanlar ile birlikte Ömer'e ulaşıp, bu yaptığını ona haber verdi. Ömer *(radıyallahu anh)*: "Her Müslümanın, Abdullah bin Huzafe'nin başını öpmesi bir görevdir ve bu görevi ilk olarak ben yerine getireceğim" dedi. Sonra ayağa kalkıp Abdullah'ın başını öptü. Bu rivayetten, Abdullah bin Huzafe'nin *(radıyallahu anh)* yaptığı fiilin doğruluğuna dair sahabenin icma ettiği anlaşılmaktadır.

Bir tağutun başını öpme hükmünün, Allahu Tealâ'nın indirdiği dışında bir hüküm olduğu konusunda şüphe yoktur. Ancak, esir olan Müslümanların bu yol dışında kurtulmaları imkansız olduğunda, tağutun başı öpüldü. Allahu Tealâ sahabeden razı olsun.

Bütün bu yönlere binaen, belli sınırlar ve şartlar dahilinde kaldığı sürece, avukatlık mesleğinin belli bir kısmının caiz olduğu görüşündeyiz. Allahu Tealâ en doğrusunu bilir.

Uyarı: Allahu Tealâ'nın indirmediği hükümler ile hükmetme konusunda kişiyi dinden çıkaran küfür amelleri hakkındaki açıklamamız, Allahu Tealâ'nın fazlı ile burada tamamlanmaktadır.

Aktardıklarımızdan da anlaşıldığı gibi, bu konu tek bir çeşit ile sınırlı değildir ve bir takım ayrıntıları bulunmaktadır. Meselenin, bütün yönlerden tahlil edilmesi ve araştırılması gerekir. Sadece Maide Suresindeki üç ayetle ya da İbn-i Abbas'tan rivayet edilen "küfrün dune küfr" ibaresi ile yetinilmemeli, konu hakkındaki bütün nasslar göz önünde bulundurulmalıdır.

Özellikle günümüzde, Allahu Tealâ'nın indirdiği ile hükmetmeyen yöneticilerin durumlarının ortaya çıkarılması için, egemenlik konusunda şeriata olan bütün muhalefetleri ortaya konmalı ve onların durumu buna göre değerlendirilmelidir. Onların işlemiş oldukları cürüm, mücerred olarak Allahu Tealâ'nın indirdiği ile hükmetmeyi terk yönünden değildir. Bilakis onlar, buna ilave olarak Allahu Tealâ'nın şeriatını da değiştirdiler, bu yaptıklarını meşru hale getirdiler, Allahu Tealâ'nın indirmediği hükümleri, cahiliye kanunlarını ve prensiplerini kanun kılarak, kullar ve memleketler üzerine bu kanunları ilzam ettiler. Onların bu yaptıklarını, küçük küfür ya da "küfrün dune küfr" yani kişiyi dinden çıkarmayan küfür olarak nitelemek mümkün değildir.

BEŞİNCİ AMEL

Müşriklerle Dostluk (Muvalat) ve Mü'minlere Karşı Onlara Yardım Etmek

Dostluğun (muvalaat) manası şudur: Kalben sevgi duymak ve uzuvlar ile yardımda bulunmaktır. Ayrıca yapılan ittifaklar, itaatlar ve meyletmek de dostluğun kapsamına girer. Bunlardan bir kısmı, diğer bir kısmına göre daha açıktır.

Müslümanlarla müşrikler arasındaki dostluk yasaklanmıştır. Allahu Tealâ, bu yasaklama ile ilgili olarak şöyle buyurur:

"Ey iman edenler, mü'minleri bırakıp da kâfirleri veli (dost) edinmeyin." (4 Nisa/144)

"Mü'minler, mü'minleri bırakıp da kâfirleri veli edinmesinler. Kim böyle yaparsa Allah ile dostluğu kalmaz. Ancak onlardan korunma gayesiyle sakınma(nız) müstesnadır. Allah size kendisinden korkmanızı emrediyor ve dönüş Allah'adır." (3 Al-i İmran/28)

Müslümanların, birbirlerini dost edinmeleri ise vaciptir. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Mü'min erkeklerle mü'min kadınlar birbirlerinin velileridirler. Bunlar iyiliği emreder, kötülükten vazgeçirmeye çalışırlar." (9 Tevbe/71)

"Mü'minler ancak kardeştirler." (49 Hucurat/10)

"Kim Allah'ı, Resulünü ve mü'minleri veli edinirse, şüphe yok ki hizbullah, galip olacakların ta kendileridir." (5 Maide/56)

Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur: "Müslüman, Müslümanın kardeşidir, ona haksızlık yapmaz, onu düşmana teslim etmez."[93]

Müslümanın Müslümanı zalimlerin zulmüne bırakması ve ona yardım etmemesi caiz değildir.

Müşriklerle dostluk iki çeşittir. Bunlardan birincisinin hükmü, kişiyi dinden çıkaran büyük küfürdür. İkincisinin hükmü ise kişiyi dinden çıkarmayan küçük küfürdür.

Kişiyi Dinden Çıkaran Dostluk

Müşrik kâfirlere, dil ile ve diğer kuvvet unsurları ile Müslümanlara karşı açıkça destek olmaktır. Dostluğun bu çeşidinin hükmü, kişiyi dinden çıkaran büyük küfürdür. Bunun delilleri ise şu nasslardır:

Birinci Delil

"Ey iman edenler, Yahudileri de hıristiyanları da veliler edinmeyiniz. Onlar birbirlerinin dostlarıdırlar. İçinizden kim onları veli edinirse, muhakkak o da onlardandır. Şüphesiz Allah zalimler topluluğunu hidayete erdirmez." (5 Maide/51)

Ayette, kâfirleri dost edinenin, kâfirlerden olduğunu bildirmektedir. Kurtubi *(rahimehullah)* şöyle der: "Allahu Tealâ'nın *"içinizden kim onları veli edinirse"* buyruğu, kim onlara Müslümanlar aleyhine destek verirse, *"muhakkak o da onlardandır"* demektir. Allahu Tealâ bu ayetle, böylesinin hükmünün onların hükmü gibi olacağını beyan etmektedir. Bu da Müslümanın mürtedden miras almasına engel olması anlamına gelir..

---

93 Müttefekun Aleyh

Şöyle de denilmiştir: Allahu Tealâ'nın, *"Onlar birbirlerinin dostlarıdırlar"* buyruğu ile yardımlaşmak hususu kast edilmektedir. *"İçinizden kim onları veli edinirse, muhakkak o da onlardandır"* buyruğu da şart ve cevabıdır. Yani, bunun böyle olmasına sebep, onları veli edinen kimsenin bizzat Yahudi ve hıristiyanların muhalefetleri gibi, Allah'a ve Resulüne muhalefet etmiş olmasıdır. Onlara düşmanlık beslemek vacip olduğu gibi, artık ona da düşmanlık beslemek vacip olmuştur. Onlar için cehennem nasıl vacip olduysa, böylesi için de cehennem vacip olmuştur. Bunun sonucunda o da onlardan, yani onların arkadaşlarından olmuştur."

Şeyh Muhammed bin Abdulvehhab *(rahimehullah)*, kişinin İslam'ını ortadan kaldıran sebeplerden birinin de, Müslümanlara karşı müşriklere yardım etmek olduğunu söyler ve bunu *"İçinizden onları dost tutanlar, onlardandır" (5 Maide/51)* ayetine dayandırır.[94]

Seyyid Kutub *(rahimehullah)*, bu ayetin tefsirinde şöyle der: "Öncelikle müminler ile Yahudi ve hristiyanlar arasında, Allah'ın yasaklamayı uygun gördüğü dostluğun neyi ifade ettiğine değinmemiz yerinde olacaktır. Bu dostluk, onların dinine tabi olmayı değil, onlarla işbirliği ve dayanışmayı ifade etmektedir. Zaten, din konusunda Müslümanların, Yahudilere ve hristiyanlara tabi olmaya eğilim duymaları gerçekten çok uzak bir olasılıktır. Burada kast olunan dostluk, işbirliği ve yardımlaşma konusundadır. Yahudiler ve hıristiyanlar birbirlerinin dostları olduklarına göre, ancak kendilerinden olan bir kimseyi dost edinirler. Müslümanların safları arasındaki bir kimse Yahudi ve hristiyanları dost edindiğinde, Müslümanların safını bırakmış, kendini "İslâm" niteliğinden soyutlamış ve karşıt safa katılmış demektir.. Müslümanın, hem -birbirlerinin dostları olan- Yahudiler ve hıristiyanlarla dostluk kurması, hem de Müslüman ve

94 Mecmuatu't-Tevhid, 33.

mümin kalabilmesi, ayrıca -sadece Allah'ı, peygamberi ve müminleri dost bilen- Müslümanlar safındaki yerini kaybetmemesi mümkün değildir."

İkinci Delil

"Nefislerine zulmedenler olarak canlarını alacağı kimselere melekler: "Ne işte idiniz?" derler. Onlar: "Biz yeryüzünde mustaz'af kimselerdik" derler. "Allah'ın arzı geniş değil miydi, siz de oraya hicret etseydiniz" derler. İşte onların durakları cehennemdir. O, ne kötü bir dönüş yeridir. Ancak (hicret etmeye) çare bulamayan, yol bulamayan erkek, kadın ve çocuklardan mustaz'af olanlar müstesna. İşte, Allah'ın onları affedeceği umulur. Allah, çok affedicidir, çok bağışlayıcıdır." (4 Nisa/97-99)

"Onlar ki nefislerine zulm edenler olarak melekler ruhlarını alırlarken: "Biz hiçbir fenalık yapmazdık" diyerek teslim olurlar. Hayır, Allah sizin bütün yaptıklarını çok iyi bilendir. O halde içinde ebedi kalıcılar olarak girin cehennemin kapılarından. Büyüklenenlerin yeri ne kötüdür." (16 Nahl/28-29)

Tefsir ve ilim ehli, bu ayetlerin, Müslüman olduğu halde Mekke'de müşriklerle kalmayı Medine-i Münevvere'ye, peygamberin yanına hicret etmeye tercih eden bir topluluk hakkında nazil olduğu üzerinde ittifak etmiştir. Onlar, Bedir savaşında Müslümanlara karşı savaşa çıkmaya zorlandılar. Bazıları, Kureyş müşriklerinden öldürülenlerle birlikte kâfir olarak öldürüldüler. Zira Allahu Tealâ şöyle buyurmaktadır:

"O halde içinde ebedi kalıcılar olarak girin cehennemin kapılarından. Büyüklenenlerin yeri ne kötüdür." (16 Nahl/29)

Bu, kâfirler dışında kimseye hamledilmeyecek bir tehdittir.

Buhari, İbn-i Abbas'ın azadlı kölesi İkrime'den şöyle rivayet eder: "Müslümanlardan bir grup Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* döneminde, müşriklerle beraberdi ve onların sayılarını artırıyorlardı. Müşriklere atılan ok, bazen onlardan birine isabet

edip, onları öldürdüğü oluyordu. Kılıç darbeleriyle hayatlarını kaybedenler de vardı. Bunun üzerine Allahu Tealâ şu ayeti indirdi:

"Nefislerine zulmedenler olarak canlarını alacağı kimselere melekler: "Ne işte idiniz?" derler. Onlar: "Biz yeryüzünde mustaz'af kimselerdik" derler. "Allah'ın arzı geniş değil miydi, siz de orada hicret etseydiniz" derler. İşte onların durakları cehennemdir." (4 Nisa/97-99)

Kurtubi *(rahimehullah)* şöyle der: "İkrime'den şöyle rivayet edilmiştir: Müslümanlardan bazı kimseler, müşriklerle birlikte olup Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* döneminde müşriklerin kalabalığını artırıyorlardı. Atılan bir ok gelir onlardan birisine isabet ederdi, onu öldürürdü. İşte bunun üzerine Allahu Tealâ: "Mekke'deki insanlar, İslamı kabul ettiler fakat hicret etmediler. Onları zorla Bedir savaşına çıkardılar. Bir kısmı öldürüldü. Onlar hakkında Allah şu ayeti indirdi:

"Nefislerine zulmedenler olarak canlarını alacağı kimselere melekler."[95]

Eğer, "İkrah, ikrah olunan için mazeret niteliğindedir. Ancak bu kimseler için mazeret olarak kabul edilmemiştir. Bunun sebebi nedir?" denirse, şöyle cevap veririz: Çünkü onlar, Müslümanlara karşı savaşa çıkmaya ve müşriklerin safında kalıp, onların sayılarını artırmaya zorlanmadan önce, hicret için hiçbir yol bulamayan ve ikrah altında olan mustaz'aflardan değillerdi. Onlar, müşrikler tarafından zorlanmadan önce oradan hicret edebilme imkânına sahip kişilerdi. Bu nedenle mazeretleri kabul edilmedi.

İbn-i Abbas şöyle der: "Ben ve annem, kadın ve çocuklardan olup, Allahu Tealâ tarafından mazur olarak kabul edilmiş olan mustaz'aflardandık."

[95] El-Camiu li Ahkami'l-Kur'an, 5/349.

Kişiyi dinden çıkaran dostluk konusunda, Şeyh Muhammed bin Abdulvehhab'ın ve torunlarının görüşleri şudur: "Onların egemenliği altında olmadığı halde, bâtında onlara muhalefet etmekle birlikte zahirde onlara muvafakat gösteren kişi, bunu ya makam, ya mal, ya vatan ya da akraba tutkusundan dolayı yapıyordur. Böylesi bir kişi mürted olur ve batınen onlara muhalefet ediyor olması ona fayda vermez. Allahu Tealâ, bu kimseler hakkında şöyle buyurur:

"Bunun sebebi, onların dünya hayatını ahiretten daha çok sevmeleri ve Allah'ın hiç şüphesiz kâfirler topluluğuna hidayet vermemesidir." (16 Nahl/107)[96]

Üçüncü Delil

"Allah, onları kazandıkları yüzünden baş aşağı yıkıvermişken, münafıklar hakkında ne diye iki gruba ayrıldınız? Allah'ın saptırdığını doğru yola getirmek mi istiyorsunuz? Allah'ın saptırdığına asla doğru bir yol bulamazsınız. Onlar kendileri gibi sizin de kâfir olup böylece birbirinize eşit olmanızı arzu ederler. O halde Allah yolunda hicret edinceye kadar içlerinden kimseyi veli edinmeyin. Eğer yüz çevirirlerse, onları bulduğunuz yerde yakalayıp öldürünüz. Ve onlardan hiçbir veli ve hiçbir yardımcı edinmeyin." (4 Nisa/88-89)

Ayette izah edilen kişiler, Müslümanların yanına hicret etmediler, müşriklere ve onların dostlarına yardım ettiler. Müşriklere destek olmaları, izhar ettikleri Müslümanlıklarını yalanlamaktadır.

Bu ayetin nüzül sebebi hakkında İbn-i Kesir *(rahimehullah)*, İbn-i Abbas'tan *(radıyallahu anhuma)* şunu aktarır:

"Bu ayet, Mekke'de Müslüman olduklarını söyleyen ve müşriklere yardımcı olan bir topluluk hakkında nazil olmuştur. On-

[96] Mecmuatu't-Tevhid, 296.

lar ihtiyaçlarını gidermek üzere Mekke'den çıkmışlardı. (Kendi aralarında):

"Eğer Muhammed'in ashabına rastlarsak, onlardan bize bir zarar gelmez" diyorlardı. Onların Mekke'den çıktıklarını mü'minler haber alınca içlerinden bir grub: "Haydi korkakların üzerine gidin ve onları öldürün. Zira onlar size karşı düşmanlarınıza yardımcı oluyorlar" demişti. İçlerinden diğer bir grub ise, "Subhanallah, sizin söylediğiniz gibi söyleyen bir topluluğu mu öldüreceksiniz? Memleketlerini terketmemeleri ve hicret etmemeleri sebebiyle kanları ve malları helal mi kılınacak?" demiş ve ikiye bölünmüşlerdi. Allah Resulü onların yanında olup bu grubtan hiçbirini menetmemişti. Bunun üzerine Allahu Tealâ şu ayetini indirdi:

"Allah, onları kazandıkları yüzünden baş aşağı yıkıvermişken, münafıklar hakkında ne diye iki gruba ayrıldınız?.." (4 Nisa/88-89)

Eğer, "Bu kişiler münafıktır. Münafığın küfründe ise zaten ihtilaf yoktur" denirse, şöyle derim:

Onlar, kıyamet günü ateşin en alt katında yer alacak münafıklardır. Ancak, dünya ahkamına göre, onlar hakkında küfür ile hükmedilmesinin, kanlarının ve mallarının helal kılınmasının nedeni nedir? Şüphesiz bunun nedeni, Müslümanlara karşı müşriklere yardım etmeleridir. Eğer onlar Müslümanlara karşı müşriklere yardım etmeyi bıraksalardı ve Müslümanlara olan dostluklarının bir gereği olarak hicret etselerdi, batınen münafık olsalar dahi, dünya ahkamına göre Müslüman olarak kabul edilirlerdi.

Müslümanlara karşı müşriklere destek olmak müstekil bir küfürdür. Kim bu duruma düşerse, apaçık bir küfre düşmüş olur ve kesinlikle dinden çıkar.

Seyyid Kutub *(rahimehullah)* şöyle der: "Müslümanların söylediklerini söylemelerine ve Müslümanların düşmanlarına yardımda bulunmak gibi bir davranışın yalanladığı şehadet cümlesini tekrarlamalarına rağmen onlar kâfirdirler."[97]

Dördüncü Delil

"Onlardan birçok kimsenin kâfirleri veli edindiklerini görürsün. Nefislerinin kendilerine hazırladığı şey ne kötü şeydir. Çünkü Allah onlara gazab etmiştir. Azabta da ebedi kalıcıdırlar. Eğer Allah'a, Peygambere ve ona indirilene iman etmiş olsalardı, onları veli edinmezlerdi. Fakat onlardan bir çoğu fasık kimselerdir." (5 Maide/80-81)

Yani eğer, Allah'a, Resule ve ona indirilen hakka karşı sadık olsalardı, kâfirleri dost edinmezlerdi. Müşrikleri dost edinmeleri, onların dilleriyle söylemiş oldukları Allah'a, Resulüne ve ona indirilene iman iddialarının yalan olduğunu gösterir.

İbn-i Teymiyye *(rahimehullah)* şöyle der: "Allahu Tealâ bu ayetinde, Allah'a, Resule ve Resule indirilmiş olana, müşrikleri veli edinmeden iman edilmesini açıklamaktadır. Onlara karşı dostluğun bulunması, imanı yok eder. Zira şartın –lazımın- bulunmaması, kendisi için şart koşulanın da –melzumun da- bulunmamasını gerektirir."[98]

Yine şöyle der: *"Eğer Allah'a, peygambere ve ona indirilene iman etmiş olsalardı"* ifadesi; ayette zikredilen imanın onları dost edinmeyi ortadan kaldırdığına, buna zıt olduğuna ve kalpte iman ile onlara karşı dostluğun bir arada bulunamayacağına delalet etmektedir. Yine bu onları dost edinenin, Allah'a, Nebi'ye, ve O'na indirilene edilmesi gereken imanı yerine getirmediğine delalet etmektedir. Yine şu ayet de buna örnektir:

"Ey iman edenler, Yahudileri de hıristiyanları da veliler edinmeyiniz. Onlar birbirlerinin dostlarıdırlar. İçinizden

---

[97] Fizilali'l-Kur'an, 2/731
[98] Mecmuatu't-Tevhid: 259

kim onları veli edinirse, muhakkak o da onlardandır. Şüphesiz Allah zalimler topluluğunu hidayete erdirmez.” (5 *Maide/51*)

Allahu Tealâ bu ayetlerde onları dost edinenlerin mü'min olamayacaklarını ve onlardan sayıldıklarını haber vermektedir. Kuran'ın bazı ayetleri bazısını doğrulayıcıdır.”[99]

Beşinci Delil

“Mü'minler, mü'minleri bırakıp da kâfirleri veli edinmesinler. Kim böyle yaparsa Allah ile dostluğu kalmaz. Ancak onlardan korunma gayesiyle sakınma(nız) müstesnadır. Allah size kendisinden korkmanızı emrediyor ve dönüş Allah'adır.” (3 Al-i İmran/28)

İbn-i Cerir et-Taberi, bu ayetin tefsirinde şöyle der: *“Kim böyle yaparsa Allah ile dostluğu kalmaz”* yani, bu yaptıkları ile dinden çıkıp küfre girmeleri nedeni ile onlar, Allahu Tealâ'dan uzaklaştılar, Allahu Tealâ da onlardan uzaklaştı.”

Altıncı Delil

“O kâfirler, Beni bırakıp kullarımı veliler edineceklerini mi sandılar? Biz, cehennemi o kâfirlere bir konak olarak hazırladık.” (18 Kehf/102)

Yani, kâfirler, Allahu Tealâ'nın kulları olan mü'minleri dostlar edinebileceklerini mi zannettiler? Bunun olması mümkün değildir. Zira kâfirleri dost edinenler, Allah'ın kulları olan mü'minler olma vasfını yitirmiş olurlar. Çünkü Allah'ın kulları olan mü'minler, kâfirleri dost edinmezler. Kulun, imanı ve kâfirleri dost edinmeyi bir arada bulundurabilmesi için, Kur'an'ı yalanlaması gerekir.

---

[99] Mecmuu'l-Fetava, 7/17

Yedinci Delil

“Onlar, kendilerine verilen öğütleri unutunca Biz de kötülükten alıkoyanları kurtardık. Zulmedenleri de yapageldikleri fasıklıkları yüzünden şiddetli bir azapla yakaladık. Böylece onlar serkeşlik ederek kendilerine yasak kılınanları yapmakta ısrar edince, kendilerine: “Allah'ın rahmetinden uzak, aşağılık maymunlar olun” dedik.” (7 A'raf/165-166)

Bu ayetler, Beni İsrail'den olup, Musa aleyhisselam döneminde yaşamış olan “Belam bin Avra” adındaki bir adam hakkında nazil olmuştur. Allahu Tealâ ona ilim vermişti. Musa aleyhisselam ile birlikte olan Müslümanlara karşı kâfirlere yardım etmesi nedeniyle ilim ondan alındı ve kâfirlerden oldu.

Taberi, İbn-i Abbas'tan şunu nakleder: “Musa *(aleyhisselam)*, zorbalık yapan topluluğa karşı savaş maksadı ile çıkınca, bazıları Bel'amın yanına giderek: “Musa, sert bir adam, ordusu da kalabalık. Eğer bizi ele geçirirse, helak oluruz. Allah'a, Musa'yı ve ordusunu bizden uzaklaştırması için dua et” dediler. Belam: “Eğer Allah'a, Musa'yı ve beraberindekileri bizden uzaklaştırması için dua edersem, dünya ve ahiretimi kaybederim.” Ancak insanlar, dua edinceye kadar Bel'ama ısrar ettiler. Bunun üzerine Allahu Tealâ, sahip olduğu ilmi ondan aldı. Allahu Tealâ şu ayeti bunu bildirmektedir:

“Onlar, kendilerine verilen öğütleri unutunca Biz de kötülükten alıkoyanları kurtardık. Zulmedenleri de yapageldikleri fasıklıkları yüzünden şiddetli bir azapla yakaladık.” (7 A'raf/165)[100]

Kâfir olan kavmine sadece dua etmekle yardımda bulunan Bel'am, bu nedenle küfre düşmüş ve kendisine verilen ilmi yitirmiş ise, onlara silah ile yardımda bulunan ve Müslüman ülkelerde kâfirler için askeri komuta merkezleri ve üsler kuran kişi-

---

[100] Taberi Tefsiri

lerin durumu acaba nasıl olur? Bu kişiler dilleri ile Harameyn'in hamisi ve Müslümanların koruyucusu olduklarını iddia etseler de, dinden döndüklerinde ve kâfir olduklarında hiçbir şüphe yoktur.

Muteber bir ikrah olmaksızın, tağutlara ve tağutların yasalarına bağlı kalacağına dair yemin edenler de, kişiyi dinden çıkaran muvalat ile kâfirlere dostlukta bulunanların sınıfına dâhildirler.

Şeyh Süleyman Alu'ş-Şeyh şöyle der: "Müslümanların, küfür ve şirk ehlinden el çekmelerini talep eden kişinin kastı, onlara karşı savaşılmaması ve kaba davranılmaması ise, bu kişi, müşriklerin en büyük yardımcılarından olur."[101]

Eğer ki, "Bu dostluk nifak mıdır, yoksa küfür mü?" diye sorulursa, şöyle cevap verilir: Bu dostluk, Müslümanlara karşı kâfirlerle savaşa çıkma veya buna denk bir seviyeye ulaşırsa küfür olur. Zira Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"İçinizden kim onları veli edinirse, muhakkak o da onlardandır." (5 Maide/51)

Şeyh Abdullatif Alu'ş-Şeyh şöyle der: "İslam'ın aslını bozan en büyük ve en kötü günah, Allah'ın düşmanlarına yardım etmek, onlara destek olmak ve onların dini ve izhar etmiş oldukları şirkleri adına çabalamaktır. Onların göğüslerini ferahlatacak her türlü emek, onlara itaat, onların nizamları ve emirleri altına girmiş olanları övmek, onlara karşı cihadı terketmek ve barış yanlısı olmak, onlarla kardeşlik ve itaat ahdi yapmak da bu kabildendir."[102]

İbn-i Hazm şöyle der: "Allahu Tealâ'nın, *"İçinizden kim onları veli edinirse, muhakkak o da onlardandır" (5 Maide/51)* ayeti, bu kişinin zahiri durumuna göre kâfir olduğunu belirtmektedir. Bu,

[101] Evsak Ura'l-İman.

[102] Er-Resailu'l-Müfide, 64.

iki Müslümanın dahi ihtilaf etmeyeceği bir haktır."[103]

Müslümanlara karşı müşriklere yardım eden, onlara destek olan ve bu şekilde onları dost edinen kişinin kâfir olduğuna dair aktarılabilecek delillerden bazıları bunlardır.

Kişiyi Dinden Çıkarmayan Dostluk

Kişinin, kavmi, aşireti, yaşamış olduğu vatanı veya grubu için öfkelenmesi ya da hamiyet taşıması, ancak bunu bir itikad olarak veya helal kılarak ya da bunu kendisi için bir din edinerek yapmamasıdır. Kişinin, kendi grubundan veya memleketinden olan kimselere ayrıcalıklı davranması da bu kabildendir.

Bu ve benzeri fiiller şer'i olarak kınanan dostluk kapsamına girer, ancak bunlar kişiyi küfre düşürecek veya dinden çıkaracak derecede değillerdir. Bununla ilgili bazı deliller şunlardır:

Buhari, Resulullah'tan *(sallallahu aleyhi ve sellem)* –İfk hadisesi ile ilgili olarak- şunu rivayet eder:

"Ehlim hakkında bana sıkıntı veren adamı cezalandırmam hakkında, kim beni mazur görecek?" Bununla –nifakın başı- Abdullah bin Übeyy'i ve onun mü'minlerin annesi Aişe hakkındaki kötü sözlerini kastediyordu. Sonra Resulullah: Allah'a yemin olsun ehlim hakkında hayırdan başka bir şey bilmiyorum. Adı iftiraya karıştırılan bir adamdan söz ettiler. Onun hakkında da hayırdan başka bir şey bilmiyorum. O ailemin yanına ben olmayınca hiç girmemiştir."

Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bu sözleri üzerine (Evs kabilesinin reisi) Sa'd İbnu Muaz *(radıyallahu anh)* kalktı ve: "Ey Allah'ın Resulü! Allah'a yemin olsun biz ondan senin intikamını alırız! Eğer Evs kabilesindense boynunu vururuz. Hazreçli kardeşlerimizden ise, bize sen emredersin, biz emrini aynen yerine getiririz!" dedi. Hazreç kabilesinin reisi olan Sa'd İbnu Ubade ayağa kalktı. Sa'd aslında salih bir kimseydi. Ancak

[103] el-Muhalla, 33/12.

(Sa'd İbnu Muaz'ın konuşmasından alınarak) kabile hamiyet ve gayretine kapılmıştı. Sa'd İbnu Muâz'a dönerek şu sert cevabı verdi: "Vallahi sen yalan söylüyorsun! Sen onu (Abdullah İbnu Ubey İbnu Selül'ü) öldüremezsin. Öldürtmeye gücün de yetmez." (Ensar'ın ileri gelenlerinden) Useyd İbnu Hudayr *(radıyallahu anh)* kalkarak Sa'd İbnu Ubade'ye şöyle dedi: "Allah-'a yemin olsun yalan söyleyen sensin. Onu mutlaka öldürürüz. (Abdullah İbnu Ubey'e arka çıkıyorsan) sen de münafıksın, münafıklar hesabına kavga ediyorsun!" Derken (Ensar'ın iki kabilesi) Evs ve Hazreç ayağa kalkmışlar ve Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* daha minberde iken, birbirlerine girmeye ramak kalmıştı. Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* sükûneti sağlayıncaya kadar gayret sarfetmiş ve minberden inmişti."

Sa'd bin Ubade'nin bu hamiyeti, kişiyi dinden çıkarmayan dostluk kabilindendir. Onun bu durumu, kişiyi dinden çıkaran dostluk seviyesine ulaşmamıştı. Bu nedenle Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, Sa'd bin Ubade hakkında küfür ya da dinden dönme hükmü vermemiştir. Bu davranışından dolayı tevbe etmesini de emretmemişti.

Cabir bin Abdullah'tan *(radıyallahu anh)* şöyle rivayet edilmiştir:

"Bir gazvedeydik. Muhacirlerden bir adam Ensar'dan birine vurdu. Ensardan olan: "Ey Ensar!" diye bağırdı. Muhacirinden olan adam ise: "Ey muhacirler!" diye bağırdı. Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*: "Bu cahiliyye çağrısı da ne oluyor" dedi. Onlar: "Ey Allah'ın Resulü, muhacirlerden biri Ensardan birine vurdu" dediler. Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*: "Bunu terk edin, şüphesiz bu pis bir şeydir" dedi."[104]

Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, yaptıkları hakkında onlara: "Bunu terk edin, şüphesiz bu pis bir şeydir" dedi. Ancak

[104] Buhari, Müslim

bunun küfür veya riddet olduğunu söylemedi.

Hâkim, Abdurrahman ibn-i Es'ad ibn-i Zürare'den şöyle rivayet eder:

"Medineye esirler getirilmişti. Nebi'nin zevcesi olan Sevde binti Zem'a, Afra ailesinin yanındaydı(Bu olay hicab ayeti inmeden önce olmuştu). Sevde şöyle anlatır: Onların yanındayken "esirler getirildi" diye nida edildi. Ben de evime döndüm. Resulullah da oradaydı. Ebu Yezid ibn-i Süheyli'yi, iki eli boynuna doğru iple bağlanmış bir halde hücrenin bir köşesinde gördüm. Ebu Yezid'i o halde görünce kendimi tutamayıp şöyle dedim: "Ey Ebu Yezid, ellerinizle mi teslim oldunuz. Şerefinizle ölseydiniz ya." Bunun üzerine Resulullah'ın şu sözü ile bir anda kendime geldim: "Ey Sevde, Allah ve Resulü'nün üzerine mi –şerefle ölecekler-?" Dedim ki: "Ey Allah'ın Resulü, seni hak ile gönderene yemin olsun ki, Ebu Yezid'i iki eli iple boynuna bağlı olduğu halde görünce kendimi tutamayıp ağzımdan bu çıktı."[105]

Sevde'nin *(radıyallahu anha)*, "Ey Ebu Yezid, ellerinizle mi teslim oldunuz. Şerefinizle ölseydiniz ya" sözü bir hatadır. Bu, küfür olmayan dostluk kısmına girer. Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ona vermiş olduğu cevaptan bunu anlamaktayız.

İbn-i Teymiye *(rahimehullah)* şöyle der: "Bazen kişide, akrabalık ve herhangi bir ihtiyaç sebebi ile onlara dostluk meydana gelir. Bu o kişinin imanını azaltan bir günah olur. Ancak kişi, bununla kâfir olmaz."[106]

Yine şöyle der: "Bu ümmetten kim, bir mesele hakkında batıl ehline danışmak veya batıl olan bazı söz ve fiillerinde onlara itaat etmek gibi, ehli kitab ya da müşriklerden olan kâfirlere bazı dostluk çeşitleriyle dostlukda bulunursa, bu dostluğu oranında

[105] Hâkim, Müstedrek'te rivayet etmiş (3/22) ve Müslim'in şartına göre sahih olduğunu söylemiştir. Zehebi de ona katılmıştır.
[106] Mecmuu'l-Feteva, 7/523.

kötülenmeyi, cezayı ve nifakı haketmiş olur."[107]

Şeyhu'l-İslam'ın "bu dostluğu oranında" sözüne dikkat etmek gerekir. Dostluk çeşitlerinin tamamı, hüküm ve yapan kişinin mustehak olacağı kötüleme ve azab bakımından eşit değildir.

Not: Müslümanların vatanının kaybedilmesi, din, ırz, can, mal ve diğer bütün hak ve değerlerin kaybedilmesi demektir... Dinin, kendilerini korumak için gönderildiği bu değerlerin korunması, Müslümanların vatanının selamet ve güvenliğinin korunmasını gerektirir. Vatan, kendisine yönelinen herhangi bir şeyin uygulanması açısından güvenli bir sığınaktır... İslam, dışarıdan veya içeriden gelen saldırılara karşı, bu saldırının yöntemi ne olursa olsun ve bireyleri kimler olursa olsun, değerli olan bütün her şeyin feda edilerek Müslümanların vatanının korunmasının zaruretini daima pekiştirir. Bu nedenle meşru olan bu tür ile meşru olmayan vatan dostluğunun arasındaki farka dikkat edilmelidir.

Suud devletinin Fetva ve ilmi araştırmalardaki daimi fetva komisyonunda verilen üç numaralı fetva şudur: "Kim vatan bağının veya buna benzer bağların olması nedeni ile Yahudi, hristiyan ve diğer kâfirler ile Müslümanları eşit tutar ve hak ve hukuk konusunda bunlar arasında fark gözetmezse kâfir olur." Hâlbuki Suud devletinin bizzat kendisi, kâfir ve mürted dahi olsa Suud vatandaşı olan kişileri, Suud vatandaşı olmayan Müslümanlarla eşit değil bilakis üstün tutmaktadır. Müslüman bir kişi bana şunları söylemişti: "Suudi Arabistan'da yirmi beş yıldan fazla kaldım. Toprağına ve insanlarına hizmet ettim. Ömrümün büyük bir kısmı onlara hizmetle geçti. Çocuklarımın hepsi Suudi Arabistan'da doğdu. Suudi Arabistan'daki yer ve gökten başkasını bilmezler. Bütün bunlara rağmen, bana kefil olan Suud'ludan izin ve imza almadıkça ülkede hareket etmeye ve

[107] Mecmuu'l-Feteva, 28/201.

hatta burada kalmaya devam etmeye, mülk veya toprak satın almaya hakkım yok. Çocuklarım, Suud'luların çocukları gibi üniversitelerde okuma hakkına sahip değil." Bizim şunu sormamız gerekir: Bu muamele, Allah'ın indirdiği hüküm müdür? İslam'ın kabul ettiği şer'i hüküm bu mudur? Eğer cevap "hayır" ise (ki doğru cevap "hayır" dır), bu, büyük küfür müdür yoksa küçük küfür müdür? Bu ikinci sorumuzun cevabı, fetva komisyonunun yukarıda aktardığımız fetvasında geçmektedir.

Dostluk Ve Düşmanlık İle İlgili Önemli Meseleler

1- Casusun Hükmü

Şunu bil ki, kâfirlere ulaştırmak için, Müslümanlar ve özellikle de mücahidler aleyhinde casusluk yapanların hükmü küfürdür ve onların bu yaptıkları, kişiyi dinden çıkaran dostluğun kapsamına girer. Bu kişi kâfir olarak öldürülür. Kendileri için casuslukta bulunulan bu kâfirlerin, mürted kâfirlerden olması ile asli kâfirlerden olması arasında da fark yoktur. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"İnsanlardan kimisi: Allah'a ve ahiret gününe iman ettik" derler. Halbuki onlar iman etmiş değillerdir. Allah'ı ve mü'minleri aldatmaya çalışırlar, halbuki onlar, ancak kendilerini aldatırlar da farkına varmazlar." (2 Bakara/8-9)

Onların mü'minlere karşı yapmış oldukları hileleri, Müslümanmış gibi görünmeleridir. Kendi kendilerine "biz Müslümanız" derler. Daha sonra mü'minlerin durumlarını ve haberlerini, suçlu kâfirlere ve mü'minlerin düşmanları olan tağutlara bildirirler. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Ey iman edenler! Zannın birçoğundan kaçının. Çünkü zannın bir kısmı günahtır. Birbirinizin kusurunu araştırmayın (casusluk yapmayın). Kiminiz kiminizin gıybetini yapmasın." (49 Hucurat/12)

Casusluk, kişiyi buna sevkeden nedenleri itibari ile iki çeşit-

tir: Bunlardan birincisi özel çeşitidir ki insanların gizli yönlerini öğrenmeye olan düşkünlükten kaynaklanır. Böyle bir kişi, insanların gizli yönlerini konuşmaktan hoşlanır ve insanların gizli hallerini bilmesi ile övünür. Bu nedenle, yukarıdaki ayette, insanların gizli yönlerinin araştırılması menedildikten hemen sonra, gıybetin yasaklığı bildirilmiştir. Zira gıybet, bu türden bir casusluğun sonucudur. İnsanların gizli hallerini araştırmakla casuslukta bulunan her kişi, başkalarının gıybetini yapma pozisyonuna da düşer.

Casusluğun diğer bir çeşidi ise, zalim tağutlara ve diğer kâfirlere bir takım bilgilerin ulaştırılması şeklinde yapılan genel casusluktur. Bu, onlara olan dostluktan kaynaklanır ve kişiyi dinden çıkarır. Yukarıdaki ayette geçen nehiy ise, casusluğun her iki türünü de kapsamaktadır.

Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur: "Zandan kaçınınız. Zan, en yalan sözdür. Tecessüs etmeyin, hasislik yapmayın, birbirinize buğz etmeyin, kardeş olun."[108]

"Kim bir Müslümanın etini yerse, Allah cehennemde onun bir benzerini ona yedirir. Kim bir Müslümanı giydirirse, Allah da onu cehenneme karşı giydirir. Kim riya ve gösteriş nedeniyle bir Müslümana karşı ayağa kalkarsa, kıyamet günü de riya ve gösterişle kalkar."[109]

Bu nasslarda, zalim tağutlara ulaştırmak için, muvahhid Müslümanlar hakkında raporlar hazırlayanlar için tehdit ve uyarı vardır. Önemsiz bir dünyalık karşılığında, Müslümanlar hakkında hazırladıkları her raporla, bu Müslümanları tağutlara yem olarak atmaktadırlar. Özellikle Müslümanların yaşadıkları memleketlerde ne kadar çok zayıf nefis sahibi insan vardır. Dinlerini ve ahiretlerini, dünya karşılığında satmaktadırlar.

---

108 Buhari

109 Sahihu'l-Edebi'l-Müfred, Bkz: Sahihu Süneni Ebi Davud: 4084.

Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur: "Kendisinden kaçındıkları halde kim bir topluluğun sözlerini gizlice dinlerse, onun kulaklarına kurşun dökün."[110] Bu, sadece kötü bir alışkanlığı nedeni ile insanların sözlerini gizlice dinleyenler hakkındadır. Acaba, kâfir ve müşriklere bildirmek için, Müslümanların hallerini araştıranların durumu nasıl olur?

Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur: "Ey diliyle Müslüman olupda kalbine iman nüfuz etmemiş olan (münafık)lar! Müslümanlara eza vermeyin, onları kınamayın, kusurlarını araştırmayın. Zira kim Müslüman kardeşinin kusurunu araştırırsa, Allah da kendisinin kusurlarını araştırır. Allah kimin kusurunu araştırırsa, onu, evinin içinde (insanlardan gizli) bile olsa rüsvay eder."[111]

Tağut kâfirlerin istifadelerine yönelik olarak, Müslümanların gizli hallerini araştıran kişi, münafık sıfatını öncelikle hakeder.

Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur: "Kim bir mü'mini bir münafığa karşı himaye ederse, Allah da onun için, Kıyamet günü, etini cehennem ateşinden koruyacak bir melek gönderir. Kim de Müslümanın kötülenmesini dileyerek, onun bir kusurunu ortaya atarsa, Allah onu, kıyamet günü, cehennem köprülerinden birinin üstünde, söylediğinin (günahından paklanıp) çıkıncaya kadar hapseder."[112]

Bu, bir Müslümanın ayıbını yaymak için çalışan kimse hakkındadır. Acaba, bir Müslümanın öldürülmesinde ya da zalim tağutların hapislerine düşmesi konusunda rolü olan kimsenin durumu nasıl olur?

Seleme bin El-Ekva'dan şöyle rivayet edilir: "Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* yanına casus olarak müşriklerden biri

---

110 Sahihul-Edebi'l-Müfred, 883.

111 Sahihu Sünen-i Ebi Davud, 4083

112 Sahihu Sünen-i Ebi Davud, 4086

geldi. Sahabenin *(radıyallahu anhum)* yanında bir süre oturdu, konuştu ve sonra da sıvışıp gitti. Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* buyurdu ki: "Onu bulun ve öldürün." Bu kişi öldürüldü ve daha sonra üzerindeki eşyalarını ganimet olarak alındı."[113]

Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, Fetih senesinde, Hatıb'ın mektubunu Kureyş müşriklerine taşıyan kadının öldürülmesini emretmesi de bu konu ile ilgilidir. Sa'd bin Ebi Vakkas'dan şöyle rivayet edilir: "Mekke'nin fethi gününde, Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, dört erkek ve iki kadın dışında herkese eman verdi."[114] Kureyş kâfirlerine Hatib'in mektubunu taşıyan Sara adlı bu kadın, o ikisinden biriydi.

İmam Sahnun şöyle der: "Eğer bir Müslüman, harp ehline (Müslümanların sırları hakkında) mektup yazarsa, öldürülür ve ona istitabe (tevbe etmeye çağırma) uygulanmaz. Bu kimsenin malı da varislerine kalır."

Müstahrec'de, İbn-i Kasım casus hakkında şöyle der: "Öldürülür, onun tevbesi kabul edilmez. O, zındık gibidir."[115]

İbn-i Teymiyye şöyle der: "Malik ve Ahmed'in ashabından bazıları, casusun öldürülmesi gerektiği görüşündedirler."[116]

Eğer, "Hatıb bin Ebi Belta, Kureyş kâfirlerine, Nebi *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ve onunla beraber olan ordunun Mekke'yi fetih için yaptığı hazırlığı bildirmek istedi. Ancak Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* onu tekfir etmedi ve öldürülmesini de emretmedi.

Buraya kadar aktarılanlar ile Hatıb'ın durumunu nasıl bağdaştıracağız?" denirse, şöyle cevap verilir:

Hatib bin Ebi Belta'nın yaptığı fiil bir küfür fiiliydi. Ancak

---

113 Müttefekun Aleyhi

114 Sahihu Sünen-i Nesei, 3791.

115 Muhammed bin Ferac'ın "Akziyetu'r-Resul" isimli kitabından.

116 Mecmuu'l-Fetava, 28/109.

Hatıb, kendisine küfür hükmünün verilmesine mani olacak bir takım engellere ve yönlere sahip olduğu için tekfir edilmedi.

Ömer ibnu'l-Hattab'ın, Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* önünde söylemiş olduğu şu söz, Hatıb'ın yaptığının küfür olduğunu göstermektedir: "Ey Allah'ın Resulü, o Allah'a, Resulüne ve mü'minlere ihanet etmiştir. Bırak da bu münafığın boynunu vurayım." Başka bir rivayette de şöyle geçer: "O küfre düştü, nifak işledi, ahdini bozdu ve size karşı düşmanlarınıza yardım etti!"

Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, Ömer'i dinlemiş ve Hatib'in yaptığını müşriklere dostluk, küfür ve nifak olarak nitelendirmesine karşı çıkmamıştır. Ancak Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, Hatib'a nifak ve küfür hükmünün verilmesini kabul etmedi. Zira Hatıb, aşağıdaki yönler nedeniyle nifağa düşmedi ve tekfir edilmedi.

Birincisi: O, bu işi, te'vili sonucu yaptı. Yaptığı bu fiilin, küfür ya da kişiyi İslam'dan çıkaran bir amel derecesine ulaşacağını bilmiyordu -veya zannetmiyordu-. Bununla Resulullah'ı aldatmayı ya da ona ihanet etmeyi de kasdetmemişti. Bu nedenle, Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ona Kureyş kâfirlerine yazmış olduğu mektubun nedenini sorduğunda şöyle cevap verdi:

"Hakkımda hüküm vermede acele etme ey Allah'ın Resulü. Ben Kureyşli olan fakat onların nesebinden olmayan birisiyim. Senin çevrendeki muhacirlerin ise, Mekke'de bulunan yakınlarını ve mallarını koruyan akrabaları bulunmaktadır. Bende onların arasında nesebim olmadığı için akrabalarımı korusunlar diye kendilerine bir iyilikte bulunmak istedim. Bunu ne kâfir olduğum, ne dinimden döndüğüm ve ne de İslam'dan sonra küfre razı olduğum için yapmış değilim."

Onun bu cevabına karşılık Resulullah *(sallallahu aleyhi ve*

sellem) şöyle buyurdu: "O size doğruyu söylüyor. O, Bedir'de bulunmuştur. Nereden biliyorsunuz; belki de Allahu Tealâ Bedir ehline baktı ve onlara; "Ne yaparsanız yapın sizi affettim" dedi."

İbn-i Hacer *(rahimehullah)* şöyle der: "Hatıb'ın mazereti, sözünde geçtiği gibidir. O, bunun zarara neden olmayacağını te'vil ederek yaptı."[117] Bilindiği gibi te'vil, kişi hakkında küfür hükmünün verilmesinin engellerinden biridir. Buna dikkat edilmesi gerekir.

İkincisi: Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, -vahiy yoluyla- Hatıb'ın kastının ve batınının bozuk olmadığını öğrenmişti. Bu nedenle onun hakkında: "O size doğruyu söylüyor" dedi. Ancak kişinin kastının ve batınının vahiy yoluyla bilinebilmesi, Resulullah'tan başka kimse için geçerli değildir. Bu nedenle Ömer, Hatıb'a zahirine göre muamele etti.

Eğer, "Dünya hükümleri zahire göredir. Nasıl oldu da Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, Hatıb'ın niyetine ve batınına göre muamelede bulundu?" denirse, şöyle cevap verebiliriz: Nebi *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, had ve tazir cezaları konusunda, bilse dahi kişinin batınına göre değil ancak zahirine göre muamelede bulunurdu. Münafıkların batıni durumlarını bilmesine rağmen, onlara zahiri durumlarına göre muamelede bulunması bu kabildendir.

İbn-i Teymiye *(rahimehullah)* şöyle der: "Nebi *(sallallahu aleyhi ve sellem)* onların münafık olduklarını bildiği halde, had cezasını gerektiren şeyler delil ile sabit oluncaya ya da kişinin kendisi ikrar edinceye kadar, ne tek kişinin haberi ile ne mücerred olarak vahiy ile ne de deliller ve şahitler ile onlara hadleri uygulamıyordu."[118]

---

[117] Fethu'l-Bari, 8/503.
[118] Es-Sarimu'l-Meslul, 356.

Ancak Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, özellikle ilklerden olan, musibetlere maruz kalmış ve cihada katılmış olan ashabının, bir takım hataları konusunda, onların batınlarının bozuk olmadığına dair vahiy ile kendisine bildirilenlere itibar ediyordu. Bunun delili, Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, Hatıb'a olan tutumudur.

Şu olay da bunun örneklerindendir: "Ensar'dan bir adam, hurma ağaçlarını suladıkları Harre'nin su arkı yüzünden Zübeyr ile ihtilafa düşüp Resulullah'ın yanına gittiler. Resulullah (ihtilaflarını dinledikten sonra) Zübeyr'e: "Ey Zübeyr (önce) sen sula, sonra da suyu komşuna sal" buyurdu. Ensari bu hükme kızdı ve: "Halanın oğlunu sevdiğini görüyorum" dedi."[119]

Ensari'nin bu sözü, büyük küfürdür. Zira Nebi'nin hükmünü beğenmeme kabilindendir. Ancak Nebi *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, bu kişinin kastının ve batının bozuk olmadığını bildiği için, onun bu sözünü tekfiri gerektirmeyen bir hata olarak kabul etti. Bu şekilde hükmetmek, Nebi'den *(sallallahu aleyhi ve sellem)* sonra kimse için geçerli değildir.

İbnu'l-Arabî şöyle der: "Hüküm konusunda Resulullah'ı töhmet altında bırakan herkes kâfirdir. Fakat Ensarinin söylemiş olduğu söz hakkında, bunun kötü bir kasıt olmadan meydana geldiğini yakıni olarak bildiğinden dolayı Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, ona sırtını dönmekle yetindi. Bu şekilde hüküm vermek, Resulullah'tan sonra kimse için geçerli değildir."[120]

Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bu Ensariye olan konumu hakkında ve yine Hatib Ebi Belta'ya olan konumu hakkında söylenilen budur.

Ancak yukarıda da belirttiğimiz gibi, Resulullah'ın

---

[119] Buhari
[120] el-Ahkam, 5/267

(sallallahu aleyhi ve sellem) vefatı ile vahyin kesilmesinden dolayı, insanların batınlarına itibar etmek ve buna göre muamelede bulunmak kimse için geçerli değildir. Ömer ibnu'l-Hattab'ın şu sözünden kastedilen de budur: "İnsanlar, Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* döneminde vahiy alıyorlardı, daha sonra vahiy kesildi. Şimdi ise amellerinizden gördüğümüzü alıyoruz. Kimin hayırlı bir iş yaptığını görürsek, onu korur ve ona yaklaşırız, onun gizledikleri bizi ilgilendirmez. Gizlediklerinden dolayı onu hesaba çekecek olan Allahu Tealâ'dır. Kimin bir kötülük işlediğini görürsek, gizlediği şeylerin iyi olduğunu söylese dahi ona inanmayız ve onu korumayız."[121]

Bundan dolayı, hakkında muteber bir engel bulunmadığı sürece, açık bir küfrü izhar eden kişiyi tekfir ederiz.

Üçüncüsü: Hatıb'ın *(radıyallahu anh)* doğru olduğunun işaretlerinden biri de, vermiş olduğu cevabı, Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* doğrulamasıdır. Sorulduğunda, kendisinde mektup olmadığını söylemeyen kadının yaptığı gibi, işlemiş olduğu suçu Resulullah'tan gizlemedi ve bunu inkâr etmedi. Hatıb münafık olsaydı, olayı mutlaka yalanlardı. Çünkü münafığın özelliklerinden biri de, yalan söylemesidir. Ancak Hatıb, doğruyu söyledi.

Yine bunun örneklerinden biri de Ka'b bin Malik'in *(radıyallahu anh)* kıssasıdır. Tebük gazvesinden geri kalmasının nedeni olarak Resulullah'a *(sallallahu aleyhi ve sellem)* doğruyu söyledi. Bu nedenle bağışlandı ve Resulullah'a şöyle dedi: "Ey Allah'ın Resulü, biliyorum ki, Allah beni sıdkımdan, doğru sözlülüğümden dolayı kurtardı. Benim tevbemden biri de artık, yaşadığım müddetçe hep doğru söylemek olacaktır...

Allah'a yemin ederim ki, Allah beni İslam ile şereflendirdikten sonra, bana göre, Resulullah'a *(sallallahu aleyhi ve sellem)*

---

[121] Buhari

söylediğim doğru sözden daha büyük bir nimet vermemiştir. Aksi takdirde, diğer yalan söyleyenler gibi ben de helak olacaktım. Nitekim Allahu Tealâ, vahiy indirdiği zaman, yalan söyleyenler hakkında, bir kimse için söylenebilecek en ağır şeyi söylemiştir. Allahu Tealâ şöyle buyurmuştur:

> *"Kendilerine döndüğünüz vakit size özür beyan edeceklerdir. De ki: Özür dilemeyin, size kesinlikle inanmayız. Allah bize, size dair haberler vermiştir. Allah ve Resulü sizin davranışınızı görecek, sonra görüneni de görünmeyeni de bilene döndürüleceksiniz. O da size yaptıklarınızı haber verecektir. Kendilerinden hoşnut olmanız için size yemin ederler. Siz onlardan hoşnut olsanız da, şüphesiz Allah, o fasıklar topluluğundan hoşnut olmaz." (9 Tevbe/95-96)*

Allahu Tealâ, aralarında Ka'b bin Malik'in bulunduğu doğru sözlü üç kişi hakkında şöyle buyurur:

> *"Andolsun ki Allah, Peygamberini de, içlerinden bir grubun gönülleri az kalsın eğrilmek üzere iken dar zamanda ona tabi olan muhacirle ensarı da tevbeye muvaffak etti. Sonra onların bu tevbelerini kabul buyurdu. Çünkü O, onları çok esirgeyendir, çok bağışlayandır. Geri bırakılan üç kişinin de (tevbesini kabul buyurdu.) Öyle ki, yeryüzü bunca genişliğine rağmen onlara dar gelmiş, vicdanları kendilerini sıktıkça sıkmıştı. Nihayet Allah'tan –yine O'ndan- başka sığınacak hiçbir yer olmadığını anlamışlardı. Sonra tevbe etsinler diye onları tevbeye muvaffak buyurdu. Şüphesiz Allah, tevbeyi kabul edendir, hakkıyla merhamet edendir. Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve sadıklarla beraber olun." (9 Tevbe/117-119)*

Doğru olmaları onların kurtulmalarına neden olduğu gibi, yalancı olmaları da yalan söyleyenlerin helakına neden olmuştur. Hatıb hakkında konuşulduğunda bunların göz önünde bulundurulması gerekir.

Dördüncüsü: Hatıb'ın, Bedir ehlinden olması da, mazur kabul edilmesinde etkili olmuştur. Bedir, ayak kayması sonucu meydana gelen hataları ve kötülükleri gideren büyük bir iyiliktir, katılımcıları hakkında hüsn-ü zannı gerektirir. Hata ettiklerinde veya ayakları kaydığında, onlar için te'vil dairesini genişletir. Bu nedenledir ki Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "Nereden biliyorsunuz; belki de Allahu Tealâ Bedir ehline baktı ve onlara; "Ne yaparsanız yapın sizi affettim" dedi."

Yine Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur: "Bedir ve Hudeybiye'ye katılanlardan kimsenin –İnşaallah- cehenneme girmeyeceğini umarım."[122]

Hatıb *(radıyallahu anh)*, hem Bedir'de ve hem de Hudeybiye'de bulunanlardandır.

Buradan anlaşılmaktadır ki, iyilikleri artan ve çoğalan ve Allah yolunda musibetlere katlanmış olan kimse için, ayağının kayması veya bir takım hatalara düşmesi halinde te'vil dairesinin genişletilmesi gerekir. Allahu Tealâ en doğrusunu bilir.

Beşincisi: Hatıb'ın *(radıyallahu anh)* yapmış olduğu bu fiil, sürekli olarak yaptığı birşey değildi. Hatıb, hayatında sadece bir defa bu fiili işledi. Casususun durumu ise böyle değildir. Çünkü casusluk, bu fiilin daima yapılmasını gerektirir. Yapılan casusluğun sıfatını ve bu işi yapanın hakikatini belirlemek yönünden, sadece bir defa bunu yapan ile birçok defa bunu yapan arasında fark bulunmaktadır.

Dolayısıyla, Hatıb'ın *(radıyallahu anh)* fiili küfür ve kişiyi dinden çıkaran dostluk olsa da, yukarıda aktardığımız sebeplerden dolayı Hatıb'ın tekfir edilmesi caiz değildir. Allahu Tealâ en doğrusunu bilir.

[122] Müslim

Son bir söz: Dinlerine ihanet edenler, dinin adını kullanarak Müslümanlar aleyhinde kâfirlerin çıkarları için casusluk yapanlar, insanları delalete düşüren sözde ilim sahiplerinin fetvalarına dayananlar ve basit bir dünyalık karşılığında tağutlara raporlar hazırlayanlar hiçbir iyilik üzerinde değillerdir. Bir gün kendilerine bu yaptıkları hakkında mutlaka hesap sorulacaktır. Allahu Tealâ bütün mazlum kulları adına onlardan mutlaka intikam alacaktır. Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur:

"Kim, batıl ile hakkı yok etmek için bir batıl ile zalime yardım ederse, Allah'ın ve Resulü'nün zimmetinden uzak olur."[123]

Buna göre, muvahhid Müslümanların tutuklanmaları, öldürülmeleri ve bütün değerlerinin gasbedilmesi konusunda tağutlara yardım edenlerin durumu acaba nasıl olur? Aşağılık casuslar ve diğer istihbarat elemanları tarafından, birçok muvahhid gencin, tağutların zindanlarında yıllarca kalmasına veya bu zindanlarda öldürülmelerine sebep olan nice zalim raporlar bulunmaktadır. Bu kişiler ne mü'mindirler ne de Müslüman... Ey Allah'ın kulu Allah'tan kork. Zalim tağutlar ve onların nizamlarının çıkarları için casusluk yapanlardan, onlar için mücadele edenlerden ve onlar için ölenlerden olmamaya dikkat et. Aksi halde dünya ve ahiretini kaybetmiş olursun.

2- Kâfirlere Yardım Etmeye Zorlanan Kimse

Müşriklere yardım etmeye zorlanan ve hicret için ya da onların baskılarından kurtulmak için bir yol bulamayan kimse, onlara dostlukta bulunmuş değildir. Bu kimse, acizlik ve ikrah nedeniyle mazurdur. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Kalbi imanla dolu olduğu halde, zorlanan müstesna olmak üzere." (16 Nahl/106)

[123] Taberani tahric etmiştir, es-Silsiletu's-Sahiha, 1020

"Ancak onlardan korunma gayesiyle sakınma(nız) müstesnadır." (3 Al-i İmran/28)

"Allah hiçbir kimseye gücünün yeteceğinden başkasını yüklemez." (2 Bakara/286)

"Ancak (hicret etmeye) çare bulamayan, yol bulamayan erkek, kadın ve çocuklardan mustaz'af olanlar müstesna." (4 Nisa/98)

Ancak hicret için ya da müşriklerin baskılarından kurtulmak için bir yol bulduğu halde, dünya ve içindekilere olan düşkünlüğü veya ailesine ve memleketine olan sevgisi nedeni ile kâfirlerden uzaklaşmayan ve bu nedenle de müşriklere yardım için zorlanan kimse, mazur değildir. Bu kimse, kâfirlerdendir. Dünya ve ahirette, kâfirleri dost edinen kimselere yönelik tehdit, bu kimseyi de kapsar.

Bu kimselerin ikrah olunduklarını söyleyerek beyan ettikleri mazeret, Allahu Tealâ tarafından yalanlanan şu kimselerin beyan ettikleri mazeret kabilindendir:

"Nefislerine zulmedenler olarak canlarını alacağı kimselere melekler: "Ne işte idiniz?" derler. Onlar: "Biz yeryüzünde mustaz'af kimselerdik" derler. "Allah'ın arzı geniş değil miydi, siz de orada hicret etseydiniz" derler. İşte onların durakları cehennemdir." (4 Nisa/97)

Abbas, Bedir günü diğer müşrik esirlerle birlikte Resulullah'a getirildiğinde, savaşa zorla çıkarıldığını beyan ederek şöyle dedi: "Ey Allah'ın Resulü, kavim beni buna zorladı." Bunun üzerine Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle cevap verdi:

"Söylediğin şeyi Allah daha iyi bilir. Eğer söylediğin doğruysa, Allah karşılığını verecektir. Ancak görünürdeki durumun bize karşı olduğundur." Yani, senin zahirin bize karşı olduğun ve muteber bir ikrahın bulunmadığı yönündedir... Zira Abbas *(radıyallahu anh)*, bu savaşa çıkmaya zorlanmadan

önce, hicret etme imkânı olanlar arasındaydı. Ancak o, hicret etmedi.

Bizi bu anlayışa sevkeden nedenlerden biri de Süddi'nin şu rivayetidir: "Nebi *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Abbas'a şöyle dedi: "Ey Abbas, kendin, kardeşinin oğlu Ukayl ibn Ebi Talib, Nevfel ibn Haris ve dostun Utbe ibn Amr için fidye ver. Sen mal sahibi birisin" Abbas: "Ey Allah'ın Resulü, ben senin kıblene doğru namaz kılmıyor muyum, senin şehadetini söylemiyor muyum?" dedi. Bunun üzerine Resulullah: "Ey Abbas, siz mazaret gösterdiniz ama sizin mazeret olarak gösterdiğiniz kabul edilmedi" buyurdu ve şu ayeti okudu:

"Nefislerine zulmedenler olarak canlarını alacağı kimselere melekler: "Ne işte idiniz?" derler. Onlar: "Biz yeryüzünde mustaz'af kimselerdik" derler. "Allah'ın arzı geniş değil miydi, siz de orada hicret etseydiniz" derler. İşte onların durakları cehennemdir."[124]

Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, bu ayet ile delil sunması, Abbas'ın mazur kaldığı ikrahın, şeran muteber bir ikrah olmadığını gösterir.

Eğer, "Şer'i muteber bir ikraha mazur kalan bir kişinin, Müslümanlara karşı yapılan savaşta müşriklerin safına katılması geçerli midir?" diye sorulursa, şöyle deriz: İkrah nedeni ile müşriklerle birlikte savaşa çıkılması caiz olsa da, onlarla birlikte savaşa iştirak edilmesi ya da bir Müslümana karşı silah doğrultulması caiz değildir. Kişi ikrah altında çıkmış olduğu bir savaşta, kendisini korumak maksadıyla olsa dahi bir Müslümana karşı silah çekemez. Zira ikrah altındaki bu kişinin kanı, herhangi bir Müslümanın kanından daha kıymetli değildir.

Müslümanlardan iki grubun, birbirleriyle savaşması durumunda ise, bu savaştan uzak durulması gerekir. Nebi *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur:

---

[124] Şeyh Abdullatif Alu'ş-Şeyh'in Resailu'l-Müfide isimli eserinden.

"Kıyametten hemen önce karanlık gecenin parçaları gibi fitneler olacak. Kişi o fitnelerde mü'min olarak sabaha erer, akşama kâfir olur. Mü'min olarak akşama erer, sabaha kâfir çıkar. O fitnede oturan, ayakta durandan hayırlıdır. Yürüyen koşandan hayırlıdır. Öyleyse yaylarınızı kırın, kirişlerinizi parçalayın, kılıçlarınızı da taşa vurun. Sizden birinin evine girerlerse Âdem'in iki oğlundan hayırlısı olsun (ölen olsun, öldüren değil.)[125]

Bununla kastedileni Allahu Tealâ'nın şu ayeti açıklamaktadır:

"(Habil Kabil'e demişti ki): Yemin ederim eğer sen beni öldürmek için bana elini uzatsan da ben seni öldürmek için elimi sana uzatacak değilim. Çünkü ben, âlemlerin Rabbi olan Allah'tan korkarım." (5 Maide/28)

Yine Resulullah'tan *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Eğer iki Müslüman kılıçlarıyla karşılaşırlarsa, öldüren de öldürülen de ateştedir."

"Şurası muhakkak ki, bir fitne, bir ayrılık ve bir ihtilaf olacak. Bu durum gelince, Uhud'a kılıcınla git! Kırılıncaya kadar onu (taşa) çal. Sonra evinde otur. Hatta sana günahkâr bir el veya ölüm gelinceye kadar (evinden çıkma)."[126]

Savaşa zorla çıkarılmış olan kişi, Müslümanların oklarıyla ölürse, kıyamet günü niyetine göre diriltilir. Sahih'te Nebi'den *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle rivâyet olunmuştur: "Bir ordu, Kabe'ye saldırmak için çıkar. Bir çöle geldiklerinde yere batırılırlar." "Yâ Resulallah, eğer içlerinde ikrah altında savaşa katılan varsa?" diye sorulduğunda, "Niyetlerine göre diriltilirler" karşılığını verdi."

İbn-i Teymiyye *(rahimehullah)* şöyle der: "Allahu Teala, onun hürmetini çiğnemek isteyen orduyu, baskı altında olan ve

---

[125] Sahihu Sünen-i İbn-i Mace, 3200.
[126] Sahihu Sünen-i İbn-i Mace, 3201.

olmayanıyla birlikte, onları ayırt etme kudretine sahip olduğu halde her birini niyetlerine göre diriltmek üzere hepsini birden helak etti. Öyleyse müslüman mücahitlere, bilmedikleri halde zorlanan ile zorlanmayanın arasını ayırt etmek nasıl vacip olabilir? Hatta içlerinden birisi baskı altında savaşa çıktığını iddia etse bile sırf bu iddiası ona bir yarar sağlamaz. Bir kimse aslında mazlum olduğu halde Allah ve Resulü'nün emretmiş olduğu cihad sebebiyle öldürülürse şehittir ve niyeti üzere diriltilir. Onun öldürülmesi fesat yönünden mü'min mücahitlerden birisinin öldürülmesinden daha önemli değildir. Cihad vacip olduğunda Allah'ın dilediği kadar müslüman öldürülmektedir, müşriklerin safında bulunan müslümanların ise yine cihat için öldürülmeleri bundan daha önemli değildir."[127]

Yine şöyle der: "Bundan amaç fitne ortamında savaşa zorlanan kimsenin savaşmaması gerektiği, bilakis yapması gerekenin silahını yok etmek ve mazlum olarak öldürülene dek sabretmek olduğudur. Öyleyse zekat vermeyi kabul etmeyenler ve mürtedlerden olan diğerleri gibi İslam Şeriatı'na karşı çıkan bir grubun yanında savaşa zorlanan kimsenin durumu hakkında ne söylenebilir? Şüphe yok ki böyle bir kimseye vacip olan şey, savaşa katılmaya zorlandığı takdirde kendisini müslümanlar öldürseler bile savaşmamaktır."[128]

3- Fasık Müslümanla Dostluk

Şer'i kurallara riayet ederek, dostluk ve düşmanlık akidesine sıkıca bağlanmak imanın kemalindendir. Bu kurala bağlılık, kişinin hevası buna muhalif olsa da şeriatın hudutları içerisinde kalmalıdır. Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur:

"Kim Allah için sever, Allah için verir ve Allah için yasaklarsa, imanı tamamlamış olur."[129]

---

[127] Mecmuu'l-Fetava, 28/535–538 ve 546–547.
[128] Mecmuu'l-Fetava, 28/538-539.
[129] Ebu Davud ve diğerleri tahric etmişlerdir.

"İmanın en sağlam kulpu, Allah için dostluk, Allah için düşmanlık, Allah için sevmek ve Allah için buğzetmek."[130]

Dostluk ve düşmanlık konusunda şer'i kurallara riayet edilmesinin alameti, sevgi ve buğzun, kişide bulunan hayır ve şer hasletleri oranında sınırlanmasıdır. Şu hadiste geçtiği gibi: "Dostunu severken ölçülü sev, günün birinde düşmanın olabilir. Düşmanına da buğzunu ölçülü yap, günün birinde dostun olabilir."[131]

Fasık Müslüman, nefsinde hayır ve şerri bir arada bulundurur. Şöyle ki, bir yönden dostluğu gerektiren hayra sahiptir ve sahip olduğu hayr oranında ona dostlukta bulunulur, diğer bir yönden ise buğzu gerektiren şerre sahiptir ve sahip olduğu şer oranında ondan uzak durulur. Dolayısıyla fasık bir Müslümana gösterilen dostluğun, ilmiyle amel eden âlimlere, mücahidlere ve salihlere gösterilen dostluk derecesinde olması caiz değildir. Bununla birlikte, düşmanlık ve buğz açısından, inkârcı müşriklerle denk tutulması da caiz değildir.

Şeyhu'l-İslam İbn-i Teymiye *(rahimehullah)* şöyle der: "Eğer bir adamda hayr ve şer, fücur ve itaat, sünnet ve bid'at aynı anda bulunursa, sahip olduğu hayr oranında sevap ve dostluğu hakeder. Yine sahip olduğu şer oranında düşmanlığı hakeder. Bu kişinin durumu fakir hırsıza benzer. Zira fakir hırsızın eli kesilir ama fakir olduğu için kendisine, beytü'l-maldan ihtiyacı kadar mal da verilir. Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'in, üzerinde ittifak ettiği esas budur."[132]

Bunun delillerinden biri de şudur: Bir adam Ömer bin El-Hattab'a gelerek, içki içmesi nedeni ile Ebu Musa el-Eş'ari tarafından kendisine dayak atıldığını, saçının kesildiğini, yüzünün siyaha boyandığını ve insanlar arasında aşağılandığını haber

130 Ahmed ve diğerleri tahric etmişlerdir, Sahihu'l-Cami: 2539.

131 Buhari

132 Mecmuu'l-Fetava, 28/209.

verdi. Ömer, şikayetçi olan bu adama ikiyüz dirhem verdi. İçki içene uygulanması gereken ceza konusunda ifrata kaçan Ebu Musa'ya da şöyle yazdı: "Eğer oraya gelirsem yüzünü simsiyah yapacağım ve seni insanlar arasında gezdireceğim!"

Yine bir defasında Ömer, kendisi ile çoğu zaman karşılaştığı bir adamı uzun bir süre göremeyince, bazı kişilere onun hakkında sordu. Onun, içkiye alıştığı haberini alınca şöyle bir mektup hazırladı ve adama verilmesini istedi: "Hamd kendisinden başka ilah olmayan Allah'a aittir. O günahları affeden, tevbeleri kabul eden ve cezası şiddetli olandır. Dönüş de yalnız O'nadır." Adam bu sözü sürekli olarak tekrarlamaya başladı ve çok geçmeden tevbe edip, içkiyi bıraktı. Ömer, adamın tevbe ettiği haberini alınca şöyle dedi: "Bir kardeşiniz bir hata yaptığında, onu düzeltmeye çalışın, tevbeye davet edin. Ona, şeytana yaptığınız düşmanlık gibi, düşmanlık yapmayın."

Ömer'in *(radıyallahu anh)* bu anlayışı, çok az kişide bulunmaktadır. Bir çok kişi bu konuda ya ifrata kaçmıştır ya da tefrite.. Hak olan yol ise, ifrat ve tefrite varmayan orta yoldur.

Eslem'den şöyle rivayet edilir: "Ömer dedi ki: "Birini sevmen utandırmasın ve buğzetmen telef etmesin." "Bu nasıl olur?" dedim. "Sevdiğin zaman çocuğun şımarması gibi seversin ve buğzettiğin zaman da arkadaşının telef olmasını istersin" dedi."[133]

4- Bilmeyerek ya da Te'vil Ederek Bir Kâfirle Dostluk Kuran Kimse

Bir Müslüman, küfrünü bilmediği bir kâfire dostlukta bulunabilir. Bu durumda, dostlukta bulunduğu kişinin kâfir olduğu ve onunla dostlukta bulunmamasının caiz olmadığı yönünde hüccet ulaştırılıncaya kadar, kâfirlerle dostlukta bulunma hükmünün o Müslümana hamledilmesi caiz olmaz. Ancak, hüccet

133 Sahihu'l-Edebi'l-Müfred, 993.

kendisine ulaşmış olmasına rağmen, kâfirle dostluğa ve onlara yardımda bulunmaya devam ederse, bu kişi tekfir edilir ve Allahu Tealâ'nın, *"İçinizden kim onları veli edinirse, muhakkak o da onlardandır" (5 Maide/51)* ayetinin kapsamına girer.

İbn-i Ömer, bir kişiye selam vermiş, ona bu kişinin kâfir olduğunun söylenmesi üzerine adama, "Sana verdiğim selamı bana geri ver. Allah senin malını ve çocuklarını artırsın" demiş ve sahabeye *(radıyallahu anhum)* dönerek "Böylece bize ödeyeceği cizye daha da artmış olur" demiştir.[134]

İbn-i Ömer *(radıyallahu anhuma)*, selam verdiği bu kişinin Müslüman olduğunu zannetti. Onun, hıristiyan olduğunu bilmiyordu. İbn-i Ömer'in ona selam vermesi, bir çeşit dostluktur. Ancak selam verdiği bu kişinin hıristiyan olduğu kendisine bildirildiğinde, ondan kaçındı ve selamını iade etmesini istedi.

Buhari ve Beyhaki Ukbe bin Amir el-Cuheni'den şöyle rivayet ederler: "Bir defasında Müslümana benzeyen bir kişi kendisine selam verdi. Ukbe o kişinin selamını aldı. Bunun üzerine Ukbe bin Amir'in yanında bulunan bir çocuk ona, "kime selam verdiğini biliyor musun?" dedi. Ukbe, "O Müslüman değil mi?" deyince, çocuk, "Hayır, o hıristiyandır" dedi. Ukbe kalkıp o kişinin arkasından gitti ve ona yetişerek "Allahu Tealâ'nın rahmet ve bereketi mü'minler üzerinedir. Ancak Allahu Tealâ senin ömrünü uzun ve malını bereketli etsin" dedi."[135]

Yine bir Müslüman, makul bir te'vil sonucu, bir kâfirle dostlukta bulunmuş olabilir. Namazın terkinin küfür olduğunu bilmeyen bir kişinin, namaz kılmayan bir kişi ile dostlukta bulunması bu kabildendir. Bir takım nassları bilmemesi ya da ikinci derecede tercih olunan nasslar ile amel etmesi nedeni ile namazın terkinin kişiyi küfre düşürmeyeceğini zannedebilir ve bu

[134] Sahihu'l-Edebi'l-Müfred, 849.
[135] El-Edebu'l-Müfred, 1112; Beyhaki, Sünen, 9/203.

te'vili nedeni ile gerçekte mürted olmuş olan biri ile dostlukta bulunabilir. Allahu Tealâ'nın, *"İçinizden kim onları veli edinirse, muhakkak o da onlardandır" (5 Maide/51)* ayetinde geçen hüküm böyle bir kişiye hamledilmez. Allahu Tealâ en doğrusunu bilir.

Bir yönden küfrü, bir yönden de imanı izhar eden kişiye dostlukta bulunan kimsenin durumu da böyledir. Kendisine göre iman yönünü tercih etmesi nedeni ile onu dost edinmiş olabilir. Başkaları ise, küfür yönünü tercih ederek aynı kişiye düşmanlıkta bulunuyor olabilir. Bu durumda, her iki grubun da kendilerine göre kabul edilebilir delilleri olduğu sürece mazurdurlar. Bu grublardan hiçbirisi diğerini, tutumundan dolayı ayıplayamaz.

Haccac'ın küfrü konusunda, tabiinin durumu bu kabildendir. Onlardan bir grup, Haccac'ın tekfir edilmesini gerektiren bir takım delillere binaen onu tekfir ediyor, diğer bir grup ise, onu tekfir etmiyordu. Her iki grubun da kendilerine göre delilleri vardı ve birbirlerini tutumlarından dolayı kınamıyorlardı.

İbn-i Ebi Şeybe, Süfyan'dan şunu nakleder: "Haccac anıldığı zaman İbrahim şu ayeti okurdu:

"Haberiniz olsun ki Allah'ın laneti zalimlerin üzerinedir." (11 Hud/18)[136]

Şa'bi şöyle der: "Haccac'ın, tağuta iman ettiğine ve Allah'a küfrettiğine şahitlik ederim."

Bununla birlikte, özellikle Irak uleması gibi, seleften Haccac'ı tekfir etmeyen birçok kimse de vardır. Tavus'un şöyle dediği rivayet edilir:

"Iraklı kardeşlerimizin Haccac'a mü'min demelerine hayret ediyorum."[137]

[136] Kitabu'l-İman
[137] Şeyh Nasır, Tahric'de (s:32), bu üç sözün de isnadının sahih olduğunu söyler.

Tavus, Haccac'a mü'min diyen kişileri "kardeşlerimiz" diye nitelemektedir. Doğru olan da budur. Çünkü âlimlerden onu tekfir etmede duraksayanlar, onun Tevhid ehlinden olduğunu bildikleri halde açık olarak küfrüne delalet eden bir sebep bilmemeleri nedeni ile onu tekfir etmemişlerdir. Bu konuda içtihad etmişler ve şeriatın herhangi bir nassını da yalanlamamışlardır.

Uyarı: Selefin Haccac'ın küfrü konusundaki ihtilafı, kişiyi İslam'dan çıkaran sebepler kabilinden değildir. İhtilaf, Haccac'ın şahsiyeti ve bu tür ihtilafa sebep olacak bir takım fiilleri üzerineydi. O, bir yönüyle İslam ve cihadı izhar ederken, diğer yönden küfür ve azgınlığı izhar ediyordu. Bir kısım ilim ehlinin tesbit edebildiği fiillerini, diğer bir kısım tesbit edemiyordu. Günümüzdeki yöneticilerin durumu ise Haccac'ın durumundan farklıdır. Zira onlarda görülen ve izhar ettikleri tek şey, açık küfürdür. Dolayısıyla sadece açık küfrü izhar eden bu yöneticiler hakkındaki ihtilafın geçerliliğine dair, selefin Haccac'ın küfrü konusundaki ihtilafını delil olarak kullanmak caiz değildir. Dolayısıyla bu yöneticileri tekfir eden grubun, bu yöneticileri tekfir etmeyen grubu mazur görmesini gerektirecek herhangi bir yön bulunmamaktadır. Açık küfür konusunda ihtilaf geçerli değildir.

5- Kalbini İslam'a Isındırmak Maksadı ile Kâfire İhsanda Bulunmak Muvalata Girer mi?

Bu, muvalat –dostluk- değildir. Zira ona ihsanda bulunulması, dostluk nedeniyle değil, kalbini İslam'a meylettirmek ve ısındırmak içindir. Bilakis bu tür ameller, meşru amellerdir ve yapan kişiye sevap vardır. Nitekim Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, kalplerini imana ısındırmak için bazılarına büyük bağışlarda bulunmuştur. Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* tarafından kendilerine mal verilen bazıları şöyle demiştir:

"Rasül bana mal verdi. O, insanlar arasında en nefret ettiğim kişiydi. Şimdi ise, en sevdiğim kişi oldu."[138]

Allahu Tealâ, müşrik olan anne ve babanın hakkı konusunda şöyle buyurur:

"Eğer onlar bilmediğin şeyi Bana ortak koşman için seni zorlarlarsa, sen onlara itaat etme! Bununla beraber dünyada onlarla iyi geçin ve sen Bana dönenlerin yoluna uy!" (31 Lokman/15)

Onlarla iyi geçinmek, onlara ihsanda bulunmak ve onlara hizmet etmektir. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Onlar, kendi canları çekmesine rağmen yemeği, yoksula, yetime ve esire yedirirler." (76 İnsan/8)

Ayet, kâfir olanları da dahil bütün miskinleri, yetimleri ve esirleri kapsar.

Said bin Cübeyr'den şöyle rivayet edilir: "Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* dedi ki: "Din ehliniz dışında kimseye tasaddukta bulunmayınız." Bunun üzerine Allahu Tealâ şu ayeti indirdi:

"Onların hidayete ermesi üzerinize borç değildir. Fakat Allah dilediği kimseye hidayet verir. Her ne hayır infak ederseniz kendi faydanızadır. Zaten siz, ancak Allah'ın rızası için infak edersiniz. Hayırdan neyi infak ederseniz size ödenir ve size asla zulmedilmez." (2 Bakara/272)

Bunun üzerine Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle dedi: "Dinlerin ehillerine tasaddukta bulununuz."[139]

Abdullah bin Amr bir koyun kesmiş ve komşusu olan Yahudiye, bu koyundan verilip verilmediğini ailesine sormuş, sonra da şunu söylemiştir: "Ben Resulullah'ı *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyururken işittim: "Cebrail komşuya iyiliği bana o

---

[138] Zadu'l-Mead, 3/484

[139] İbn-i Ebi Şeybe Musannef'te tahric etmiştir. Es-Silsiletu's-Sahiha: 2767.

kadar tavsiye etti ki, neredeyse onu bana varis kılacak zannettim."[140]

Müslüman, diğerlerine karşı davranırken, bu dinin ahlakını göstermekle yükümlüdür. Özellikle onları İslam'a davet etmek istiyorsa, bu daha da gerekli olur. Bu yüce dinin istemiş olduğu adalet ve hikmeti, bizzat tavırlarında onlara göstermelidir.

Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur: "İnsanları davet edin, müjdeleyin, nefret ettirmeyin."[141] Müjdelemek, güzel ahlakı izhar etmek ile olur. Nefret ettirmek ise, diğer insanlara davranırken kötü bir ahlâka sahip olmaktır. Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bunu nehyetmiştir.

6- İslam'da Dostluk ve Düşmanlık Akidesinin Vurgulanmasının Sebebi Nedir?

Bu soru, birçok insanın dilinde tekrar etmektedir. İslam'da, dostluk ve düşmanlık akidesinin bu derece vurgulanmasındaki sebep nedir? İnsanoğlu olarak bizler, din ve akîde ayrımcılığını bırakıp, neden kardeş olamıyoruz?

Bu tür sloganlaşmış sözler oldukça yaygın olmasına rağmen, fiiliyatta uygulanma imkânı olmayan hayali ve batıl taleplerdir. Şöyle ki:

İlk olarak: Dostluk ve düşmanlık bağını Allah için ve Allah'a iman temeli üzere kurmak, Allahu Tealâ'nın, Nebi ve Resullerin dili ile kulları için bildirmiş olduğu dindir. Allahu Tealâ'nın dini olan İslam dairesinde kalmak isteyen kişinin, bu akidenin dışına çıkması mümkün değildir. Mesele bu yönüyle, İslam ya da İslam olmamaktır… Küfür ya da İman!

İkinci olarak: Bizzat kendi zatı adına dostluk ve düşmanlık bağının kurulduğu kişi ilahlaştırılmış olur. Kim dostluk ve düşmanlığı Allah için yapar, Allah için sever ve Allah için düşmanlık duyarsa, o kimse Allah'ın kuludur. Kim de bunları Allah'tan başkası için yaparsa, o kişinin kuludur.

[140] Sahihu'l-Edebi'l-Müfred, 682.

[141] Müslim

Şeyhu'l-İslam İbn-i Teymiye *(rahimehullah)* şöyle der: "Allahu Tealâ dışında, yaratıklardan hiçbirini bizzat zatı için sevmek caiz değildir. Sadece Allah Tealâ zatı için sevilir. Bu, ulûhiyetin manasında vardır. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

> *"Eğer göklerle yerde Allah'tan başka ilahlar olsaydı ikisinin de düzeni bozulup gitmişti." (21 Enbiya/22)*

Bir şeyi zatından dolayı sevmek, şirktir. Allahu Tealâ dışında kimse zatından dolayı sevilmez. Bu, onun ulûhiyetinin özelliklerindendir. Allahu Tealâ dışında her sevilen, Allah için sevilmezse, ona duyulan sevgi fasittir."[142]

Bu yönüyle dostluk ve düşmanlık, Tevhid ve şirktir. Şirk ise büyük bir zulümdür ve tek olan Allah'a ibadet için yaratılan insanın değerini, yaratılana ibadet alçaklığına düşürür.

Üçüncü olarak: Hakkın ve batılın varlığı, hayır ve şerrin varlığı, batılı hak ile ve şerri de hayr ile defetme, Allahu Tealâ'nın, üzerine mahlûkatı yaratmış olduğu fıtrattır. Batıl, batıllığını ve azgınlığını devam ettirdiği sürece hak ile birleşmez ve ona tabi olmaz. Hak da, hak sıfatını kaybetmediği sürece batıla uymaz. Bunların olmasının imkânı yoktur. Eğer hak ve batıl bir araya gelmiş olsaydı, hayat fesada uğrar, kulların memleketlerin maslahatları yok olurdu. Allahu Tealâ'nın buyurduğu gibi:

> *"Eğer Allah, insanların bir kısmıyla, diğer bir kısmını savmasaydı elbette manastırlar, kiliseler, havralar ve içlerinde Allah'ın adının çokça anıldığı mescitler yıkılırdı." (22 Hac/40)*
>
> *"Size ne oluyor ki Allah yolunda ve: "Rabbimiz, bizi halkı zalim olan şu şehirden çıkar, bize katından bir sahip gönder, bize katından bir yardımcı yolla" diyen mustaz'af erkekler,*

[142] Mecmuu'l-Fetava, 10/267.

kadınlar ve çocuklar uğrunda savaşmıyorsunuz?" (4 Nisa/75)

"De ki: Hak geldi, batıl da çekişe çekişe can verdi. Çünkü batıl, can çekişe çekişe yok olucudur." (17 İsra/81)

"Bilakis Biz, hakkı batıl üzerine bırakırız da hak onun beynini darmadağın eder. O da derhal çekişerek can verir. Nitelendirmenizden ötürü vay size!" (21 Enbiya/18)

"İşte Allah hak ile batılı böyle örneklendirir." (13 Ra'd/17)

Hak ve batıl, devamlı bir kavga içindedir. Ta ki kıyamet kopuncaya kadar. Onlardan birinin, diğeriyle birlikte yaşama veya dostluk içinde bulunma ihtimali asla düşünülemez!

Dördüncü olarak: Hak ve batıl üzere olan bütün insanların, sadece insan olma esası üzerinde –hümanizm- biraraya getirilmesi, asla fiiliyata dökülemeyecek bir hayaldir. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Eğer güç yetirseler sizi dininizden döndürünceye kadar sizinle savaşmalarını sürdürürler." (2 Bakara/217)

"Nasıl olabilir ki! Size karşı üstünlük sağlarlarsa hakkınızda hiçbir yemin ve hiçbir ahid gözetmezler. Dilleriyle sizi hoşnut etmeye çalışırlar. Kalpleri ise isteksizdir. Onların çoğu fasık kimselerdir." (9 Tevbe/8)

"Onların dinlerine uymadıkça Yahudiler de hırıstiyanlar da asla senden hoşnut olmazlar." (2 Bakara/120)

Bu ve diğer birçok ayet, batıl fırkanın, hak ve hak ehlini tam olarak ele geçirmedikçe, tuzak, savaş ve harp hazırlıklarından vazgeçmeyeceklerine delalet etmektedir. Günümüz vakıası, Kur'an-ı Kerim'de geçen bu ayetlerin tamamını doğrulamaktadır. Yakın geçmişte, Bosna-Hersek'teki Müslümanlara yönelik yapılan katliamlar, bugün ise, Çeçenistan ve Filistin'deki Müslümanlara yönelik katliamlar, Afganistan, Eritre, Keşmir, Filipinler ve Endenozya'daki Müslümanlara yapılanlar, sadece burada sayabildiklerimizdir. Öyle ki, küfür ve nifak milletlerinin nefretleri altındaki Müslümanlar acı ile feryat etmektedirler...

Beşinci olarak: İnsan olma esası üzere biraraya gelme iddiası, adaletle çelişir. Zira yeryüzündeki en kâfir ve en günahkâr insanla, yeryüzündeki en muttaki insanı ve yine yeryüzünü fesada uğratan zalim ile yeryüzünü ıslah edeni eşit görmek manasına gelir. Bu ise, zulüm ve azgınlığın kaynağıdır. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Mü'min kimse fasık kimse gibi midir? Bunlar eşit olmazlar." (32 Secde/18)

"Öyle ya, (Allah'a) teslimiyet gösterenleri, o günahkârlar gibi tutar mıyız hiç?" (68 Kalem/35)

"İman edip salih amel işleyenleri yeryüzünde fesad çıkaranlar gibi mi kılarız? Yahut takva sahiplerini günahkârlar gibi mi kılarız?" (38 Sad/28)

Altıncı olarak: İslam'daki dostluk ve düşmanlık akidesi, dil, ırk ve bölge farklılığına bakmadan bütün insanları şu iki kısma ayırır: Mü'min ve kâfir...

Halbuki diğer akîdelerde insanlar, birbirinden nefret eden yüzlerce gruba ayrılmaktadırlar. Dolayısıyla insanları en az parçalanma ile biraraya getiren, İslam'dır.

Yedinci olarak: İslam'da üstünlüğü belirleyen mizan, takvadır. İnsanların diline, ırkına, memleketine ve rengine bakmaksızın sadece takva üstünlüğüne itibar edilir. Bu ise, insanları birçok farklı grublara ayıran ve üstünlük mizanı daima farklılık gösteren beşeri sistemlerin tersinedir.

Sekizinci olarak: İslam'daki dostluk ve düşmanlık akîdesi, ümmeti her türlü askeri ve kültürel saldırılardan koruyan bir kale niteliğindedir. Yine bu akîde, ümmeti suçlu kâfirlerden ayrıştıran bir kaledir...

Ümmeti, Filistin topraklarında siyonist devleti kabul etme-

meye ve onlara düşmanlık beslemeye iten etken şüphesiz ki bu akideden başkası değildir. Eğer ki siyonist Yahudilerin tamamı, İslam'a samimi bir şekilde girmiş olsalar, acaba Müslüman-ların onlara olan düşmanlığı devam eder mi? Elbette ki hayır... Zira bu durumda bütün Müslümanlar Allahu Tealâ'nın şu emrine itaat ederler:

"Mü'minler ancak kardeştirler." (49 Hucurat/10)

Yeryüzünde, kendilerinde hayat olanlar ile kendilerinde hayat işareti kalmamış olan yaşayan ölüler arasındaki farkı düşün... Göreceksin ki, yaşayanlar, yaşayan ölülerin aksine dostluk ve düşmanlık kalesine bağlı kalanlardır.

Bu nedenle Allahu Tealâ'nın düşmanları, Müslüman çocukların kalplerindeki dostluk ve düşmanlık akidesini yok etmeye ve bu akîde yerine çok zayıf olan bir takım cahiliyye dostluklarını yerleştirmeye çalışmaktadırlar. Eğer bunu başarabilirlerse, şüphesiz işgallerini devam ettirmek onlar için çok daha kolaylaşacaktır.

Dokuzuncu olarak: Nasıl ki küfür milletleri ve tağutlar bizlere karşı düşmanlık ve nefret besliyorlarsa, bizim de onlara karşı düşman ve nefret beslememiz en doğal hakkımızdır. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Bununla beraber müşrikler sizinle nasıl topluca savaşırlarsa siz de onlarla topluca savaşın." (9 Tevbe/36)

Mü'minler hakkında da şöyle buyurur: "Ve onlar ki, kendilerine zulüm isabet ettiğinde yardımlaşarak zulme karşılık verirler." (42 Şura/39)

İbrahim en-Nehai şöyle der: "Onlar küçümsenmeyi kötü görürlerdi, güç yetirebildiklerinde ise (insanları) affederlerdi."

Onlar, batılları, küfürleri ve dünyevi ihtirasları nedeniyle bize karşı düşmanlık ve nefret beslerler. Biz ise, hak ve hidayet nurunu, yeryüzü ve gökyüzünün cennetlerini göstermek için düşmanlık besleriz. Bu düşmanlık, gerçekte hayırlı bir düşmanlıktır. Belki de bu, onların Allah'ın dini olan İslam'a girmeleri için bir sebep olur. Allahu Tealâ'nın buyurduğu gibi:

"İbrahim'de ve onunla beraber olanlarda, sizin için gerçekten güzel bir örnek vardır. Onlar kavimlerine demişlerdi ki: "Biz sizden ve sizin Allah'tan başka taptıklarınızdan uzağız. Sizi tanımıyoruz. Siz bir tek Allah'a iman edinceye kadar, sizinle bizim aramızda sürekli bir düşmanlık ve öfke belirmiştir." (60 Mümtehine/4)

Bu, düşmanlığın sebebi dünya ihtirasları ya da kulun, kula kulluk yapması değildir. Bu düşmanlık, onlar tek olan Allah'a iman edinceye kadar devam eder. Eğer onlar, tek olan Allah'a iman ederlerse, bu düşmanlık yerini barışa, nefret ise yerini sevgi ve kardeşliğe bırakır... Allahu Tealâ'nın buyurduğu gibi:

"Eğer tevbe eder, namaz kılar, zekat verirlerse, artık dinde kardeşlerinizdir." (9 Tevbe/11)

Onlara göstermiş olduğumuz düşmanlık, ibadet ve herkes için hayrı istemektir. Onların bize göstermiş oldukları düşmanlık ise, şirk, küfür ve herkes için şerri istemektir.

Ümmet Arasında Geniş Bir Şekilde Yayılmış Olan ve Mutlaka Kaçınılması Gereken Cahiliyye Dostluklarından Misaller

Mücrimlerin yolunun algılanması ve hakkın batıldan ayrılması için, yaygın olan cahiliyye dostluklarından bazılarına işaret etmemiz gerekir... Ümmet, Allahu Tealâ'dan açık bir delil olmaksızın batıl küme ve gruplara bölündü... Birçok insan, bu temele göre dostluk ve düşmanlıkta bulunmakta, aralarındaki hakları ve görevleri, Allahu Tealâ'nın emretmediği bu temele göre ayırmaktadır. Bunlardan bazıları şunlardır:

1- Hizip –grup- temeli üzerine kurulan dostluk ve düşmanlık bağı**:** Dostluk ve düşmanlığın, herhangi bir gruba üyelik temeli üzerine kurulmasıdır. Kim grubuna katılır veya desteklerse

onu dost edinir, ona yaklaşır ve ona bağlanır. Kim de grubuna katılmaz ve destek olmaz ise, dinine, ahlakına ve yoluna bakmaksızın ona düşmanlık gösterir ve sert davranır...!

Hak ve batıl, hayır ve şer ayırımı yapmadan, sadece grubunun benimsediği bir görüş olması sebebi ile herhangi bir şeyi onaylamak da bunun bir biçimidir.

Herhangi bir konuda grubu eleştirildiğinde, yapılan bu eleştiri doğru dahi olsa süratli bir şekilde bu eleştiriyi yapan kişiye öfkelenmeye ve reddetmeye başlarlar. Onlara göre herhangi bir eleştiri veya hata, ancak grup kararı veya o grubu yöneten kişilerin kabul etmesi ile kabul edilir.

Doğruluğuna, yanlışlığına, hakka uygunluğuna bakmaksızın ve Allahu Tealâ'nın şeriatına götürüp, Allahu Tealâ'nın bu konudaki hükmünü öğrenmeksizin, sadece grup veya cemaat tarafından benimsenmesi ve yayınlanması dikkate alınarak, her türlü talimata bağlı kalınması, yukarıda aktardıklarımızın dışa yansımasıdır.

Grubun görüş ve hükmünü Allah'ın ve Resulü'nün *(sallallahu aleyhi ve sellem)* sözüne tercih etmek de bu kabildendir ve grup temeli üzerine dostlukta bulunan kişinin içine düştüğü en kötü durumdur!

Grubundan gelmediği sürece hakkı kabul etmemek de bu cahiliyye dostluğunun dışa yansımasıdır. Hak, grubu dışında başka bir taraftan gelmiş ise, grubundan gelmiş olan derecesinde olmaz.

Bunun belirtilerinden biri, onlardan biriyle herhangi bir konuda tartıştığında, haklı olduğun halde, onun seninle tartışmaya devam etmesi ve üzerinde bulunduğun hakkın değerini düşürmeye çalışmasıdır. Ona, söylediğin bu hakkın, kendisinin grubunun ve grubunun öncülerinin görüşü olduğunu bildirirsen, tartışmayı bırakır ve bunun apaçık bir hak olduğunu onaylar...!!

Grubun lideri açık bir hata dahi işlese, onun hatasını te'vil

ederler ve sanki hiçbir hata işlenmemişcesine küçümserler. Ancak başka bir grup veya başka bir grubun lideri aynı hatayı veya daha küçük bir hatayı işlediğinde, asla bağışlamazlar ve hataya düşen o kişi veya kişileri kötüleyip, suçlu konumuna düşürürler.

Bütün bu saydıklarımız, Allahu Tealâ'nın yasakladığı, kınanmış olan grup dostluklarındandır. Bu konuda Şeyhu'l-İslam İbn-i Teymiyye *(rahimehullah)* şöyle der:

"Grup lideri, o topluluğu oluşturan ve onlara önderlik yapan kişidir. Eğer onlar, herhangi bir ilave veya eksiltmede bulunmaksızın Allah ve Resulü'nün *(sallallahu aleyhi ve sellem)* emrettikleri üzerinde bir araya gelmişlerse mü'mindirler. Onlarla birlikte olan Allah ve Resulü ile birlikte olmuş, onlara karşı olan ise Allah'a ve Resulü'ne karşı olmuş olur.

Gruba katılan kişiden, hak olsun, batıl olsun grubun görüşünü benimsemesi ve yine hak olsun, batıl olsun herhangi bir sebepten dolayı gruptan uzak duran kişiden yüz çevirmesi gibi tavırların istenmesi, Allah ve Resulü'nün emrine ilave ve eksiltmede bulunma kabilindendir ve Allah ve Resulü'nün *(sallallahu aleyhi ve sellem)* kötülediği fırkalaşmadır. Şüphesiz Allah ve Resulü, cemaati ve birliği emretmiş, bölünme ve ihtilafı yasaklamıştır. İyilik ve takva üzere yardımlaşmayı emretmiş, günah ve düşmanlık üzere yardımlaşmayı ise yasaklamıştır."[143]

"Kim, dost edindiğini dost edineceğine ve düşman edindiğini de düşman edineceğine dair herhangi bir kişiye söz verirse, şeytanın yolunda savaşan Tatarlar gibidir. Bu kişiler, Allah yolunda savaşan mücahidlerden olmadıkları gibi, Müslümanların askerlerinden değildirler ve Müslümanların askerlerinden olmaları da caiz değildir. Bilakis onlar şeytanın askerlerindendir."[144]

2- Bir alim veya üstadın zatına dayanan dostluk: Herhangi

---

143 Mecmuu'l-Fetava, 11/92.
144 Mecmuu'l-Fetava, 28/20.

bir alim veya üstada bağlılık ve onun görüşünü benimseme temeli üzerine kurulan dostluk ve düşmanlık bağı, Müslümanların arasında yaygın olan batıl dostluk biçimlerindendir ve şu şekillerde meydana gelir:

Birincisi: İnsanlar tarafından, o kişinin bizzat zatının sevilmesi, onun için dostlukta ve düşmanlıkta bulunulması. Kişinin dinine, yaratılmış bir kul olduğuna ve ameline bakılmaksızın, ona dostlukta bulunana dostluk, düşmanlıkta bulunana ise düşmanlıkta bulunulması.

İkincisi: Kitap ve sünnete götürmeden ve isabet edip-etmediğini önemsemeden, bağlı olduğu veya sevdiği kişiden sadır olmasını yeterli görerek, o kişinin görüşlerinin ve yolunun fanatiği olmak ve onun için savaşmak.

Üçüncüsü: Herhangi bir âlim veya üstadın tabilerinin, tabi oldukları bu kişi hakkındaki değerlendirme ve düzeltmeleri asla kabul etmemeleri de bu kabildendir. Bu nedenle onlar, herhangi bir meselede, bağlı oldukları bu kişinin hatasının düzeltilmesi maksadı ile yapılan değerlendirmelere tahammül edemezler. Süratle bu değerlendirme ve eleştirilere karşı çıkarlar ve inkâr ederler. Çünkü onların görüşüne göre, tabi oldukları kişinin, bu açıklamalara ihtiyacı yoktur ve derece olarak bunlardan üstündür.

Dördüncü: Tabi olunan kişinin söz veya fetvalarını, gökten indirilmiş sözler gibi görmek ve bu sözler hakkında tartışma ve değerlendirmelerde bulunmayı kabul etmemek de bu kabildendir.

Kim olursa olsun her insanın sözü kabul edildiği gibi reddedilebilir de… Ancak onlara göre, tabi oldukları kişinin sözü daima kabul edilir ve asla reddedilemez. Bunu dilleri ile söylemeseler de, tavırları ve amelleri ile söylemektedirler. Tavır ve amellerin dili ise, bilinen dile göre çoğu zaman daha sadık olur.

Beşincisi: İnsanların Kitap ve sünneti anlayamayacağı iddiası ile, tabi olunan kişinin sözlerini Kitap ve sünnete tercih etmek de bu kabildendir. Bağlı oldukları kişiyi, ilim ve anlayış olarak, diğerlerine nazaran daha üstün, Kitap ve sünneti, onlara göre daha iyi bilen ve kavrayan olarak görürler. Onlara göre üstadları, muteber olan durumlar haricinde Kitap ve sünnete asla muhalif düşmez. Muteber olan bu durumları ise üstadın dışında başkaları kavrayamaz.

Altıncısı: Tabi oldukları kişinin sözüne muhalif durumda olan hakkı reddederler. Onlara göre, Kitap ve sünnetten açık delillere zıt konumda olan batıl bir söz dahi olsa, doğru olan üstadlarının görüşüdür.

Yedincisi: Hakkı, üstadlarından direk veya dolaylı olarak aktarılmadığı sürece kabul etmezler. Hak, tabi oldukları kişinin dışında başka bir taraftan gelmiş ise, üstadlarından gelmiş olan derecesinde olmaz.

Sekizincisi: Tabi oldukları kişinin hatalarını daima te'vil ederler ve iyiye hamlederler. Bununla birlikte bir başkası aynı hataya düştüğünde, bu kişiyi fasıklık ve kötülükle itham ederler ve bütün bir dünyayı, o kişi aleyhinde ayağa kaldırırlar.

Bu nedenle onlar, kendilerinin tabi oldukları üstad dışındaki diğer üstadlar veya kişiler hakkında söylenen en kötü sözlerden razı olurlar veya en azından bu sözlere karşı hiçbir müdahalede bulunmazlar ve öfkelenmezler. Ancak böyle bir sözün kendi üstadları aleyhinde söylenmesine, söylenen bu söz hak dahi olsa asla izin vermezler.

Tabi oldukları üstadın eti öldürücü zehir ile zehirlenmiştir… Ona yaklaşan kimsenin hali gerçekten zordur… İlim ve fazilet ehlinden olan diğerlerinin eti ise, güzelce ve maharetli bir şekilde pişirilmiş et gibidir… Ona yaklaşan ve yiyen kimse için herhangi bir zorluk bulunmamaktadır. Üstadları ve âlimleri hakkında bu derecede bir taassuba ulaşmış olanlar, Allahu Tealâ'nın Ehl-i Kitap hakkında indirdiği şu ayetin kapsamına girerler:

“(Yahudiler) Allah’ı bırakıp bilginlerini (hahamlarını); (hıristiyanlar) da rahiplerini ve Meryem oğlu Mesih’i (İsa’yı) rabler edindiler.” (9 Tevbe/31)

Ayette belirtilen bu insanlar, üstadlarını ve ilim ehlinden olarak gördükleri kişileri, düşmüş oldukları hatalarında takip edenlerdir. Allahu Tealâ’nın haram kıldığı şeyi helal kılmalarında ve helal kıldığı şeyi de haram kılmalarında onlara itaat ettiler… Onların sözlerini ve görüşlerini, Allahu Tealâ’nın Tevrat ve İncil’deki sözlerine tercih ettiler. Bu ise, Allahu Tealâ’dan başkasına ibadet etmek ve onları rab edinmek türündendir.

Adiy bin Hatim’den *(radıyallahu anh)* rivayet edilen hadiste şöyle geçer: “Boynumda altından bir haç olduğu halde Allah Rasûlü’nün *(sallallahu aleyhi ve sellem)* yanına geldim. Allah Rasûlü *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bana: “Ey Adiy, şu putu boynundan at” dedi. Ben onu boynumdan attım. Yanından ayrıldığım esnada Allah Rasûlü’nün *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şu ayeti okuduğunu duydum:

“(Yahudiler) Allah’ı bırakıp bilginlerini (hahamlarını); (Hıristiyanlar) da rahiplerini ve Meryem oğlu Mesih’i Rabler edindiler.” (9 Tevbe/31)

Bunun üzerine ben: “Biz onlara ibadet etmiyorduk” dedim. Allah Rasûlü *(sallallahu aleyhi ve sellem)*: “Allah’ın helal kıldıklarını haram, haram kıldıklarını ise helal sayıyorlar ve siz de bunları helal ya da haram kabul etmiyor muydunuz?” dedi. Ben: “Evet” dedim. Allah Rasûlü *(sallallahu aleyhi ve sellem)*: “İşte ibadetiniz budur” buyurdu.” Adiy bin Hatim *(rahimehullah)*, Müslüman olmadan önce hıristiyandı.

Ebu’l-Buhteri şöyle der: “Onlar, haham veya rahipleri adına namaz kılmıyorlardı ve eğer kendilerinden istenilen secde ve rükuyu içeren bir ibadet türü olmuş olsaydı onlara itaat etmezlerdi. Ancak Allah’ın helallarını haram, haramlarını ise helal kılıyorlar ve onlar da bu konuda bilginlerine itaat ediyorlardı. İşte

onları rab edinmeleri bu şekilde olmuştur.”

Rebi’ bin Enes şöyle der: “Ebu’l-Aliye’ye: “İsrailoğul-larında rububiyyet nasıldı?” diye sordum. Şöyle cevap verdi: “Onlar, Allahu Tealâ’nın Kitabında emir ve yasakları buldular. Buna rağmen “Herhangi bir konuda âlimlerimizin önüne hiçbir şekilde geçmeyiz. Bize emrettikleri şeyi yaparız, bize yasakladıkları şeyde de sözlerine uyarız” dediler ve âlimlerine uydular. Allahu Tealâ’nın kitabını da arkalarına attılar.”[145]

İbn-i Teymiyye *(rahimehullah)* şöyle der: “Eğer tabi olan kişi, ayrıntılı bir şekilde hakkı öğrenmekten aciz olur, taklidi esnasında gücü yettiği konularda ictihad eder ve kıblenin yönünün tayin edilmesi gibi bir meselede hata ederse, bundan dolayı sorumlu tutulmaz ve cezalandırılmaz. Ancak sadece hevasına uyarak ve gerekli araştırmada bulunmayarak herhangi bir şahsı taklit eder, hak üzere olup olmadığını bilmeden eliyle ve diliyle onu desteklerse, o kimse cahiliye ehlinden olur.”[146]

Yine şöyle der: “Kim tabi olduğu kişinin, Resulün getirdiğine göre hatalı olduğunu bilir, sonra hatasında ona uyar ve Resulün sözünden yüz çevirirse, Allahu Tealâ’nın kötülemiş olduğu şirkten nasibini almış olur. Özellikle bu konuda hevaya uymak, bunun Resulün getirdiğine ters olduğunu bilmekle beraber, el ve dil ile ona yardım etmek şirktir. Bunu işleyen kişi cezalandırılmayı hak eder.”

Yine şöyle der: “Hocanın, öğrencisinden, her istediği konuda kendisine uymasını, dost edindiğini dost edinmesini, düşman edindiğini mutlak olarak düşman edinmesini istemesi haramdır. Hiç kimsenin, bir başkasına bunu emretme hakkı yoktur ve böyle bir şeye itaat hiç kimse üzerine vacip değildir. Bilakis onları biraraya getiren sünnet ve ayıran ise bid’atlardır. Allahu

[145] Mecmuu’l-Feteva, 7/67.
[146] Mecmuu’l-Fetava, 7/71-72.

Tealâ'nın ve Resulü'nün *(sallallahu aleyhi ve sellem)* emrettiği fiiller onları biraraya getirmiş, Allah'a ve Resulü'ne isyan ise onların aralarını ayırmıştır.

Kim, dost edindiğini dost edineceğine ve düşman edindiğini de düşman edineceğine dair herhangi bir kişiye söz verirse, şeytanın yolunda savaşan Tatarlar gibidir. Bu kişiler, Allah yolunda savaşan mücahidlerden olmadıkları gibi, Müslümanların askerlerinden değildirler ve Müslümanların askerlerinden olmaları da caiz değildir. Bilakis onlar şeytanın askerlerindendir."[147]

"Şüphesiz Firavun ve İblis, Allahu Tealâ'nın dışında kendilerine kulluk ve itaat edilmesini istiyorlardı. Bu, Firavun ve İblis'in ne derece zulüm ve cehalet içinde bulunduklarını gösterir. Diğer insanlarda ve cinlerin bir bölümünde de bu vardır... İnsan, kendisine itaat edilmesini ve mümkün olduğunca yüceltilmesini ister. Nefisler imkân yettiği oranda, yüceltilme ve liderlik sevgisiyle doludur. Bu nedenle hevasına uyan kimseyi dost edindiğini, hevasına karşı gelen kimseyi de düşman edindiğini görürsün. Hevası ve arzuladığı şey, onun ma'budu olmuştur. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Hevasını kendisine ilah edinen kimseyi gördün mü?(Rasûlüm!) Ona sen mi vekil olacaksın?" (25 Furkan/43)

Hevanın karşısında insanların durumu, aynen kâfir Türk hükümdarlarının veya onlara benzeyen diğerlerinin karşısındaki durumları gibidir. "Yal, yaği" yani, dostum ve düşmanım. Kim onları onaylarsa, kâfir olsa dahi dosttur ve kim onaylamaz ise müttaki olsa dahi düşmandır. Firavun'un hali de böyledir.

Bu durumda olanlar gücü yettiğince kendisine itaat edilmesini sağlamak isterler. Ancak Firavun'un yaratıcıyı inkâr edip, ilahlık davasında bulunmasında olduğu gibi bunu gerçekleştiremezler. O kimseler, yaratıcıyı kabul etseler dahi, kendilerini

[147] Mecmuu'l-Feteva, 28/19-20.

Allah'a kulluğa çağıran birisi geldiğinde, Firavun'un Musa'yı aleyhisselam düşman edinmesi gibi, ona düşman olurlar. Kendisine itaat eden kimse, Allah'a itaat eden ve hevasına karşı gelen kimseden daha sevimli gelir. Bu, Firavun'un ve Peygamberleri yalanlayan diğer insanların durumlarından bir bölümdür."[148]

Yine şöyle der: "Muallimlerin, insanların gruplaşmalarına sebep olan, aralarındaki düşmanlık ve öfkeyi artıran kişiler konumunda değil, iyilik ve takva üzere yardımlaşan kardeşler konumunda olmaları gerekir. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"İyilik ve (Allah'ın yasaklarından) sakınma üzerinde yardımlaşın, günah ve düşmanlık üzerine yardımlaşmayın. Allah'tan korkun; çünkü Allah'ın cezası çetindir." (5 Maide/2)

Bütün istediklerine muvafakat etmek, dost olduklarına dost ve düşman olduklarına düşman olmak üzere, kimsenin kimseden söz ve ahit alma hakkı yoktur.

Böyle bir şey yapanlar, kendilerine muvafakat edenleri samimi dost ve muhalefet edenleri ise düşman kabul eden Cengiz Han ve benzerleri gibi olurlar. Onların ve onlara uyan kimselerin yapması gereken, Allah'a ve Resulü'ne itaat edeceklerine dair yine Allah ve Resulü'ne söz vermeleri ve Allah'ın ve Resulü'nün emirlerini yerine getirmeleridir.

Eğer muallim ile muallim veya öğrenci ile öğrenci ya da öğrenci ile muallim arasında herhangi bir düşmanlık ve tartışma meydana gelirse, hakkı öğrenmedikçe bunlardan birine yardım etmek hiç kimse için caiz olmaz.

Cehalet ile ve hevaya uyarak taraflardan herhangi birine yardımda bulunulmaz. Aksine durumu inceler ve hak kendisine belli olup ortaya çıktığında, batılı savunan kişiye karşı haklı olana yardımcı olur. Hakkı savunanın, kendisinin dostu olması veya olmaması ve yine batılı savunanın, kendisinin dostu olması

[148] Mecmuu'l-Feteva, 8/217.

veya olmaması bunu etkilemez. Böylece maksat, tek olan Allah'a ibadet, Resulü'ne itaat, hakka uyma ve adaleti gerçekleştirme olur. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Ey iman edenler! Adaleti titizlikle ayakta tutan, kendiniz, ana-babanız ve akrabanız aleyhinde de olsa Allah için şahitlik eden kimseler olun. (Haklarında şahitlik ettikleriniz) zengin olsunlar, fakir olsunlar Allah onlara (sizden) daha yakındır. Hislerinize uyup adaletten sapmayın, (şahitliği) eğer büker (doğru şahitlik etmez), yahut şahidlik etmekten kaçınırsanız (biliniz ki) Allah yaptıklarınızdan haberdardır." (4 Nisa/135)

Kim arkadaşının -ister haklı ister haksız olsun- tarafını tutarsa, cahiliye hükmüyle hüküm vermiş ve Allah ve Resulü'nün hükmünden sapmış olur. Hepsinin yapması gereken, batıla karşı hakla birlikte tek bir el olmalarıdır. O zaman Allah ve Resulü'nün önemsediğini önemserler. Öncelik verdikleri şey, Allah ve Resulü'nün öncelik verdiği şey olur."[149]

İbn-i Teymiyye *(rahimehullah)* başka bir yerde de şöyle der: "Her kim mü'min ise, hangi sınıftan olursa olsun, onunla dostluk kurmak, her kim de kâfir ise, hangi sınıftan olursa olsun ona düşmanlık göstermek vaciptir."[150]

Uyarı: Şunu belirtmemiz gerekir ki, âlimlere hürmet ve saygı göstermek, onlara karşı insaflı olmak ve onlara iyilik üzere itaatte bulunmak ile onların isimlerine, kişiliklerine ve sözlerine hak ve batıl ayırımı yapmaksızın taassub derecesinde bağlanmak, dostluk ve düşmanlık ilkesini onlar için ve onların şahısları üzerine kurmak arasında mutlaka ayırım yapılmalıdır.

Allahu Tealâ, birinci durumu kulları için gerekli kılmış ve şu hadiste olduğu gibi bunu onlara emretmiştir: "Büyüğümüze say-

---

149 Mecmuu'l-Feteva, 28/15-17.

150 Mecmuu'l-Feteva, 28/227-228.

gı, küçüğümüze merhamet göstermeyen ve âlimimizi tanımayan kimse ümmetimden değildir."[151] Kişi aşırıya kaçmadan, alimin hakkını bilmeli ve bunu yerine getirerek gerekli saygıda bulunmalıdır.

İkincisi ise, batıldır. Kişiyi şirke düşürür... Daha önce geçtiği gibi, Allahu Tealâ bunu yasaklamış ve sakındırmıştır.

Bizi bu uyarıyı yapmaya iten sebep, insanların çoğunun bu iki tavır arasında gereken ayırımı yapmamaları ve dolayısıyla da, övülen dostluk ile, kötülenen dostluğu birbirine karıştırmalarıdır... Övgü ve dostlukta aşırıya kaçılmaktadır ve bu yapılanın meşru olduğu zannedilmektedir.

3- Vatan veya milliyetçilik temeline dayanan dostluk ve düşmanlık: Bundan kastımız, kişinin doğum yeri olan memlekete duyduğu sevgi değildir. Bu sevgi vardır ve üzerinde herhangi bir ihtilaf da yoktur. Sünnet de bu sevgiye delalet etmektedir. Zira müşrikler Resulullah'ı *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Mekke'den çıkardıklarında, Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Mekke hakkında şöyle söylemiştir: "Sen bana Allah'ın yeryüzündeki en sevimli yerisin, eğer senin kavmin beni senden çıkarmasaydı, senden ayrılmazdım."

Bu sevgi doğrudur ve meşrudur. Aktardığımız hadisten başka bir anlam çıkmaz. Bizim burada kastettiğimiz ve kabul etmediğimiz ise, günümüzde, memleketlerde ve o memleketlerin anayasalarında olan ve vatan temeli üzere kurulmuş bulunan dostluk ve düşmanlık bağlarıdır. Böyle bir durumda kulların hakları ve görevleri, vatan temeli üzerine kurulmakta, kâfir ile mü'min ve küfür milletleri ile İslam milleti arasında, vatan bağı bulunduğu sürece herhangi bir ayırım yapılmamaktadır.

Böyle bir anlayış, akide veya din ya da takva temeli üzerine kurulan dostluk ve düşmanlık bağını yok etmekte ve Müslüman-

---

151 Ahmed ve diğerleri tahric etmişlerdir. Sahihu't-Terğib, 96.

ları, facirlere ve kâfirlere muvalatta bulunmaya, Müslüman olmadıkları sürece haketmeyecekleri bir takım hak ve sorumlulukları onlara vermeye zorlamaktadır. Bununla birlikte kendisi ile aynı milletten facir ve kâfir kişilere gösterdiği muvalatı, takva sahibi de olsa, kendisi ile aynı milletten olmayan kişilere göstermemeye zorlamaktadır.

Dolayısıyla vatan, birçok bölgede yaygın bu anlamı ve uygulamasıyla, Allahu Tealâ'nın dışında kendisine ibadet edilen, dostluk, düşmanlık, sevgi, nefret, barış ve savaşın kendisi üzerine kurulduğu bir put halini almaktadır. Aşırıya kaçan bazıları, vatanının kendisi için rab konumunda olduğunu açıkça söylemektedir.

Vatanı kutsallaştırmak ve ona ibadette bulunmak –ki bu büyük şirktir-, insanların ahlakına, akidelerine, fikirlerine ve hayatlarına yansımıştır. Öyle ki, onlardan bazıları vatan uğruna cihad ettiğini, savaştığını, onun uğruna ölebileceğini, mal ve ailesini terkedebileceğini, sahip olduğu her şeyi vatan uğruna kurban olarak verebileceğini, vatanın herşeyden daha değerli olduğunu ve değerli olan her şeyin o uğurda feda edilebileceğini söylemektedir. Eğer onun bu vatanı barıştaysa, diğer İslam memleketleri ve bölgeleri de barışta gibidir... Kendi vatanı haricinde hiçbir şey onu ilgilendirmez... Allahu Tealâ'dan vatanını her türlü tehlikeden korumasını diler... Müslümanların yaşadıkları diğer bölgeler için ise lanet ve kötülük...

Bu kötü bir siyasettir. Bununla birlikte vatana kulluğu ve onu yüceltmeyi içeren putperest bir akidedir. Günümüz bütün arap ülkelerinde, anayasa ve kanunları ile bu akidenin kutsandığını görmekteyiz.

Öyle ki bu kanunlar, taraftarlarını sadece kendi bölge ve vatanlarını savunmak zorunda bırakmaktadır... Müslümanların diğer bölgelerinin helak olması ve işgale uğraması onları ilgilendirmez ve kanunları gereği o bölgeleri savunmak zorunda da de-

ğillerdir. Günümüzde birçok Müslümanın, Filistin, Çeçenistan, Afganistan, Filipinler, Eritre ve İslam düşmanları tarafından açık bir işgal ile karşı karşıya olan diğer Müslüman bölgelerde meydana gelen olaylara duyarsız kalması bunun açık bir göstergesidir.

Vatan, vatandaşlık ve vatan dostluğu adıyla, Müslümanların topraklarını, vatan vatan böldüler... Her vatan için sınırlar ve bayraklar çizdiler... Çocuklarına ve nesillerine ezberletmek amacı ile o vatanlar uğruna marşlar yazdılar... Müslümanlar arasındaki kardeşlik bağını bütün bu saydıklarımız ile çözdüler ve birbirleri ile ihtilaf halinde olan, birbirlerinden nefret eden devletçikler oluşturdular. Bu ise İslam ümmetinin, düşmanlarının gözünde zayıf, basit ve zavallı bir hal almasına sebep olmuştur... La havle vela kuvvete illa billah...

İslam'da Vatan Anlayışı

İslam'a göre vatan, İslam otoritesinin ve hükümlerinin uygulandığı yerdir. Nerede İslam otoritesi bulunuyor, hükümleri ve akidesi uygulanıyorsa orası İslam memleketidir. İslam akidesi, bu memleketten bütün bir yeryüzüne yayılır... Orada İslam'ın kontrolü vardır ve İslam'ın kelimesi en yücedir... Her neresi olursa olsun, bu özellikleri taşıdığı zaman, İslam'ın ve Müslümanların vatanı hüvviyetini alır.

Bu vatanın otorite ve hükümlerine boyun eğen ve itaat eden her insan, İslam fıkhının açık olan kurallarının ışığında kendisine bir takım hak ve görevlerin verildiği bir vatandaş konumundadır.

Yukarıda anılan özellikleriyle bu vatan, dillerinin, renklerinin ve uluslarının farklılığına rağmen, dünyadaki her Müslümanın vatanıdır... Onların bütün hak ve görevleri orada geçerlidir!

Gerek maddi ve gerekse manevi olan tehdit ve tehlikelere karşı değerli olan bütün her şeyin feda edilerek savunulması ge-

reken vatan; ancak bu niteliklere sahip olan vatandır. Bu tehlikenin ve tehdidin, İslam akidesi ve ahkâmının talimatlarına uymaktan yüz çeviren mürted gruplar vasıtası ile içeriden gelmesi veya İslam vatanının selametini ve güvenliğini hedef edinen herhangi bir düşman grubu vasıtası ile dışarıdan gelmesi arasında hiçbir fark yoktur.

"Günümüzde küfür otoritesinin ve hükümlerinin hâkim olduğu Müslüman memleketlerin ve orada yaşayan Müslümanların durumu nedir?" diye sorulursa, şunları söyleyebilirim: Bu memleketler, fıkhi ayırıma binaen küfür hükümlerinin hâkim olması nedeni ile daru'l-harp olarak kabul edilir. Ancak diğer bir açıdan bakıldığında bu memleketler, tuğyan, riddet ve küfür güçlerinin işgaline uğramış olan daru'l-İslam konumundadır. Kurbanlar verilerek dahi olsa, bu bölgelerin kurtarılması, İslam'ın otoritesine ve hükümlerine döndürülmesi gerekir... Bu, günümüzdeki cihad hareketlerinin ve Allah'ın dinine önem veren gayretli her Müslümanın hedefi ve Allah yolundaki cihadın en yücedir. İslam fıkhında "Savunma Cihadı" olarak isimlendirilen bu amel, güçleri, konumları ve işgale uğrayan memlekete yakınlıkları ne olursa olsun bütün Müslümanlara farz-ı ayn hükmündedir. İslam'ın "vatan" kavramına bakışı ve kendisine dostluk beslenilmesi, yardım edilmesi ve savunulması gereken İslam vatanı budur.

"Müslümanların vatanlarının ve bölgelerinin değerlerini korumaya verilen bu büyük önemin nedeni nedir?" diye sorulursa, şunları söyleyebilirim: Çünkü Müslümanların vatanının kaybedilmesi, din, ırz, can, mal ve diğer bütün hak ve değerlerin kaybedilmesi demektir... Dinin, kendilerini korumak için gönderildiği bu değerlerin korunması, Müslümanların vatanının selamet ve güvenliğinin korunmasını gerektirir. Vatan, kendisine yönelinen herhangi bir şeyin uygulanması açısından güvenli bir sığınaktır... İslam, dışarıdan veya içeriden gelen saldırılara karşı,

bu saldırının yöntemi ne olursa olsun ve bireyleri kimler olursa olsun, değerli olan bütün her şeyin feda edilerek Müslümanların vatanının korunmasının zaruretini daima pekiştirir.

Milliyetçilik Sahtekârlıktır, Dikkat Edin

Milliyetçilik, özellikle Müslümanların memleketlerinde ve yine özellikle tağut yöneticiler tarafından, tağuti sistemlerinin maslahatı icabı kullanılmaktadır.

Bu nedenledir ki günümüzdeki bu tağuti sistemlere göre, kişilerin vatana olan sevgi ve bağlılığı, tağut yöneticiye veya hâkim konumdaki yönetime olan dostluğu ve bağlılığı oranında değerlendirilir. Kişi, tağut yöneticiye veya hâkim konumdaki yönetime olan dostluğu ve bağlılığı oranında vatanını seven bir vatan evladı olarak itham olunurken, tağut yöneticiye veya onu temsil eden yönetime olan düşmanlığı oranında da vatan düşmanı ve vatan haini olarak itham olunur. Belki de bu nedenle, kendilerinin hâkim oldukları arazi parçasına bağlı olan her vatandaşa verilen bütün siyasi ve medeni haklardan mahrum bırakılır...!

Siyasetlerine, düzenlerine ve azgınlıklarına karşı koyan kişilerin bütün haklarını ellerinden alırlar ve vatandaşlıktan çıkarırlar. Sanki memleketler ve orada bulunan kullar, kendilerine, ailelerine ve gruplarına ait olan birer mülktür... Kendilerine karşı çıkan kişiyi derhal vatan haini ve vatanın maslahatlarının düşmanı ilan ederler.

4- Kavmiyetçilik üzerine kurulu olan dostluk: Bu, kavim üyeliği temeli üzerine kurulu olan dostluktur... Kavim bağları, ırk, tarih, dil, ortak maslahatlar ve toprak unsurları üzerine kurulmuştur. Arap kavmiyetçiliği, Fransız kavmiyetçiliği, Türk kavmiyetçiliği ve günümüzde bütün bir dünyada yaygın olan diğer kavmiyetçilikler bu kabildendir.

Görülmektedir ki, gerek kavmiyetçilik üzerine kurulan ve gerekse yukarıda aktardığımız diğer temeller üzerine kurulan dostluk bağları, bütün anlamıyla din ve akîde unsurlarını yok

etmektedir. Kavmiyetçilik anlayışına göre, her ikisi de tek bir kavimden oldukları sürece, Yahudi, mecusi ve sapık batıniler gibi küfür ve şirk ümmetleri ile, muvahhid Müslümanlar arasında hiçbir fark yoktur...

Bunun yanında, aynı kavmin evlatlarından olan inkârcı müşrik kâfire verilen hak ve dostluklar, aynı kavimden olmayan takva sahibi bir Müslümana verilmemektedir.

Misal olarak, Arap kavminden olan inkârcı müşrik bir kişiye verilen haklar ve dostluklar, Arap kavminden olmayan Pakistan'lı muvahhid bir Müslümana verilmemektedir.

Bu nedenle günümüzde yaygın olan bu manası ile kavmiyetçilik küfürdür. Çünkü bu manası ile kavmiyetçilik, Allahu Tealâ'nın haram kıldığını vacip, vacip kıldığını ise haram kılmaktadır...

Bu, İslam'ın şiddetle sakındırdığı cahiliyye bağlarındandır. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Ey insanlar! Doğrusu biz sizi bir erkek ile bir dişiden yarattık. Ve birbirinizle tanışmanız için sizi kavimlere ve kabilelere ayırdık. Muhakkak ki Allah yanında en değerli olanınız, O'ndan en çok sakınanınızdır. Şüphesiz Allah bilendir, her şeyden haberdardır." (49 Hucurat/13)

İbn-i Abbas *(radıyallahu anhuma)* şöyle der: "Ey insanlar! Doğrusu biz sizi bir erkek ile bir dişiden yarattık" ayeti ile amel eden hiç kimse görmedim. Bir kişi başka bir kişiye; "Ben senden daha üstünüm" demektedir. Halbuki Allahu Tealâ'ya olan takvası dışında hiç kimse kimseden üstün değildir. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Öyle ya, (Allah'a) teslimiyet gösterenleri, o günahkârlar gibi tutar mıyız hiç? Size ne oluyor? Nasıl hüküm veriyorsunuz?" (68 Kalem/35-36)

Resulullah'tan *(sallallahu aleyhi ve sellem)* rivayet edilen hadislerde şöyle geçer: "Allah, sizden cahiliyyenin kirini ve atalarla

övünmeyi giderdi. Artık o sakınan bir mü'min ya da mutsuz bir günahkârdır. Hepiniz Âdem'in çocuklarısınız, Adem de topraktan yaratılmıştır. Kavimleriyle övünen kimseleri bırakınız, onlar ancak Cehennem kömürüdür; ya da Allah onları iğrenç kokan şeyleri burnu ile itekleyerek götüren bokböceklerinden daha alçak kılacaktır."[152]

"Kim cahiliyye davasına çağırırsa, şüphesiz o kimse cehennem leşidir -yani cehennem topluluğundandır-. Bir adam dedi ki: "Ya Resulallah, ya o kimse namaz kılıyor ve oruç tutuyorsa (ne dersin)?" Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*: "Namaz kılıyor ve oruç tutuyor olsa da (aynıdır). Sizi Müslümanlar, mü'minler ve Allah'ın kulları diye isimlendiren Allah'a dua edin." buyurdu[153]

"Cahiliye davasına çağıran bizden değildir."[154] İslam davası dışındaki her dava, cahiliye davasıdır... Din, akîde, takva ve salih amel bağı dışındaki bütün bağlar da, kendisinden uzak durulması ve kurtulunması gereken kötü cahiliyye bağlarıdır.

Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur: "Sizden olan dostlarım, nerede ve kim olursa olsun, müttakilerinizdir."[155] Yani, hangi ırktan, kavimden ya da hangi memleketten olursa olsun... Nerede yaşıyor olursa olsun... Nebi'ye ve mü'minlere sevgili olanlar ancak salih müttakilerdir. Bu, hiçbir kimseye ayırımın yapılmadığı hak olan mizandır. Bunun dışındaki bütün mizanlar ise batıldır.

Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur: "Arabın aceme, acemin araba, beyazın siyaha, siyahın da beyaza takva dışında herhangi bir üstünlüğü yoktur. İnsanlar Adem'dendir, Adem ise topraktandır."[156]

---

[152] Ahmed ve diğerleri tahric etmişlerdir. Sahihu'l-Cami, 1787
[153] Sahihu't-Terğib ve't-Terhib, 553
[154] Sahih-u Sünen-i Nesei, 1756
[155] İbn-i Ebi Asım, es-Sünne'de tahric etmiştir.
[156] Ahmed, Müsned'inde tahric etmiştir, hadis, sahihtir.

İstisnadan sonra olumsuzluğun gelmesi, sınırlamanın ve belirlemenin değerini ifade eder… Yani, hiçbir şeyin bir başka şeye takva dışında üstünlüğü yoktur. Bu nedenle hadis, bütün kavmiyet üstünlüklerini ve insanoğlu arasında yayılmış olan her türlü cahiliyye dengelerini iptal etmektedir. Geriye kalan ise sadece takva ve salih amel üstünlüğüdür.

Burada cahiliyye dostluk bağlarından bazılarını aktarmakla yetindik. Şüphesiz bu batıl bağların sayısı bunlar ile sınırlı değildir. Günümüzde, bu batıl bağlardan en yaygın olanı kavmiyetçilik fitnesidir. Ondan kaçınmak ve ona dikkat etmek gerekir. Doğru yola ileten ve başarı veren ancak Allahu Tealâ'dır.

Dostluk ve Düşmanlık Konusu Hakkında Seyyid Kutub'un Bazı Sözleri

Bu konudaki sözümüzü tamamlamadan önce, Seyyid Kutub'un *(rahimehullah)*, "Fi Zılali'l-Kur'an" isimli eserinden seçtiğimiz bazı bölümleri aktarmak istiyoruz. O şöyle der:

"Şüphe yok ki, Allah'a hakiki bir iman ve hüküm vermek için Allah'ın kitabına davet olundukları halde O'ndan yüz çeviren, Allah'ın düşmanlarını sevmek ve dost edinmek, aynı kalbde barınabilecek, beraberce varlığını devam ettirebilecek duygulardan değildir. İşte bundan dolayıdır ki, mü'minlerin böyle bir dostluktan şiddetle kaçınmaları için ilahi emir arzediliyor. Hayatta, Allah'ın kitabının hükmüne rıza göstermeyenleri dost edinen Müslümanların, İslam hudutlarının haricine çıktığını kesinlikle ilan ediyor. Bu dostluk; ister kalbi bir dostluk olsun, ister ona yardım etmek şeklinde olsun, ister onun yardımını talep etmek tarzında tecelli etsin, hepsi aynıdır:

"Mü'minler, mü'minleri bırakıp da kâfirleri dost edinmesinler. Kim bunu yaparsa, artık Allah'tan hiçbir şey beklemesin." (3 Al-i İmran/28)

İşte böyle… Onun Allah ile hiçbir ilişiği kalmamıştır… Ne yakınlık, ne sıla… Ne din, ne akîde… Ne rabıta ve ne de dostluk… Hepsi yok olmuştur. O, Allah'tan uzak, Allah ondan uzak… Aradaki bütün bağlar tamamen kesilmiştir…"

"Bu konuda atılacak ilk adım davetçinin cahiliyye sisteminden farklı olduğunu ortaya koyması ve ondan tamamen ayrı olduğunun bilincinde olmasıdır. Düşüncede, sistemde ve uygulamada tamamen ayrı. Bu ortak noktalarda buluşmaya asla müsaade etmeyen bir ayrılıktır. Yardımlaşmayı imkânsız kılan bir farklılıktır. Ne zaman cahiliyye taraftarları bütünü ile cahiliyyeden İslam'a geçerlerse o zaman sona erer.

Yama yapmak yok. Orta yolda çözüm arama yok. Yolun ortasında buluşma yok. Cahiliyye istediği kadar İslam kılığına bürünsün. İstediği kadar İslam'ın adını kullansın.

Bu düşüncenin davetçinin bilincinde netlik kazanması, davanın temel taşıdır. İlk adım davetçinin kendisini cahiliye mensuplarından farklı bir insan olduğunun bilincine varması, onların kendilerine göre dinleri, kendisinin de kendine göre dini, onların kendilerine göre yolları, kendisinin ise kendisine has yolu olduğunun bilincine varması. Onların yollarında onlarla birlikte tek adım dahi atamayacağını kavraması, görevinin kendi yolunda yürümesi olduğunu anlamasıdır. Hiç barışmadan ve dininden az veya çok taviz vermeden.

Öyle ise bu tam bir uzaklaşma, kesin bir ayrılık ve apaçık bir karşı tavırdır.

"Sizin dininiz size benim dinim bana." (109 Kâfirun/6)

"Müslüman, kitap ehline hoşgörüyle davranmaktan yanadır. Ancak onlarla, yardımlaşma ve işbirliği anlamında bir dostluk kurmasının yasaklanmış olduğunun da bilincindedir. Kâfirler ve inkârcılara karşı, dini yayma amacıyla bizler ile kitap ehlinin aynı kulvarda yürüyebilecekleri gibi bir zanna kapılmamız, ne kadar korkunç bir bilgisizlik, ne kadar büyük bir budalalıktır. Kitap ehlinin, Müslümanlarla savaşmak söz konusu olduğunda

kâfirlerin ve inkârcıların safında yer aldıklarını bile bile, böylesi bir zanna nasıl kapılabiliriz?"

"Dolayısıyla, inkârcılığa karşı İslam'ın söz konusu kimselerle din bağlamında ortak bir cephesi olamaz. Çünkü burada, İslam'ın dışında olanlar, yani "dine mensup olmayanlar" söz konusudur. Onların din dedikleri, İslam nazarında din değildir. Bu dinsizlik, ister kökeni semavi olan saptırılmış bir inanç, ister putçuluk üzerine kurulmuş paganizm, isterse dinleri yadsıyan ateizm biçiminde olsun hiçbir şey değişmemektedir. Bu saydıklarımızın kendi aralarında birtakım görüş ayrılıklarının, anlaşmazlıklarının olduğu doğrudur. Ancak aynı zamanda bunların tümü İslam'a terstir. Bu nedenle bunlar ile İslam arasında ne bir dayanışma söz konusu olabilir, ne de bir dostluk..."

"İslam, Müslümanı, tüm insanlarla ilişkisini akîde temeli üzerine oturtmakla yükümlü kılmıştır. Müslüman gerek düşüncesinde gerekse pratikte, dostunu ve düşmanını akîde esasına göre belirlemek durumundadır. Dolayısıyla Müslüman ile Müslüman olmayan bir kimse arasında herhangi bir dostluk ve yardımlaşma söz konusu olamaz. Çünkü bu iki kimsenin, akîde bazında yardımlaşabilmeleri olası değildir. Bu iki insanın, -kimi ahmakların ve Kur'an'ı okumayanların ileri sürdükleri alternatifin tam tersine- inkârcılara karşı işbirliğine gidebilecekleri düşünülemez. Bu iki insan arasında, ortak akîde esasları bulunmadığına göre, böylesi bir işbirliğinin gerçekleşebileceği nasıl düşünülebilir?"

"Kur'an, yaşamda yeni bir düzeni gerçekleştirebilmek için akîde uğruna vereceği mücadelede Müslümana gerekli bilinci kazandırmak, Müslümanlar ile İslam toplumundan olmayan, İslam sancağının altında toplanmayan diğer insanlar arasında kesinkes bir ayırım gözetmeyi Müslümanın benliğine yerleştirmek üzere indirilmiştir. Buradaki ayrım gözetme, insanlara karşı hoşgörülü davranmayı engellemek anlamında değildir. Hoşgörü,

Müslümanın sürekli sahip olacağı bir niteliktir. Buradaki ayırım gözetme meselesi dostluk, bağlamındadır. Müslümanın yüreğindeki dostluk duygusu, Allah'a, peygamberine ve mü'minlere tahsis edilmiştir. Sözünü ettiğimiz bilinci kazanmak ve istenilen ayırımı gözetmek meselesi, her yerde ve her kuşaktaki Müslüman için mutlak bir gerekliliktir."

"Bu mesele tam bir yol ayırımıdır... Müslüman, kendisi ile İslami sistem dışında başka bir sistem benimsemiş insanlar ya da kendisi ile İslam sancağı dışında başka bir sancak taşıyan insanlar arasında tam bir ayırım gözetme noktasında gevşeklik gösterdiği sürece, -herşeyden önce yeryüzünde diğer tüm sistemlerden farklı, eşsiz ve gerçekçi bir sistemi yerleştirmeyi amaçlamış ve de diğer tüm görüşlerden, farklı, eşsiz bir anlayışı temel almış olan- görkemli İslami hareket adına, kayda değer hiçbir eylem ortaya koyamaz..."

"Böylece insanlık iki ayrı gruba ayrılmaktadır: Allah taraftarları ve şeytan taraftarları. Bütün insanlar iki ayrı sancak altında toplanmaktadır: Hak sancağı ve batıl sancağı. Buna göre insan, ya Allah taraftarı olup hak sancağı altındadır. Ya da şeytan taraftarı olup batıl sancağı altındadır. Bunlar iki ayrı çizgi, iki ayrı gruptur. Öyle kesin hatlarla birbirinden ayrılmışlardır ki, asla barışmazlar ve asla esneklik göstermezler! Akrabalık ve hısımlık yok. Aile ve yakınlık yok, vatan ve millet yok, tutkunluk ve ulusculuk yok, sadece akîde... Yalnız ve yalnız akîde. Kim Allah taraftarlarına katılır, hak sancağı altında durursa, o ve bu sancağın altında duran herkes Allah yolunda kardeştir. Renkleri farklı, vatanları farklı, milletleri farklı, aileleri farklıdır. Burada bütün farklılıklar bir olan Allah'ın sancağı altında erir gider. Kim de şeytanın egemenliğine girer. Batıl sancağının altında yer alırsa artık hiçbir bağ onu Allah taraftarlarına bağlayamaz. Ne ülke, ne ırk, ne vatan ne renk, ne soy bağı ne akrabalık ne hısımlık... Bütün bu bağları ayakta tutan baştaki bağ kopmuş olur. Onun

kopması ile diğer bağların tümü de kendiliğinden çözülür."

"Ardarda bu acı deneyimler yüzümüze sert bir tokat gibi çarptığı halde, biz yine ayılmayız. Bir kaç kere değişik kılıklara bürünen tuzakları ortaya çıkardığımız halde yine de ibret almayız. Defalarca, ağızlarından kaçırdıkları ve Müslümanların sarfettiği sevginin gideremediği ve onlara dinin öğrettiği hoşgörünün bile silemediği kinlerini yaydıkları halde, dönüp onlara kalplerimizi açıyor ve onlardan hayat ve yol arkadaşı ediniyoruz. Onlara hoş görünme kompleksimiz veya onlar karşısındaki ruhsal yenilgimiz o dereceye varmış ki akîdemizde onlara hoş görünmek için dinimizden söz etmemeyi yeğlemiş ve hayat metodumuzu İslam'a dayandırmamaya başlamışız. Bizden önceki Müslümanlarla bu pusuda bekleyen düşmanlar arasında meydana gelen çarpışmalardan söz etmekten korktuğumuz için tarihimizi süslü göstermeye çalışarak, gerçek işaretlerini yok etmişiz. İşte bu yüzden Allah'ın emrine karşı gelenlerin uğradığı cezaya çarptırılmışız. Bundan dolayı alçalıyor, eziliyor ve alay ediliyoruz. Düşmanlarımızı sevindiren sıkıntılara uğruyor ve onların saflarımızda çıkardıkları bozgunculuğa maruz kalıyoruz.

İşte Allah'ın kitabı, ilk Müslüman cemaate öğrettiği gibi, bize de, onların tuzaklarından nasıl korunacağımızı, eziyetlerini nasıl bertaraf edeceğimizi ve göğüslerinde gizledikleri, bazan da ağızlarından kaçırdıkları kötülüklerinden nasıl kurtulacağımızı öğretiyor:

"Ey iman edenler! Kendi dışınızdakileri sırdaş edinmeyin. Çünkü onlar size fenalık etmekten asla geri durmazlar, hep sıkıntıya düşmenizi isterler. Gerçekten, kin ve düşmanlıkları ağızlarından (dökülen sözlerinden) belli olmaktadır. Kalplerinde sakladıkları (düşmanlıkları) ise daha büyüktür. Eğer düşünüp anlıyorsanız, âyetlerimizi size açıklamış bulunuyoruz." (3 Al-i İmran/118)

"Rengin, ırkın, dilin, vatanın ve bu değerlerden başka değerlerinin Allahu Tealâ'nın ölçüsünde hesaba katılacak bir değeri yoktur. Ortada ancak ve ancak tüm değerlerin kendisi ile belirlendiği ve insanların üstün olup olmadıklarının kendisi ile bilindiği bir tek ölçü vardır. Bu ölçü: "Allah yanında en üstün olanınız O'ndan en çok sakınanızdır" ölçüsüdür... Gerçek şerefli insan Allah katında şerefli olandır. Allahu Tealâ sizi bilerek ve tanıyarak kendi ölçü ve değerleri ile tartar. "Allah her şeyi bilendir, her şeyden haberdar olandır."

İşte böylece bütün farklar ve tüm diğer değerler, değerini kaybeder, düşer ve tek bir ölçü ve tek bir değerle yükselir. Ve insanlar muhakeme edilmek için bu biricik ölçüye başvururlar. İnsanların ayrılıkları, ölçüde bu değere vurulur. Ve işte böylece yeryüzündeki bütün çatışma ve düşmanlık sebepleri kaybolur, silinir. İnsanların üzerine titreyip sıkıca yapıştığı ve değer verdiği bütün yeryüzü değerleri işte böylece önemsizleştirilir. Ve insanların birbiri ile kaynaşması ve yardımlaşması için apaçık ve muazzam bir sebep belirir. Allahu Tealâ'nın herkes için ilahlığı ve hepsini bir tek kökten yaratmış olması... Bu beliren sebebin yanısıra, altında yer almak için herkesin birbiri ile yarıştığı bir tek sancak yükseliyor: Bu da Allahu Tealâ adına yükselen takva sancağıdır. İslam'ın insanlığı ırkçılık taassubunun bölgecilik, kabilecilik ve aile taassubunun belalarından kurtarmak için diktiği sancak budur. Bu taassupların hepsi çeşitli boyalara girse de, çeşit çeşit isim alsa da cahiliyetten kaynaklanmıştır ve ona bağlıdır. Bunların tümü İslam'dan soyutlanmış, onunla ilgisi olmayan cahiliyye tutkularıdır."

ALTINCI AMEL

Dinle ya da Dinin Bir Hükmüyle Alay Etmek

Kişiyi dinden çıkaran amellerden biri de, Allah'ın diniyle, kanunlarıyla, farzlarıyla ve hükümlerinden biriyle alay etmektir. Dinle alay etmek, ister ciddi olsun ister şaka olsun, küfür ve riddettir. Allahu Tealâ'dan korkan ve dini konusunda ciddi olan kimse, bu tür bir duruma düşmekten kaçınır. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Münafıklar, kalblerinde olanı kendilerine açıkça haber verecek bir surenin tepelerine indirilmesinden çekiniyorlar. De ki: "Siz alay edin bakalım! Şüphesiz Allah çekindiğinizi açığa çıkarandır. Andolsun onlara soracak olsan elbette şöyle diyeceklerdir: "Biz sadece şakalaşıp eğleniyorduk." De ki: Allah ile, O'nun ayetleri ile ve Resulü ile mi alay ediyordunuz? Özür dilemeyin. Siz iman ettikten sonra gerçekten kâfir oldunuz. İçinizden bir grubu affetsek bile, günahkâr kimseler oldukları için diğer grubu azablandıracağız. " (9 Tevbe/64-66)

Onların küfre düşmelerinin nedeni, itikad veya helal sayarak din ile alay etmeleri değil, oyun ve eğlence olarak din ile alay etmeleridir.

Abdullah ibn Ömer'den *(radıyallahu anhuma)* şöyle rivayet edilir: "Tebük gazvesinde bir adam: "Bizim şu kurramız kadar

midelerine düşkün, dilleri yalancı ve düşmanla karşılaşma esnasında korkak kimseyi hiç görmedim" dedi. O mecliste bulunan bir adam: "Yalan söyledin, sen münafıksın. Seni Resulullah'a haber vereceğim" dedi. Bu Resulullah'a *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ulaştı ve bunun üzerine ayet nazil oldu."

Abdullah ibn Ömer şöyle devam eder: "Ben daha sonra bu adamı gördüm. Allah Resulü'nün *(sallallahu aleyhi ve sellem)* devesinin üzengisine asılmış ve taşlar ayağını yaralıyorken: "Ey Allah Resulü, biz sadece eğleniyorduk" diyordu. Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ise ona şöyle diyordu: "Allah ile, O'nun ayetleri ile ve Resulü ile mi alay ediyordunuz? Özür dilemeyin. Siz iman ettikten sonra gerçekten kâfir oldunuz."

Taberi ve başkaları Katade'den şöyle dediğini naklederler: "Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Tebük gazvesinde yolda giderken münafıklardan bir kesim de önünde yol alıyorlar ve şöyle diyorlardı:

"Şu Şam saraylarını fethedecek ve sarıoğullarının (Bizanslıların) kalelerini zaptedecek kimseye bir bakın!" Allahu Tealâ kalplerinde olanı ve aralarında konuştuklarını Resulüne haber verince şöyle buyurdu: "Şu önde gidenleri ben yanlarına gelinceye kadar alıkoyun."

Daha sonra yanlarına varıp: "Siz şöyle şöyle dediniz" diye söyleyince yemin ederek: "Biz ancak şakalaşıyor ve eğleniyorduk" dediler ve bununla söylediklerinde ciddi olmadıklarını anlatmak istediler. Bunun üzerine Allahu Tealâ bu ayetlerini indirdi."

"İçinizden bir grubu affetsek bile, günahkâr kimseler oldukları için diğer grubu azablandıracağız" ayeti hakkında ise, buradaki grub ile sadece bir kişinin kastedildiği rivayet edilmiştir.

İbn-i İshak şöyle der: "Bana ulaştığına göre kastedilen bu kişi, Beni Seleme'nin müttefiki Mahşi bin Humeyyir'dir. O işittiği bazı şeylerden hoşlanmamıştı."

Ma'mer şöyle der: "Bazıları dedi ki: Onlardan bir adam, onların yanında yürür ancak onların sözlerine meyletmezdi. Bunun üzerine ayet nazil oldu ve bu tek kişi, onlardan bir grub olarak isimlendirildi."[157]

Kurtubi bu ayetin tefsirinde şöyle der: "İçinizden bir grubu affetsek bile, günahkâr kimseler oldukları için diğer grubu azablandıracağız" buyruğu ile ilgili olarak denildiğine göre bunlar üç kişi idiler. İkisi alay etmiş, bir diğeri de gülmüştü. Af olunan kişi, gülen ve herhangi bir söz söylemeyen kişi idi... Halife bin Hayyat ise, "Tarih"inde bunun adı, Muhaşin bin Humeyyer'dir demektedir.. Bu kişi tevbe etmiş ve ona Abdurrahman adı verilmişti. O da şehid olarak öldürülüp, kabrinin nerede olduğunun bilinmemesi için Allah'a dua etmişti. Bunun, o vakit münafık mı yahut Müslüman mı olduğu hususunda da farklı görüşler vardır. Bir görüşe göre önce münafıktı, daha sonra samimi bir şekilde tevbe etti. Bir diğer görüşe göre ise Müslümandı. Ancak, münafıkların sözlerini işitince bundan dolayı gülmüş, münkerlerini değiştirmemişti."

Bu ayetler, Allah ile ayetleri ile ve Resulü ile alay eden kimsenin, bunu oyun, eğlence ve şaka maksadıyla yapsa dahi küfre düştüğü hususunda açık bir nasstır. Ümmet arasında küfür olan bir söz veya amel ile eğlenilmesinin küfür olduğu konusunda ihtilaf yoktur. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Kur'an hak ile batılı ayıran bir sözdür. O, asla bir oyun değildir." (86 Tarık/13)

İbnu'l-Kayyım *(rahimehullah)* şöyle der: "Şakacı kimse, sözün hakikatini ve gereğini kastetmeksizin konuşan kimsedir. Bilakis eğlence olsun diye konuşur. Bunun zıddı ise ciddiyettir. Sözün özü, Allah hakkında oyun, eğlence ve şaka yapmak caiz de-

[157] Bkz: Taberi, Camiu'l-Beyan, 6/172-174

ğildir. Dolayısıyla Allah hakkında sözün şaka olması ile ciddi olması arasında fark yoktur."[158]

İbn-i Teymiye *(rahimehullah)* şöyle der: *"Siz iman ettikten sonra gerçekten kâfir oldunuz."* Allahu Tealâ onlara, iman ettikten sonra küfre düştüklerini söylemelerini emrediyor. Onların, kalplerinde küfür olduğu halde dilleri ile iman ettikten sonra küfre düştüklerini söylemek doğru olmaz. Zira kalpte küfür olduğu halde dil ile iman edilmesi, küfre işaret eder. Dolayısıyla "iman ettikten sonra gerçekten kâfir oldunuz" denilmez. Çünkü onlar zaten kâfir olmayı sürdürmektedirler.

Onlar imanı izhar ettikten sonra küfrü izhar ettiler denmesi de doğru olmaz. Zira onlar, küfrü sadece kendi arkadaşları içerisinde izhar ediyorlardı. Dolayısıyla onların İmandan sonra küfre düşmeleri, münafıklık yapmaları, kalplerindekini açıklayacak bir surenin inmesinden çekinmeleri ve alay etmelerinden sonra olmuştur. Ayetin lafzı onların münafıklık yapmaya devam ettiklerine delalet etmemektedir."[159]

Yine şöyle der: "Bu, Allah, O'nun ayetleri ve Resulü ile alay etmenin küfür olduğunu belirten bir nasstır. Bunu yapan kişi, münafıktır. Bu kişi, ister bunu yapmadan önce münafık olsun, isterse nifakı bu yaptığı ile ortaya çıksın farketmez."[160]

Kiyelhirasi, bu ayetlerin tefsirinde şöyle der: "Bu, oyuncu ve dalgın kimsenin zorlanma olmaksızın küfrünü izhar etmesi konusunda münafıklarla aynı olduğuna delalet eder. Çünkü münafıklar, bunu oyun için yaptıklarını söylemişlerdi. Allahu Tealâ onların alay ettiklerini ve bunun üzerine küfre girdiklerini haber verdi. Bu, Allah'ın ayetleriyle alay etmenin küfür olduğuna delalet eder."[161]

[158] İ'lamu'l-Muvakkıin, 3/135-137
[159] Mecmuu'l-Fetava, 7/272.
[160] es-Sarimu'l-Meslul
[161] Ahkamu'l-Kur'an, 2/214.

İbnu'l-Arabi şöyle der: "Onların bu söyledikleri sözler ciddi de olabilirdi, şaka da olabilirdi. Ancak ne olursa olsun bu sözler küfürdür. Çünkü küfür sözleri şaka yollu söylemenin de küfür olduğu hususunda ümmet arasında görüş ayrılığı yoktur.

Tahkik, ilim ve hakkın; şaka ve ciddiyetsizlik ise batıl ve cehaletin kardeşidir."[162]

Ebu Bekir el-Cassas şöyle der: "Bu, zorlanma olmaksızın küfür kelimesini söyleme konusunda ciddi kimse ile şaka yapan kimsenin arasında fark olmadığına delalet eder. Zira o münafıklar, söyledikleri sözün oyun amaçlı olduğunu söylemişlerdi. Allahu Tealâ onların alay ederek küfre girdiklerini haber verdi. Hasan ve Katade'den rivayet edildiğine göre onlar, "Şu Şam saraylarını fethedecek ve sarıoğullarının (Bizanslıların) kalelerini zaptedecek kimseye bir bakın!" demişlerdi. Allahu Tealâ, Resulüne, onların bu sözlerini ve bu sözün ciddi ya da şaka olsun onları küfre düşürdüğünü bildirdi. Bu ayet aynı zamanda Allah'ın ayetleriyle ve dininin hükümlerinden bir hükümle alay eden kimsenin kâfir olduğuna da delalet eder."[163]

Muhammed bin Abdulvehhab şöyle der: "Kim Allah'ın dininden, sevabından veya cezasından bir şeyle alay ederse kâfir olur. Bunun delili Allahu Tealâ'nın şu ayetidir:

"De ki: Allah ile O'nun ayetleri ile ve Resulü ile mi alay ediyordunuz? Özür dilemeyin. Siz iman ettikten sonra gerçekten kâfir oldunuz. İçinizden bir grubu affetsek bile, günahkâr kimseler oldukları için diğer grubu azablandıracağız. " (9 Tevbe/64-65)

Eğer, "Münafıklar Allah ile ayetleri ile ve Resulü ile değil, sahabe ile alay ettiler. Ayetlerin nüzul sebebi ile ilgili rivayette geçen: "Bizim şu kurramız kadar midelerine düşkün, dilleri ya-

[162] el-Ahkam, 2/976
[163] Ahkamu'l-Kur'an, 4/348.

lancı ve düşmanla karşılaşma esnasında korkak kimseyi hiç görmedik" sözü de buna delalet etmektedir" denirse, şöyle cevap veririz: Kitap ve Sünnet ile sabittir ki, Allah ve Resulü, sahabeyi hayır ile övmüştür. Bunun yanında kim onlarla alay eder ya da onları kötülerse, hakikatte Allah ile, Resulü ile ve Allah ve Resulü'nün sahabeyi öven sözleri ile alay etmiş ve onları kötülemiş olur. Bu nedenle Allahu Tealâ, sahabe ile alay etmiş olanlar hakkında şöyle buyurmuştur:

"Allah ile O'nun ayetleri ile ve Resulü ile mi alay ediyordunuz? Özür dilemeyin. Siz iman ettikten sonra gerçekten kâfir oldunuz. İçinizden bir grubu affetsek bile, günahkâr kimseler oldukları için diğer grubu azablandıracağız. " (9 Tevbe/64-65)

Sahabeyi kınayan ve onların aleyhinde konuşan kişi, Allahu Tealâ'nın hayırla övmüş olduğu kimseyi kötülemiş, Allahu Tealâ'nın güzelleştirdiğini, çirkinleştirmiş, Allah'ın ayetlerine ve Resulüne iftira atmış olur. Ayet bu yönüyle, sahabe *(radıyallahu anhum)* hakkında alay etmenin ya da onlara sövmenin küfür olduğu konusunda güçlü bir delildir.

İbn-i Teymiye *(rahimehullah)* şöyle der: "Sahabeyi *(radıyallahu anhum)* dinsizlik veya adaletsizlik ile itham etmeden, sadece bazılarını cimri, korkak, bilgisiz veya takvaya önem vermeyen olarak niteyenlerin, sırf bu nitelemelerinden dolayı kâfir olduğunu söylemiyoruz.

Bunların te'dip ve tazir edileceğini söylüyoruz. İlim ehlinden böylelerini tekfir etmeyenlerin söyledikleri bu anlamda ele alınmalıdır. Ama mutlak olarak sahabeye lanet eden ve onları kötüleyenler ihtilaf konusudur. Çünkü buğzet-mekten dolayı lanetleme ile itikattan dolayı lanetleme arasında da fark bulunmaktadır.

Az bir topluluğun dışında, sahabenin, Resulullah'tan *(sallallahu aleyhi ve sellem)* sonra irtidat ettiğini veya genelinin

fasık olduğunu iddia edenlerin kâfir olduğunda şüphe yoktur. Çünkü bunlar, bu sözleri ile Kur'an'ı yalanlamış olmaktadır. Allahu Tealâ, birçok ayette sahabeyi övmüş ve onlardan razı olduğunu bildirmiştir. Öyle ki böylelerinin küfründen şüphe edenler kesin olarak kâfir olurlar. Çünkü bu söz, Kitab'ı ve sünneti nakledenlerin fasık ve kâfir oldukları manasına gelir. Bunlar, Allahu Tealâ'nın, *"Siz insanların iyiliği için çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz" (3 Al-i İmran/110)* ayetini de yalanlamaktadırlar. Çünkü sahabenin genelinin, fasık ve kâfir olduğunu söylemek, bu ayeti yalanlamaktır. Bunu söylemenin dinden zaruri olarak bilinen bir küfür olduğu açıktır. Sahabeye sövenlerden bazılarının küfrü kesin, bazılarının küfrüne hükmedilmez ve bazılarının ise kâfir olduğu ihtilaflıdır."[164]

Kadı İyad şöyle der: "Ümmetin dalalet üzere olduğu sonucuna götüren bir söz söyleyen ve sahabeyi tekfir eden kişi tekfir edilir. Zira onlar şeriatı ve Kur'an'ı nakleden kişileri kâfir saymak ile, şeriatı işlemez hale getirmektedirler."[165]

Sahabe'nin tamamını kapsayan genel bir ifade ile sövmek de, bunun sebebi ne olursa olsun kişiyi küfre düşürür. Bu türden bir sövme, ancak bir zındıktan veya bir münafıktan sadır olabilir. Şu ayetler bunun delilidir:

> *"Andolsun onlara soracak olsan elbette şöyle diyeceklerdir: "Biz sadece şakalaşıp eğleniyorduk." De ki: Allah ile, O'nun ayetleri ile ve Resulü ile mi alay ediyordunuz? Özür dilemeyin. Siz iman ettikten sonra gerçekten kâfir oldunuz. İçinizden bir grubu affetsek bile, günahkâr kimseler oldukları için diğer grubu azablandıracağız." (9 Tevbe/64-66)*

Dini kötüleyen veya dinin hükümlerden biri ya da şeriatı ile alay eden kişi, bununla küfrü kastetmese dahi tekfir edilir. Zira

[164] İbn-i Teymiyye, es-Sarimu'l-Meslul, 586-587.
[165] Eş-Şifa, 2/610.

yeryüzünde neredeyse hiçbir kimse, kâfir olmayı kastederek küfrü işlemez. Onların çoğu kendilerinin iyi işler üzere olduğunu zannederek küfre düşerler. Allahu Tealâ'nın buyurduğu gibi:

> *"De ki: "Amelleri açısından en çok ziyana uğrayanları size haber verelim mi? Onlar o kimselerdir ki, dünya hayatından yaptıkları boşa gitmiştir. Üstelik kendilerinin muhakkak iyi yaptıklarını zannederler." (18 Kehf/103-104)*

İbn Cerir et-Taberi şöyle der: "Bu ayetler bir kimsenin ancak, Allah'ın birliğini bildiği halde küfrü kastederse kâfir olacağını iddia edenlerin yanlış bir şey iddia ettiklerinin en kuvvetli delillerindendir.

Allahu Tealâ ayette sıfatlarını bildirdiği bu kimselerin yapıp ettiklerinin boşa çıktığını, onların ise yaptıkları şeyleri güzel şeyler saydıklarını ve yine onların Rablerinin ayetlerini inkâr eden kimseler olduklarını bildirmektedir. Eğer doğru olan, bilerek küfre yönelenlerden başkasının kâfir olmayacağını söyleyenlerin sözleri olsaydı, bu şekilde Allahu Tealâ'nın ayette bildirdiği, kendilerinin iyi bir şeyler yaptıklarını zanneden kimselerin karşılık olarak sevap ve ecir almaları gerekirdi. Ancak gerçek, onların söylediklerinin tam tersidir. Allahu Tealâ onların Allah'a küfreden kimseler olduklarını ve amellerinin batıl olduğunu haber vermiştir."166

Şeyhu'l-İslam İbn-i Teymiyye *(rahimehullah)* şöyle der: "Kişi, genel olarak küfür olan bir şeyi işler veya söylerse, kâfir olmayı kast etmese de, işlediği veya söylediği sebep ile kâfir olur. Çünkü ancak Allahu Tealâ'nın dilediği bazı kimseler dışında kimse küfrü kastetmez."[167]

Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur: "Kul (bazen) Allah'ın hoşnutsuzluğuna sebep olan bir kelimeyi ehem-

[166] Camiu'l-Beyan, 16/34-35
[167] Es-Sarimu'l-Meslul, 177-178.

miyet vermeksizin sarfeder de Allah, o sebeple onu cehennemde yetmiş yıllık aşağıya atar."[168]

"Gerçekten kul bazen açık olmayan bir söz söyler de, bu kelime nedeniyle doğu ile batı arasındaki mesafeden daha ziyade cehennemin dibine atılır."[169]

Bu konudaki şüphelerini insanlar arasında yayan İrca ehlinin sözleri daha önce geçmişti. Onların yaymış oldukları bu şüphelerden biri de, küfrü kastetmeyi tekfir için şart koşmalarıdır. Dolayısıyla onlara göre, kişi küfrü kastetmediği sürece, küfür olan bir söz söylese veya küfür olan bir amel işlese dahi tekfir edilmez. Şüphesiz bu onların en batıl şüphelerindendir.

Hadiste aktarıldığı gibi, çorak bir arazide binitini yitirip, daha sonra bulunca aşırı sevinçten dolayı yanlışlıkla "Allah'ım, sen benim kulumsun, ben de senin rabbinim" diyen kişinin durumuna gelince: Bu söyleyen kişi, sözü bu şekilde söylemeyi kastetmemişti. Ancak bineğinde bulunca aşırı sevincinden dolayı hata ederek bu şekilde söyledi. Eğer bu sözü kasıtlı olarak söylemiş olsaydı, bunu şaka yapmak için söylediğini iddia etse dahi tekfir edilirdi.

Dolayısıyla küfür olan sözü söylemeyi kastetmek ile kâfir olmayı kastetmek arasında fark vardır. Şer'i deliller, küfür sözünü söylemeyi kastetmemiş olanın mazur olduğuna delalet eder. Küfrü kastetmemiş olanın mazur olduğunu söyleyen ise Cehm bin Safvan'dır.

Ehl-i sünnet, tekfir için, kişinin işlemiş olduğu söz ve fiili kastetmesini şart olarak görürken, Tecehhüm ve İrca ehli ise, bu söz veya fiil ile küfrün kastedilmiş olmasını şart olarak görürler. Dolayısıyla bu iki kasıt arasındaki fark açıktır ve çok büyüktür. Allahu Tealâ en doğrusunu bilir.

---

[168] Sahihu Süneni't-Tirmizi, 1884
[169] Muttefekun Aleyhi

YEDİNCİ AMEL

Dinle Alay Edenlerle Birlikte Oturak

Din ile alay edenlerin meclisinde oturmak, müstakil bir küfür sebebidir. Kişi, alay edenlerin sözlerini reddetmediği ya da onların meclislerin ayrılmadığı sürece, kendisi alay etmese dahi alay edenlerin hükmünü alır. Allahu Tealâ şöyle buyurur:[170]

"O, size Kitapta şunu indirdi: Allah'ın ayetlerinin inkâr edildiğini ve onlarla alay edildiğini işittiğiniz vakit onlar başka bir söze dalıncaya kadar yanlarında oturmayın. Çünkü o zaman siz de onlar gibi olursunuz. Doğrusu Allah münafıkları da kâfirleri de cehennem de biraraya toplayacaktır." (4 Nisa/140)

"Çünkü o zaman siz de onlar gibi olursunuz" yani onlar gibi kâfir olursunuz. Çünkü ikrah altında olmadığınız halde, onlarla birlikte oturdunuz ve onların söylediklerini reddetmediniz. Sizin onlarla birlikte oturmanız, onların din ile alaylarını ve küfürlerini kabul ettiğiniz yönünde açık bir işarettir. Küfre rıza ise, şüphesiz küfürdür.

İbn-i Cerir et-Taberi *(rahimehullah)* şöyle der: "Allahu Tealâ'nın ayetlerini inkâr eden ve onlarla alay eden kimseler ile

---

[170] Konunun Başlığı "Söylediklerini reddetmeksizin ve yanlarından uzaklaşmaksızın dinle alay edenlerle oturmak" şeklindedir.

oturur ve onların bu küfür ve alay etmelerini dinlerseniz, onların Allah'ın ayetlerini alaya alarak isyan etmeleri gibi bir suç ile Allah'a isyan etmiş olursunuz."

İbn-i Kesir *(rahimehullah)* şöyle der: "Size ulaştıktan sonra nehyedileni işlediğinizde, Allah'ın ayetlerinin küfredilip alaya alındığı, noksan görüldüğü bir yerde onlarla birlikte oturmaya razı olduğunuzda ve bu konuda onlara ses çıkarmadığınızda; onların içinde bulunduğu duruma onlarla birlikte siz de ortak olmuşsunuz, demektir. Bunun içindir ki Allahu Tealâ, *"Çünkü o zaman siz de onlar gibi olursunuz"* buyurmaktadır."

Beğavi, Tefsir'inde der ki: "siz de onlar gibi olursunuz" yani, onlar alay ederken ve eğlenirken onlarla oturur ve bunu kabullenirseniz, artık siz de onlar gibi kâfir olursunuz."

Süleyman bin Abdullah Alu'ş-Şeyh şöyle der: "Ayet zahiri anlamına göre değerlendirilir. Buna göre, Allahu Tealâ'nın ayetlerinin inkâr edildiği ve alay edildiğini işittiği halde, ikrah altında olmaksızın, onların söylediklerini reddetmeksizin veya onların meclislerinden ayrılmaksızın kâfirlerle birlikte oturmaya devam eden kişi, onların işlediği fiili işlemese dahi aynen onlar gibi kâfir olur. Zira bu, küfre rızayı içerir; küfre rıza ise küfürdür.

Âlimler, herhangi bir günahtan razı olan kişinin, aynen o günahı işleyen gibi olduğu konusunda bu ayetler ile delil getirmişlerdir. Kişi, kalben bundan hoşlanmadığını iddia etse dahi bu kabul edilmez; çünkü hüküm zahire göre verilir. Küfrü izhar eden kişi, kâfir olur."[171]

Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"İsrailoğullarından kâfir olanlar, Davud'un ve Meryem oğlu İsa'nın diliyle lanetlenmişlerdir. Bu, onların isyan etmeleri ve haddi aşmalarından dolayı idi. Onlar, işledikleri herhangi bir kötülükten birbirlerini vazgeçirmeye çalışmazlardı.

---

[171] Mecmuatu't-Tevhid, 48

Onların yapmakta oldukları gerçekten ne kötü bir şeydi.” (5 Maide/78-79)

Bu ayetin tefsirinde şu geçmektedir: Onlardan birileri (münker işleyen) birisini ilk gördüğünde onu bundan nehyeder, fakat ertesi günü onunla karşılaşır, ancak bu durumu, onunla birlikte oturup yiyip içmesine engel teşkil etmezdi. Onlar bu işi yapınca, Allah da onların kalplerini birbirine çarptı, Davud, Süleyman ve İsa bin Meryem’in diliyle onlara lanet etti.

Bu âlimler, topluluklarının yaptıklarını reddettiler, onların işledikleri batıl konusunda susmadılar, ancak onlarla birlikte oturmaya devam ettiler. Bu nedenle lanetlendiler…

Onların yaptıklarını reddeden ve işledikleri konusunda onları nehyedenlerin durumu bu ise, acaba, onlarla birlikte oturan ve onlarla birlikte yemek yiyen, reddetmeden onlarla birlikte vakit geçirenlerin durumu nasıl olur? Şüphesiz böyle bir kişinin laneti haketmesi, İsrailoğulları’nın âlimlerinden daha öncelikle geçerlidir.

Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur: “Benden önce Allah'ın gönderdiği her peygamberin mutlaka ümmetinden havarîleri ve ashabı olmuştur. Bunlar onun sünnetiyle amel ederler, emirlerini de yerine getirirlerdi. Sonra, bu peygamberlerin ardından öylesi kötüler zuhûr etmişti ki, yapmadıklarını söyleyip, kendilerine emredilmeyeni de yapmışlardır. Onlara karşı eli ile cihad eden mü’mindir, dili ile cihad eden mü’mindir, kalbi ile cihad eden mü’mindir, bunun ötesinde ise hardal tanesi kadar iman yoktur.”[172]

Buhari, İbn-i Abbas’ın azadlı kölesi İkrime’den şöyle rivayet eder: “Müslümanlardan bir grup Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* döneminde müşriklerle beraberdi ve onların sayılarını artırıyorlardı. Müşriklere atılan ok, bazen onlardan birine isabet

[172] Muslim

edip öldürdüğü oluyordu. Kılıç darbeleriyle hayatlarını kaybedenler de vardı. Bunun üzerine Allahu Tealâ şu ayeti indirdi:

“Nefislerine zulmedenler olarak canlarını alacağı kimselere melekler: “Ne işte idiniz?” derler. Onlar: “Biz yeryüzünde mustaz’af kimselerdik” derler. “Allah’ın arzı geniş değil miydi, siz de orada hicret etseydiniz” derler. İşte onların durakları cehennemdir.” (4 Nisa/97)

Zira onlar Müslüman oldukları halde Mekke’de müşriklerle kalmayı Medine-i Münevvere’ye, peygamberin yanına hicret etmeye tercih eden bir topluluktu. Müşriklerle birlikte yaşamayı tercih etmişlerdi. Daha sonra ise, Bedir Savaşında Müslümanlara karşı savaşa çıkmaya zorlandılar. Bazıları, Kureyş müşriklerinden öldürülenlerle birlikte kâfir olarak öldürüldüler. Sunmuş oldukları mazeretleri kabul edilmedi. Zira bu duruma düşmelerindeki asıl sebep, kendileriydi.

İbni Mes’ud’dan *(radıyallahu anh)* merfu olarak şöyle rivayet edilir: “Kim bir kavmin sayısını artırırsa, o kimse onlardandır. Kim bir kavmin yapmış olduğu işe rıza gösterirse, o kimse o işte onlarla ortaktır.”

İbn-i Hacer *(rahimehullah)* şöyle der: “Bu hadiste, masiyet ehli arasında kendi isteğiyle ikamet eden kişinin hatası belirtilmektedir. Ancak, münkeri nehyetmek veya bir Müslümanı helak olmaktan kurtarmak gibi doğru bir kastı varsa, bu müstesnadır. Yine bu hadisten anlaşılanlardan bir diğeri ise, o meclisten ayrılmaya gücü yetenin, mazur olmadığıdır.”[173]

Kişinin, küfre rıza gösterdiğini, zahiri tavırlarından anlarız. Kişi küfür ve alay meclislerinde, yapılanları reddetmediği, onlara karşı koymadığı ve ikrah olunmadığı halde oturmaya devam ediyorsa, dili ile aksini iddia etse dahi, meclisteki küfre rıza göstermiş olur.

[173] Fethu’l Bari 13/38

Halid bin Velid *(radıyallahu anh)*, Yemame halkı dinden döndüğünde onların üzerine sefere çıktı. Onların topraklarına ulaştığında ikiyüz atlıyı öne geçirdi ve dedi ki: "Rastladığınız kimseyi yakalayın." Mücaa'yı, kavminden yirmi üç kişiyle birlikte yakaladılar. Halid'in yanına vardıklarında, Mücaa şöyle dedi: "Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* vefat etmeden önce O'na geldiğimi ve İslam üzere O'na bey'at ettiğimi biliyorsun. Dün neye iman etmişsem, bugün de ona iman ediyorum. Yalancı konusunda ise –Müslimetu'l-Kezzab'ı kastediyor-, evet o bizim aramızdan çıktı, ancak Allahu Tealâ şöyle buyurmaktadır:

"Hiçbir nefis başkasının (günah) yükünü yüklenmez." (6 En'am/164)

Halid dedi ki: "Ey Mücaa, dün iman ettiğin şeyleri bugün terk ettin. Bu yalancının durumuna rıza gösterdin ve bu durum hakkında sustun. Sen Yemame halkının en önde gelenisin. Sana, benim buraya doğru çıktığım haberi ulaşmıştı. Bunlara rağmen senin susman onu ikrar ve onu kabul etmendir. Neden mazeret ileri sürüyorsun. Eğer, kavminden korkuyorsan, neden bize gelmedin ya da bir elçi göndermedin?!"

Mücaa şöyle dedi: "Ey İbnu'l-Muğira, bütün bunları bağışlamaz mısın?"

Bunun üzerine Halid bin Velid *(radıyallahu anh)* şöyle cevap verdi: "Kanını bağışlıyorum ancak bunu kendimi zorlayarak yapıyorum."[174]

Halid bin Velid *(radıyallahu anh)*, ikrah altında olmadığı ve Müselmetu'l-Kezzab'ın yaptıklarını reddetmediği halde, onun egemenliği altında –meclisi ya da evi değil- ikamet eden Mücaa'ya bu şekilde davrandı. Onun bu tutumunu, yalancının işlediklerinden razı olduğu yönünde birer işaret olarak kabul etti. Halid'i, Mücaa'yı serbest bırakmaya iten sebep, onun doğruyu

---

174 Mecmuatu't-Tevhid, 299

söylemesi ve hatasını kabul etmeseydi. Aksi halde, Mücaa da Müseylemetu'l-Kezzab ile öldürülenler arasında olacaktı. Fakat Allahu Tealâ onu korudu.

Ancak şunu belirtmek gerekir ki, reddetmediği ve ikrah olunmadığı halde masiyet meclisinde oturmaya devam eden her kişinin tekfir edilmesi gerekmez. O mecliste işlenen masiyetin derecesi göz önünde bulundurulur. Eğer işlenen masiyet küfür türünden değil ise, orada bulunanlar tekfir edilmez. Ancak işlenen masiyet küfür türünden ise, durum yukarıda açıkladığımız gibidir. Örnek olarak, içki meclisinde bulunan bir kişi, kendisi bizzat içki içmese dahi içki içme günahını alır. Ancak bununla dinden çıkmaz. Zira içki içmek, bunu helal saymadığı sürece kişiyi dinden çıkaran fiillerden değildir. Rivayet edildiğine göre, Ömer bin Abdilaziz *(radıyallahu anh)* içki içen bir grubu yakalamıştı. Yakalanan bu kişiler arasından birinin oruçlu olduğu ortaya çıktı. Bunun üzerine Ömer bin Abdilaziz onlar hakkında şu ayeti okudu:

"..onlar başka bir söze dalıncaya kadar yanlarında oturmayın. Çünkü o zaman siz de onlar gibi olursunuz." (4 Nisa/140)

Daha sonra oruçlu olan o adama da diğerlerine uyguladığı içki içme cezasını uyguladı.

İbn-i Abbas *(radıyallahu anhuma)* şöyle der: "Kıyamet gününe kadar dinde sonradan ortaya çıkan her şey bid'attır. Her bid'at ise *"Çünkü o zaman siz de onlar gibi olursunuz"* ayetinin kapsamına girer."

Yani bu ayet, her bid'at ehlini ve bu bid'at ehli ile oturan her kişiyi kapsar. Bu bid'atın, küfür derecesinde bir bid'at olması ile küfür derecesinde olmayan bir bid'at olması arasında fark yoktur.

Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur: "İyi arkadaş ile kötü arkadaş, misk taşıyıcı ile körük üfleyicisi gibidir. Misk taşıyan ya sana kokudan verir veya ondan satın alırsın ya-

hut kokusu sana yayılır. Körük üfleyicisi ise ya elbiselerini yakar veya kendisinden kötü koku gelir."[175]

Üzerine kötü bir koku sinen kimse, elbisesi yanan kimse derecesinde zarara uğramış olmaz. Kişinin zararı, bulunmuş olduğu meclisin kötülüğü oranındadır. Allahu Tealâ en doğrusunu bilir.

Uyarı: Bu bölümde, Allahu Tealâ'nın dini ve dininin hükümleriyle alay edilen ve inkâr edilen parlementolara katılmış veya katılacak olan kimseler için, önemli bir uyarı bulunmaktadır. Bu meclislerde Allah'ın şeriatı ve hükümleri daima reddedilmektedir, küfür ve şirk kanunları ortaya çıkarılmaktadır.

Onlardan bazıları, tağutlara iyiliği emretmek ve onları kötülükten nehyetmek için bu meclislere katıldıklarını iddia ederler. Ancak bu küfür meclislerine girdiklerinde tağutlar onlara kötülüğü emrederler ve iyilikten de menederler. Ya da onlar bu meclislere girdiklerinde, iyiliği hatırlatmaya dahi cesaret edemezler. Nefislerini büyük bir zillet kaplamıştır.

Onlardan bazıları, meclise girmeleri halinde hakkı ortaya çıkaracaklarını ve hakkı savunacaklarını iddia ederler. Halbuki yaptıkları tek şey, batılı güçlendirmek ve onun savunuculuğunu yapmaktır.

Yine onlardan bazıları da, "Çözüm İslam'dadır" sloganı ile bu meclislere girerler. Ancak daha sonra İslam ile neyi kastettikleri çok geçmeden ortaya çıkar ve şöyle derler: "Çözüm demokrasidedir!"

---

175 Muttefekun Aleyh

SEKİZİNCİ AMEL

Dine Açık Bir Şekilde Sövmek

Dini veya dinin herhangi bir hükmünü yada alametini kötüleyen kimse, büyük küfür işlemesi nedeni ile tekfir edilir. Bu kişinin itikadına veya bu yaptığını kendisi için helal kılıp kılmadığına bakılmaz. Din ve dinin hükümleri ile alay eden kişinin küfrü konusundaki delillerin tamamı, bu kişi için geçerlidir. Bu konu ile ilgili özel olarak şu delilleri de ilave edebiliriz. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Söylemediklerine dair Allah'a yemin ederler, Şüphe yok ki, o küfür sözünü söylediler. Onlar, Müslümanlıklarından sonra kâfir oldular.." (9 Tevbe/74)

Bu ayetin, el-Culas bin Suveyd bin es-Sabit ile Vedia bin Sabit hakkında nazil olduğu rivayet edilmiştir. Bunlar, Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* hakkında ileri geri konuşmuş ve "Allah'a and olsun eğer Muhammed bizim efendilerimiz ve hayırlılarımız olan diğer kardeşlerimiz hakkında söylediklerinde doğru ise, hiç şüphesiz biz, eşeklerden de daha kötüyüz" demişlerdi. Amir bin Kays kendisine: "Evet, Allah'a yemin ederim Muhammed hem doğrudur, hem doğruluğu tasdik edilmiştir. Şüphe yok ki sen de eşekten daha da kötü bir durumdasın" diyerek bunu Resulullah'a *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bildirdi. El-Culas, gelip Resulullah'ın minberi yanı başında Amir'in gerçekten yalancı

olduğuna dair yemin etti. Amir ise el-Culas'ın bu sözü gerçekten söylediğine yemin etti ve "Allah'ım, doğru söyleyen Resulüne (bu hususta) birşeyler bildir", diye dua etti. Bunun üzerine bu ayet-i kerime nazil oldu.

Ayetin nüzül sebebi hakkında başka rivayetler de bulunmaktadır. Ancak nüzul sebebi ne olursa olsun, onları küfre düşürmüş olan bu kelime, açık bir sövme ve kötüleme değildir. Dolayısıyla açık olan kötülemenin, kişiyi küfrü düşürdüğü ve dinden çıkardığı öncelikle geçerlidir.

Şevkani *(rahimehullah)*, bu ayetin tefsirinde şöyle der: "Batınen kâfir olmuş olsalar da, İslam'ı izhar ettikten sonra bu kelime ile küfre düştüler."[176]

Kurtubi *(rahimehullah)* şöyle der: "El-Kuşeyri der ki: Küfür sözünden kasıt: Resulullah'a *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ve İslam'a dil uzatmaktır. *"Onlar, Müslümanlıklarından sonra kâfir oldular"* yani Müslüman olduklarına dair hüküm verildikten sonra kâfir oldular."[177]

İbn-i Teymiye *(rahimehullah)* şöyle der: "Allah ile, ayetleri ile ve Resulü ile alay etmek küfürdür. Burada kastedilen sövme ise, (alay etmeye göre) öncelikle küfürdür."[178]

Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Eğer ahidlerinden sonra yeminlerini bozarlar da dininize dil uzatırlarsa, küfrün önderlerini hemen öldürün. Çünkü onların yeminleri yoktur. Olur ki vazgeçerler." (9 Tevbe/12)

Din aleyhinde konuşan, küfürün önderi olarak isimlendirilmiştir. Bu, mücerred bir küfürden daha yüksek derecedir. Dolayısıyla, din aleyhinde konuşmanın pekiştirilmiş, ağır bir küfür olduğuna delalet eder.

---

[176] Fethu'l-Kadir, 2/383.
[177] El-Camiu Li Ahkam, 8/206
[178] Mecmuu'l-Fetava, 7/272.

Kurtubi *(rahimehullah)* şöyle der: "Bazı âlimler, bu ayet-i kerimeyi dine dil uzatan ve ondan kötü bir şekilde söz eden herkesin öldürülmesinin vacip olduğuna delil göstermişlerdir."

İbn-i Teymiyye *(rahimehullah)* şöyle der: "Onlar, din aleyhinde konuşmaları nedeni ile küfrün önderleri olarak isimlendirilmişlerdir. Dolayısıyla anlaşılmaktadır ki, dini kötüleme, küfür de önder niteliğindedir."

Yine şöyle der: "Kişi Allah'a veya Resul'üne hakaret ederse, zahiren ve batınen küfre düşmüştür. Bu yaptığının haram olduğuna inanıyor olması yahut helal kabul ediyor olması ya da herhangi bir inanç taşımıyor olması durumu değiştirmez. Bu, "iman söz ve ameldir" diyen fukaha ve diğer Ehl-i Sünnet'in görüşüdür. Bu kişi eğer ki Müslüman ise, öldürülmesinin vacip olduğu konusunda icma edilmiştir. Zira bu yaptığı ile kâfir, mürted olur. Hatta onun durumu kâfirden daha da kötüdür. Çünkü kâfir Rabbi tazim eder ve kendi batıl dininin Allah ile alay etme veya O'na sövgü olduğuna inanmaz."[179]

---

[179] Es-Sarimu'l-Meslul, 512.

DOKUZUNCU AMEL

Müslümanlara Karşı Savaşmak ve Onlara Sövmek

Kişiyi dinden çıkaran amellerden biri de, Müslümanlara karşı savaşmak, onlara sövmek ya da dinleri nedeniyle onlarla alay etmektir. Bu şekilde kim istisna etmeksizin bütün Müslümanlara genel bir ifadeyle söverse, küfre düşmüş olur. Zira dünyevi özel bir meseleden dolayı Müslümanların tamamına sövmüş olması imkânsızdır. Dolayısıyla geriye kalan tek ihtimal, Müslümanların dinlerine olan nefretinden dolayı onlara sövmüş olmasıdır. Böyle bir kişinin, küfre düştüğü ve İslam'dan çıktığı konusunda şüphe yoktur. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Dünyada mücrimler, iman edenlere gülerlerdi. Mü'minlere uğradıklarında kaş göz hareketiyle alay ederlerdi. Kendi adamlarının yanına döndüklerinde iman edenlerle alay etmenin zevkini tadarlardı. Kâfirler mü'minleri gördüklerinde "Şüphesiz bunlar yanlış yola girmiş sapıklardır" derlerdi. Halbuki onlar, mü'minler üzerinde bekçi değildi. İşte bugün de iman edenler kâfirlere gülerler." (83 Mutaffifin/29-34)

Mü'minleri küçümsemek ve onlarla alay etmek, ancak günahkâr ve zındık bir kâfirden sadır olabilir. Bu, kâfirlerin en eski metodlarından biridir ve Allahu Tealâ'nın, şu sözünde belirttiği gün gelinceye kadar da, bu metodlarını kullanmaya devam edeceklerdir:

"İşte bugün de iman edenler kâfirlere gülerler." (83 Mutaffifin/29-34)

Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur: "Müslümana sövmek fısk, onunla savaşmak küfürdür."[180]

İbn Hazm şöyle der: "Müslümanların tümünden ayrılan ve onlarla Müslüman olmalarından dolayı savaşan kimsenin kâfir olduğu konusunda ihtilaf yoktur."[181]

İbn-i Teymiye *(rahimehullah)* şöyle der: "Müslümanlara zarar vermenin derecesi, itikadın değişmesine göre artar. Ve bunu yapan kişi itikadının düzgün olduğunu iddia eder. Halbuki o, bu iddiasında ve zannında Allah'ın, Resul'ünün ve mü'minlerin katında yalancıdır. Açıktır ki, bu konuda meydana gelen kötülük, sırf itikadın değişmesinden meydana gelen kötülükten şu iki yönden dolayı daha büyüktür: Birincisi, verilen zararın daha fazla olması. İkincisi ise, kişinin, işlediği kötülüğe rağmen itikadının düzgün olduğunu zannetmesi. Dolayısıyla bu, bir dinden başka bir dine geçmek istemeyen kişiden sadır olur. Bu nedenle onun fesadı, irtidat fesadından daha büyüktür. Zira dinden çıkmanın küfür olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla ona küfür hükmü uygulanır. Halbuki diğeri, bu yaptığı ile sadece günah işlediğini ve dolayısıyla da ancak helal kılması halinde küfre düşeceğini zannetmektedir. Bu ise, küfür çeşitlerinin en büyüğüdür."[182]

Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Müslümana sövmek fısk, onunla savaşmak küfürdür" sözü, kişiyi dinden çıkarmayan küçük küfre hamledilir. Bu ise, dünyevi ya da şahsi bir sebepten kaynaklanan sövgü veya savaş halidir.

Sövgü ya da öldürme bu yönden haramdır, fakat birçok nassın ifade ettiği gibi kişiyi dinden çıkarmaz.

---

[180] Müttefekun Aleyh
[181] el-Milel, 3/237.
[182] es-Sarimu'l-Meslul, 371.

"Eğer mü'minlerden iki grub birbirleri ile çarpışırlarsa onların aralarını düzeltin. Eğer onların biri diğerine karşı tecavüz ediyorsa, o tecavüz eden grubla Allah'ın emrine dönünceye kadar çarpışın. Eğer dönerse ikisinin arasını adaletle düzeltin ve adaletli olun. Çünkü Allah, adaletli olanları sever." (49 Hucurat/9)

Birbirleri ile savaşmalarına rağmen, Allahu Tealâ onları mü'min olarak isimlendirmekte ve aralarının düzeltilmesini emretmektedir. Katile uygulanacak had cezasının ölüm olması, ancak öldürülen kişinin yakınları tarafından bağışlanması halinde bu haddin uygulanmaması da bu kabildendir. Zira bu kişiye, riddet cezası uygulanmamaktadır.

Sözün özü: Dininden dolayı Müslümanı öldürmek veya onu kötülemek küfürdür. Ancak şahsi veya dünyevi bir nedenden dolayı Müslümanı öldürmek ya da onu kötülemek masiyet türünden bir günahtır. Allahu Tealâ dilerse bu kişiyi bağışlar, dilerse günahı oranında ona azab eder.

Bu konuda "İrca" öncülerinin ortaya attıkları iddialardan biri de, günümüz tağutlarının Müslümanlara olan düşmanlıklarının, Müslümanları öldürmelerinin ve onlara zulmetmelerinin, kişiyi küfre düşürmeyen günah türünden olduğunu söylemeleridir. Onlar bu yöneticilerin durumunu, Haccac'ın durumu ile kıyaslamaktadırlar.

Halbuki Haccac'ın yaptıkları, dinlerinden dolayı Müslümanlara düşman olmasına değil, bilakis bir takım te'villere ve hevasına uymasına dayanmaktadır. Günümüz tağutlarının yaptıkları ise, Allahu Tealâ'nın dinine olan düşmanlığa, Yahudi ve hıristiyanlarla yapmış oldukları işbirliğine dayanmaktadır.

Hapishaneleri, Allahu Tealâ'nın şeriatıyla ve Tevhid ile hükmedilmesini isteyen gençlerle dolduran bu yöneticilerin durumu, Allah'ın dinine açık düşmanlıktan başkası ile yorumlanamaz.

Üstün ahlaka karşı savaşan, kulların akîdesi ve dinini bozmak için her türlü rezillik ve fesadı yaymaya çalışan bu yöneticilerin durumu, Allah'ın dinine açık bir düşmanlık ve dinden açık bir riddetten başkası ile yorumlanamaz.

Dini devletten ve hayattan ayırmak için büyük gayret sarfeden, bu uğurda savaşan, laik sistemini korumak için ordular hazırlayan bu yöneticilerin durumu, Allah'ın dinine açık bir düşmanlıktan başkası değildir. Bu yöneticiler, küfür ve riddeti, imana tercih etmiştir.

Zulmüne ve azgınlığına rağmen Haccac'ın durumu ise, bu yöneticilerin durumu ile aynı değildir. Bilakis o, orduları Hind'in dört bir tarafını sarmış olan, Allah yolundaki bir mücahid idi. Dolayısıyla günümüz yöneticilerini, Haccac ile kıyaslamak doğru değildir. Allahu Tealâ en doğrusunu bilir.

ONUNCU AMEL

Sihir

Allahu Tealâ'dan başkasının tazim edilmesini içermesi nedeni ile sihir, kişiyi dinden çıkaran küfür sebeplerindendir. Sihirbaza, eşyalar üzerinde tesirinin bulunması ve varlıklara zarar ya da fayda vermeye kadir olması nisbet edilmektedir.

Bu nedenledir ki sihirbaz, eşyalar üzerinde tesirinin olduğunu, dilediğine zarar verip, dilediğinden de bu zararı kaldırabileceğini iddia eder. Halbuki bu, Allahu Tealâ'nın en özel hususiyetlerindendir. Allah'tan başka kimse zararı faydaya, faydayı da zarara dönüştüremez. Allahu Tealâ dilemedikçe kimse zarar vermeye ya da fayda sağlamaya güç yetiremez. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"De ki: Onu bırakıp boş yere (ilah) zannettiklerinizi çağırın. Onlar, üzerinizdeki sıkıntıyı gideremeyecekleri gibi, değiştiremezler de." (17 İsra/56)

"Eğer Allah sana bir zarar dokundurursa yine O'ndan başka onu giderecek kimse yoktur. Eğer sana bir hayr dokundurursa.. İşte O, herşeye gücü yetendir." (6 En'am/17)

"Allah sana bir sıkıntı dokundurursa, onu O'ndan başka hiçbir kimse gideremez. Sana bir hayr dilerse, O'nun lütfunu geri çevirecek hiçbir kimse yoktur. O, bunu kullarından dilediğine eriştirir. O, mağfiret edendir, rahmet edendir." (10 Yunus/107)

Fayda ve zarar konusunda etkisinin olduğuna inanan cahil insanlar için sihirbaz, bir mabud niteliğindedir. Korku ve ümit yönünden ona ibadet ederler. Kalpleri ona bağlıdır. Zarar ve faydayı ondan isterler. Onun verebileceği zarardan korkarlar. Bazen bu o dereceye varır ki, hediye ve bağışlarla onların rızalarını isterler, bir takım şirk fiilleri ile ona yakınlaşmak isterler.

Bu nedenle sihirbaz, tağuttur, kâfirdir, Allah'ın dışında bazı cahil insanların kabul ettiği sahte bir ilahtır. Onun İslam'daki cezası, başının vücudundan kılıçla ayrılmasıdır. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Şeytanların Süleyman'ın mülkü aleyhine uydurduklarına uydular. Halbuki Süleyman kâfir olmadı. İki meleğe de bir şey (indirilmedi). Fakat o şeytanlar kâfir idiler ki insanlara sihri öğretiyorlardı. Babil'de iki meleğe de bir şey indirilmedi. Harut ile Marut'a gelince; onlar: "Biz ancak bir imtihanız, sakın kâfir olma" demedikçe hiçbir kimseye öğretmezlerdi. İşte o ikisinden koca ile karısının arasını ayıracak şeyler öğrenirlerdi. Onlar Allah'ın izni ile olmadıkça onunla hiçbir kimseye zarar verici değillerdi. Ve onlar kendilerine zarar verecek fakar fayda sağlamayacak şeyleri öğreniyorlardı. Andolsun ki onlar, onu satın alan kimsenin ahirette hiçbir nasibi olmadığını biliyorlardı. Onların kendilerini, karşılığında sattıkları şey ne kötüdür! Keşke bilmiş olsalardı!" (2 Bakara/102)

Kurtubi *(rahimehullah)*, bu ayetin tefsirinde şöyle der: *"Halbuki Süleyman kâfir olmadı"* buyruğu ile Allah tarafından Süleyman'ın *(aleyhisselam)* günahsızlığı dile getirilmektedir. Ayet-i kerimede ise herhangi bir kimsenin Süleyman'ı küfre nisbet ettiğine dair bir ifade geçmemiştir. Şu kadar var ki Yahudiler Süleyman'ı sihirbazlıkla nitelendirdiler. Sihir küfür olduğundan dolayı adeta Süleyman küfre nisbet edilmiş gibi olmuştur. Daha sonra Allahu Tealâ *"Fakat o şeytanlar kâfir idiler"* buyruğu ile sihri öğretmek sebebiyle şeytanların kâfir olduğunu tesbit etmektedir.

Müslüman ve zımmi büyücünün hükmü hakkında fukaha farklı görüşlere sahiptir. İmam Malik, Müslüman bir kimse bizzat söz ile büyücülük yaptığı takdirde bunun küfür olacağı ve öldürüleceği, tevbe etmesinin istenmeyeceği, tevbesinin de kabul olunmayacağı görüşündedir. Çünkü bu, zındıkın ve zina edenin durumunda olduğu gibi, gizlice yaptığı bir iştir. Diğer taraftan Allahu Tealâ, *"Biz ancak imtihanız, sakın kâfir olmaz, demedikçe hiçbir kimseye öğretmezlerdi"* buyruğunda büyü yapmaya "küfür" adını vermiştir. Aynı zamanda bu Ahmed bin Hanbel'in, Ebu Sevr, İshak, Şafii ve Ebu Hanife'nin de görüşüdür. Büyücünün öldürüleceğine dair hüküm Ömer, Osman, İbn Ömer, Hafsa, Ebu Musa, Kays bin Sa'd ve tabiinden yedi kişiden de rivayet edilmiştir.

İmam Şafii'den büyücünün büyüsü sebebiyle birisini öldürmedikçe ve "Ben onu öldürmeyi kastettim" demedikçe öldürülmeyeceğine dair bir görüş rivayet edilmiştir. Eğer "Ben onu öldürmeyi kastetmemiştim" derse büyücü öldürülmez, bu takdirde hata yoluyla öldürmekte olduğu gibi diyeti ödenir. Eğer büyü yaptığı kişiye bir zarar verirse, verdiği zarar oranında büyücü te'dib edilir.

İbnu'l-Arabi ise der ki: "Bu, iki yönden batıldır. Evvela o sihri bilmiyor. Sihrin gerçeği Allahu Tealâ'dan başkasının kendisiyle ta'zim edildiği, mukadderat ve olayların kendisine nisbet edildiği birtakım sözler topluluğudur.

İkincisi Allahu Tealâ kitabında sihrin küfür olduğunu açıkça ifade ederek şöyle buyurmaktadır: *"Halbuki Süleyman"* sihir sözlerini söylerek *"kâfir olmadı. Fakat o şeytanlar"* sihir ile ve onu öğretmek ile *"Harut ile Marut da insanlara, Biz ancak bir imtihanız, sakın kâfir olma"* diyorlardı. İşte bu ifadeler konuya dair açıklamayı pekiştirici buyruklardır."[183]

[183] El-Cami' li Ahkami'l-Kur'an, 2/47, 43-48

Muhammed bin Abdulvehhab *(rahimehullah)*, sihir ve onunla amel etmeyi kişiyi İslam'dan çıkaran amellerden biri olarak saymıştır. Onun çocukları, torunları ve Arap yarımadasındaki diğer Tevhid uleması da bu görüştedirler. Şeyh Muhammed bin Abdulvehhab, "El-İkna" isimli kitabın yazarının şu sözünü nakleder: "Sihri öğrenmek, öğretmek ve yapmak haramdır. Onu öğreten ve yapan küfre düşer, ister bunun haramlığına inansın ister inanmasın."[184]

[184] Bkz: Er-Resailu'ş-Şahsiyye, 213.

ONBİRİNCİ AMEL

Kehanet

Kehanet, küfür amellerinden biridir. Zira kahin, gayb ilminden haber verdiğini söyler ve Allahu Tealâ'dan başkasının bilmediği gayb ilmini bildiğini iddia eder. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Gaybın anahtarları O'nun yanındadır. O'ndan başkası bunları bilmez. Karada ve denizde ne varsa O bilir. Bir yaprak düşmeyegörsün mutlaka onu bilir. Yeryüzünün karanlıklarında tek bir tane bile olsa, yaş ve kuru hiçbir şey müstesna olmamak üzere hepsi apaçık bir kitaptadır." (6 En'am/59)

"Ona Rabbinden bir ayet indirilmeli değil miydi, derler. De ki: "Gayb ancak Allah'ındır. O halde bekleyedurun. Ben de sizinle birlikte bekleyenlerdenim." (10 Yunus/20)

"De ki: Göklerde ve yerde gaybı Allah'tan başka kimse bilmez. Onlar ne vakit diriltileceklerini de bilmezler." (27 Neml/65)

"De ki: "Ben kendim için Allah'ın dilediğinden başka ne bir fayda sağlayabilirim, ne de bir zarar. Eğer, gaybı bilseydim elbette daha çok hayr yapardım. Bana hiçbir fenalık dokunmamıştır. Ben, ancak bir uyarıcı ve iman eden bir topluluğu müjdeleyenim." (7 A'raf/188)

Gaybı bilmek, Allahu Tealâ'nın en özel husussiyetlerindendir. Kim onu bildiğini iddia ederse, kendisinin ulûhiyetini ve rububiyetini iddia etmiş olur. Allahu Tealâ'ya has olan sıfatlardan bi-

risi konusunda, kendisini Allah'a denk tutmuştur. Bu iddiasında onu doğrulayan, onu izleyen ve onaylayan kimse, onun ilahlığını da kabul etmiş ve Muhammed'e *(sallallahu aleyhi ve sellem)* indirileni inkâr etmiş olur.

Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur: "Kehanette bulunan da, kehanette bulunduran da, sihir yapan da, yaptıran da bizden değildir."[185]

"Kim bir falcıya ya da kâhine gider ve onun dediklerini kabul ederse, Muhammed'e indirilene küfretmiş olur."[186]

"Kim bir kâhine gider ve dediklerini kabul ederse, Muhammed'e indirilenden uzak olmuştur."[187] Bu tehdit, kâhini tasdik eden kimse için söylenendir. Acaba bizzat gayb ilmini bildiğini iddia eden kâhinin durumu nasıl olur? Allahu Tealâ bize imanı bahşettikten sonra küfre ve aşırılığa düşmekten yine Allah'a sığınırız.

Şeyh Muhammed bin Abdulvehhab şöyle der: "Birçok tağut vardır, önderleri ise beş tanedir. Gayb ilmini bildiğini iddia eden kişi bu önderlerden birisidir. Bunun delili ise Allahu Tealâ'nın şu sözüdür:

"O, gaybı bilendir. Kendi gaybını kimseye muttali kılmaz." (72 Cin/26)

Fincan ya da el falı, günümüzdeki kehanet çeşitlerindendir. Bunları yapan kişi, insanların geleceklerine dair bir takım gaybi haberler vermektedir. Bazı dergi ve gazetelerde burçlar ve yıldızlar ismi altında yayınlanan batıl ilim de kehanetin çeşitlerindendir. Bunların tamamı, kehanetin ve dolayısıyla da yukarıda aktarılmış olan nasslardaki ağır tehdidin kapsamına girer.

---

[185] Taberani tahric etmiştir. Sahihu'l-Camiu's-Sağir, 5435.
[186] Ahmed ve Hâkim tahric etmişlerdir. Sahihu'l-Cami, 5939.
[187] Ahmed tahric etmiştir. Sahihu'l-Cami, 5942.

ONİKİNCİ AMEL

Namazı Terk Etmek

Namazı terk etmek küfürdür, namazı terk eden kişi, onun farz olduğunu ikrar etse dahi dinden çıkar. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

> *"O haram aylar çıkınca, artık o müşrikleri nerede bulursanız öldürün. Onları yakalayın. Onları alıkoyun. Onların bütün geçit yerlerini tutun. Eğer, tevbe edip namaz kılar ve zekat verirlerse, yollarını serbest bırakın. Gerçekten Allah Ğafurdur, rahimdir."* (9 Tevbe/5)
>
> *"Eğer tevbe eder, namaz kılar, zekât verirlerse, artık dinde kardeşlerinizdir. Biz, bilen bir kavme ayetleri uzun uzadıya açıklarız."* (9 Tevbe/11)

Ayetlerin mefhumu, onların tevbe edip namaz kılmadıkça ve zekat vermedikçe yollarının serbest bırakılmamasına delalet etmektedir. Onlar, mü'minlerin din kardeşleri de değillerdir. Din kardeşliğinin nefyedilmesi ise ancak müşrik kâfirler için sözkonusudur.

Zekatın terkedilmesi konusunda ise, bunun küfür olmadığına dair bir takım nasslar bulunmaktadır. Bu nasslardan birisi Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şu sözüdür: "Malında Allah'ın hakkını eda etmeyen herkes kıyamet günü cehennem ateşine atılacaktır. Orada yüzü, yanları ve sırtı yanacaktır. Öyle ki Allah elli bin yıl sayılan bir günde kulları arasında hükmedin-

ceye kadar, onun bu hali devam eder. Sonra yolu cennete mi yoksa cehenneme mi gidiyor görecektir."

Buradan anlaşılmaktadır ki onun durumu Allahu Tealâ'nın dilemesine kalmıştır. Yolunun cennete gitmesi ihtimalinin olması, onun kâfir olmadığına delalet eder. Zira kâfirin yolu ancak cehenneme gider.

Zekât vermeyi terketmenin küfür olmadığına, Abdullah bin Şakik'in *(radıyallahu anh)* şu sözü de delildir: "Muhammed'in ashabı, namazın terki kadar, hiçbir amelin terkini küfür saymazlardı." Diğer amellerin aksine, namazı terk eden kimsenin tekfir edileceği konusunda icma bulunmaktadır. Zekâtı terkedenin tekfiri konusunda ise icma bulunmamaktadır.

İbn-i Abdilber şöyle der: "İbn-i Abbas der ki: Kişinin malının çok olduğunu görürsün ama zekât vermez. Böyle bir kişiye kâfir denmez ve kanı helal olmaz."[188]

Namazı terk eden kimsenin küfrüne şu hadisler delildir: "Kişi ile küfür arasında namazı terk vardır."[189]

Yani, namazın terki, küfre ve şirke düşmektir. Namazı terkeden ise, kâfir ve müşrik olur.

"Kul ile küfür arasında ancak namazı terk vardır."[190]

"Küfür ile iman arasında namazı terk vardır."[191]

"Bizimle onlar arasındaki ahid namazdır. Kim namazı terk ederse, küfre düşmüştür."[192]

"Kul ile küfür ve iman arasında namaz vardır. Onu terk eden, şirke düşmüştür."[193]

---

[188] et-Temhid, 4/234.
[189] Müslim
[190] Nesai tahric etmiştir. Sahihu't-Terğib, 563
[191] Tirmizi tahric etmiştir. Sahihu't-Terğib, 563
[192] Ahmed ve diğerleri tahric etmişlerdir. Sahihu't-Terğib, 564
[193] Sahihu't-Terğib, 574

"Namazı bilerek terk etmeyin. Kim bilerek namazı terk ederse, Allah'ın ve Resulünün zimmetinden ayrılmış olur."[194]

"Kim namazı bilerek terk ederse, dinden çıkmış olur."[195]

"İslam'ın yok olacak son bağı, namazdır."

İmam Ahmed *(rahimehullah)* şöyle der: "Sonu giden her şeyin tamamı gitmiştir. Bir kişinin namazı gitmişse, herşeyi gitmiştir."

Resululah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurdu: "Kıyamet gününde ümmetimin arasında tanıyamayacağım kimse yoktur." Dediler ki: "Birçok insan bulunduğu halde onları nasıl tanıyacaksınız ey Allah'ın Resulü?" Bunun üzerine Resulullah şöyle buyurdu: "-İçinde siyah ve koyu renk atların bulunduğu- Bir ahıra girseniz, diğer renklere karışmayan siyah olanını, -alnı parlak bir atı- bacaklarındaki beyazlıktan tanımaz mısın? O gün ümmetimin, secdeden dolayı alnı beyaz olacaktır, abdestten dolayı da ayakları parlayacaktır."[196]

Hadis, namazı terk edenin Muhammed'in *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ümmetinden olmadığını ifade etmektedir. Çünkü o gün insanları tanıtacak tek işaret, namazdır. Namazın izi ise, yüz ve alında olacaktır.

Ömer bin Hattab *(radıyallahu anh)* şöyle der: "Namazı terk edenin, İslamdan bir payı yoktur."

İbn-i Mes'ud *(radıyallahu anh)* şöyle der: "Namazı terk edenin dini yoktur."

Ebu'd-Derda *(radıyallahu anh)* şöyle der: "Namazı olmayanın imanı yoktur, abdesti olmayanın da namazı yoktur."

Ali bin Ebi Talib *(radıyallahu anh)* şöyle der: "Namaz kılmayan, kâfirdir."

---

194 Ahmed ve diğerleri tahric etmişlerdir. Sahihu't-Terğib, 569

195 Hafız el-Münziri Terğib'de şöyle der: "Taberi, rivayet etmiştir. Muhammed bin Nasr, Kitabu's-Salat'ta iki isnadla rivayet etmiştir."

196 Ahmed tahric etmiştir. Es-Silsiletu's-Sahiha, 2836.

Cabir bin Abdullah *(radıyallahu anh)* şöyle der: "Namazı terk küfürdür, bunda ihtilaf yoktur."

İbn-i Teymiyye *(rahimehullah)* şöyle der: "Selefin büyük bir çoğunluğu, farz olduğunu ikrar etmesine rağmen namazı terk edenin kâfir olarak öldürüleceği görüşündedir."[197]

İbn-i Hazm şöyle der: "Ömer, Abdurrahman bin Avf, Muaz bin Cebel, Ebu Hureyre ve diğer sahabenin görüşüne göre, kim farz bir namazı vakti çıkıncaya kadar kasıtlı olarak terk ederse, dinden çıkmış kâfir olur. Sahabenin bunun aksini söylediğini bilmiyoruz."[198]

Hafız el-Münziri şöyle der: "Sahabeden ve onlardan sonra gelenlerden bir topluluk vakti çıkıncaya kadar namazı kasıtlı olarak terk eden kimsenin tekfir edileceği görüşündedir. Bu görüşte olanlar şunlardır: Ömer bin El-Hattab, Abdullah bin Mes'ud, Abdullah bin Abbas, Muaz bin Cebel, Cabir bin Abdillah ve Ebu'd-Derda *(radıyallahu anhum)*. Sahabenin dışında aynı görüşte olanlar ise Ahmed bin Hanbel, İshak bin Rahaveyh, Abdullah bin El-Mübarek, Nehai, Hakem bin Utbe, Eyyub es-Sahtiyani, Ebu Davud et-Tayalisi, Ebu Bekr bin Ebi Şeybe, Züheyr bin Harb ve diğerleridir."[199]

Eğer, "Namazın terki konusunda kişiyi küfre düşüren miktar nedir? Selefin bir kısmından rivayet edildiği gibi bir vakit namazı terk eden tekfir edilir mi?" denirse, şöyle cevap veririz: Bu meseledeki ihtilaf güçlüdür. Tercih edilen görüş ise şudur: Kimin kıldığı farz namazlar, terk ettiği farz namazlardan daha fazla ise ve kıldığı nafileler, terkettiği farz namazları karşılayabilecek kadar varsa bu kişi tekfir edilmez. Bunun aksi ise mutlaka kâfir olur.

---

197 Mecmuu'l-Fetava, 28/308

198 el-Muhalla

199 et-Terğib

Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur: "Kıyamet günü, kişi amelleri arasında önce namazın hesabını verecek. Bu hesap güzel olursa kurtuluşa erdi demektir. Bu hesap bozuk olursa, hüsrana düştü demektir. Eğer farzında eksiklik çıkarsa Allahu Tealâ: "Bakın, kulumun (defterinde yazılmış) nafilesi var mı?" buyurur. Böylece, farzın eksikleri nafile (namazları) ile tamamlanır. Sonra, bu tarzda olmak üzere diğer amelleri hesaptan geçirilir."[200]

Eğer farz namazlardan bir kısmının eksik olması, küfür olarak itibar olunmuş olsaydı, nafile namazları kişiye fayda vermezdi. Resulullah'ın "Eğer farzında eksiklik çıkarsa" sözü, şu iki duruma hamledilebilir: Birincisi, kişi farz olan namazlarını kılıyordur ancak bazen, namazın rükunlarına ve farzlarına gereken önem vermiyordur. Dolayısıyla da namazın rükun ve farzlarında bir takım eksiklikler bulunmaktadır. Bu eksiklikler nafile olarak kıldığı diğer namazları ile tamamlanır. İkincisi ise, kişi farz olan namazların tamamını ya da büyük bir kısmını terketmiştir. Ancak kılmış olduğu nafileleri varsa, bu eksiği nafileler ile tamamlanır. Her iki durumu da sünnet delalet etmektedir.

Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurdu: "Benden sonra başınıza bazı yöneticiler gelecektir. Bir takım şeyler onları namazı vaktinde kılmaktan engelleyecektir. Öyle ki namazın vakti geçecek." Bir adam: "Eğer onların zamanına yetişirsem, onlarla birlikte namaz kılayım mı?" diye sordu. Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Evet, eğer istersen" dedi."

Yani, onlarla birlikte nafile olarak namaz kıl. Zira farz namaz bir günde iki defa kılınmaz.

Resulullah'ın, namazları vaktinde kılmayan bu yöneticiler ile birlikte namaz kılınmasına izin vermesi, bu yöneticilerin,

---

[200] Ahmed, Ebu Davud, Nesai ve diğerleri tahric etmişlerdir. Sahihu'l-Cami, 2571

vakti geçinceye kadar namazı terk etmeleri nedeni ile kâfir olmadıklarına delildir. Çünkü mürted ve kâfir kimsenin arkasında namaz kılınmayacağı konusunda icma vardır.

Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur: "Rabbimiz şöyle buyurdu ki: "Kim namazı vaktinde kılarsa, buna devam eder ve hakkını verirse, onu cennete sokacağımı vaad ediyorum. Kim namazı vaktinde kılmaz, buna önem vermez ve hakkını vermezse, ona vaad etmiyorum. Dilersem ona azab eder, dilersem bağışlarım."[201]

Namazı vaktinde kılmayan ve namazın hakkını vermeyen kişi hakkında, bağışlanma ihtimalinin bulunması, onun kâfir olmadığına delalet etmektedir.

"Kim namazı vaktinde kılmaz, buna önem vermez ve hakkını vermezse" sözünden, namazın mutlak olarak terk edilmesi anlaşılmamalıdır. Çünkü namazı mutlak olarak terk etmek, daha önce aktardığımız gibi, büyük küfürdür.

İbn-i Teymiye *(rahimehullah)* şöyle der: "Kim namazı terk etme konusunda ısrar eder, asla namaz kılmaz ve bu durum üzere ölürse, o kimse Müslüman değildir. Ancak insanların çoğu bazen namaz kılar, bazen de kılmazlar. Namaza bu şekilde önem vermeyenler, tehdit altındadırlar. Ubade, Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurduğunu rivayet eder: "Allah kullarına gece ve gündüz olmak üzere beş vakit namazı farz kılmıştır. Kim bunlara devam ederse, Allah'ın o kimseyi cennete koyacağına dair bir sözü vardır. Kim de bunlara devam etmezse, Allah'ın onun için bir taahhüdü yoktur. Dilerse ona azab eder, dilerse bağışlar." —Yukarıdaki hadisi de zikrettikten sonra şöyle devam eder- Bununla namazı terk eden kimsenin küfre düşmediğini iddia etmek, zayıf bir delildir. Bu hadis, namaza önem vermeyen kişinin tekfir edilmeyeceğine delildir."[202]

---

[201] Taberani ve diğerleri tahric etmişlerdir. Sahihu't-Terğib, 397
[202] Mecmuu'l-Fetava, 7/578, 22/49

İbn-i Teymiye'nin, namaz kılmayı terkeden kişi ile, namaza gereken önemi vermeyen kişiyi ayırmasına dikkat edilmelidir. Birincisi tekfir edilirken, diğeri tekfir edilmez.

İbnu'l-Kayyim *(rahimehullah)*, Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, "Kim ikindi namazını terkederse, ameli boşa gitmiştir" sözünde geçen 'boşa gitme' ifadesi hakkında şöyle der: "Hadiste –ki Resulü'nün maksadını Allahu Tealâ daha iyi bilir- belirtilen terk iki çeşittir: Birincisi, tamamen terkedip hiç kılmamaktır ki bu, kişinin bütün amellerini yok eder, boşa çıkarır. İkincisi ise, belirli bir günde belirli bir vakti terketmektir ki bu, o günkü ameli boşa çıkarır."[203]

Bunun delillerinden biri de Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şu sözüdür: "Allah'ın kullarından birine kabrindeyken yüz deynek vurulması emredilir. Derisi bir kez değişinceye kadar vurulur. Tekrar derisi değişir ve ardından kabri ateşle doldurulur. Kalkıp doğrulduğunda: "Bana niçin vurdunuz?" der. Bunun üzerine kendisine: "Sen temizlenmeden bir vakit namaz kıldın ve bir mazlum gördüğünde ona yardım etmedin" denir."[204]

Hadis, abdestsiz olarak bir vakit namaz kılmış olmasına rağmen bu kişinin kâfir olmadığını ifade eder. Bunun misali, o namazı terketmiş olan kişinin durumu gibidir. Çünkü temizlik ve abdest, namazın sıhhatin şartlarındandır. Dolayısıyla hadis, hayatı boyunca bir vakit namazı ya da bazı namazları terk eden kimsenin, tekfir edilmeyeceğine delalet etmektedir. Ancak hadiste, bazılarının ileri sürdüğü gibi, namazları tamamen terkeden kişinin de tekfir edilmeyeceğine dair herhangi bir delalet yoktur.

Kişinin bazen terketmiş olduğu bu namazları, kılmış olduğu nafile namazlar ile tamamlanır. Ancak terketmiş olduğu namaz-

---

[203] Kitabu's-Salat ve Hukmu Tarikuha, 65.

[204] Tahavi, Müşkilu'l-Asar'da tahric etmiştir.

lar fazla ve nafile namazları da az olursa, kişinin eksikleri tamamlanamaz. Dolayısıyla bu kişi küfre düşmüş olur.

Buna göre, cuma, bayram ya da sadece Ramazan günleri dışında namaz kılmayan kişi, mürted bir kâfirdir. Yukarıda aktarılmış olan nasslar, bu kişiye hamledilir. Allahu Tealâ en doğrusunu bilir.

ONÜÇÜNCÜ AMEL

Amelin Cinsini Terk Etmek

Kim Şeriata zahiri olarak boyun eğmekten yüz çevirir ve bu dinin farz ve vaciplerinden olan hiçbir ameli yerine getirmezse, iki şehadeti ikrar etse dahi küfre düşmüş ve dinden çıkmış olur. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"De ki: "Eğer siz Allah'ı seviyorsanız bana uyun; Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah Ğafurdur, Rahimdir." (3 Al-i İmran/31)

Kişinin Allahu Tealâ'ya olan sevgisi, Resulullah'ın sünnetine ve Rabbi katından getirmiş olduğu şeriata olan bağlılığı derecesindedir. Allahu Tealâ'ya olan sadık sevgi, şeriatın hükümlerine tabi olmak ve bağlı kalmak oranında artar.

Şeriat hükümlerine zahiri olarak uymanın mutlak olarak yok olması, Allahu Tealâ'ya olan sevginin de mutlak olarak yok olmasını gerekir. Kişiden, Resulullah'a *(sallallahu aleyhi ve sellem)* buğzetmediği, ona düşmanlık yapmadığı ve onu inkâr etmediği sürece mutlak olarak Allah sevgisi yok olmaz. Allahu Tealâ'nın buyurduğu gibi:

"Kim kendisine doğru yol apaçık belli olduktan sonra Peygambere karşı gelir ve mü'minlerin yolundan başkasına uyup giderse, onu döndüğü o yolda bırakır ve cehenneme atarız. O ne kötü bir dönüş yeridir." (4 Nisa/115)

İbn-i Kesir *(rahimehullah)*, Al-i İmran suresindeki ayetin tefsirinde şöyle der: "Bu ayet, Allah'ı sevdiğini iddia eden fakat Muhammed'in yolunda olmayan herkes için geçerlidir. Bütün söz ve fiillerinde nebevi dine ve Muhammed'in şeriatına uymadıkça o kimse davasında yalancıdır."

İbn-i Teymiye *(rahimehullah)* şöyle der: "Allahu Tealâ'yı sevdiğini iddia eden, fakat Resulullah'a *(sallallahu aleyhi ve sellem)* uymayan kimse, yalancıdır. Onun sevgisi tek olan Allah için değildir. Tam aksine, onun sevgisi şirk sevgisidir. O, Yahudi ve hristiyanların Allah'ı sevdiklerini iddia etmeleri gibi, bu konuda hevasına uymaktadır. Eğer onlar Allah'a olan sevgilerinde samimi olsalardı, Allah'ın sevdiğinden başkasını sevmez ve Resule uyarlardı. Allah'ı sevdiklerini iddia etmelerine rağmen, Allah'ın hoşuna gitmeyen şeyi sevdiler. Onların sevgisi, müşriklerin sevgisi gibiydi."[205]

İbnu'l-Kayyim *(rahimehullah)*, Allahu Tealâ'nın *"Eğer siz Allah'ı seviyorsanız bana uyun; Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın" (3 Al-i İmran/31)* ayeti hakkında şöyle der: "Allahu Tealâ, onların kendisini sevmeleri ve kendisinin de onları sevmesi için Resule uymalarını şart koşmuştur. Kendisi için şart koşulan şeyin varlığı, şartın varlığı ve gerçek anlamıyla uygulanması gerçekleşmedikçe imkânsızdır. Allah sevgisinin yok olması, Resule uymanın yok olması halinde olur. Resule uymamak, Allah'ın da onları sevmemesini gerektirir. Dolayısıyla Resule uymaksızın, Allah'ın sevilmesi ve Allah tarafından sevilme imkânsız olur."[206]

Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Kim de benim zikrimden yüz çevirirse gerçekten onun için dar bir geçim vardır ve onu kıyamet gününde kör olarak haşrederiz." (20 Ta-ha/124)

---

[205] Mecmuu'l-Fetava, 8/360.
[206] el-Medaric, 1/99.

“Rabbinin ayetleri ile kendisine öğüt verildikten sonra onlardan yüz çeviren kimseden daha zalim kimdir? Muhakkak ki Biz günahkârlardan intikam alanlarız.” (32 Secde/22)

Bu ayetlerde geçen tehdidin kapsamına girmeyi öncelikli olarak hakedenler, mutlak olarak zahiri itaatlerin tamamından yüz çevirmiş olan kişilerdir.

Şeyh Muhammed bin Abdulvehhab, İslam’ı bozan şeylerden biri olarak şunu söyler: “Öğrenmeyerek ve onunla amel etmeyerek Allahu Tealâ’nın dininden yüzçevirmek.” Allahu Tealâ’nın şu ayetini de buna delil olarak göstermiştir:

“Rabbinin ayetleri ile kendisine öğüt verildikten sonra onlardan yüz çeviren kimseden daha zalim kimdir? Muhakkak ki Biz günahkârlardan intikam alanlarız.” (32 Secde/22)

“Dini yalnız kendine has kılarak ve hanifler olarak Allah'a kulluk etmeleri namaz kılmaları, zekat vermeleri için ancak onlara Müslüman olmaları emrolundu. İşte sağlam din odur.” (98 Beyine/5)

“Ben cinleri de, insanları da ancak Bana ibadet etsinler diye yarattım.” (51 Zariyat/56)

Allahu Tealâ’nın bizi ve bütün mahlûkatı yaratmasının, Resuller göndermesinin ve kitapları indirmesinin tek nedeni, tek olarak Allah’a ibadet edilmesidir. Dolayısıyla iman ettiğini söylemesine rağmen, hiçbir amel, itaat ya da zahiri bir ibadet işlemeyen kişi, Allah’ın bizi ve diğer mahlûkatı yaratmasındaki amaç ve hikmeti yok etmiş olur. İbn-i Teymiye *(rahimehullah)* şöyle der: “Hanbel şöyle demiştir: Humeydi bize, bazı insanlardan şunu işittiğini söyledi: ‘Kişi namaz, zekat, oruç ve haccı ikrar etse, fakat ölene dek bunlardan hiçbirisini yerine getirmese veya ölene dek kıbleye arkasını dönerek namaz kılsa, bu kimsenin terk ettiği bu şeylere iman ettiği biliniyorsa, farzları ve kıbleye yönelmenin gereğini ikrar ediyorsa, bu kişi inkâr etmediği müddetçe mü’mindir” Dedim ki; işte bu apaçık küfürdür. Allah’ın

Kitab’ına, Resul’ünün Sünnet’ine ve Müslümanlar’ın âlimlerine muha-lelefettir. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

“Dini yalnız kendine has kılarak ve hanifler olarak Allah'a kulluk etmeleri namaz kılmaları, zekât vermeleri için ancak onlara Müslüman olmaları emrolundu. İşte sağlam din odur.” (98 Beyine/5)

Hanbel şöyle dedi: Ebu Abdillah Ahmed ibn Hanbel’in şöyle dediğini işittim: Böyle bir şey söyleyen kimse kâfir olmuş, Allah’ın emrine ve Resul’ün Allah’tan getirdiği şeylere karşı çıkmıştır.”[207]

Şevkani *(rahimehullah)* şöyle der: “Kim İslam’ın rükünlerini ve bütün farzlarını terk eder, bu kabilden olup üzerine vacip olan söz ve fiilleri yerine getirmekten kaçınır ve iki şehadeti ikrar etmekten başka bir şey yapmazsa, şiddetli bir küfür ile kâfir olur. Bu kişinin kanı da helaldir.”[208]

İbn-i Teymiyye *(rahimehullah)* şöyle der: “Allahu Tealâ şöyle buyurur:

“Biz, Allah’a ve Resulüne iman ettik” derler. Bundan sonra da onlardan bir kısmı geri dönerler. Onlar mü’minler değildir.” (24 Nur/47)

Bu ayet, amelden yüz çeviren kişiden imanı nefyetmiştir. Kur’an ve sünnetin birçok yerinde, münafıktan imanın nefyolunduğu gibi, amel işlemeyenden de iman nefyolunmuştur.”[209]

Buraya kadar aktardıklarımızı kavramış olan bir kişi, el-Bani’nin “el-Küfrü Küfran” isimli ses kasetindeki sözlerine şaşırır. Zira o, kasette şunu söylemektedir: “Allah’ın indirdiğine iman eden fakat indirdiği hükümlerden hiçbirini yerine getir-

---

[207] Mecmuu’l-Fetava, 7/209
[208] es-Selefiyye
[209] Mecmuu’l-Fetava, 7/142

meyen bir kimsenin kâfir olduğuna delalet eden ve bunu açıklayan bir nassın şeriatte yer aldığını bilmiyoruz."

El-Bani'nin bu hataya düşmesindeki asıl sebep, iman, vaad ve vaid konularında sapık Cehm'in usulüne yakın bir usulünün olmasıdır. Buna rağmen birçok insan, hala onu bu hatasında takip etmekte ve hiçbir açıklamayı kabul etmemektedir.

İbn-i Teymiyye *(rahimehullah)* şöyle der: "Bu, Cehm'in ve ona tabi olanların, zahiri iman olmaksızın, mücerred imanın ahirette kişiye fayda sağlayacağı yönündeki iddialarının hatalı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu imkânsızdır. İman zahirde güç yettiğince gerçekleşmedikçe, kalpte tam olarak gerçekleşmez."[210]

Şeyhu'l-İslam'ın aktarmış olduğu ve Cehm'e ait olan bu iddia ile el-Bani'nin yukarıdaki sözü arasında hiçbir fark yoktur.

Eğer, "Kalbi ve bâtını ile Allah'a ibadet ediyor olması ihtimali nedeniyle, zahiren Allah'a ibadet etmeyen kişinin bu durumu, Allahu Tealâ'nın dininden yüz çeviriyor olmasını gerektirmez" denirse, şöyle cevap veririz: Zahir ile batın arasındaki karşılıklı sıkı ilişkiden dolayı bu mümkün değildir. Bu ikisi birbirinin aynası niteliğindedir. Batın düzelirse, zahirin de düzelmesi gerekir. Batın bozulursa, mutlaka zahiri de etkiler. Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur: "Haberiniz olsun, bedende bir et parçası vardır ki, o düzelirse bütün beden düzelir, o bozulursa bütün beden bozulur. İş o (et parçası) kalptir."

İbn-i Teymiye *(rahimehullah)* şöyle der: "Burada insanların tartıştığı usul meselelerinden birisi vardır. Bunlardan birisi dilde ve organlarda hiçbir şekilde izhar edilmediği halde, kalpte yalanlama veya tasdik olur mu? Selef imamları ve insanların çoğunluğu, kalpte olanın organlarda mutlaka görüneceği görüşün-

[210] Mecmuu'l-Fetava, 7/533.

dedirler. Resulullah'ı kalben tasdik eden, onu seven, yücelten ancak Müslüman olduğunu söylemeyen ve kâfirlerden herhangi bir korku duymadığı halde vacip olan amellerden hiçbirini yerine getirmeyen kişi batınen mü'min olmaz. Bu kişi kâfirdir.

Cehm ve onu izleyenler, bu kişinin batınen mü'min olduğunu söylemişlerdir. Onlara göre kıyamet günü sevabı gerektiren iman, sadece kalbin bilmesi ve tasdikidir. Kişi, zahiren bu imanını ikrar etmese veya amelleri işlemese dahi bu sevaptan mahrum kalmaz. Bu şer'an ve aklen batıl bir görüştür. Seleften Veki, Ahmed ve diğerleri bunu söyleyeni tekfir etmişlerdir. Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur:

"Haberiniz olsun, bedende bir et parçası vardır ki, o düzelirse bütün beden düzelir, o bozulursa bütün beden bozulur. İşte o (et parçası) kalptir."

Dolayısıyla Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, kalbin düzelmesinin bedenin de düzelmesini gerektirdiğini belirtmektedir. Bedenin düzelmemesi kalbin düzelmediğine delalet eder. Gerçekten iman etmiş olan kalbin, bedeni de düzgündür. Dolayısıyla kim mü'min olduğunu dili ile söylüyor fakat amelleri yerine getirmiyorsa, o kimsenin kalbi mü'min değildir. Zira beden, kalbe tabidir."[211]

Uyarı: Zahiri amellerin terkinden kaynaklanan küfür şu üç yöndendir:

Birincisi: Amelin cinsini terk etme yönünden. Yani, dinin rükun ve gereklerinden olan hiçbir şeyle amel etmemek. Daha önce açıkladığımız gibi bu, küfürdür.

İkincisi: Namazın terk edilmesi yönünden. Namazı terkeden kişi, diğer amel ve itaatları yerine getiriyor olsa dahi tekfir edilir.

Üçüncüsü: Tevhid'i terk etme yönünden. Kişi, namaz kılıyor

[211] Mecmuu'l-Fetava'da 14/120.

ve itaat türünden olan diğer amelleri yerine getiriyor olsa da, ibadette Allahu Tealâ'yı birlemediği sürece tekfir edilir. Namazı ona fayda vermez. İbadet konusundaki Allah'a şirk koşuyor olması, onun bütün amellerini boşa çıkarır. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

> *"Şüphesiz Allah, kendisine şirk koşulmasını mağfiret etmez. Ondan başkasını da dilediğine bağışlar. Allah'a ortak koşan kimse, şüphesiz büyük bir günah iftira etmiş olur." (4 Nisa/48)*

ONDÖRDÜNCÜ AMEL

Yaratılmışlardan Yardım İstemek

Bu, insanlar arasında en fazla yayılmış olan küfür sebeplerindendir. İnsanlardan çoğu, güzel bir şey yaptığını zannederek bu ameli işlemektedir. Bu nedenle insanların bu konuda uyarılması öncelikli görevlerden biridir. Sadece Allahu Tealâ'nın güç yetirebileceği bir konuda, mahlûkattan yardım istemek ve medet ummak, kişiyi dinden çıkaran bir şirktir. Çünkü böyle bir yardım talebi ibadet niteliğindedir. Allahu Tealâ'dan başkasına ibadet etmek ise caiz değildir.

Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur: "Dua ibadettir." Zayıf olan diğer bir rivayette ise şöyle geçer: "Dua, ibadetin özüdür."

Yine Resulullah'a *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, hangi ibadetin daha üstün olduğu soruldu. Bunun üzerine: "Kişinin kendisi için dua etmesidir" dedi. Kişinin kendisi için yaptığı dua, ibadettir. Üstelik, ibadet ismi ve anlamına giren şeylerin en özel ve en üstünüdür. Allahu Tealâ'dan başkasının güç yetiremeyeceği bir konuda yaratılanlardan yardım istemek, kendisinden yardım istenen varlığın, zararı kaldırabileceğine veya fayda verebileceğine güç yetirdiğine inanmayı içermektedir. Dolayısıyla kişi, zarar ve fayda verme sıfatını Allahu Tealâ'dan başkasına nisbet etmiş olur. Halbuki zarar ve fayda verme, sadece Allah'a ait olan hususiyetlerdendir.

Veya kişi, kendisinden yardım istediği varlığın, kendisini

Allah'a yaklaştıracak bir konumunun olduğuna inanmasından dolayı bunu yapmış olabilir. O varlığı, bir şefaatçı ve vasıta olarak kabul eder. Bu ise, küfür ve şirkin ta kendisidir. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Onlar, Allah'ı bırakıp kendilerine ne bir zarar, ne de bir fayda vermeyecek olan şeylere taparlar. Bir de, "Bunlar Allah katında bizim şefaatçilerimizdir" derler. De ki: "Siz, Allah'a, göklerde ve yerde bilmeyeceği bir şey mi haber veriyorsunuz?" Haşa O, ortak tutmakta oldukları her şeyden münezzehtir ve yücedir." (10 Yunus/18)

"Uyanık olun! Halis olan din yalnız Allah'ındır. O'ndan başka veliler edinenler: "Biz bunlara ancak bizleri Allah'a yaklaştırsınlar diye ibadet ediyoruz" (derler). Muhakkak Allah ihtilaf edip durdukları şeyler hakkında aralarında hüküm verecektir. Şüphe yok ki Allah yalan söyleyen, kâfir olan hiçbir kimseye hidayet vermez." (39 Zümer/3)

İbn-i Kesir *(rahimehullah)* şöyle der: "Allahu Tealâ putlara ibadet eden müşriklerin, *"Biz bunlara ancak bizleri Allah'a yaklaştırsınlar diye ibadet ediyoruz"* dediklerini haber verir. Onlar kendi kanılarına göre melek şeklini verdikleri putlara yönelerek bu suretlere tapınmaktadırlar. Bu suretlere tapınmalarını meleklere tapınma derecesinde tutmaktadırlar. Güya onlar Allah katında kendilerine yakın olan dünya işlerinde, rızıklarında ve muzaffer kılınmalarında Allah katında kendilerine şefaatçı olacaklardır. Bu akîdeleri onları bu putlara tapınmaya sevketmektedir. Ahiret yurduna gelince; onlar zaten ahiret gününü inkâr etmektedirler.

Zeyd bin Eslem ve İbn-i Zeyd'den naklen Katade, Süddi ve Malik, "Biz bunlara ancak bizleri Allah'a yaklaştırsınlar diye ibadet ediyoruz" ayetini şöyle anlatmaktadırlar: Onlar bize şefaat etsinler ve Allah katında derece bakımından bizi O'na yaklaştırsınlar diye ibadet ediyoruz."

Beğavi şöyle der: “Katade der ki: “Onlara: Rabbiniz kim, sizi kim yarattı, yeri ve göğü kim yarattı? diye sorulduğunda “Allah” diye cevap verirler. Yine onlara: O halde putlara ibadet etmenizin sebebi nedir, diye sorulduğunda *“Bizi Allah’a yaklaştırmaları için”* diye cevap verirler.”[212] Allahu Tealâ şöyle buyurur:

“De ki: Allah’ı bırakıp da size hiçbir fayda ve hiçbir zarar vermeye gücü yetmeyen şeye ibadet mi ediyorsunuz? Halbuki Allah, işitendir, hakkıyla bilendir.” (5 Maide/76)

“Allah’tan başka sana faydası da olmayan, zarar da veremeyen şeylere de ibadet etme. Eğer böyle yaparsan, o takdirde şüphesiz ki sen, zalimlerden olursun.” (10 Yunus/106) Yani müşriklerden olursun.

“O halde; Allah ile birlikte başka bir ilaha dua etme. O takdirde azab edilenlerden olursun” (26 Şuara/213)

“Allah sana bir sıkıntı dokundurursa, onu O’ndan başka hiçbir kimse gideremez. Sana bir hayır dilerse, O’nun lütfunu geri çevirecek hiçbir kimse yoktur. O, bunu kullarından dilediğine eriştirir. O, mağfiret edendir, rahmet edendir.”(10 Yunus/107)

“Allah’tan başka kendisine kıyamete kadar (dua etse dahi) cevap veremeyecek olan ve kendilerine yaptıkları duadan habersiz olan kimselere dua eden kişiden daha sapık kim olabilir?” (46 Ahkaf/5)

“(Onlar mı hayırlı,) Yoksa bunalmış olana kendisine dua ettiğinde duasını kabul edip, o kötülüğü gideren ve sizi yeryüzünün halifeleri yapan mı? Allah ile birlikte ilah mı vardır? Ne kadar az düşünüyorsunuz.” (27 Neml/62)

“Geceyi gündüze birleştirir, gündüzü de geceye bitiştirir. Güneşe ve aya da boyun eğdirdi. Hepsi de belirli bir süreye kadar akıp giderler. İşte bunları yaratan Rabbiniz Allah’tır.

---

[212] Begavi Tefsiri, 4/71

Mülk (hâkimiyet) yalnız O’nundur. O’ndan gayrı çağırdıklarınız ise bir hurma çekirdeğinin zarına bile malik değildirler. Onlara dua etseniz, dualarınızı işitmezler. İşitseler dahi istediğinizi yerine getiremezler. Üstelik onlar kıyamet gününde ortak koşmanızı inkâr da edeceklerdir. Herşeyden haberdar olan (Allah) gibi kimse sana haber veremez.” (35 Fatır/13-14)

Bunlar gibi birçok ayet-i kerime, mahluklardan yardım isteme ve onlara dua etmenin ibadet olduğunu açıklamaktadır. Zarar da fayda da ancak Allah’tandır, O’nun ortağı yoktur. Dilediğine bir musibet gönderir, dilediğine göndermez. Onun emri ve iradesine kimse karşı koyamaz.

İbn-i Abbas’tan *(radıyallahu anhuma)* şöyle rivayet edilir: “Ben, Resulullah’ın yanındaydım. Dedi ki: “Ey genç, Allah’ın sana fayda vereceği kelimeleri sana öğreteyim mi? Sen onları ezberle, Allah da seni korusun. Bir şey istediğinde Allah’tan iste. Birine sığınacağında, Allah’a sığın. Allah’ın dilemediği bir şeye yaratılanların gücünün yetmeyeceğini bil. Zafer, sabırla birliktedir. Her üzüntüyle birlikte bir sevinç, her zorlukla birlikte bir kolaylık vardır.”[213]

Şeyhu’l-İslam İbn-i Teymiye *(rahimehullah)* şöyle der: “Yine bilinmektedir ki, ne Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, ne de ondan önceki peygamberlerden herhangi biri meleklere, Peygamberle ya da salih kimselere dua edin veya ölümlerinden sonra, ya da gıyablarında onlarla şefaat dileyin diye bir tavsiyede bulunmamıştır. Hiçbir kimse: Ey melekler! Allah katında bana şefaat edin; Allah’tan isteyin; dileyin ki bize yardım etsin, bize rızık versin veya bizi hidayete kavuştursun, dememiştir.

Aynı şekilde hiçbir kimse, peygamber ve salihlerden ölen

---

[213] İbn-i Azım es-Sünne’de rivayet etmiştir. Şeyh Nasır, bunun sahih olduğunu söylemiştir.

birine: Ey Allah'ın Peygamberi! Ey Allah'ın Resulü! Benim için Allah'a dua et; benim için Allah'tan iste; bağışlanmamı dile; Allah'tan dile ki, günahlarımı bağışlasın; beni hidayete kavuştursun; bana yardım etsin, ya da bana sıhhat dememiştir.

Yine hiçbiri günahımdan, rızkımın azlığından veya düşmanın bana hâkimiyet kurmasından sana şikayet ediyorum. Ya da, bana zulmeden falanı sana şikayet ediyorum, dememiştir. Bunları söylemedikleri gibi, sana misafir olarak geldim; sana komşuyum, sana sığınanları korursun, sen kendisine sığınılaların en hayırlısısın, dememiştir. İslam dininde zorunlu olarak Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bu ümmete böyle şeyleri teşri buyurmadığı mütevatir nakil ve Müslümanların icmasıyla bilinmektedir.

Aynı şekilde daha önce gelen peygamberler de, bu gibi şeylerden hiçbirini teşri buyurmamışlardır. Ne peygamberlerinden Ehl-i Kitaba ve ne de Peygamberimiz'den *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Müslümanlara böyle bir nakil vardır. Hatta ne sahabeden, ne de hakkıyla onlara tabi olanlardan biri böyle bir şey yapmıştır. Müslüman müctehidlerden de bunu hoş karşılayan olmamıştır. Ne dört imam, ne de bir başkası. İmamlardan hiçbiri, ne hacc ibadetinde, ne de başka bir ibadette Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* kabri başında Peygamber'den şefaat etmesini, ümmeti için dua etmesini ya da ümmetin başına gelen dini veya dünyevi bir musibeti kendisine şikayet etmeyi hoş karşılamış değildir.

Meleklere, ölümlerinden sonra mezarları başında veya gıyaplarında ya da heykellerinin önünde peygamberlere ve salih kimeselere bu şekilde bir hitap, müşriklerde ve Allah'ın izin vermediği şirk ve ibadet şekilleri uyduran ehl-i kitap ve Müslümanlar içindeki bid'atçılar arasında var olan şirk türlerinin en büyüğüdür.

Ama aracı ile yararların gelmesi ve zararların uzaklaştırıl-

masını kastediyorsa, mesela kulların rızkı, yardım görmeleri, hidayete ermeleri konularında bir aracı kastediyorsa; kulların, bu konulardaki isteklerini bu aracıdan isteyeceklerini ve bu konularda kendisinden istekte bulunmayı söylüyorsa, bu, en büyük şirk olup Allahu Tealâ bununla müşrikleri kâfir saymıştır. Çünkü onlar, Allah dışında dost ve şefaatçi edinmişlerdi; onlarla yarar celbedeceklerini ve zararlardan korunacaklarını sanıyorlardı. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

> *"Hiçbir insana yakışmaz ki Allah kendisine Kitabı, hükmü ve paygamberliği versin de sonra o insanlara: "Allah'ı bırakıp bana kullar olun" desin. Fakat: "Kitabı okuyup öğrettiğinize göre Rabbaniler olun" (der). Size melekleri ve peygamberleri rab edinmenizi de emretmez. Müslüman olduktan sonra size inkâr etmeyi mi emredecek?" (3 Al-i İmran/79-80)*

Allahu Tealâ, melek ve peygamberlerin rab edinilmelerinin küfür olduğunu açıklamaktadır. Her kim melek ve peygamberleri dua edilen aracılar kılar, onlara tevekkül ederse, menfaatlerin celbine ve zararların giderilmesini onlardan isterse, mesela günahların bağışlanmasını, kalplerin hidayete ermesini, zorlukların giderilmesini ve ihtiyaçların yerine getirilmesini onlardan beklerse, Müslümanların icmasıyla o kâfirdir."[214]

İbnu'l-Kayyim şöyle der: "Şirk çeşitlerinden biri de, ölüden bir şeyler istemek, ona sığınmak ve ona yönelmektir. Bu, tüm alemin şirkinin aslı niteliğindedir. Ölmüş olan kimsenin ameli kesilmiştir, o kendine zarar ve fayda veremediği gibi, kendisine sığınan ya da kendisinden Allah katında şefaat isteyen kimseye de yardım edemez. Bu, ölüye sığınan kimsenin şefaat eden ve şefaat olunan konusundaki cehaletini gösterir. Muhakkak Allah'ın izin vermediği kimse şefaat edemez. Allahu Tealâ, başkasının istemesini izni için sebep kılmamıştır. İzin vermesinin nedeni an-

---

[214] Mecmuu'l-Fetava, 1/123-126, 161-195.

cak tam bir Tevhid'dir. Bu müşrik ise, izni men edecek bir sebeb ile gelmiştir. Ölmüş olan kişi, kendisine dua edilmesine muhtaçtır.

Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, Müslümanların kabirlerinin yanından geçtiğimizde onlara merhamet etmesi Allah'a dua etmemizi, onlar için afiyet ve bağışlanma istememizi emretmesi bu nedenledir. Müşrikler ise bunun tersini yaparak, kabirleri ibadet maksadı ile ziyaret etmektedirler. Kabirlerini, kendisine ibadet edilen birer put haline getirdiler. Onlar, ölüler ve Allah'ın veli kulları ile Allahu Tealâ'ya şirk koştular. Bunu yapmakla kendilerinden razı olunacağını zannettiler. İnsanlara bunu emrettiler. Her zaman ve her yerde, peygamberlerin düşmanı oldular. Bu müşriklere icabet eden nice insanlar bulunmaktadır."[215]

Şeyh Süleyman bin Abdullah Alu'ş-Şeyh şöyle der: "Bundan anlaşılmaktadır ki dua, ibadetlerden bir ibadettir ve hatta Allahu Tealâ katında en sevilenidir. Eğer duada ortak kılma şirk değilse, o zaman yeryüzünde de şirk yoktur. Eğer yeryüzünde şirk varsa, o zaman duada şirk bulunması, diğer ibadetlerde şirkin bulunmasından daha önceliklidir. Bununla birlikte dua da koşulan şirk, Resulullah'ın kendilerine gönderilmiş olduğu müşrikler arasındaki en büyük şirk türü idi. Onlar peygamberlere, salihlere ve meleklere dua ederler ve kendilerine Allah katında şefaat etmeleri için onlara ibadet ederlerdi. Bu nedenle, musibet anında Allah'a yönelirler ve ortak koştuklarını unuturlardı. Öyle ki şöyle bir rivayet aktarılır: Onlardan bir grub, denizde bir musibetle karşılaştı. Bunun üzerine gemide bulunan putları denize attılar şöyle demeye başladılar: "Ey Allah, Ey Allah (bizi kurtar)." Çünkü edinmiş oldukları sahte ilahlarının zararı gideremeyeceğini ve zorda kalana icabet edemeyeceğini bilmekteydiler...

---

[215] Kitabu't-Teysiru'l-Aziz fi Şerhi Kitabi't-Tevhid, 230

Bil ki! Âlimler, duanın çeşitlerinden herhangi birisi ile –ibadet duası ve istek duası- Allah'tan başkasına yönelen kişinin, "Allah'tan başka ilah yoktur, Muhammed, Allah'ın Resulüdür" dese, namaz kılıp, oruç tutsa dahi müşrik olduğu konusunda icma etmişlerdir. Zira İslam, her iki şehadeti de ikrar etmekle birlikte, Allah'tan başkasına ibadet edilmemesini şart koşmuştur. Kim her iki şehadeti söyler ve Allah'tan başkasına ibadet ederse, her iki şehadeti de hakiki olarak yerine getirmiş olmaz. Onların iki şehadeti ikrar etmeleri, şirk koştukları halde Allah'tan başka ilah olmadığını ikrar eden Yahudilerin durumuna benzer. Manası ile amel ve itikad edilmediği sürece mücerred olarak iki şehadetin teleffuz edilmesi, İslam'da yeterli değildir. Bu konuda icma bulunmaktadır." [216]

Eğer, "Yardım isteme (istiğase), tevessül çeşitlerindendir. Bazı nasslar, Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ile tevessülde bulunmanın caiz olduğuna delalet etmektedir" denirse, şöyle cevap veririz: Yardım isteme ile tevessül farklı şeylerdir. Yardım isteme, kendisinden yardım istenen kişiden yardım istemektir. Mahlûktan yardım isteyen, ondan istiyor ve ondan diliyordur. Tevessül ise, vesile olunan bir şey vasıtası ile musibetin kalkmasını istemektir. Kendisinden istenen ile kendisi ile istenen arasındaki fark açıktır.

İbn-i Teymiye *(rahimehullah)* şöyle der: "Hiçbir kimse, bir peygamberle tevessülün, ondan istiğasede (yardım isteme) bulunma olduğunu söylememiştir. Aksine, dualarında bir takım şeylere tevessül eden avam tabakası bile: "Sana falan şeyhin hakkı için veya hürmetine tevessül ediyorum", yahut "sana Levh ve Kalem veya Kâbe ya da başka birşeyle tevessül ediyorum" derken bilirler ki, bu şeylerden istiğasede bulunmuyorlar. Resulullah'tan *(sallallahu aleyhi ve sellem)* istiğasede bulunan, ondan istekte bulunuyor demektir. Oysa onunla tevessül eden;

---

[216] Mecmuatu't-Tevhid, 219-227

ne ona dua ediyor, ne de ondan istiyor. Kendisine dua edilenle, kendisi aracılığıyla dua edilenin birbirinden farklı olduğunu herkes bilir. Allah'a bir peygamberle tevessül edip: "Sana Resulünle tevessül ediyorum" diyenin gerek arapçada, gerekse diğer dillerde hakikat üzere Resulünden istiğasede bulunduğu anlamına geldiği iddiasına gelince, bu, bütün milletlere iftiradır. Bunu söyleyen, aslında hiçbir dili bilmiyor demektir."[217]

Hüküm yönünden tevessül, meşru olan ve meşru olmayan tevessül olarak iki kısma ayrılır.

1- Meşru Tevessül

Mağarada mahsur kalan üç kişinin kıssasının anlatıldığı hadiste sabit olduğu gibi, kişinin salih ameli ile Allah'a tevessülde bulunmasıdır. O hadiste rivayet edildiğine göre, bir kaya onların bulunduğu mağaranın ağzını kapatmıştı. Bunun üzerine işledikleri en üstün amel ile Allah'a tevessül ettiler. Onlardan her biri şöyle dedi: "Allahım, eğer bunu senin rızanı kazanmak için yaptıysam, bize bir çıkış ver ki gökyüzünü görebilelim." Mağaranın ağzı açılıncaya kadar bu şekilde dua etmeye devam ettiler.

Salih olduğu bilinen bir kişinin duasıyla Allah'a tevessül etmek de bu kabildendir. Salih olduğu bilinen bu kula: "Ey filan, Allah'a benim sıkıntımı gidermesi için dua et" denir. Bu kişi de dua eder. Şöyle de söylenebilir: "Allahım, falanın benim için yaptığı duayla sana tevessül ediyorum, sıkıntımın gitmesi konusunda onun duasını kabul et." Bu, sünnetin ve ümmetin icmasının delalet ettiği tevessül çeşitidir.

Tirmizi ve İbn Mace, Osman bin Huneyf'ten şöyle rivayet etmişlerdir: "A'ma bir adam Resulullah'a *(sallallahu aleyhi ve sellem)* gelerek: "Bana afiyet vermesi için Allah'a dua et" dedi. Resulullah dedi ki: "İstersen dua edeyim; istersen sabret. Bu senin için daha hayırlı olur." Adam: "Dua et ey Allah'ın Resulü"

[217] Mecmuu'l-Fetava, 1/103-104.

deyince, Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, adama, güzelce abdest alıp şöyle dua etmesini emretti:

"Allahım! Senden istiyorum ve Rahmet Peygamberi olan Nebin Muhammed ile sana yöneliyorum. Ey Allahın elçisi, ey Muhammed! Muhakkak ki ben, Rabbime, şu hacetimin yerine gelmesi için seninle yöneldim. Allahım, O'nu benim hakkımda şefaatçi kıl." İmam Ahmed'in rivayetinde şöyle bir önemli ilave vardır: "Allahım! Beni O'nun hakkında ve O'nu benim hakkımda şefaatçi eyle."

Yani, "Allahım, sana peygamberinin duasıyla yöneliyorum. Allahım duamı ve onun benim için yaptığı duayı kabul et." Adam bunu yaptı ve şifa buldu. Burada, adamın Nebiye olan tevessülünün, Nebinin duasına değil zatına olduğu söylenemez. Eğer böyle olsaydı, şu sözü söylemezdi: "Allahım! Beni O'nun hakkında ve O'nu benim hakkımda şefaatçi eyle." Nebinin adama olan şefaati, ona dua etmesi şeklinde olmuştur. Adamın Nebiye olan şefaati ise, kendisi hakkında yapmış olduğu duasının kabul olunması için Allahu Tealâ'ya dua etmesidir.

Enes bin Malik'ten *(radıyallahu anh)* şöyle rivayet edilmiştir: "Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* vefatından sonra Ömer *(radıyallahu anh)*, Abbas bin Muttalib ile yağmur duasına çıkmış ve şöyle dua etmişti: "Allah'ım bizler kuraklıkla karşı karşıya kaldığımızda Peygamberimiz ile sana tevessül ediyor, Sen de bize yağmur yağdırıyordun. Şimdi de Peygamberimizin amcası vasıtası ile sana tevessül ediyoruz."

Muaviye bin Ebu Süfyan da, aynı şekilde, Şam'da, halk kuraklık sıkıntısına düştüğünde, Yezid bin el-Esved el-Cüreşi ile tevessül ederek: "Allahım! Hayırlımızla senden şefaat istiyor ve tevessül ediyoruz" diye yağmur duası yapmış ve "kaldır ellerini ey Yezid!" demiş, O da, diğer Müslümanlar da ellerini kaldırıp dua etmişler, nihayet yağmur yağmıştı.[218]

[218] İbn-i Teymiyye, Mecmuu'l-Fetava, 1/314 özet olarak.

2- Meşru Olmayan Tevessül

Bu ise, bir kişinin duası ile değil, bizzat o kişinin zatı ile tevessülde bulunmaktır. Bu tevessülün, kendisi ile tevessülde bulunulan kişinin huzurunda, gıyabında veya ölümünden sonra olması arasında fark yoktur. "Allahım, sana filanla (onun zatını kastederek) tevessülde bulunuyoruz" veya "Allahım, filanın hakkıyla ya da filanın senin yanındaki konumuyla sana tevessülde bulunuyoruz" demek, bu kişinin zatı ile tevessülde bulunmaktır. Bu, bid'attır ve caiz değildir.

Tevessülün bu çeşidi caiz olmuş olsaydı, Ömer ve beraberindeki sahabeler *(radıyallahu anhum)*, Abbas'ın zatı ile tevessül etmek yerine (ki onlar Abbas'ın zatı ile tevessül etmemişlerdir) Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* zatı ile tevessül ederlerdi; çünkü Resulullah'ın zatı Abbas'ın zatından, yaşamında da ölümünde de daha hayırlıydı. Bu delalet etmektedir ki meşru olan tevessül, dua eden kişinin duası ile tevessül etmektir, dua eden kişinin zatı ile değil. Allahu Tealâ en doğrusunu bilir.

İbn-i Teymiye *(rahimehullah)* şöyle der: "Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* yanında veya O yokken yahut da vefatından sonra O'nun zatı ile tevessül etmeye gelince, O'nun veya diğer peygamberlerden birinin zatıyla yemin etmek veya dualarıyla değil de zatlarıyla Allah'tan istemek de bunun gibidir. Böyle bir şey Sahabe ve Tabiince bilinen bir husus değildir...

Allah onlardan razı olsun Sahabe, bu gibi şeylerden hiçbirini yapmamış ve bu tür dualarda bulunmamışlardır. Ki onlar, bizden daha bilgiliydiler. Allah ve Resulünün sevdiği ve emrettiği duaları, kabule ve icabete en yakın niyazları daha iyi biliyorlardı. Aksine, Abbas veya Resulullah derecesinde olmayan diğer kimseler ile tevessül etmişlerdir. Onların, efdal kimse ile tevessülü bırakıp, daha aşağı derecedeki bir diğer kimse ile tevessül etmeleri gösteriyor ki, efdal kişi (yani Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*) ile tevessül (onun vefatı nedeniyle) imkânsız hale gelmiştir."

Şeyhu'l-İslam, Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ile tevessülde bulunan kör adamın hadisini zikrettikten sonra şöyle devam eder:

"Bu hadiste, Allah'a, Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* duası ile tevessül vardır. Bazıları diyorlar ki: "Bu olay, hayatta olsun olmasın, Resulullah ile mutlak olarak tevessül etmenin caiz olduğunu gerektirir."

İşte, vefatından sonra ve gıyabında Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* zatı ile tevessül edenler, bunu hüccet göstermektedirler. Onların iddiaları şudur:

Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* hayatta iken, kör adamın ve sahabenin diğerlerinin yaptıkları tevessül, "Allah'a karşı peygamber ile yemin etmek anlamında idi veya bu, onların hacetlerini yerine getirmesi için Allahu Tealâ'dan Resulullah'ın zatı ile istemeleri" anlamında idi. Bu kimseler şunu da iddia ediyorlar ki, Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ile tevessül, O'nun, tevessül yapan kimselere bizzat dua etmesine ve onların Resulullah'a itaat etmelerine ihtiyaç göstermez. Onlara göre Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, tevessül yapan kimselere ha dua etmiş ha etmemiş, farketmez. Her iki durumda Resulullah ile tevessüldür. Bu kimselerin sözleri hem şer'an ve hem de fıtratın kanunu bakımından hatalıdır. Ne bu kimseler Allahu Tealâ'nın şeriatına uygundurlar ne de bu söyledikleri Allah'ın takdir ve tanzimine uyar.

Eğer Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* hayatta iken yapılan tevessül ile O vefat ettikten sonra yapılan tevessül ve Resulullah'ın kendisine dua ettiği mütevessil (tevessül eden) ile, dua etmediği mütevessil aynı olsaydı, sahabe *(radıyallahu anhum)*, yaratıkların en efdali, Rabbi katında en şereflisi, vesilece en yakını olan Muhammed *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ile te-

vessül etmeyi bırakıp da, o değerde olmayan başka kimseler ile tevessül etmezlerdi."[219]

İbnu Ebi'l-İzz el-Hanefi şöyle der:

"Dua esnasında dünyada Resulullah'ı *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ve başkalarını şefaatçi kılmaya ve bu yolla dilekte bulunmaya gelince; bunun etraflı bir şekilde ele alınması gerekir. Çünkü dua eden kimse bazen "peygamberinin hakkı" yahut "filanın hakkı için" diyerek Allah'ın mahlukatından herhangi bir kimseyi zikredip, Allah'a and vermektedir. Bu, iki açıdan sakıncalıdır: Birincisi: Evvela bu Allah'tan başkasının adı ile yemin etmektir. İkincisi ise: Herhangi bir kimsenin Allah'ın üzerinde hakkı bulunduğuna inanmaktadır.

Allahu Tealâ'dan başkası adına yernin caiz değildir. Allah'ın kendisi üzerinde bir hak olarak tesbit etmiş olması hali dışında, kimsenin de Allah üzerinde hiçbir hakkı yoktur. Allahu Tealâ'nın şu buyruğunda olduğu gibi:

"Mü'minlere yardım etmek ise zaten üzerimize bir haktır." (30 Rum/47)

Bunlar Allahu Tealâ'nın eksiksiz kelimeleriyle ve sadık olan vadi ile yerine getirmesi vacip olmuş haklardır. Yoksa kulun bizzat kendisinin Allah üzerinde -mahlûkun mahluk üzerinde olduğu şekilde- hiçbir hakkı yoktur.

Şayet kişinin kastı "falancanın hakkı" diye Allah'a and vermek ise bu da sakıncalıdır. Çünkü mahlûk'un adı ile mahlûka and vermek caiz değilken Yaratana karşı bu nasıl caiz olabilir? Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurur: "Her kim Allah'tan başkasının adıyla yemin ederse (Allah'a) ortak koşmuş olur."

Bundan dolayı Ebu Hanife ve ashabı (Ebu Yusuf ve Ebu Muhammed) şöyle demişlerdir:

[219] Mecmuu'l-Fetava, 1/315-325

"Dua eden bir kimsenin, filanın hakkı ile Sen'den istiyorum yahut peygamberlerinin ve Resullerinin hakkı ile yahut Beyt-i Haram'ın, Meş'ar-ı Haram'ın hakkı ile istiyorum ve buna benzer ifadeleri duada kullanması mekruhtur."

Bazen de; "filanın Sen'in nezdindeki makamı hürmeti için" yahut "Peygamberlerin, Resullerin ve velilerinin yüzü suyu hürmeti için" diye bir ifade kullanılır. Bundan kasıt ise "filan kişinin Sen'in yanında değeri, şerefi ve mevkii vardır. Bundan ötürü de Sen bizim duamızı kabul buyur" demektir. Ancak bu da sakıncalıdır. Çünkü eğer Resulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* hayatta olduğu sırada Ashab-ı Kiram'ın tevessülü bu şekilde olsaydı, elbetteki ölümünden sonra da bunu yaparlardı. Ancak onlar peygamber hayatta iken, onun duası ile tevessül ediyorlardı. Ondan kendilerine dua etmesini istiyorlardı, kendileri de onun duasına amin diyorlardı.

Nitekim istiska (yağmur duası) ve diğerlerinde bunu görüyoruz. Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* vefatından sonra Ömer *(radıyallahu anh)* yağmur duasına çıktıkları sırada şöyle dua etmişti: "Allah'ım bizler kuraklıkla karşı karşıya kaldığımızda Peygamberimiz ile sana tevessül ediyor, Sen de bize yağmur yağdırıyordun. Şimdi de peygamberimizin amcası vasıtası ile sana tevessül ediyoruz."

Bu ise biz onun duasıyla, onun şefaatiyle ve onun dilemesi ile sana tevessül ediyoruz demektir. Yoksa onunla sana and veriyoruz yahut onun Sen'in nezdindeki mevkii dolayısıyla Sen'den diliyoruz, demek değildir. Çünkü maksat bu olsaydı, elbetteki Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* mevkii, Abbas'ın *(radıyallahu anh)* mevkiinden çok

ONBEŞİNCİ AMEL

İbadet Niteliğinde Bir Amelle Yaratılmışa Yönelmek

İbadet, istiğase (yardım dilemek) veya dua ile sınırlı değildir. Bilakis, kulun, mahlûka yönelttiği ve ibadet niteliğinde olan her fiil ibadetin kapsamına girer. Bu ise küfür ve şirktir. Bunu yapa kişi dinden çıkar. Kişinin, herhangi bir mahlûka yöneltmiş olduğu bu ibadet ister istiğase veya dua yönünden olsun, ister itaat ve bağlılık yönünden olsun, ister dostluk ve sevgi yönünden olsun, ister korku ve ümit yönünden olsun, ister adak ve kurban yönünden olsun, ister rükû ve secde yönünden olsun, bütün bunlar, nasuh tevbe ile tevbe edilmediği sürece Allahu Tealâ'nın bağışlamayacağı ve kişinin amellerini mutlak olarak boşa çıkaran büyük şirktir. Allahu Tealâ şöyle buyurur:

"Gerçekten, Allah, kendisine şirk koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışında kalanı ise, dilediğini bağışlar. Kim Allah'a şirk koşarsa, doğrusu büyük bir günahla iftira etmiş olur." (4 Nisa/48)

"Onlar da şirk koşsalardı, elbette bütün yapıp ettikleri, onlar adına boşa çıkmış olurdu." (6 En'am/88)

"Andolsun, sana ve senden öncekilere vahyolundu (ki): "Eğer şirk koşacak olursan, şüphesiz senin amellerin boşa çıkacak ve elbette sen, hüsrana uğrayanlardan olacaksın." (39 Zümer/65)

Kişiyi dinden çıkaran ameller hakkındaki sözlerimiz burada sona ermektedir. Allahu Tealâ'dan, kendi rızası için yaptığımız bu amelimizi kabul eylemesini, kullar ve memleketler için faydalı kılmasını dilerim. Şüphesiz ki Allahu Tealâ Kerim'dir, yakındır, işitir ve duaları kabul eder.

Allah'ın fazlı, keremi ve nimeti ile kitabın incelenmesi ve gerekenlerin ilave edilmesi, Hicri 1422 senesi, Cemadiye's-Sani ayının onbirinde (Miladî, 30/08/2001) Perşembe günü tamamlandı.

Allah'ın salât ve selamı Efendimiz Muhammed'in, O'nun ailesinin ve ashabının üzerine olsun. Davetimizin sonu; hamd âlemlerin Rabbi olan Allah'a aittir.

Abdulmunim Mustafa Halime
"Ebu Basir et-Tartusi"

Allahu Tealâ, Rahmeti ile onu anne ve babasını ve ailesini bağışlasın... Allahumme Âmin

İÇİNDEKİLER